

PROJEKT ALBATROS II MENA

PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM INFORMACYJNYM
W LIBANIE, IRAKU I EGIPCIE

Badanie środowiska informacyjnego:

LIBAN

INFO OPS
POLSKA

Shaffafiya | shafafiyat.com

BADANIE ŚRODOWISKA INFORMACYJNEGO LIBANU

Warszawa 2024

Projekt jest realizowany przez:
Fundację INFO OPS Polska i Fundację im. Kazimierza Pułaskiego.

INFO OPS
POLSKA

PROJEKT ALBATROS II MENA

Badanie środowiska informacyjnego:

LIBAN

Projekt finansowany z budżetu państwa w ramach konkursu Ministra Spraw Zagranicznych RP. **"Dyplomacja publiczna 2024-2025 – wymiar europejski i przeciwdziałanie dezinformacji"**. Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE — Sytuacja geopolityczna Libanu	6
I. Uwagi ogólne	6
II. Sytuacja polityczna	7
ROZDZIAŁ 1. Charakterystyka środowiska informacyjnego Libanu	12
1.1. Media tradycyjne	14
1.1.1 Telewizja	14
1.1.2 Press & News Agency (Prasa)	19
1.1.3 Radio	24
1.1.4 Portale internetowe	28
1.2 Media nietradycyjne	38
1.2.1 Influencerzy/Znane postacie	38
1.2.2 YouTube	42
1.2.3 TikTok	43
1.2.4 Instagram	44
1.2.5 X (dawniej Twitter)	45
1.3 Cykliczne wydarzenia oraz eventy ogólnopństwowe jak i regionalne	48
1.4 Organizacje pozarządowe i inne niepaństwowe mające wpływ na opinie w Libanie	51
1.4.1 Organizacje powiązane z libańskimi partiami politycznymi	51
1.4.2 Organizacje religijne	55
1.4.3 Organizacje Etniczne	55
1.4.4 Lokalne organizacje wspierające państwowość libańską	56
1.4.5 Libańskie NGO	56
1.5 Międzynarodowe organizacje wpływające na opinie publiczną	57
1.5.1 Międzynarodowe organizacje pozarządowe	57
1.5.2 Organizacje analizujące sytuację polityczną Libanu	60
1.5.3 Organizacje humanitarne związane z ONZ	62
1.5.4 Inne międzynarodowe podmioty	62
1.6 Podmioty gospodarcze mające potencjał wpływu na kształt i dostępność treści	66
1.6.1 Telekomunikacyjne firmy prywatne	66
1.6.2 Agencje reklamowe i firmy marketingowe	67
1.6.3 Firmy technologiczne i start-upy	69
1.6.4 Grupy Kapitałowe	70
1.6.5 Państwowe Podmioty Gospodarcze	73
ROZDZIAŁ 2. Nawyki informacyjne społeczeństwa	74
2.1 Nawyki informacyjne społeczeństwa libańskiego	74
2.2 Oglądalność i postrzeganie mediów państwowych	75
2.3 Oglądalność i postrzeganie mediów innych niż państwowe, w tym mediów partyjnych i sektariańskich/religijnych	76
2.3.1 Media Prywatne	77
2.3.2 Media Partyjne	78
2.3.3 Media Religijne	79
2.3.4 Media Sektariańskie	79

2.4 Popularność źródeł internetowych, w tym niezweryfikowanych	80
2.5 Popularność mediów zagranicznych	84
2.6 Podatność na informacje „bazarowe”, w tym teorie spiskowe	85
2.7 Uznawanie placówek religijnych jako źródła informacji	86
ROZDZIAŁ 3. Wrażliwości społeczne	89
3.1 Religijne	89
3.2 Sektarianizm i etnosektarianizm	90
3.3 Ekonomiczne	92
3.4 Etniczne	93
3.5 Polityczne	95
3.6 Zagraniczne	96
3.7 Dotyczące bezpieczeństwa	97
ROZDZIAŁ 4. Wrażliwości psychologiczne społeczeństwa Libanu:	
Analiza kulturowa, ekonomiczna i psychospołeczna	99
4.1 Główne stresory psychologiczne w Libanie	100
4.2 Relacje rodzinne Libańczyków i ich wpływ na wrażliwości psychologiczne	101
4.3 Migracja i problemy z uchodźcami w Libanie: Wpływ na wrażliwości psychologiczne	104
4.4 Wspólnotowość i religia	106
4.5 Wpływ sytuacji gospodarczej i ekonomicznej na wrażliwości psychologiczne w Libanie	115
4.6 Wpływ konfliktów zbrojnych na psychikę mieszkańców	117
4.7 Przestępczość w Libanie i jej wpływ na wrażliwości psychologiczne	120
4.8 Postrzeganie administracji oraz struktur bezpieczeństwa państwa a wrażliwości psychologiczne.	122
4.9 Wrażliwości psychologiczne	124
ROZDZIAŁ 5. Kluczowe obszary wpływu zewnętrznego	127
5.1 Ekonomiczny	127
5.2 Humanitarny	128
5.3 Religijny	129
5.4 Geopolityczny	130
5.5 Ideologiczny	131
5.6 Tożsamościowy	132
ROZDZIAŁ 6. Kluczowe zasoby FIMI (obce) w Libanie oraz ich atrybucja	133
6.1 Firmy	133
6.2 NGO	134
6.3 Liderzy opinii	139
6.4 Przywódcy religijni	141
6.5 Przywódcy polityczni	142
6.6 Przywódcy wojskowi	143
6.7 Media tradycyjne	145
6.7.1 Finansowane przez zagraniczne rządy	145
6.7.2 Zachodnie agencje medialne	147
6.8 Media nietradycyjne	149
6.9 Współpraca akademicka i naukowa	154
6.9.1 Uniwersytety	154
6.9.2 Międzynarodowe instytucje badawcze i think tanki	156
6.9.3 Potencjalne zagrożenia w kontekście współpracy akademickiej i naukowej	158
6.10 Współpraca militarna i wojskowe formacje niepaństwowe	159

ROZDZIAŁ 7. Wybrane techniki i taktyki manipulacji, językowe mechanizmy perswazji, działania i efekty psychologiczne — identyfikacja i analiza	165
7.1 Kierunki i narracje rosyjskich operacji wpływu	165
7.2 Główne techniki i taktyki Rosji	166
7.3 Zastosowanie emocji w rosyjskich działaniach psychologicznych prowadzonych w Libanie przeciwko Zachodowi	173
7.4 Chiński aparat wpływu	176
7.5 Mechanizmy perswazji językowej stosowane przez Rosję	177
7.6 Strategia perswazyjna i zabiegi językowe stosowane przez środowiska pro-Hezbollah w libańskiej przestrzeni informacyjnej	178
ROZDZIAŁ 8. Działania propagandowe wymierzone w postrzeganie Zachodu i wartości demokratycznych	181
8.1 Motywowanie zewnątrz	181
8.2 Motywowanie wewnątrz	184
ROZDZIAŁ 9. Działania propagandowe wymierzone w postrzeganie Polski	188
9.1 Motywowanie zewnątrz	188
9.2 Motywowanie wewnątrz	189
ROZDZIAŁ 10. Case Study — analiza narracji wymierzonej w Polskę w oparciu o model DISARM	191
10.1 Framework DISARM RED — próba ujednolicenia sposobu opisu i wymiany informacji dotyczących działań w przestrzeni informacyjnej	191
10.2 Rosyjska operacja wpływu prowadzona w przestrzeni informacyjnej Libanu: Kreowanie fałszywego obrazu Polski i Zachodu jako agresora dążącego do aneksji terytoriów Ukrainy	193
REKOMENDACJE	198

WPROWADZENIE — Sytuacja geopolityczna Libanu

I. Uwagi ogólne

Drugi kwartał 2024 r. to dla Libanu okres trudny, w którym kraj doświadczał rosnącego napięcia na granicy, wzmożonej wymiany ognia pomiędzy Hezbollahem a wojskami izraelskimi (IDF), przedłużającego się politycznego impasu ws. wyboru prezydenta oraz braku reform gospodarczych i instytucjonalnych. Instytucje państwowe mają skrajnie znikomy wpływ na aktywność Hezbollahu - potęgując niekorzystne otoczenie bezpieczeństwa i utrudniając funkcjonowanie Libanu na arenie międzynarodowej, przede wszystkim w kontaktach z państwami zachodnimi. Gracze regionalni i globalni próbują wywierać presję na Liban i na Izrael w celu ograniczenia skali konfliktu i zapobieżeniu jego eskalacji. Dotychczasowe zabiegi nie przyniosły rezultatów. Ryzyko dalszego pogarszania sytuacji bezpieczeństwa regionalnego jest realne, choć brak jednoznacznych wskazań, które określałyby stopień prawdopodobieństwa realizacji podobnego scenariusza. Pod koniec pierwszego kwartału br. dochodziło do coraz częstszych nalotów IDF na cele znajdujące się znacząco poza rejonem odpowiedzialności UNIFIL. Sytuacji bezpieczeństwa nie sprzyja utrzymujący się polityczny pat. Dyskusje nt. wyboru nowej głowy państwa nie przyniosły przełomu. Do chwili obecnej libańska klasa polityczna nie zdołała wyłonić kandydata, który mógłby przejąć władzę w państwie.

Międzynarodowe mediacje (z udziałem USA, Kataru, Egiptu, Francji i Arabii Saudyjskiej) okazują się bezskuteczne. W obliczu niekorzystnych uwarunkowań regionalnych, sytuacja ta jest niebezpieczna - znacząco ogranicza możliwości funkcjonowania państwa na płaszczyźnie formalnej (niemożność obsadzania szefów najważniejszych instytucji państwowych) i w sferze gospodarki (utrzymujący się bardzo niski poziom wiarygodności kredytowej i inwestycyjnej kraju). Rząd Libanu i polityczni decydenci kontynuują anty-imigrancką retorykę - wzmocnioną zabójstwem jednego z liderów chrześcijańskiej partii „Lebanese Forces”, do którego doszło na początku drugiego kwartału br. W maju br. Liban odwiedziła Komisarz Ursula von der Leyen, oferując pomoc w wysokości 1 mld EUR m.in. w zamian za uszczelnienie granic kraju i ograniczenie procederu nielegalnej emigracji do krajów UE.

II. Sytuacja polityczna

Polityka wewnętrzna

a) Głównym czynnikiem kształtującym politykę wewnętrzną kraju jest konflikt z Izraelem, a w szczególności zaangażowanie militarne Hezbollahu. Libańskie władze zdają się nie mieć żadnej kontroli nad aktywnością Partii Boga. Od momentu ataku Hamasu na Izrael w październiku 2023 r. systematycznie rośnie intensywność wymiany ognia na pograniczu libańsko-izraelskim. W ostatnim kwartale odnotowujemy zdecydowany wzrost przypadków użycia UAV ze strony Hezbollahu oraz myśliwców ze strony Izraela (libańskie UAV wykorzystywane są głównie w celach rozpoznawczych; lotnictwo i UAV IDF wykorzystywane są do precyzyjnych uderzeń, również daleko poza rejonem odpowiedzialności UNIFIL (obszar znajdujący się na południe od rzeki Litani).

Do chwili obecnej konflikt nie wszedł w fazę krytyczną - obie strony nie angażują w pełni swojego potencjału militarnego. Oceniamy przy tym, że Hezbollah zapewne nie posiada pełnej zgody Iranu na zaangażowanie się w konflikt. Również złożona sytuacja wewnętrzna w Libanie nie daje Hezbollahowi pełnej swobody działania - coraz częściej pojawiają się głosy wśród liderów politycznych, kwestionujące zasadność decyzji o włączeniu się do wojny. Już teraz bowiem pośrednie i bezpośrednie koszty działań zbrojnych na granicy są znaczące. Od października 2023 r. południe Libanu opuściło ok. 95-100 tys. osób, które przeniosły się na tereny położone na północ od rzeki Litani. Szacuje się, że w wyniku użycia przez IDF amunicji fosforowej ok. 1200 ha gruntów uprawnych zostało trwale skażonych chemicznie i wypalonych - uniemożliwiając ich użytkowanie pod kątem rolniczym. Zniszczeniu uległy również gaje oliwne, będące podstawą gospodarki regionu. Zginęło ok. 400 tys. sztuk zwierząt hodowlanych. W sumie ok. 75% populacji mieszkającej na południu straciło podstawowe źródło dochodu. Łączne straty Libanu w wyniku konfliktu szacowane są na ok. 1,7 mld USD.

Głównym graczem globalnym uczestniczącym w próbie wypracowania mechanizmów umożliwiających zaprzestanie walk, są Stany Zjednoczone. Specjalny wysłannik Departamentu Stanu ds. Libanu - A. Hochstein został wyznaczony przez Waszyngton do negocjacji ze stronami konfliktu (wcześniej A. Hochstein zaangażowany był w rozmowy pomiędzy Libanem i Izraelem ws. dostępu do złóż gazu, znajdujących się na spornych wodach terytorialnych). Zaproponowany przez Amerykanów scenariusz zakłada wycofanie sił Hezbollahu na odległość 8-10 km od granicy z Izraelem, wzmocnienie obecności LAF na tym terenie oraz otwarcie negocjacji nt. kształtu linii granicznej (w ramach których prawdopodobnie zaproponowane zostanie wycofanie się Izraela z terenów spornych). Dla USA stabilna sytuacja w Libanie pozostaje jedną z gwarancji względnego spokoju regionalnego.

Pomimo stanowczych deklaracji władz kraju, które podkreślają brak woli do eskalacji konfliktu, dotychczasowe próby zneutralizowania wpływów Hezbollahu nie przyniosły efektu, a wymiana ognia przybiera na sile. Postawa Libanu w kwestii konfliktu będzie reaktywna - w odpowiedzi na skalę i dynamikę działań Izraela.

b) Kwestia syryjska pozostaje jednym z najistotniejszych tematów, kształtujących wewnętrzny dyskurs polityczny. Pomimo występowania różnic w innych obszarach, to właśnie sprawa syryjskich migrantów jednocy bloki polityczne i decydentów - postulujących konieczność pilnego uregulowania kwestii migracyjnych. Na terytorium Libanu przebywa ok. 780 tys. zarejestrowanych uchodźców syryjskich oraz setki tysięcy niezarejestrowanych. Libański parlament zatwierdził program utworzenia komisji ministerialnej, której zadaniem byłaby komunikacja na arenie międzynarodowej i regionalnej priorytetów polityki Libanu w kwestii syryjskiej. Libańskie służby zintensyfikowały działania repatriacyjne. Przedstawiciele libańskiego rządu stosują zdecydowaną, jednoznaczną retorykę anty-migracyjną. Minister Spraw Wewnętrznych Libanu stawia sprawę jasno: w kraju mogą przebywać jedynie Syryjczycy, których pobyt jest uzasadniony ze względów bezpieczeństwa - priorytetem władz jest zapewnienie bezpieczeństwa kraju. W trakcie konferencji „Brussels VIII” w maju br. Minister SZ Libanu - A. Bou Habib przekazał, że Liban osiągnął masę krytyczną w kwestii syryjskiej - wg oficjalnego stanowiska rządu, syryjscy uchodźcy są jedna z głównych przyczyn wzrostu liczby przestępstw, tworzenia zorganizowanych grup przestępczych, porwań dla okupu itp.

MSZ Libanu planuje dyplomatyczną ofensywę, której celem będzie dotarcie do społeczności międzynarodowej i wypracowanie ram czasowych relokacji uchodźców syryjskich do Syrii. Zgodnie z oficjalnym stanowiskiem władz Libanu, Liban nie może dłużej dźwigać ciężaru obecności Syryjczyków, a tym bardziej nie ma środków na to, aby występować „w roli ochrony migracyjnej” dla UE. Wewnętrzne napięcia sektariańskie, wymierzone w społeczność syryjską w Libanie rosną od momentu zabójstwa jednego z kluczowych polityków maronickiej partii „Lebanese Forces” - P. Sleimana w kwietniu br. P. Sleiman zginął w wyniku napadu rabunkowego. Pomimo ustaleń libańskiego wywiadu wojskowego, z których wynikało, że uprowadzenie i śmierć P. Sleimana nie były motywowane politycznie, społeczności lokalne (głównie chrześcijanie) organizowały akcje wymierzone w Syryjczyków: dochodziło do sporadycznych ataków na syryjskie sklepy, Syryjczycy poddawani są drobiazgowym kontrolom przez miejscowe siły bezpieczeństwa, a politycy cynicznie wykorzystują te kwestie do budowania kapitału politycznego.

c) Brak perspektyw na wypracowanie kompromisu ws. wyboru prezydenta kraju. Pomimo trwającego konfliktu, obstrukcji instytucjonalnej (brak konstytucyjnej możliwości obsadzenia najważniejszych urzędników państwowych) i przeciągającego się kryzysu gospodarczego, szczególnie dotyczącego sektor publiczny praktycznie nie ma szans na szybkie wyłonienie kandydata, który mógłby uzyskać szersze poparcie polityczne. Jedna z osi sporu toczy się aktualnie wokół S. Frangieha, lidera ugrupowania „Marada” - kandydata zgłoszonego przez Hezbollah i szyicką partię Amal. Dotychczas jednoznacznie krytycznie nastawiony do powyższej kandydatury przewodniczący chrześcijańskiej partii „Free Patriotic Movement” - G. Bassil wykazuje oznaki łagodzenia stanowiska. To istotne, gdyż parlamentarny blok FPM może zapewnić niezbędne kworum do przeprowadzenia wyborów. Niemniej, na chwilę obecną brak jednak symptomów mogących świadczyć o progresie w tym zakresie.

Polityka zagraniczna

a) Głównym obszarem zainteresowania partnerów zagranicznych Libanu są obecnie kwestie bezpieczeństwa związane wprost z konfliktem libańsko-izraelskim i wynikające z niego konsekwencje regionalne i globalne. W drugim kwartale br. doszło do wzrostu dynamiki kontaktów z Libanem ze strony wysokich przedstawicieli UE. W maju br. do Libanu przybyła przewodnicząca Komisji Europejskiej - Ursula von der Leyen (towarzyszył jej prezydent Cypru N. Christodoulides). Celem wizyty w Bejrucie było omówienie najistotniejszych wyzwań wewnętrznych i regionalnych.

Komisarz zapowiedziała, że UE zapewni Libanowi pakiet pomocy finansowej o wartości 1 mld EUR, rozłożony na lata 2024-2027. Środki mają pomóc w zagwarantowaniu dostępu obywateli do podstawowych usług, takich jak edukacja, ochrona socjalna i opieka zdrowotna. Wsparciu towarzyszyć ma wprowadzenie niezbędnych i pilnych reform gospodarczych, finansowych oraz w sektorze bankowym. Pomoc ma również objąć libańskie siły zbrojne i instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo państwa - mają one otrzymać sprzęt i szkolenia, m.in. w zakresie zarządzania granicami i zwalczania przemytu. Wizyta przewodniczącej Komisji Europejskiej oraz warunki, na jakich ma zostać udzielone wsparcie finansowe UE spotkało się z krytyką wybranych środowisk politycznych (m.in. FPM) i religijnych w Libanie, które określiły pakiet pomocowy mianem łapówki za zatrzymanie Syryjczyków na terenie Libanu.

b) Francja pozostaje jednym z najistotniejszych zachodnich partnerów Libanu w zakresie kształtowania polityki wewnętrznej kraju. W maju br. z wizytą w Libanie przebywał specjalny wysłannik Prezydenta Francji ds. Libanu - Jean-Yves Le Drian. Celem wizyty było zasygnalizowanie pilnej konieczności przezwyciężenia impasu politycznego, który trwa od momentu zakończenia kadencji przez b. prezydenta - M. Aouna. Francja zdaje się być politycznie zdeterminowana do kontynuowania wysiłków, zmierzających do unormowania sytuacji politycznej w kraju. Pomimo tego, że wizyta Le Driana nie wiąże się z wymiernymi osiągnięciami, stanowi istotny wkład do ogólnego zaangażowania państw zachodnich w sytuację w kraju, tworząc przeciwwagę dla wpływów Iranu. Dodatkowo, ostatnia aktywność Francji „przypomina” o istnieniu „libańskiego kwintetu”, tj. grupy pięciu państw: Francji, USA, Arabii Saudyjskiej, Kataru i Egiptu, które nawiązały ze sobą bliższą współpracę w celu wspólnego wypracowania mechanizmów mających pomóc Libanowi wyjść z impasu politycznego. Ambitnym deklaracjom „libańskiego kwintetu” nie towarzyszą jednak żadne realne osiągnięcia.

c) UNIFIL i UNSCOL pozostają istotnymi komponentami, mającymi wpływ na architekturę bezpieczeństwa Libanu, jednak ich realne możliwości oddziaływania na lokalną rzeczywistość są ograniczone. Pomimo aktywności ww. agend ONZ, nie udało się doprowadzić do trwałego zabezpieczenia terenów na południe od rzeki Litani, a aktywność militarna Hezbollahu przybiera na intensywności. Bieżąca sytuacja stawia pod znakiem zapytania możliwość kompleksowej implementacji Rezolucji 1701, określającej warunki, których Liban i Izrael powinny przestrzegać w celu zagwarantowania pokoju regionalnego.

Sytuacja gospodarcza

Pomimo odnotowania pewnych pozytywnych trendów na koniec pierwszego kwartału, najnowsze wskaźniki opisujące stan gospodarki Libanu nie napawają optymizmem. W kwietniu br. indeks PMI (mierzący trendy gospodarki i produkcji w sektorze prywatnym) odnotował najniższy od czterech miesięcy poziom (48,8 pkt.; w marcu br. wynosił on 49,4 pkt.) - poniżej poziomu neutralnego. Spadek wynikał głównie ze słabszego popytu i spadku aktywności biznesowej, co miało związek z rosnącymi napięciami geopolitycznymi w regionie. Pozytywnie należy ocenić wzrost wynagrodzeń w sektorze publicznym oraz podwojenie płacy minimalnej w sektorze prywatnym (do równowartości 200 USD).

Warto odnotować, że pomimo znaczących obaw branży HoReCa, początkowi sezonu urlopowego towarzyszy bardzo duży ruch turystyczny. Działania wojenne na południu kraju nie wpłynęły znacząco na obroty w tym sektorze. Również PLL LOT odnotowuje rekordowe wręcz obłożenie połączeń lotniczych na trasie BEY-WAW-BEY. Z połączenia korzystają przeważnie pasażerowie tranzytowi (główne kierunki: kraje skandynawskie oraz USA i Kanada).

Sytuacja bezpieczeństwa

Konflikt na pograniczu libańsko-izraelskim oraz ataki IDF na cele znajdujące się wewnątrz kraju negatywnie wpływają na otoczenie bezpieczeństwa, choć bezpośrednich symptomów świadczących o możliwości wybuchu pełno-skalowej wojny na razie brak. Aktualne scenariusze rozwoju sytuacji są wielorakie, a kluczowa jest oczywiście reakcja krajów Zachodu, które mogą oddziaływać na Izrael.

Liban od ponad dwóch lat mierzy się z kryzysem politycznym związanym z patem wyborczym, który związany jest z opuszczeniem urzędu przez Michela Aouna i niemożnością wybrania głowy państwa przez parlament (prezydentem w Libanie może być tylko chrześcijanin maronita).

Łączna liczba ofiar od października 2023 r. wzrosła do ponad 1800 osób zabitych i 9100 rannych. Ofiary to cywile, pracownicy służby zdrowia i personel humanitarny. Konflikt poważnie zakłócił podstawowe usługi, uszkodził krytyczną infrastrukturę i przesiedlił setki tysięcy osób. Na dzień 30 września 2024 r. zidentyfikowała 346 209 osób wewnętrznie przesiedlonych (IDP). Ponadto ponad 175 000 Libańczyków i Syryjczyków uciekło do Syrii.

Inną kwestią jest upadek gospodarczy kraju, który związany jest z szalejącą korupcją, zerową wartością funta libańskiego oraz upadkiem systemu bankowego. To wszystko generuje trudności w dostępie do elektryczności, usług, Internetu czy gotówki. Skupienie strategicznych firm pokroju EDL (Électricité du Liban) w rękach prominentnych polityków czy kontrolowanie dostępu do paliwa paraliżuje życie w Libanie oraz całkowicie uzależnia Libańczyków od politycznego kartelu.

Inwazja lądowa Izraela z 30 września 2024 roku doprowadziła także do paraliżu libańskiej edukacji. W Libanie dwóch na pięciu uczniów zostało wysiedlonych w wyniku izraelskich nalotów. Około 500 000 uczniów z 1,25 miliona, czyli 40% z nich, zostało przesiedlonych w wyniku ostrzeliwania przez armię izraelską. Z powodu walk rozpoczęcie roku szkolnego przesunięto na 4 listopada.

Sytuacja bezpieczeństwa Libanu jest także uzależniona od Hezbollahu, a dokładnie jego politycznych i wojskowych ramion. Hezbollah jest najbardziej wpływową partią szyicką w Libanie. Liban znajduje się także w trudnej sytuacji, ponieważ nie kontroluje całości swojego terytorium oraz jest traktowany jako obszar proxy przez Iran, Hezbollah i Izrael. Słabość państwa objawia się także w bierności libańskiej armii (Libańskie Siły Zbrojne / LAF), która liczy 15 tys. żołnierzy. Pod względem militarnym libańska armia jest stosunkowo bezsilna; będąc jedną z najsłabszych w regionie.

Sytuacji bezpieczeństwa nie poprawia operująca misja ONZ UNIFIL, której mandat nie polega na „peace enforcement”, a na monitorowaniu sytuacji, pomocy humanitarnej, współpracy z siłami zbrojnymi Libanu i koordynacji działań z Bejrutem i Tel-Awivem – sam zakres działań pokazuje niemoc tego kontyngentu.

Zagrożeniem dla całego Libanu są konflikty regionalne, które przyczyniają się do ruchów migracyjnych. W ten sposób Liban w ostatnich dekadach stawał się miejscem ucieczki dla Palestyńczyków, Irakijczyków czy Syryjczyków. Migracja jest tym groźniejsza dla Libanu, że Bejrut nie jest w stanie często zagwarantować godnych warunków życia i dostępu do dóbr publicznych swoim własnym obywatelom.

Liban boryka się także z zagrożeniem dezinformacji, która jest w głównej mierze efektem działań rosyjskich. Kluczowym instrumentem rosyjskiej propagandy w Libanie jest Sputnik Arabic, który oddziałuje na szyitów. Narracja Kremla jest wycelowana w kreowanie negatywnego odbioru Zachodu i moderowanie nastrojów ludności arabskiej.

W Libanie kuleje sektor rolnictwa, a duża część żywności pochodzi z importu. W tym samym czasie izraelskie wojsko doprowadza do katastrofy ekologicznej podobnej do ekobójstwa w Gazie. IDF zniszczyły duże połacie gruntów rolnych w południowym Libanie, głównym sektorze gospodarczym regionu. Istnieje zatem widmo kryzysu żywnościowego, w ramach którego dostęp do żywności będzie ograniczony.

Wszystkie te składowe wydatnie wpływają na sytuację bezpieczeństwa w Libanie. W niegdysiejszej Szwajcarii Bliskiego Wschodu nie ma obecnie dziedziny ani sektora, które cieszyłyby się względną stabilizacją. Społeczeństwo żyje w warunkach horrendalnej inflacji, zerowej wartości funta libańskiego, braku dostępu do usług i produktów, powszechnej korupcji, nieistniejącą de facto armią oraz obecnością polityczną i wojskową Hezbollahu. Do tego wszystkiego dochodzi lądowa inwazja Izraela na Południowy Liban, która w nadchodzących miesiącach może przerodzić się w próbę zdobycia i „spacyfikowania” Bejrutu.

ROZDZIAŁ 1. Charakterystyka środowiska informacyjnego Libanu

W Libanie zaobserwować można podział mediów na te wspierające obecny rząd poprzez szerzenie treści propagandowych oraz takie sprzeciwiające się narracji rządowej. Często odnosi się to też do rywalizacji pro i anty Hezbollah w kraju. Media w Libanie są upolitycznione, a jedynie garstka z nich stara się zachować obiektywność. Oprócz programów telewizyjnych czy gazet, duży wpływ mają osoby medialne (dziennikarze oraz influencerzy) często sprzeciwiający się obecnemu reżimowi, tym samym narażając się na represje ze strony Hezbollahu. Większość gazet oraz mediów ma swoją siedzibę w Bejrucie.

Z dziesięcioma prywatnymi dziennikami w trzech językach oraz ponad 1 500 tygodnikami i miesięcznikami, Liban stanowi około połowy publikacji wydawanych w regionie Bliskiego Wschodu. Ponadto w kraju działa dziewięć stacji telewizyjnych i około 40 stacji radiowych. Mimo tej różnorodności, ponad 84% objętych mediów jest powiązanych politycznie. Z tych mediów, 27% jest bezpośrednio związanych z partiami politycznymi; 5% ma bezpośrednie powiązania z państwem, a około 60% jest związanych z osobami, które były zaangażowane w politykę lub aspirują do stania się politykami. Co więcej, około 32% najpopularniejszych badanych mediów znajduje się w rękach przynajmniej ośmiu z najbardziej znanych rodzin Libanu. Zatem to jeden z najbardziej upolitycznionych krajobrazów medialnych, z prawie 2/3 mediów należącymi do aktywnych postaci politycznych lub partii politycznych.

Sektor telewizyjny jest najpopularniejszy (80% zainteresowania), następnie radio (50%), a na końcu materiały online (40%). Co jednak ważne, coraz większe znaczenie mają media w internecie.

Poza mediami publicznymi, wszystkie firmy medialne są własnością prywatną. Większość z nich zarejestrowana jest jako spółki akcyjne (Société anonyme libanaise) lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (Société à responsabilité limitée). Istnieją także media, które nie są związane z firmą medialną, jako że są to firmy indywidualne, takie jak Bint Jbeil, Lebanon Debate czy El Shark, lub należą do stowarzyszenia (zgodnie z prawem z 1909 roku) jak Ya Sour.

Większość firm została utworzona jako odrębne podmioty prawne dla danego medium i nie posiada innych kanałów medialnych. Wyjątkami są jedynie firmy, takie jak Lebanese Communication Group L.C.G. SAL (Al-Manar i Al-Nour), Al Jadeed SAL (Al-Jadeed i Al Jadeed 90.3 FM) oraz National Broadcasting Network SAL (NBN i Al-Risala Radio), które działają w więcej niż jednym sektorze audiowizualnym. Media w Libanie ukazują dominację prywatnych właścicieli oraz naprawdę dużą różnorodność platform medialnych.

Z biegiem lat każda grupa polityczna zyskała swoją własną sieć telewizyjną, skierowaną do określonej grupy odbiorców. Tendencja ta stopniowo przeniosła się na źródła mediów online, takie jak gazety internetowe, konta informacyjne w mediach społecznościowych oraz polityczne konta w tych mediach.

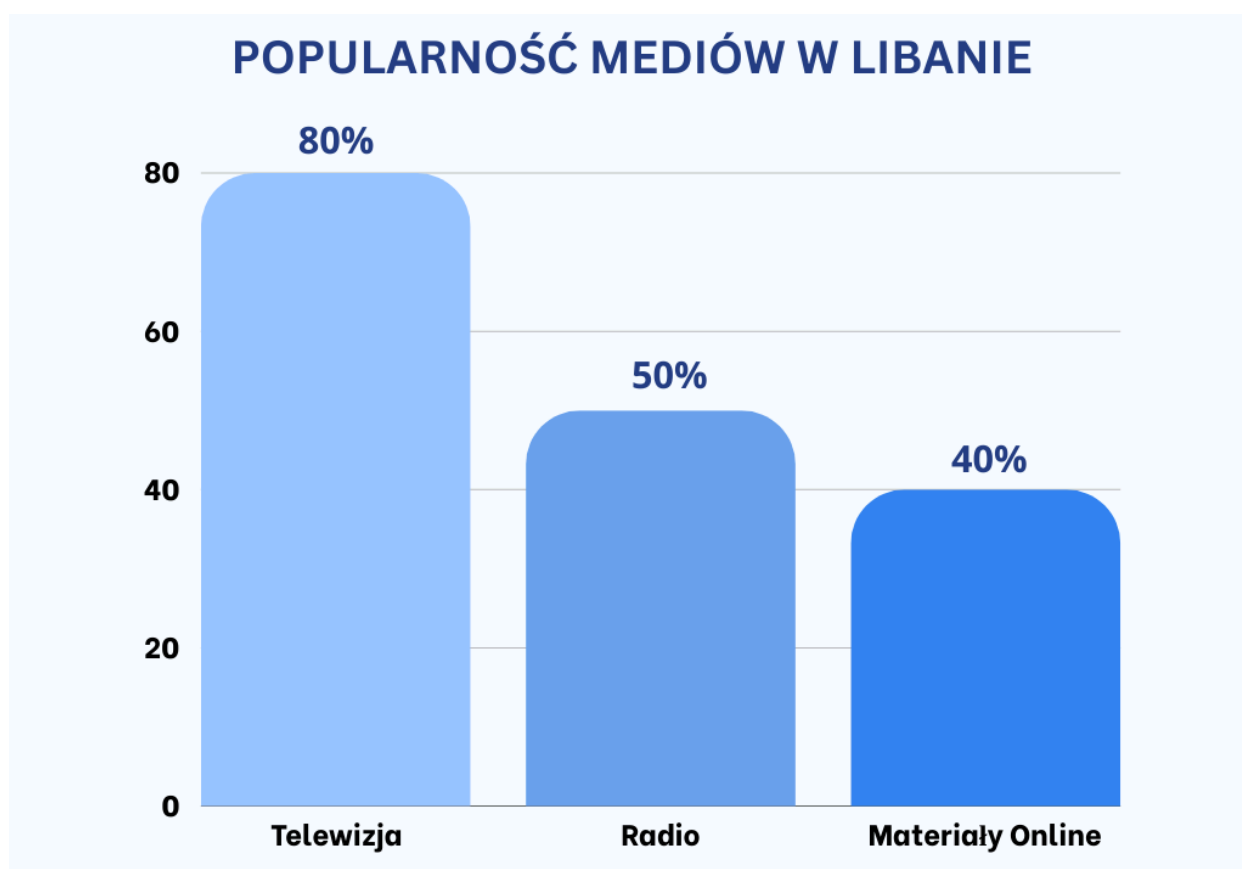
Reasumując, większość libańskich mediów jest mocno upolityczniona:

(a) **bezpośrednio związana z określonymi partiami politycznymi**, np. Hezbollah (Al Manar, Al Nour), Amal (National Broadcasting Network), Kataeb (Voix du Liban), Siły Libańskie (Radio Liban Libre) czy Libańska Partia Komunistyczna (Sawy El Shaeb);

(b) **związana z politykami, byłymi politykami lub członkami ich rodzin**, np. media sympatyzujące z byłym prezydentem Michele Aounem i jego Free Patriotic Movement ze względów osobowych to OTV, El Nashra czy Sawt el Mada, z kolei Lebanon 24 należy do rodziny obecnego premiera Najiba Mikatiego itd.;

(c) **związana z obcym kapitałem** np. Al Modon (Katar).

Na upolitycznienie libańskich mediów wpływa również fakt, że wiele z nich znajduje się w rękach dużych dynastii politycznych, np. rodzina Hariri kontroluje The Daily Star, Sawt Beirut International, Radio Orient, ma wpływ na Annahar, a rodzina Murr kontroluje MTV, El Nashra, Al Joumhouria itp. Liban zajmuje obecnie (2024 rok) 140. miejsce na 180 krajów w Indeksie Wolności Prasy. Polityczna kontrola nad własnością mediów jest poważnym problemem, co przyczynia się do wysoce spolaryzowanego i stronniczego krajobrazu medialnego. Własność mediów ma znaczący wpływ na ich treść, a zatem odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu opinii publicznej. W rękach polityków media mogą być wykorzystywane do realizacji ich własnych interesów poprzez stronnnicze relacjonowanie, zwiększanie ich politycznego zasięgu.

Wykres 1. Popularność mediów w Libanie.

1.1. Media tradycyjne

1.1.1 Telewizja

Państwowe stacje telewizyjne

Télé Liban — تلفزيون لبنان	
Strona internetowa: Télé Liban	Libańska telewizja publiczna, zarządzana przez Ministerstwo Informacji obecnie kierowanego przez ministra Ziada Makari, dostarcza wiadomości krajowe oraz rozrywkę. Jest to pierwsza libańska publiczna sieć telewizyjna, należąca do rządu libańskiego. Programy prowadzone są w języku arabskim. Transmisja na żywo dostępna pod adresem: https://www.teléliban.com.lb/live Telewizja pozostaje najważniejszym medium informacyjnym w Libanie. Pierwsza stacja telewizyjna na Bliskim Wschodzie powstała w 1959 roku pod nazwą „Compagnie libanaise de télévision”, która później przekształciła się w Télé Liban. Wprowadzenie Ustawy o Mediach Audiowizualnych nr 382 w 1994 roku zakończyło monopol Télé Liban na nadawanie. W sierpniu 2023 pojawiły się obawy o zamknięcie stacji ze względu na problemy finansowe, jednak po sporze ze związkiem zawodowym nadawanie zostało wznowione tymczasowo. Télé Liban ma ograniczony zasięg w porównaniu z prywatnymi stacjami, a jej udział w rynku wynosił 8% podczas ostatnich wyborów w 2022 roku. Obecnie funkcję tymczasowego dyrektora generalnego pełni Viviane Lebbos.

Al-Manar	
Strona internetowa: Al-Manar	Libańska telewizja satelitarna należąca do partii politycznej Hezbollah, nadająca z Bejrutu, zarządzana przez Lebanese Communication Group L.C.G. Jest to oficjalny organ medialny Hezbollahu, dostarczający treści zgodne z polityczną agendą grupy, którego a jednym z kluczowych udziałowców jest Mohammad Hassan Raad (politician of the Lebanese Shia Islamist political party and militia Hezbollah). Dyrektorem generalnym jest Ibrahim Farhat, znany z aktywnego wspierania dziennikarzy oraz promowania narracji Hezbollahu. Stacja emituje programy w językach arabskim, angielskim, francuskim i hiszpańskim. Stany Zjednoczone klasyfikują Al-Manar jako Globalny Podmiot Terrorystyczny, wpisując telewizję na listę sankcji w 2006 roku. Choć Al-Manar jest związana z Hezbollahem i nie jest bezpośrednio zarządzana przez rząd, niektórzy uważają ją za znaczącego nadawcę z uwagi na polityczną obecność Hezbollahu w Libanie. Jest jednak bardziej reprezentantem specyficznej frakcji społeczeństwa libańskiego, a nie formalnym nadawcą publicznym w tradycyjnym rozumieniu, jak Télé Liban.

Prywatne stacje telewizyjne

MTV (Murr Television)	
Strona internetowa: • MTV (Murr Television)	Prominentna prywatna stacja telewizyjna w Libanie, uznawana za jedną z najważniejszych w kraju. Została założona w 1991 roku przez Michela Murra, który jest zarówno libańskim biznesmenem, jak i osobą publiczną. Stacja zyskała popularność dzięki swojej umiarkowanej linii redakcyjnej oraz niezależności od Hezbollahu, co odróżnia ją od wielu innych kanałów w regionie. MTV oferuje różnorodne programy, w tym relacje na żywo z wydarzeń krajowych, wiadomości, analizy oraz programy rozrywkowe. Kanał nadaje w języku arabskim oraz angielskim, co pozwala mu dotrzeć do szerszej publiczności, w tym do międzynarodowych widzów. Stacja jest znana z rzetelnych relacji i zaangażowania w bieżące wydarzenia polityczne, co czyni ją istotnym źródłem informacji dla libańskiego społeczeństwa. MTV nie tylko dostarcza wiadomości, ale także angażuje się w debatę publiczną, co czyni ją ważnym głosem w libańskim krajobrazie medialnym. Instagram: https://www.instagram.com/mtvlebanon.news?igsh=MXM0cTc4aWF0NGxzZA== X: https://x.com/MTVLebanon

LBCI (Lebanese Broadcasting Corporation International)	
Strona internetowa: • LBCI	To jedna z najważniejszych prywatnych stacji telewizyjnych w Libanie, uznawana za pierwszą taką telewizję w kraju. Powstała w 1992 roku przez Pierre'a Dahera (który jest nadal jej prezesem, prowadził także PAC Ltd., jedną z największych firm produkcyjnych w regionie, do jej likwidacji w 2012 roku). Początkowo była związana z chrześcijańską milicją Siły Libańskie podczas wojny domowej, lecz po wojnie stała się niezależną stacją. Telewizja szybko zyskała popularność dzięki różnorodnym programom rozrywkowym oraz informacyjnym, a także zaangażowaniu w krytykę polityczną, szczególnie wobec Hezbollahu. Stacja produkuje wiele popularnych programów, które zdobyły uznanie wśród widzów, w tym talk-show, seriale oraz relacje na żywo z wydarzeń krajowych i międzynarodowych. LBCI jest wiodącym źródłem wiadomości i rozrywki w Libanie oraz wśród libańskiej diaspory na całym świecie. Oprócz kanału krajowego, stacja oferuje międzynarodowe wersje: LBC Europe i LBC America, skierowane do libańskich obywateli w Europie i Ameryce, co pozwala na dotarcie do szerszej publiczności. Treści są dostępne w języku arabskim i angielskim, co sprzyja ich większej dostępności. Stacja, znana wcześniej jako LDC (Lebanese Diaspora Channel), odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu opinii publicznej w Libanie oraz w reprezentowaniu libańskich wartości na arenie międzynarodowej, promując liberalne wartości, często wzbudzając kontrowersje. Stacja angażuje się w projekty społeczne, jak „Cheyef 7alak,” inicjatywę dziennikarstwa obywatelskiego, oraz współpracę z UNICEF, aby nagłaśniać głosy dzieci w Libanie.

	Instagram: https://www.instagram.com/lbcilebanonnews?igsh=MXJhYWxzNWtmenJpYQ== X: https://x.com/LBCI_NEWS
--	--

Al-Jadeed	
Strona internetowa: • Al-Jadeed	Al-Jadeed (wcześniej znana jako New TV) to stacja telewizyjna założona w 1992 roku przez Libańską Partię Komunistyczną. Początkowo zyskała popularność, jednak w 1997 roku została przymusowo zamknięta z powodu braku wymaganej licencji, co było wynikiem jej krytyki wobec prosyryjskiego reżimu libańskich władz. W 2001 roku stacja została ponownie uruchomiona przez Tahseena Khayata, właściciela Tahseen Group, i na początku 2007 roku zmieniła nazwę na Al-Jadeed. Al-Jadeed wyróżnia się linią redakcyjną, która jest krytyczna wobec Ruchu Przyszłości i sojuszu 14 marca, co czyni ją ważnym głosem w libańskim krajobrazie medialnym. Stacja koncentruje się na bieżących wydarzeniach oraz dziennikarstwie śledczym, oferując widzom programy 24 godziny na dobę. Język nadawania to arabski, a Al-Jadeed stara się przyciągnąć uwagę widzów poprzez rzetelne relacje z wydarzeń krajowych i międzynarodowych. Dzięki swojemu zaangażowaniu w tematykę polityczną i społeczną, stacja odgrywa istotną rolę w kształtowaniu opinii publicznej w Libanie i w regionie. X: https://x.com/ALJADEEDNEWS

OTV Orange (OTV Lebanon)	
Strona internetowa: • OTV Orange	OTV Orange (OTV Lebanon) to publiczna stacja telewizyjna w Libanie, która została założona przez byłego prezydenta Michela Aouna w 2007 roku. Stacja jest ściśle powiązana z Wolnym Ruchem Patriotycznym (Free Patriotic Movement) ugrupowaniem politycznym, które promuje libański nacjonalizm i wdraża program Aouna. Jest zarządzana przez firmę Alubnaniah lil Ilam SAL, której akcje kontroluje rodzina Aoun i jej bliscy współpracownicy (Dyrektor generalny, Roy Hachem, jest mężem Mireille Aoun, córki Michela Aouna). OTV jest własnością i jest zarządzana przez zwolenników tego ruchu, co czyni ją ważnym głosem dla jego polityki. Stacja jest notowana na giełdzie i ma na celu dostarczanie programów informacyjnych, kulturalnych, społecznych i politycznych. OTV koncentruje się na sprawach istotnych dla libańskiej i arabskiej diaspory na całym świecie, a jej oferta programowa obejmuje treści w języku arabskim, francuskim i ormiańskim. Dzięki różnorodności programów, OTV stara się dotrzeć do szerokiego grona widzów, oferując aktualności, analizy oraz programy rozrywkowe, które odzwierciedlają potrzeby i zainteresowania libańskiego społeczeństwa. Stacja odgrywa istotną rolę w kształtowaniu debaty publicznej w Libanie, zwłaszcza w kontekście polityki i kultury. Jednakże jest nierzadko krytykowana za podważanie autentyczności protestów społecznych oraz regularne relacjonowanie sojuszu FPM z Hezbollahem emitując prorządowe wywiady. Instagram: https://www.instagram.com/otvlebanon/

	X: https://x.com/otvlebanon?lang=en Facebook: https://www.facebook.com/OTVLebanon/ Youtube: https://www.youtube.com/user/OtvLebanon/videos
--	---

Al. Mayadeen TV	
Strona internetowa: • Al. Mayadeen TV	Al Mayadeen TV to libański pan-arabistyczny kanał informacyjny, który został założony w 2012 roku przez grupę byłych pracowników Al Jazeera Arabic. Ich decyzja o utworzeniu nowej stacji wynikała z niezadowolenia z relacji Al Jazeera dotyczących konfliktu w Syrii. Al Mayadeen TV ma reporterów w większości krajów arabskich, co umożliwia mu dostarczanie szerokiego wachlarza informacji i analiz dotyczących wydarzeń regionalnych. Kanał nadaje w trzech językach: arabskim, hiszpańskim i angielskim, co pozwala mu dotrzeć do różnorodnej publiczności. Jego silny nacisk na wydarzenia w Libanie często wiąże się z promowaniem proirańskich perspektyw, co czyni go istotnym głosem w kontekście regionalnej polityki. Działa 24 godziny na dobę, oferując programy informacyjne, analizy oraz debaty, które są alternatywą dla kanałów Zatoki Perskiej, takich jak Al Jazeera i Al Arabiya. Al Mayadeen TV jest również znany z zaangażowania w progresywną narrację dla różnych grup oraz wsparcia dla „osi oporu”, która obejmuje Iran, Syrię i grupy takie jak Hezbollah. Dzięki swojemu unikalnemu podejściu, kanał zyskał znaczną popularność wśród widzów, którzy poszukują alternatywnych informacji oraz komentarzy na temat sytuacji w regionie.

National Broadcasting Network (NBN)	
Strona internetowa: • National Broadcasting Network	National Broadcasting Network (NBN) to libańska telewizja, która pełni rolę oficjalnego kanału ruchu Amal, reprezentującego społeczność szyicką. Stacja została założona w 1996 roku przez Nabiha Berriego, który jest przewodniczącym libańskiego parlamentu oraz liderem ruchu Amal. Obecnym dyrektorem generalnym jest Ali Hamdan, były doradca medialny Berriego, a dyrektorem wiadomości jest Mohammad Nouredine (w 2018 skazany za pranie pieniędzy z narkotyków i spisek przestępczy), odpowiedzialny za polityczne treści stacji. NBN nadaje głównie w języku arabskim i ma krajowy udział w widowni wynoszący około 4,8%, co czyni ją jednym z istotnych graczy na libańskim rynku mediów. Stacja jest znana z prorządowej, prosyryjskiej i proirańskiej linii redakcyjnej, promującej sojusze Amal, w tym współpracę z Hezbollahem. W 2000 roku NBN uruchomiła kanał satelitarny, aby dotrzeć do szyickiej diaspory w regionie arabskim, Afryce i Europie. NBN oferuje bezpłatne treści, które można odbierać nie tylko na telewizorach, ale także na różnych urządzeniach mobilnych i komputerach, co zwiększa jej dostępność dla widzów. Jako stacja pro-Amal, NBN często reflektuje poglądy i interesy społeczności szyickiej, co czyni ją ważnym narzędziem w kształtowaniu opinii publicznej w Libanie. Stacja jest również zaangażowana w promowanie wartości i ideologii, a jej programy obejmują wiadomości, talk-show oraz programy kulturalne

	i polityczne. Dzięki bliskim związkom z ruchem Amal, NBN odgrywa kluczową rolę w komunikacji między liderami politycznymi a społeczeństwem szyickim w Libanie. X: https://x.com/AlMayadeenNews
--	--

Lebanon 24 TV	
Strona internetowa: • Lebanon 24 TV	Lebanon 24 TV to nowoczesny kanał telewizyjny, który należy do Investcom Holding, grupy kontrolowanej przez rodzinę Mikati. Stacja została założona z myślą o dostarczaniu widzom rzetelnych informacji na temat wydarzeń w Libanie oraz w regionie Bliskiego Wschodu. Lebanon 24 TV koncentruje się na szerokim zakresie tematów, w tym polityce lokalnej i międzynarodowej, finansach oraz sporcie, co czyni ją wszechstronnym źródłem informacji. Kanał jest znany z szybkich aktualizacji i szczegółowych raportów na temat bieżących wydarzeń, co czyni go ważnym źródłem informacji dla osób zainteresowanych libańskim kontekstem politycznym oraz międzynarodowym. Dodatkowo, stacja angażuje się w analizę wydarzeń i zjawisk, które mają wpływ na sytuację w Libanie, często publikując materiały, które łączą treści wyselekcjonowane z własnymi analizami. Lebanon 24 TV jest dostępna w języku arabskim, co pozwala dotrzeć do szerokiego kręgu widzów w kraju i za granicą. Stacja jest również zaangażowana w promowanie wartości i ideologii, a jej programy obejmują wiadomości, talk-show oraz programy kulturalne i polityczne. Dzięki bliskim związkom z ruchem Amal, NBN odgrywa kluczową rolę w komunikacji między liderami politycznymi a społeczeństwem szyickim w Libanie.

Télé Lumière (NOURSAT)	
Strona internetowa: • Télé Lumière	Télé Lumière (NOURSAT) to pierwsza chrześcijańska stacja telewizyjna w Libanie i świecie arabskim, założona w 1991 roku. Od 2003 roku nadaje programy satelitarne na całym świecie pod nazwą Noursat. Obsługiwana przez katolicką konwencję biskupów Libanu, stacja ma na celu promowanie chrześcijańskich wartości, nauk religijnych oraz dialogu międzywyznaniowego. Telewizja oferuje różnorodne treści religijne, w tym transmisje na żywo z nabożeństw, studia biblijne, rozmowy religijne, modlitwy i hymny. Programy są dostępne w języku arabskim oraz angielskim, co umożliwia dotarcie do szerokiej publiczności. Télé Lumière jest niezależna od jakiejkolwiek partii politycznej lub podmiotu komercyjnego, a jej działalność opiera się na wsparciu ze strony społeczności chrześcijańskiej. Instagram: https://www.instagram.com/noursatnetwork/ Facebook: https://www.facebook.com/NoursatNetwork/ YouTube: https://www.youtube.com/channel/UCT3l7eP2aITz4TTGH6yqFTQ

Future International	
Strona internetowa: • Future International	Future International była ogólnodostępną stacją telewizyjną, która rozpoczęła nadawanie w 1993 roku z inicjatywy Rafika Haririego, byłego premiera Libanu i prominentnego polityka. Stacja zyskała popularność dzięki swoim programom informacyjnym i rozrywkowym, a także jako platforma promująca poglądy Ruchu Przyszłości. Future TV była dostępna nie tylko w Libanie, ale także w krajach arabskich oraz w regionach takich jak Unia Europejska, Stany Zjednoczone, Kanada i Australia, co czyniło ją istotnym źródłem informacji dla libańskiej diaspory. Obecnie kanał jest zawieszony, co oznacza, że nie prowadzi już działalności nadawczej.

Co najmniej dwie stacje telewizyjne zostały tymczasowo zamknięte z powodu opozycji wobec władz: Al Jadeed w 1997 roku i MTV w 2002 roku.

1.1.2 Press & News Agency (Prasa)

Liban historycznie znany jest z jednego z najwyższych wskaźników prywatnych gazet na jednego mieszkańca w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Współcześnie spośród 110 licencjonowanych wydawnictw w kraju, tylko 8 gazet codziennych i mniej niż 20 politycznych magazynów tygodniowych lub miesięcznych jest wciąż publikowanych.

Zagraniczne finansowanie, które było głównym źródłem pieniędzy dla mediów drukowanych, znacznie się zmniejszyło od czasu, gdy kraje Zatoki uruchomiły swoje własne kanały telewizyjne i sieci. Ta tendencja nasilała się w ostatnim czasie w wyniku globalnego kryzysu finansowego oraz spadku cen ropy. Na przykład, gazeta Assafir, jedna z najpopularniejszych w Libanie, sprzedawała ponad 50 000 egzemplarzy dziennie w 2010 roku, ale do 2016 roku, kiedy to ostatecznie zamknięto ją z powodów finansowych, sprzedaż spadła poniżej 10 000 egzemplarzy.

W 2024 roku gazety drukowane zostały w dużej mierze zastąpione przez ich wersje online i nowe techniki generowania przychodów zaczynają dominować.

Libańska Narodowa Agencja Informacyjna Lebanese National News Agency; National News Agency (NNA)	
Strona internetowa: • Libańska Narodowa Agencja Informacyjna	Rządowa agencja informacyjna, która dostarcza wiadomości i relacje z Libanu i zagranicy. Libańska rządowa agencja prasowa, działająca jako główne źródło oficjalnych wiadomości, komunikatów i ogłoszeń z Libanu oraz zagranicy. Powstała w 1961 roku i funkcjonuje pod nadzorem Ministerstwa Informacji, dostarczając informacje na temat wydarzeń politycznych, społecznych i gospodarczych w Libanie. NNA udostępnia swoje treści w językach arabskim i angielskim, co pozwala na dotarcie do międzynarodowego odbiorcy. Agencja publikuje raporty z konferencji prasowych, wiadomości rządowych i inne oficjalne komunikaty, pełniąc rolę kluczowego źródła dla mediów lokalnych i zagranicznych. Jest to istotne narzędzie w przekazywaniu oficjalnych stanowisk rządu libańskiego oraz najnowszych wydarzeń w kraju i regionie.

Akhbar Al Yawm أخبار اليوم	
Strona internetowa: • Akhbar Al Yawm	Akhbar Al Yawm (أخبار اليوم) to kanał informacyjny licencjonowany przez libańskie Ministerstwo Informacji, zarządzany przez Omara Rassiego i Bassama Abou Zeida. Bardzo bliski kontakt z politykami. Kanał aktywnie relacjonuje bieżące konflikty oraz negocjacje dyplomatyczne związane z Libanem, Izraelem i innymi regionalnymi graczami. Instagram: https://www.instagram.com/akhbaralyawmleb X: https://x.com/akhbaralyawm

The Daily Star	
Strona internetowa: • The Daily Star	The Daily Star, anglojęzyczna gazeta założona w 1952 roku w Libanie, była kluczowym źródłem informacji o polityce libańskiej i konfliktach na Bliskim Wschodzie, szczególnie ceniona za relacje z wojny domowej w Libanie i konfliktu arabsko-izraelskiego. W 2010 roku została przejęta przez grupę biznesmenów blisko związanych z rodziną Hariri¹, reprezentującą sunnickie interesy, choć obecnie wydaje się już nie mieć powiązań z tą rodziną. Gazeta, wielokrotnie zmagająca się z trudnościami finansowymi, obecnie ogranicza swoją aktywność do publikacji internetowych. Malek Mrowa, syn założyciela Kamela Mrowy, jest przewodniczącym zarządu i ma także bliskie związki z Al-Hayat, inną gazetą założoną przez jego ojca. The Daily Star oferuje wiadomości i analizy dotyczące Libanu oraz spraw regionalnych. Jest dostępna w języku angielskim.

¹ Rodzina Hariri to jedna z najbardziej wpływowych i znanych rodzin w Libanie, szczególnie w kontekście polityki i biznesu. Na jej czele stoi Saad Hariri, były premier Libanu, który jest synem Rafika Haririego, popularnego polityka i przedsiębiorcy, który pełnił funkcję premiera w latach 1992-2000 i 2009-2011. Rafik Hariri był również znany z licznych inwestycji w rozwój Bejrutu i innych regionów Libanu. Rodzina ma silne powiązania z sunnicką społecznością w Libanie i jest znana z promowania reform oraz stabilności w kraju. Po zamachu na Rafika Haririego w 2005 roku, rodzina stała się symbolem oporu wobec syryjskiej dominacji w Libanie.

Al. SAFA News	
Strona internetowa: • Al. SAFA News	Al-Safa News to niezależna platforma informacyjna, która powstała z byłej gazety. Dziś funkcjonuje głównie jako strona internetowa, oferując wiadomości i analizy z różnych dziedzin. Z uwagi na swoją deklarację o bezstronności, Al-Safa News stara się dostarczać obiektywne informacje. Serwis dostępny jest w trzech językach: arabskim, francuskim oraz angielskim, co pozwala dotrzeć do szerokiego grona odbiorców zarówno w Libanie, jak i wśród diaspory.

AAI Akhbar جريدة الأخبار	
Strona internetowa: • Al Akhbar	Al Akhbar to codzienna gazeta w języku arabskim, wydawana w formacie tabloidowym. Znana jest z krytycznego podejścia do establishmentu oraz dogłębnych analiz politycznych. Jest pro-Hezbollah.

L'Orient-Le Jour	
Strona internetowa: • L'Orient-Le Jour	L'Orient-Le Jour, założony w 1971 roku z połączenia gazet L'Orient i Le Jour, jest wiodącym francuskojęzycznym dziennikiem w Libanie, propagującym wartości pluralizmu, demokracji i wolności słowa. Kierowana przez Naylę de Freige, gazeta zdobyła prestiżowe nagrody, w tym Grande Médaille de la Francophonie, za wkład w promowanie francuskiej kultury. W 2020 roku zainicjowała siostrzany serwis L'Orient Today, skierowany do międzynarodowej publiczności. L'Orient-Le Jour stawia na niezależność finansową, wspierając dialog międzykulturowy. Z okazji 100-lecia, we wrześniu 2024 r., zorganizowano festiwal „Un vent de liberté” na cześć wolności słowa i różnorodności kulturowej. Gazeta oferuje wiadomości oraz analizy, promując wartości demokratyczne, pluralizm i otwartość na dialog międzykulturowy. Znana jest z podejmowania wrażliwych tematów w Libanie. Stacja oferuje również treści w języku angielskim. X: https://x.com/LOrientLeJour

Al. Joumhouria	
Strona internetowa: • Al. Joumhouria	Al Joumhouria to codzienna gazeta, która oferuje szeroki wachlarz treści, obejmujący lokalne i międzynarodowe wiadomości, biznes, sztukę, naukę, zdrowie, modę, kulturę, sport i technologię. Należy do Al Joumhouria News Corp SAL, będącej częścią Grupy Murr, co podkreśla jej silne związki z libańskim środowiskiem medialnym. Gazeta ma prawicową orientację polityczną, kładąc nacisk na wartości libańskiego nacjonalizmu oraz chrześcijańskiej demokracji, co odzwierciedla się w jej relacjach i komentarzach na temat bieżących wydarzeń. Dodatkowo, jest powiązana z Libańską Partią Socjalistyczną, co wpływa na jej linię redakcyjną.

An-Nahar	
Strona internetowa: • An-Nahar	An-Nahar to jedna z najstarszych i najbardziej wpływowych gazet w Libanie, oferująca arabojęzyczne treści. Właściciele gazety, członkowie rodziny Tueni², odgrywają kluczową rolę w jej redakcji. Gazeta stała się ważnym forum dla krytyków obcych wpływów w Libanie, zwłaszcza podczas syryjskiej okupacji, kiedy to często zajmowała krytyczne stanowisko wobec władz. An-Nahar dostarcza zróżnicowanych treści, obejmujących lokalne i międzynarodowe wiadomości, kwestie społeczne, zdrowie oraz technologię. Od 2009 roku prowadzi również WebTV, co zwiększa jej zasięg i dostępność. Jest znana z promowania wolności słowa, przejrzystości i reform w Libanie, co czyni ją istotnym głosem w krajowym krajobrazie medialnym.

El Shark	
Strona internetowa: • El Shark	El Shark to gazeta wydawana w języku arabskim, koncentrująca się na wydarzeniach krajowych i regionalnych. Jest publikowana przez Dar El Shark z Kataru i od wielu lat stanowi ważny element libańskiego krajobrazu medialnego. Gazeta jest związana z rodziną Karam i ma konserwatywne, pro-establishmentowe podejście w swojej relacji. Facebook: https://www.facebook.com/elsharkonline/

El Kalima	
Strona internetowa: • El Kalima	El Kalima to arabojęzyczna gazeta z miasta Zahle, znana w regionie za swoje lokalne relacje oraz analizę wydarzeń krajowych. Jej publikacje obejmują różnorodne tematy, w tym politykę, gospodarkę i kulturę, co czyni ją istotnym źródłem informacji dla mieszkańców i lokalnej społeczności.

Ad – Dyiar	
Strona internetowa: • Ad – Dyiar	Ad-Diyar to arabskojęzyczna gazeta codzienna założona w Libanie w 1941 roku, znana z prosyryjskiego stanowiska i politycznych analiz, którą kieruje Charles Ayoub, posiadający 98,6% udziałów w Al-Nahda SAL, wydawcy gazety. Ayoub jest postacią kontrowersyjną, związaną niegdyś z Syryjską Partią Socjal-Nacjonalistyczną (SSNP), która ostatecznie usunęła go ze swoich szeregów. W przeszłości Ayoub stanął w obliczu wielu oskarżeń o zniesławienie, a także został tymczasowo zatrzymany w Dubaju. Mimo to Ad-Diyar pozostaje jednym z bardziej wpływowych libańskich mediów, promując poglądy prorządowe i proirańskie oraz komentując francuskie wiadomości na koncie Ayoub w mediach społecznościowych.

² W historii Libanu, członkowie rodziny byli zaangażowani w walkę z obcymi wpływami, zwłaszcza podczas syryjskiej okupacji. Tradycja dziennikarska rodziny trwa do dziś, a ich gazeta pozostaje jednym z kluczowych głosów w libańskim krajobrazie medialnym.

Alahed News العهد الإخباري	
Strona internetowa: • Alahed News	Alahed News to serwis informacyjny, który jest własnością Hezbollahu. Dostępny w języku arabskim, angielskim, francuskim i hiszpańskim, skupia się na dostarczaniu wiadomości oraz analiz z perspektywy Hezbollahu. Jako platforma powiązana z tą organizacją, serwis promuje jej stanowisko w sprawach politycznych, społecznych i regionalnych, co czyni go ważnym narzędziem komunikacji dla jej zwolenników.

Al Aman	
Strona internetowa: • Al Aman	Al Aman to magazyn poświęcony tematowi bezpieczeństwa, wydawany przez Balagh Media, Press and Publishing Company. Cechuje się silnymi powiązaniem z islamem, co wpływa na jego redakcyjną linię i podejście do omawianych zagadnień. Magazyn dostarcza informacji oraz analiz dotyczących kwestii bezpieczeństwa w kontekście religijnym i społecznym.

Al-Binaa	
Strona internetowa: • Al-Binaa	Al-Binaa to codzienna gazeta w Libanie, wydawana przez National Media Company, która jest blisko związana z Syryjską Partią Socjal-Nacjonalistyczną. Redaktorem naczelnym jest Nasser Qandil, libański polityk. Gazeta koncentruje się na lokalnych i regionalnych wiadomościach, polityce oraz problemach społecznych, promując kulturowe i narodowe poglądy związane z SSNP. Al-Binaa ma relatywnie niewielki udział w rynku, wynoszący około 0,3%, co sprawia, że jest uważana za gazetę niszową.

Al Liwaa جريدة اللواء	
Strona internetowa: • Al Liwaa	Al-Liwaa to codzienna gazeta arabskojęzyczna, uznawana za jedną z wiodących i najstarszych w Libanie. Została założona w 1963 roku przez Abdela Ghaniego Salama. Gazeta ma silne powiązania z pro-sojuszem 14 Marca, który jest polityczną koalicją przeciwną wpływom i obecności militarnej Hezbollahu w Libanie. Dzięki długotrwałej obecności na rynku medialnym, Al-Liwaa odgrywa istotną rolę w kształtowaniu debaty publicznej w kraju.

1.1.3 Radio

W Libanie działa ponad 40 stacji radiowych, co czyni ten sektor jednym z najbardziej zróżnicowanych w mediach. W 2022 roku 72% stacji nadawało w języku arabskim, 48% w angielskim, a 24% w francuskim.

Państwowe rozgłośnie radiowe

Radio Liban	
Strona internetowa: • Radio Liban	Radio Liban, najstarsza państwowa stacja radiowa w Libanie, została założona w 1938 roku jako Radio Orient i od 1946 roku pozostaje pod nadzorem libańskiego Ministerstwa Informacji. Jest to rządowa stacja radiowa w Libanie, która oferuje różnorodne programy informacyjne i rozrywkowe. Jest jedyną państwową stacją radiową, sześć innych jest powiązanych z partiami politycznymi, a dwie (Voix de Tout le Liban 93.3 i Radio Orient) należą do libańskich rodzin zaangażowanych w politykę. Mimo problemów finansowych, technicznych i logistycznych, pod dyktando Mohammeda Ghariba, stacja kontynuuje działalność, emitując programy kulturalne, informacyjne i publicystyczne na falach FM. Gharib aktywnie współpracuje z arabskimi nadawcami, dążąc do modernizacji i wymiany programowej. Radio Liban zdobyło liczne nagrody, m.in. „Media Excellence” od Ligi Państw Arabskich, a jego dyrektor programowa, Rita Najem Rumi, zarządza treściami stacji, wzbogacając ramówkę programami społeczno-kulturalnymi i aktywnie reprezentując radio na wydarzeniach międzynarodowych.

Prywatne rozgłośnie radiowe

(VDL) - FM	
Strona internetowa: • (VDL) - FM	VDL to jedna z najstarszych prywatnych stacji radiowych w Libanie, nadająca na częstotliwości FM 100.3 w Bejrucie. Powiązana z partią Kataeb, stacja oferuje różnorodne treści, w tym wiadomości, programy polityczne, społeczne i kulturalne oraz rozrywkowe. VDL nadaje przez 20 godzin dziennie, nadając na wszystkie terytoria libańskie oraz sąsiednie kraje, co czyni ją ważnym źródłem informacji i rozrywki w regionie.

Radio Liban Libre – إذاعة لبنان الحر	
Strona internetowa: • Radio Liban Libre	Radio Liban Libre to stacja radiowa powiązana z Libańskimi Siłami, chrześcijańsko-demokratyczną partią polityczną, która wywodzi się z ruchu oporu powstałego podczas libańskiej wojny domowej (1975–1990). Partia ta reprezentuje interesy chrześcijańskiej społeczności Maronitów w Libanie i odgrywa kluczową rolę w obronie jej praw oraz wartości w wielowyznaniowym systemie politycznym kraju. Libańskie Siły opowiadają

	się za demokracją, suwerennością państwową oraz bliskimi relacjami z Zachodem, a także postulują ochronę wolności religijnej, praw człowieka i promowanie gospodarki rynkowej. Wspierają utrzymanie równowagi w strukturze politycznej Libanu, opartej na delikatnym podziale władzy między różnymi grupami wyznaniowymi. Radio Liban Libre, jako głos tej partii, odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu opinii publicznej, dostarczając wiadomości, analizy polityczne oraz programy o charakterze społecznym, kulturalnym i religijnym. Dzięki temu stacja nie tylko informuje, ale również promuje wartości zgodne z ideologią chrześcijańsko-demokratyczną i prozachodnią orientacją polityczną, umacniając swoją pozycję jako istotny element libańskiego krajobrazu medialnego.
--	--

Sawt el Mada	
Strona internetowa: • Sawt el Mada	Sawt El Mada to libańska, arabskojęzyczna stacja radiowa założona w 2009 roku, nadająca na częstotliwościach 92.5, 92.7 i 92.9 FM, i silnie związana z Ruchem Patriotycznym (Free Patriotic Movement, FPM). Radio koncentruje się na polityce oraz wydarzeniach krajowych w Libanie, a jej głównym właścicielem jest Elias Bou Saab, były Generalny Koordynator FPM oraz były Minister Stanu ds. Prezydenckich (2016-2019). Mimo rosnących napięć między Bou Saabem a liderem FPM Gebranem Basilem, Sawt El Mada kontynuuje nadawanie programów, które obejmują zarówno wystąpienia Basila, jak i krytyczne odpowiedzi jego przeciwników. Konflikt między Bou Saabem a Basilem eskalował, gdy Bou Saab przeniósł siedzibę stacji poza główne biuro FPM i publicznie poparł oponentów Basila. Medium nadal dostarcza analizy i komentarze z perspektywy FPM, co wpływa na jego redakcyjną linię. Dzięki swojej bliskości do liderów politycznych, Sawt el Mada odgrywa istotną rolę w kształtowaniu dyskursu politycznego w Libanie.

Sawt Loubnan Radio Station	
Strona internetowa: • Sawt Loubnan Radio Station	Jest wspierana przez Libańską Partię Kataeb i dostarcza słuchaczom różnorodne programy. W ofercie znajdują się audycje informacyjne, polityczne, społeczne, rozrywkowe oraz technologiczne. Stacja ma na celu informowanie społeczeństwa o bieżących wydarzeniach oraz angażowanie go w dyskusje dotyczące kluczowych spraw krajowych.. X: https://x.com/sawtlebnan?lang=en

Al Nour Radio	
Strona internetowa: • Al Nour Radio	Al Nour Radio to libańska stacja radiowa, która jest ściśle powiązana z Hezbollahem. Dostępna w języku arabskim, skupia się na relacjonowaniu wydarzeń politycznych i militarnych związanych z tą organizacją. Stacja emituje również treści religijne, takie jak recytacje Koranu, nauczania islamskie i dyskusje religijne, co odzwierciedla jej szyicką tożsamość.

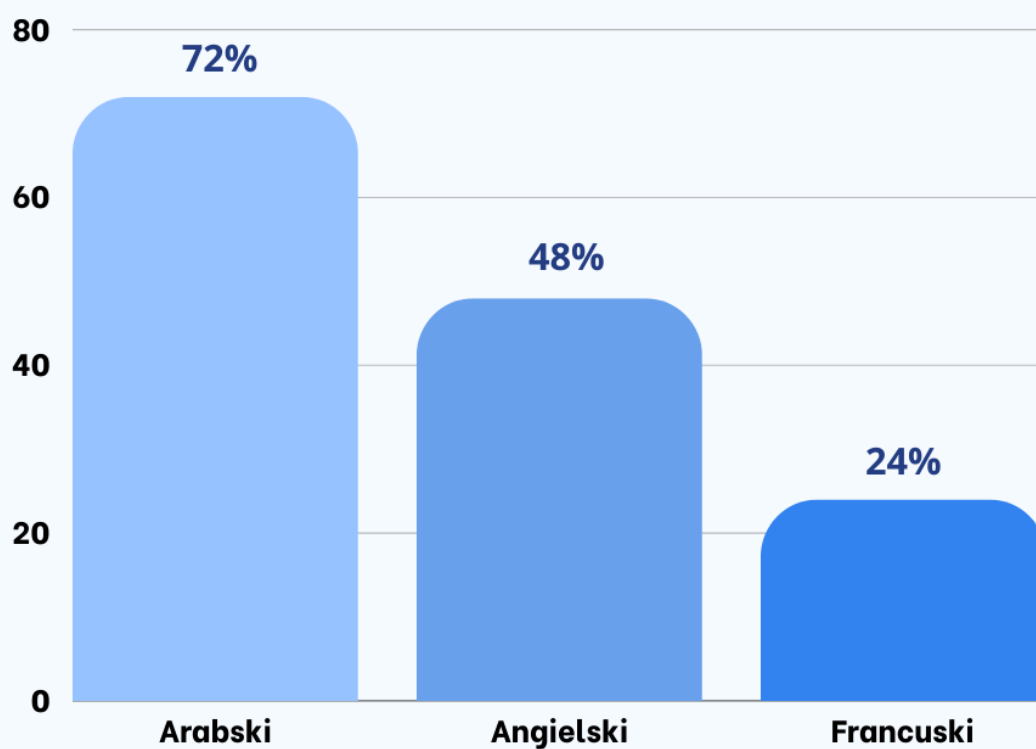
Sawt Beirut International (Voix de Beyrouth)	
Strona internetowa: • Sawt Beirut International	Sawt Beirut International, znana również jako Voix de Beyrouth, to francuskojęzyczna stacja radiowa w Libanie, która jest pod kontrolą rodziny Hariri. Stacja koncentruje się na reprezentowaniu sunnickich interesów i dostarcza wiadomości oraz programy dotyczące polityki, kultury i społecznych zagadnień w Libanie i regionie. Jej programy mają na celu wspieranie dialogu i komunikacji wśród różnych grup społecznych.

Radio Orient	
Strona internetowa: • Radio Orient	Radio Orient to libańska stacja radiowa nadająca z Bejrutu na częstotliwościach 88.3 i 88.7 FM, założona w 1982 roku w Paryżu przez libańskiego biznesmena Raghida al-Shammaa, a od 1994 roku należąca do rodziny Hariri. Obecnie zarządzana przez firmę Wave Holding SAL, reprezentowaną przez Bahię Hariri. Radio Orient to teoretycznie niezależna stacja radiowa, która koncentruje się na sunnickich interesach. Działa jako istotne medium zarówno w Europie, jak i w świecie arabskim. Jej programy obejmują wiadomości, treści polityczne oraz programy kulturalne, skierowane do arabskiej diaspory oraz społeczności muzułmańskich w Francji i Europie. Radio Orient działa niezależnie, co pozwala na szeroki zakres tematów i opinii. W 2020 roku radio wzbudziło kontrowersje, gdy prezenter Muhammad al-Sibai został zawieszony za krytykę sytuacji ekonomicznej i finansowych zobowiązań Saada Haririego wobec pracowników.

Fajr Radio	
Strona internetowa: • Fajr Radio	Fajr Radio to stacja radiowa, która działa w języku arabskim i jest związana z Bractwem Muzułmańskim, wspierając sunnickie ruchy. Stacja oferuje różnorodne programy, które koncentrują się na tematyce islamskiej, społecznej i kulturowej, odzwierciedlając wartości i idee związane z sunnizmem. Fajr Radio ma na celu dotarcie do słuchaczy zainteresowanych sprawami muzułmańskimi i społecznymi, promując swoje podejście w ramach szerszej dyskusji o islamie.

Sawt el Shaeb	
Strona internetowa: • Sawt el Shaeb	Sawt el Shaeb to radio, które prowadzi działalność w języku arabskim i jest ściśle związane z Libańską Partią Komunistyczną. Stacja koncentruje się na poruszaniu kwestii politycznych, społecznych i ekonomicznych, przyjmując lewicową i marksistowską perspektywę. Oferuje programy, które obejmują talk show polityczne, debaty oraz wywiady z politykami, aktywistami i intelektualistami. Sawt el Shaeb dąży do sprawiedliwości społecznej i ekonomicznej, wspiera laicyzm, a także krytykuje sekciarstwo i neoliberalne podejście do gospodarki.

JĘZYK NADAWANIA W LIBAŃSKICH STACJACH RADIOWYCH

Wykres 2. Język nadawania w libańskich stacjach radiowych.

1.1.4 Portale internetowe

Dzięki cyfryzacji mieszkańcy Libanu mają dostęp do różnych platform informacyjnych, od 24-godzinnych kanałów kablowych i satelitarnych po strony internetowe i media społecznościowe. Jednak tak szeroki wachlarz dostępnych mediów nie przekłada się na większy pluralizm opinii. Wiele nowych źródeł po prostu replikuje głosy wyrażane w mediach tradycyjnych. Niemniej jednak, w 2024 roku wzrost niezależnych mediów alternatywnych, które w dużej mierze polegają na platformach mediów społecznościowych do nadawania i publikowania wiadomości w przystępny sposób, zmienił krajobraz tego, jak wiele grup społecznych, szczególnie młodzież, otrzymuje, konsumuje i dalej przetwarza informacje.

Naharnet	
Strona internetowa: • Naharnet	Naharnet, jeden z pierwszych libańskich portali informacyjnych online, oferuje aktualne wiadomości i analizy dotyczące Libanu oraz globalnych wydarzeń. Portal działa w języku angielskim i arabskim, przyciągając międzynarodową publiczność z ponad 220 krajów. Od 1998 roku Naharnet publikuje regularne relacje międzynarodowe, głównie we współpracy z Associated Press i Agence France Presse, a także informacje lokalne oparte na własnych źródłach. Choć znany jest z obiektywnego podejścia i niezależności od organizacji politycznych, jego linia redakcyjna jest prozachodnia i umiarkowanie panarabska. Redaktorem naczelnym jest Naufal Daou, polityk i założyciel Ruchu dla Suwerenności oraz kilku innych libańskich instytucji wspierających dialog chrześcijańsko-muzułmański i badania geopolityczne. Daou, jako otwarty przeciwnik wpływów irańskich i Hezbollahu, w 2023 roku krytykował łagodne podejście Francji wobec Iranu, jednocześnie chwalać stanowisko Arabii Saudyjskiej. X: https://x.com/Naharnet

Ya Libnan	
Strona internetowa: • Ya Libnan	Ya Libnan to libańskie medium założone jako blog w 2005 roku w odpowiedzi na Rewolucję Cedrową i zabójstwo premiera Rafika Haririego. Medium, prowadzone przez wykształconych Libańczyków, którzy chcą demokracji i wolności, przyjęło za cel promowanie wartości takich jak wolność, sprawiedliwość, różnorodność, suwerenność społeczną, rządy prawa i rozdział religii od władzy. Pomimo braku jawnych informacji o założycielu, archiwalne wersje sugerują, że stronę tworzą demokratycznie nastawieni libańscy autorzy, w tym profesor Ghassan Karam. Przekaz Ya Libnan jest prozachodni i kierowany głównie do odbiorców amerykańskich, szczególnie wyborców Partii Demokratycznej, zawiera jednak również elementy krytyki Izraela, Iranu, Hamasu i Hezbollahu. Publikuje własne artykuły, często podpisane jako „Ya Libnan Editorial Staff” oraz treści zewnętrzne, głównie amerykańskie, i okazjonalnie z izraelskiego Haaretz. X: x.com/@Ya_Libnan

Ya Sour	
Strona internetowa: • Ya Sour	Ya Sour to internetowa platforma informacyjna z Tyre, która jest ogólnie postrzegana jako pro-Hezbollah i wspierająca stanowisko polityczne społeczności szyickiej w południowym Libanie. Strona obejmuje wydarzenia z tego regionu, opierając się na rozbudowanej sieci korespondentów. Codziennie przyciąga od 120 do 150 tysięcy czytelników i publikowana jest w języku arabskim. Instagram: https://www.instagram.com/yasourpage/?hl=en Youtube: https://www.youtube.com/channel/UCPf_p1sNLHRyhAghZERkadw Facebook: https://www.facebook.com/yasour.org TikTok: https://www.tiktok.com/@yasour.org

Daraj Media	
Strona internetowa: • Daraj Media	Ta platforma informacyjna, powiązana z Arabią Saudyjską, przyjmuje krytyczne stanowisko wobec Iranu i Hezbollahu. Oferuje analizy oraz wiadomości w języku arabskim, specjalizując się w dziennikarstwie śledczym, które obejmuje kwestie takie jak korupcja, prawa człowieka, sprawiedliwość społeczna i zarządzanie w Libanie oraz szerszym regionie Bliskiego Wschodu. Jest szanowana za odważne i bezkompromisowe podejście do dziennikarstwa oraz niezależną redakcję. Instagram: https://www.instagram.com/darajmedia/ X: https://x.com/daraj_media Facebook: https://www.facebook.com/darajmedia/ Youtube: https://www.youtube.com/c/DarajMedia LinkedIn: https://www.linkedin.com/company/darajmedia/

Megaphone News	
Strona internetowa: • Megaphone News	Megaphone to progresywne, lewicowe medium libańskie, które silnie angażuje się w media społecznościowe, by dotrzeć do młodszego pokolenia – millenialsów i Gen Z. Z równymi udziałami prowadzona przez czterech dziennikarzy: Jeana Kassira, Jamala Saleha, Samera Frangie i Khaleda Saghieha, platforma koncentruje się na prawach człowieka, antykorupcyjnych inicjatywach i antysektarianizmie, wyrażając sprzeciw wobec izraelskiej polityki w regionie. Założyciele mają aktywistyczne doświadczenie – angażowali się w antykorupcyjne protesty w Libanie od 2015 roku, a Jean Kassir w 2023 roku został wezwany na przesłuchanie przez służby, co związane było prawdopodobnie z krytyką polityczną. Megaphone finansowane jest przez międzynarodowe granty, m.in. z European Endowment for Democracy i Open Society Foundations, a jego struktura zawiera wsparcie merytoryczne doświadczonych redaktorów: Frangie, profesora nadzwyczajnego American University of Beirut, oraz Saghieha, byłego dziennikarza As-Safir i Al-Akhbar. X: https://x.com/MegaphoneNewsEN Facebook: https://www.facebook.com/megaphonenews/

Political Pen	
Strona internetowa: • Political Pen	Political Pen, głównie działający na Instagramie z imponującą liczbą 314 tys. obserwujących, to libańska platforma medialna o silnym, antyirańskim przekazie, otwarcie krytykująca Hezbollah oraz izraelskie ataki na Gazę i Liban, jednocześnie promująca chrześcijańskie wartości. Założycielem i redaktorem naczelnym Political Pen jest Pierre Nahas, syn Sabine Nahas, libańskiej modelki, i Eliego Nahasa, który w 2012 roku był zamieszany w międzynarodową aferę związaną z prostytutką w Cannes. Mimo popularności w mediach społecznościowych, Political Pen spotyka się z krytyką, głównie w sekcjach komentarzy, gdzie internauci oskarżają platformę o prozachodni i antyislamski przekaz. Użytkownicy Reddita spekulowali w 2020 roku, że Nahas rzekomo oferował wsparcie wyborcze Michelowi el Murrowi, choć nie ma na to potwierdzenia. X: https://twitter.com/politicalpen_ Instagram: https://www.instagram.com/political.pen/?hl=en Youtube: https://www.youtube.com/@politicalpen33 TikTok: https://www.tiktok.com/@politicalpen

The 961	
Strona internetowa: • The 961	The961 to libański portal informacyjny założony w 2016 roku przez Anthony'ego Beika Kantarę, chrześcijańskiego przedsiębiorcę, który wcześniej działał w różnych branżach, a stworzenie The961 opisał jako sposób na wsparcie swojego kraju, Libanu. Portal skupia się na niezależnym dziennikarstwie, mającym 'stanowić alternatywę dla mediów kontrolowanych przez partie i sekty'. The961 deklaruje brak wsparcia finansowego od polityków czy powiązanych z nimi firm, finansując się poprzez reklamy, sprzedaż merchu, donacje, licencje oraz projekty, takie jak przestrzeń coworkingowa 961Offices. Mimo że kanadyjska fundacja powiązana z portalem, Th961 Foundation, została rozwiązana z powodu niezgodności z przepisami, The961 działa aktywnie, celując w młodsze pokolenia z łatwo przyswajalnym, nowoczesnym contentem oraz solidnym działem fact-checkingowym. W swoich zasadach, portal promuje równość, antykolonializm, walkę z korupcją i łamaniem praw człowieka, przygotowując także własną aplikację mobilną, dla której prowadzi zapis na listę oczekujących, aby zwiększyć zaangażowanie odbiorców. Facebook: facebook.com/961app - 142 000 followersów TikTok: tiktok.com/@961app - 20 000 followersów LinkedIn: linkedin.com/company/961app X: x.com/961app - 3 700 followersów

The Public Source	
Strona internetowa: • The Public Source	The Public Source to niezależna platforma medialna skupiająca się na dziennikarstwie śledczym i analizach wydarzeń w Libanie i na Bliskim Wschodzie. X: https://x.com/thepublicsource Instagram: https://www.instagram.com/thepublicsource/?hl=en

Saida Online	
Strona internetowa: • Saida Online	Saida Online to portal informacyjny z siedzibą w Sydonie, który działa w języku arabskim. Koncentruje się na lokalnych wiadomościach i wydarzeniach społecznych, mając islamistyczny charakter, ale utrzymując bliskie relacje z lokalnymi źródłami partyzanckimi.

Lebanon Files	
Strona internetowa: • Lebanon Files	Portal informacyjny w języku arabskim, założony przez Rabina Habera, który pełni rolę redaktora naczelnego. Strona jest powiązana z firmą badawczą Statistics Lebanon. Instagram: https://www.instagram.com/lebanonfiles_/?hl=en Youtube: https://www.youtube.com/@lebanonfilesOfficial

Lebanon Debate	
Strona internetowa: • Lebanon Debate	Lebanon Debate to prywatny portal informacyjny w języku arabskim, założony przez informatyka Michela Kanboura, dostarczający najnowsze wiadomości lokalne i międzynarodowe z dziedziny polityki, turystyki i technologii. Portal koncentruje się na tworzeniu własnych wiadomości, bazując na krótkich informacjach z różnych mediów, ale nie zawsze dostarcza dogłębnej analizy. Lebanon Debate działa aktywnie na wielu platformach społecznościowych, a obecnie większość treści przeniesiono na kanał Spot Shot, który zyskał dużą popularność i posiada niezależną stronę internetową. Portal słynie z krytycznego podejścia do libańskiego establishmentu politycznego oraz publikacji dotyczących geopolityki, często poruszając tematy związane z Izraelem i regionalnymi konfliktami. Kanbour, również współzałożyciel Innovative Technology, był wielokrotnie oskarżany o naruszanie dóbr osobistych, a także stał się celem kampanii oszczerstw, m.in. zarzutów o współpracę z izraelskim Mossadem. Obecny redaktor naczelny, Fadi Eid, doświadczony dziennikarz, który pracował dla wielu libańskich mediów, kontynuuje geopolityczną i społeczno-polityczną narrację portalu, wspierając jego szerokie grono odbiorców w kraju i za granicą. Instagram: https://www.instagram.com/lebanondebate/?hl=en X: https://x.com/lebanondebate

	Facebook: https://www.facebook.com/thelebanondebate/ Youtube: https://www.youtube.com/@LebanonDebateVideos
--	---

Bint Jbeil بنت جبيل	
Strona internetowa: • Bint Jbeil	Bint Jbeil to platforma informacyjna dostępna w języku arabskim, która jest pro-Hezbollah. Skupia się na lokalnych wydarzeniach oraz kwestiach związanych z ruchem Hezbollah, wspierając polityczne perspektywy społeczności szyickiej w południowym Libanie. Instagram: https://www.instagram.com/bintjbeilnews/?hl=en Facebook: https://www.facebook.com/bintjbeil.org/

Al Modon	
Strona internetowa: • Al Modon	Al-Modon to niezależny portal informacyjny z Libanu, koncentrujący się na polityce, kulturze i sprawach społecznych, znany ze swojego krytycznego podejścia do libańskich partii politycznych oraz Hezbollahu. Portal o liberalnej i postępowej linii redakcyjnej, finansowany przez katarską spółkę Fadaat Media, odgrywa istotną rolę w kształtowaniu opinii publicznej w regionie. Choć Fadaat Media wspiera także Al-Araby Al-Jadeed i Syria TV, Al-Modon bywa pod presją Kataru, szczególnie w kontekście polityki wobec regionalnych graczy, takich jak Hezbollah. Z tego powodu redaktor naczelny, Sateh Nouredine, zrezygnował, a jego stanowisko przejął analityk Mounir Rabih, który opublikował setki analiz politycznych dotyczących Libanu i Bliskiego Wschodu. X: https://x.com/almodononline Facebook: https://www.facebook.com/almodononline YouTube: https://www.youtube.com/user/Almodononline

Mustaqbal Web	
Strona internetowa: • Mustaqbal Web	Mustaqbal Web to cyfrowa wersja gazety Al-Mustaqbal, zamkniętej w 2019 roku z powodu problemów finansowych, i jest ściśle powiązana z rodziną Hariri oraz partią Future Movement, założoną przez zamordowanego premiera Rafiq Haririego. Obecnie na czele partii stoi Saad Hariri, były premier Libanu. Medium pozostaje w opozycji do Iranu i Hezbollahu, prezentując umiarkowany, informacyjny przekaz i traktując Izrael jako „armię okupanta” w sposób typowy dla umiarkowanych arabskich mediów. Strona zawiera osobne sekcje dotyczące bieżących działań Future Movement oraz liczne materiały o Rafiq Haririm, będąc jednocześnie w dużej mierze własnością rodziny Hariri. Redaktorem naczelnym portalu jest prawdopodobnie Hani Hammoud, doradca medialny Saada Haririego, a menedżerem Saad Al-Ayali, choć te informacje nie są w pełni potwierdzone. Facebook: facebook.com/mustaqbalweblb/ - 73 000 followersów Instagram: instagram.com/mustaqbalweb - 11 100 followersów, nie publikuje od końca 2023 roku X: x.com/mustaqbalweblb - 39 200 followersów

	YouTube: youtube.com/mustaqbalweb - 12 300 followersów, 489 materiałów - nie publikuje od 4 lat LinkedIn: linkedin.com/company/mustaqbal-web
--	--

Lebanese Forces News	
Strona internetowa: • Lebanese Forces News	Mustaqbal Web to cyfrowa wersja gazety Al-Mustaqbal, zamkniętej w 2019 roku z powodu problemów finansowych, i jest ściśle powiązana z rodziną Hariri oraz partią Future Movement, założoną przez zamordowanego premiera Rafiqą Haririego. Obecnie na czele partii stoi Saad Hariri, były premier Libanu. Medium pozostaje w opozycji do Iranu i Hezbollahu, prezentując umiarkowany, informacyjny przekaz i traktując Izrael jako "armię okupanta" w sposób typowy dla umiarkowanych arabskich mediów. Strona zawiera osobne sekcje dotyczące bieżących działań Future Movement oraz liczne materiały o Rafiq Haririm, będąc jednocześnie w dużej mierze własnością rodziny Hariri. Redaktorem naczelnym portalu jest prawdopodobnie Hani Hammoud, doradca medialny Saada Haririego, a menedżerem Saad Al-Ayali, choć te informacje nie są w pełni potwierdzone. Facebook: facebook.com/mustaqbalweb/ - 73 000 followersów Instagram: instagram.com/mustaqbalweb - 11 100 followersów, nie publikuje od końca 2023 roku X: x.com/mustaqbalweb - 39 200 followersów YouTube: youtube.com/mustaqbalweb - 12 300 followersów, 489 materiałów - nie publikuje od 4 lat LinkedIn: linkedin.com/company/mustaqbal-web

Tayyar.org	
Strona internetowa: • Tayyar.org	Tayyar.org to medium silnie powiązane z partią FPM Michela Aouna, które powstało z myślą o promowaniu agendy tej partii. Choć strona nie podaje informacji o redaktorze naczelnym, źródła sugerują, że jest nim Patrick Bassil, który przestał publikować od czasu zakończenia kadencji Aouna. FPM, która początkowo była częścią Ruchu 14 Marca, szybko zmieniła sojusz na pro-syryjski, pro-irański Ruch 8 Marca i podpisała memorandum zrozumienia z Hezbollahem. Partia, której obecnym liderem jest Gebran Bassil, znany z kontrowersyjnych działań doprowadzających do upadku rządu, otwarcie współpracuje z Hezbollahem, co znajduje odzwierciedlenie w przekazie Tayyar.org, gdzie regularnie pojawiają się relacje o stratach zadanych IDF. Strona często opisuje IDF jako „tzw. armię”, a międzynarodowe wiadomości dobiera pod kątem promowania narracji FPM, szczególnie ukazując Izrael jako irracjonalny i zbrodniczy kraj. Facebook: facebook.com/tayyarorg/ - 769 000 followersów Instagram: instagram.com/tayyar.org - 49 000 followersów X: x.com/tayyar_org - 166 000 followersów YouTube: istnieją 2 kanały, nie wiadomo czy oficjalne youtube.com/@tayyarorgvideos - 4 450 followersów 1 800 materiałów youtube.com/@Tayyarorgvideo - 571 followersów, 352 materiały

Kataeb.org	
Strona internetowa: • Kataeb.org	Dostępny w języku arabskim, powiązany z partią Kataeb. Skupia się na wydarzeniach politycznych i społecznych w Libanie, oferując analizy oraz komentarze zgodne z linią partii.
El Marada	
Strona internetowa: • El Marada	Dostępne w języku arabskim, powiązane z Ruchem Marada. Oferuje wiadomości oraz analizy dotyczące polityki, gospodarki i spraw społecznych w Libanie.
Cedar News	
Strona internetowa: • Cedar News	Dostępny w języku arabskim, dostarcza wiadomości z Libanu i całego regionu, koncentrując się na aktualnych wydarzeniach politycznych oraz społecznych.
Google News Lebanon	
Strona internetowa: • Google News Lebanon	Platforma agregująca wiadomości w języku arabskim, dostarczająca przegląd informacji z różnych źródeł dotyczących wydarzeń w Libanie.
Raseef22	
Strona internetowa: • Raseef22	Platforma medialna, która skupia się na analizach i komentarzach dotyczących spraw społecznych i politycznych w świecie arabskim. Instagram: https://www.instagram.com/raseef22/?hl=en X: https://x.com/raseef22?lang=en YouTube: https://www.youtube.com/@Raseef22 Facebook: https://www.facebook.com/Raseef22/

Badil Media (The Alternative Policy Institute)	
Strona internetowa: • Badil Media	Badil Media, działający pod nazwą „The Alternative Policy Institute”, to libańska platforma medialna i think-tank założony przez Triangle Global, z siedzibą na Malcie. Skupia się na Globalnym Południu, oferując alternatywne narracje oraz eksperckie analizy, aby umożliwić obywatelom kształtowanie własnej przyszłości. Zarządzany przez Nizara Ghanema i Samiego Halabiego, Badil powstał jako odpowiedź na protesty w Libanie w 2019 roku, wywołane kontrowersyjnymi rządowymi propozycjami finansowymi i korupcją. Halabi, mający obywatelstwo USA i Libanu, specjalizuje się w kwestiach praw człowieka i migrantów, a Ghanem, ekspert ekonomii, krytykuje rząd za pogłębiający się kryzys kraju. Badil, znany z progresywnego i lewicowego podejścia, jest krytyczny wobec libańskiego systemu sekciarskiego, opowiadając się za radykalnymi zmianami politycznymi i społecznymi. Publikuje wysokiej jakości artykuły, często wzbogacone infografikami, które obejmują kwestie izraelsko-libańskie, rosnące poparcie dla Palestyny oraz analizę wyzwań związanych z walką z Hezbollahem. Treści kierowane są głównie do decydentów i „influencerów”, a w ich narracji pojawia się krytyka wobec nieznamośności libańskiego społeczeństwa przez Izrael. Analitycy Badil współpracują z organizacjami międzynarodowymi, w tym UE, ONZ, WFP i Polską Fundacją Gościnności, pełniąc rolę technicznego wsparcia m.in. w projekcie Ukraine Response. Z Triangle Global współpracują również polscy eksperci, Michał Misiak i Klaudia Jankowska-Maddison, zaangażowani w analizę danych oraz humanitarne inicjatywy w Azji Środkowej i Turcji. Instagram: https://www.instagram.com/badilmedia/ X: https://x.com/Badilmedia Facebook: https://www.facebook.com/badilalternative/

Annahar	
Strona internetowa: • Annahar	Annahar to jedno z najważniejszych arabskich mediów, założone w 1933 roku przez Gebrana Tueniego, chrześcijańskiego Araba pochodzenia syryjskiego, i pozostające w rodzinie Tueni przez dekady. Obecnie redaktorką naczelną jest Nayla Tueni, wnuczka założyciela, która zdobyła nagrodę Women's Champion Award za zasługi na rzecz wolności prasy i praw kobiet, a dyrektorem ds. publikacji jest Ghassan Hajjar, zaangażowany w promowanie dialogu międzyreligijnego, m.in. w ramach Nahar Al Shabab. Według Wikipedii, ok. 17% udziałów w An-Nahar ma saudyjski miliarder i członek rodziny królewskiej, Al Waleed bin Talal al Saud, a 23% należy do rodziny Tueni, 39,6% do rodziny Hariri poprzez spółkę Al Mal Investment Co. SAL Holding. Renomowane libańskie medium koncentruje się na polityce i kulturze kraju, oferując biuletyny informacyjne, talk show, wywiady i raporty, z dogłębną analizą wydarzeń w Libanie i regionie, a także znane jest ze wsparcia dla wolności prasy i transparentności. W czasach okupacji Libanu przez Syrię przyjmowało krytyczne stanowisko wobec polityki, a dziś jest krytyczne wobec Iranu i Hezbollahu oraz zdecydowanie antyizraelskie, choć stara się zachować obiektywizm, krytykując także hipokryzję Zachodu. W ramach innowacyjnych działań stworzyło m.in. model AI „Prezydenta AI” oraz wydało siedem zamkniętych gazet libańskich w ramach protestu przeciwko cenzurze. Uruchomiło także

	platformę WebTV i aktywnie działa w mediach społecznościowych, przyciągając międzynarodową publiczność. Instagram: https://www.instagram.com/annaharnews/?hl=en X: https://x.com/Annahar Facebook: https://www.facebook.com/Annaharlb/
--	--

Serwisy zagraniczne

Al Jazeera Lebanon	
Strona internetowa: • Al Jazeera Lebanon	Al Jazeera Lebanon nie funkcjonuje jako oddzielny kanał, a libańscy widzowie szeroko korzystają z Al Jazeera Arabic - katarskiej stacji znanej z prognozowania prorządowego przekazu, bliskiego Bractwu Muzułmańskiemu, i uznawanej za narzędzie wpływu Kataru na scenę międzynarodową. Powstała dzięki wsparciu emira Kataru Hamada bin Khalify Al Thaniego, a obecnie jest nadzorowana przez Hamada bin Thamera Al Thaniego, członka rodziny królewskiej Kataru. Al Jazeera, mimo że twierdzi, że jest niezależna, budzi kontrowersje przez strukturalne powiązania z katarskim rządem, a raporty – m.in. zamówione przez ZEA – sugerują, że stacja promuje katarskie interesy i islamskie grupy, takie jak Hamas, a także Iran. Jej bliskie stosunki z Chinami również przyciągają uwagę, szczególnie przez współpracę w produkcji programów z CICC, powiązanym z chińskim aparatem propagandowym. Al Jazeera była aktywna podczas Arabskiej Wiosny, a w 2024 roku została zablokowana w Izraelu za działania uznane za zagrożenie bezpieczeństwa narodowego. Wersja arabskojęzyczna (oryginalna): • X: x.com/AJArabicnet - aktywne (427 600 followersów) • Facebook: facebook.com/aljazeera.net - aktywne (3,7 mln followersów) • Instagram: @aljazeera - aktywne (9,7 mln obserwatorów) • Whatsapp: aja.me/zktxv2 • Tiktok: @ajarabicnet - aktywne, chociaż ostatni film z czerwca (648 400 followersów, 6 mln like'ów) • Telegram: t.me/Ajarabicnet - aktywne (25 700 subskrybentów) • Youtube: @AjArabic - aktywne (44 900 subskrybentów) Wersja anglojęzyczna: • X: x.com/AjEnglish - aktywne (8,9 mln followersów) • X: x.com/AJENews - aktywne (2,2 mln followersów) • Facebook: facebook.com/aljazeera - aktywne (17 mln followersów) • Instagram: @aljazeeraenglish - aktywne (5,1 mln obserwatorów) • Youtube: @aljazeeraenglish - aktywne (14,5 mln subskrybentów) • email: aljazeeranet.social@aljazeera.net

France24	
Strona internetowa:	Francuski międzynarodowy kanał informacyjny, który raportuje na temat spraw libańskich, przedstawiając je w szerszym kontekście wydarzeń światowych.
• France24	

BBC Arabic (BBC News Arabic)	
Strona internetowa:	Jest jednym z głównych źródeł informacji w świecie arabskim, oferującym obiektywne relacje na tematy lokalne i międzynarodowe poprzez stronę internetową, telewizję oraz do niedawna radio, które zakończyło nadawanie po 85 latach w lutym 2023 w ramach cięć budżetowych. Początkowo, telewizja BBC Arabic była własnością saudyjskiej Mawarid Group, ale została zamknięta w 1996 roku za krytykę prawa szariatu. BBC Arabic dostarcza wszechstronnego przekazu, przytaczając treści zarówno z izraelskich mediów, jak i relacje dotyczące grup takich jak Hamas i Hezbollah, co bywa przedmiotem krytyki za rzekome wspieranie ekstremizmu, szczególnie przez osoby takie jak były dyrektor BBC Television, Danny Cohen. Obecnym redaktorem naczelnym jest Tim Awford, który nadzoruje zarówno BBC News Arabic, jak i Persian, wspierany przez Nancy Elnakib i Mounę Ba, zarządzających produkcją programów i treściami cyfrowymi.
• BBC Arabic	Facebook: facebook.com/BBCnewsArabic - 16 mln followersów Instagram: instagram.com/bbcarabic - 2,3 mln followersów YouTube: youtube.com/@bbcnewsarabic - 11,8 mln followersów, 42 000 materiałów X: x.com/bbcarabic - 9,3 mln followersów Telegram: t.me/s/BBCArabic - 36 500 followersów

Russian-Lebanese Coordination Office	
Strona internetowa:	Instytucja mająca na celu wspieranie współpracy między Rosją a Libanem, wykorzystywana także do tworzenia haseł propagandowych, co wpływa na kształtowanie politycznych narracji w Libanie.
• Russian-Lebanese Coordination Office	

Euronews Liban	
Strona internetowa:	Prywatny kanał informacyjny dostarczający wiadomości dotyczących Libanu oraz Bliskiego Wschodu.
• Euronews Liban	

The Telegraph Lebanon	
Strona internetowa: • The Telegraph Lebanon	Brytyjski serwis informacyjny, który oferuje wiadomości i analizy na temat sytuacji w Libanie.

France Info	
Strona internetowa: • France Info	Francuski serwis informacyjny, raportujący o wydarzeniach w Libanie w kontekście bliskowschodnim i globalnym.

1.2 Media nietradycyjne

Liczba użytkowników internetu w Libanie w styczniu br. wyniosła 6,01 miliona, co stanowiło 89,3% populacji libańskiej. W rezultacie media online i wiadomości w Libanie znacznie się rozwinęły.

YouTube zajął pierwsze miejsce z 5,06 miliona użytkowników, następnie Facebook z 3,15 miliona oraz Instagram z 2,20 miliona.

1.2.1 Influencerzy/Znane postacie

Malek Maktabi

Malek Maktabi to libański prezenter telewizyjny, znany z prowadzenia kontrowersyjnego talk-show Ahmar Bel Khat El Arid (Red in Boldface), nadawanego przez LBCI, gdzie regularnie podejmuje wrażliwe tematy społeczne, często uznawane za tabu w świecie arabskim, jak kwestie związane z seksualnością. Program przyciągnął uwagę międzynarodową, szczególnie po odcinku, w którym saudyjski gość chwalił się kolekcją seks-zabawek, co doprowadziło do jego aresztowania. Maktabi, popularny celebryta, często uważany za osobę o apolitycznym charakterze, jest również związany z Saudami, prowadząc podcast i videocast dla saudyjskiej stacji Shahid. Prywatnie jest mężem Nayli Tueni, redaktorki naczelnej Annahar. Mimo różnic religijnych — on jest szyitą, a ona chrześcijanką — para zawarła cywilny ślub na Cyprze, co wywołało duże zainteresowanie w Libanie.

- **Instagram:** [instagram.com/@malekmaktabi](https://www.instagram.com/@malekmaktabi) - 1,4 mln followersów
- **Tiktok:** [tiktok.com/@maktabimalek](https://www.tiktok.com/@maktabimalek) - 1,1 mln followersów

- **Facebook:** facebook.com/p/Malek-Maktabi-100057467149508/ - 8 mln followersów
- **YouTube:** youtube.com/@MalekMaktabi - 5,51 mln followersów

Albert Konstantin

Dziennikarz telewizyjny @vision2030LBCI, ekonomista i konsultant LevantConsult @adlittle. Treści tworzy w języku arabskim. Ma 39 tys. obserwujących na platformie X.

Mounir Younés

Mounir Younes to ceniony dziennikarz ekonomiczny, znany z publikacji w L'Orient-Le Jour i częstych wystąpień w programach telewizyjnych, takich jak MTV Lebanon i Al Safa News. Jako pierwszy ujawnił aferę Optimum, skupiającą się na nielegalnych działaniach finansowych prezesa Banku Libanu, Riada Salameha, oskarżanego o używanie schematów Ponziego do wyprowadzenia milionów dolarów z budżetu państwa. W wyniku jego publikacji rozpoczęto kampanię oczerniającą przeciwko Younesowi, co – według Megaphone News – miało na celu odwrócenie uwagi od przestępstw Salameha. W 2022 roku Younes oskarżył Salameha o czerpanie korzyści z kryzysu gospodarczego Libanu, twierdząc, że proces bankiera jest jedynie pokazówką, która nie rozwiąże problemu zniknięcia 100 miliardów dolarów z kasy państwa.

- **X:** x.com/Mouniryouniss - 24 500 followersów
- **LinkedIn:** lb.linkedin.com/in/mounir-younes-a9aa7a30

Rym Momtaz

Rym Momtaz to libańsko-amerykańska dziennikarka i analityczka specjalizująca się w polityce zagranicznej i bezpieczeństwie w Europie oraz na Bliskim Wschodzie. Obecnie pełni funkcję redaktor naczelnej bloga Strategic Europe w Carnegie Europe. Wcześniej, w latach 2019–2022, była starszą korespondentką Politico Europe, gdzie miała wyjątkowy dostęp do informacji dotyczących polityki zagranicznej prezydenta Francji Emmanuela Macrona. Przed dołączeniem do Carnegie, Momtaz pracowała jako badaczka w International Institute for Strategic Studies (IISS), koncentrując się na rywalizacji strategicznej we wschodniej części Morza Śródziemnego. Ma również doświadczenie w relacjonowaniu konfliktów, zdobyte w trakcie niemal ośmioletniej pracy jako producentka w ABC News, gdzie zajmowała się zagrożeniami ze strony islamskiego terroryzmu w Europie oraz konfliktami na Bliskim Wschodzie, w tym w Syrii i Iraku. Uczestniczyła również w negocjacjach Rady Bezpieczeństwa ONZ dotyczących interwencji zbrojnej w Libii. W ostatnich latach Momtaz moderowała i brała udział w seminariach oraz debatach na temat kryzysów migracyjnych, radykalizacji islamistów i populizmu w Europie, organizowanych przez takie instytucje jak Atlantic Council, European Council on Foreign Relations oraz Brookings Institution.

- **Instagram:** <https://www.instagram.com/rymmomtaz/?hl=en>

Amar Mustafa

Osobisty profil, który dzieli się przemyśleniami na temat aktualnych wydarzeń i sytuacji społeczno-politycznej w Libanie. Bada historię klasy robotniczej i arabskiej lewicy na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej. Ma 6,1 tys. obserwujących.

- **X:** <https://x.com/Amarmustafa>

Karim Becc

Profil poruszający różnorodne tematy, w tym politykę i kulturę, z osobistym podejściem do bieżących spraw. Ma 4,5 tys. obserwujących.

- **X:** <https://x.com/KarimBecc>

Marcel Ghanem

Popularny dziennikarz, przeciwnik Hezbollahu. Porusza delikatne tematy. Ma 5,3 tys. obserwujących.

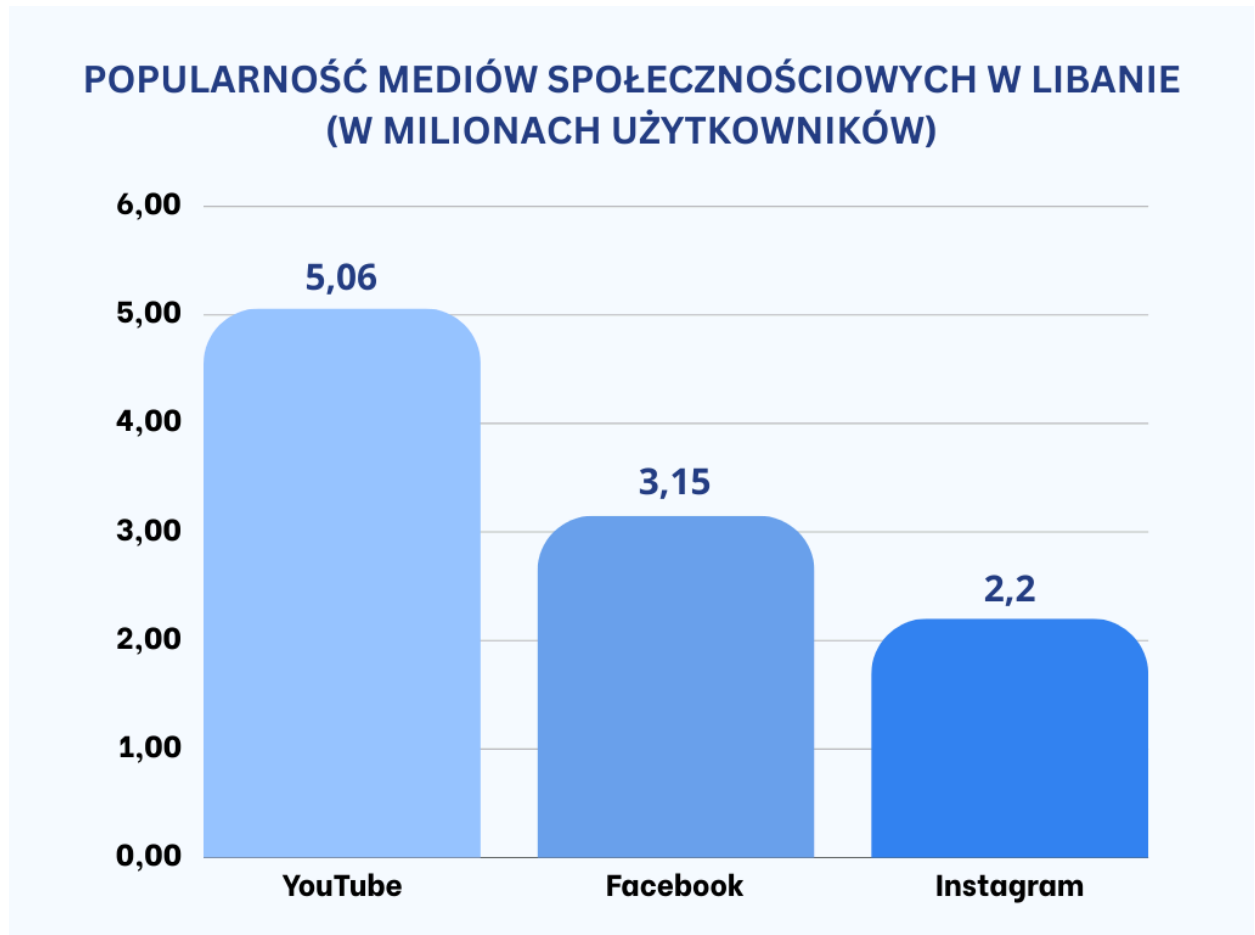
- **X:** <https://x.com/amarcelrgd>

Pierre Heachache

Pierre Hachach, znany również jako Pierre Hashash, to libański raper i aktywista polityczny o kontrowersyjnych poglądach i metodach. Zyskał rozgłos swoimi prześmiewczymi kampaniami wyborczymi na maronickie miejsce w Trypolisie oraz krytyką polityków, w tym naczelnego dowódcy armii Libanu, co doprowadziło do jego aresztowania w 2012 roku za rzekome „obniżanie morale wojska”. Znany z krytyki Free Patriotic Movement i szczególnie Gebrana Bassila, Hashash był kilkakrotnie aresztowany, m.in. za udział w protestach związanych z antyrządowymi protestami z 2015 i 2019 roku. W 2017 roku został pobity po krytyce Bassila, a w 2020 roku został pozwany przez polityczkę FPM. Jego posty często wywołują zamieszanie, jak choćby w październiku, kiedy opublikował tajemnicze wpisy po śmierci Hassana Nasrallaha, pozostawiając odbiorców w niepewności co do swoich intencji. Obecnie aktywnie tworzy treści na różnych platformach, krytykując LGBTQ+ i wielu libańskich polityków. Jako chrześcijanin-maronita, nie boi się łamać tabu, co widać po estetyce jego materiałów, często nagrywanych na tle butelek z alkoholem.

- **X:** x.com/ipierre_hachach - 16 900 followersów
- **Youtube:** youtube.com/@pierrehachach - 25 300 followersów, 651 materiałów (Social Blade nie znajduje takiego użytkownika - brak danych o zasięgach)
- **TikTok:** tiktok.com/@pierre.hachach - 17 400 followersów

- **Instagram:** [instagram.com/pierrehachach71](https://www.instagram.com/pierrehachach71) - 51 800 followersów
- Strona artysty na ReverbNation: reverbNation.com/pierrehachach - 66 600 fanów

Wykres 3. Popularność mediów społecznościowych w Libanie.

1.2.2 YouTube

Leamor ليا مور

Zawiera mieszankę vlogów, wyzwania, komediowych skeczy i żartów. Posiada 1,96 mln subskrybentów, wskaźnik zaangażowania: 5,13%.

- **Youtube:** <https://www.youtube.com/@Leamor86>

SBI صوت بيروت إنترناشونال

Sawt Beirut International, założone w 2005 roku, początkowo było stacją muzyczną, ale z czasem przekształciło się w platformę informacyjną, z dużym naciskiem na treści antyirańskie i anty-Hezbollah. Redaktorem naczelnym jest Jerry Maher, doradca Bahy Haririego, który wspiera Sawt Beirut finansowo. Maher, znany ze swojej krytyki Assada i Hezbollahu, jest zwolennikiem współpracy z zachodnimi krajami i otwarcie oskarża Hezbollah o terroryzm i korupcję, a także o odpowiedzialność za wybuch w porcie w Bejrucie w 2020 roku. Obecne treści na stronie mają wydźwięk patriotyczny, antyirański i prozachodni, wspierając również koegzystencję muzułmańsko-chrześcijańską w Libanie. Sawt Beirut odnotowuje wzrost popularności przy okazji konfliktów regionalnych, szczególnie po ataku Hamasu na Izrael i w ostatnich wydarzeniach związanych z Nasrallahem.

- **Facebook:** facebook.com/SawtBeirut/ - 766 000 followersów
- **X:** x.com/sawtbeirut - 83 000 followersów
- **Instagram:** instagram.com/sawtbeirut - 134 000 followersów
- **Youtube:** youtube.com/@SBI - 866 000 followersów

Lebanon On

Skupia się na dostarczaniu bieżących wiadomości z Libanu i świata. Obejmuje tematy takie jak polityka, kwestie społeczne i wydarzenia kulturalne, posiada 302 tys. subskrybentów i 109 mln wyświetleń.

- **Youtube:** <https://www.youtube.com/@lebanonon>

Mmfidawla مواطنون ومواطنات في دولة

Skupia się na treściach politycznych i społecznych, dążąc do stworzenia demokratycznego i obywatelskiego państwa w Libanie. Dyskusje, analizy i aktualizacje na temat kwestii politycznych i społecznych istotnych dla obywateli Libanu, 12 tys. subskrybentów i ponad 1,7 mln łącznych wyświetleń.

- **Youtube:** <https://www.youtube.com/@mmfidawla/videos>

Petra Badr

Skupia się na wiadomościach i polityce. Ma 40,4 tys. subskrybentów i 9,1 tys. wyświetleń miesięcznie, średnio 364 polubienia i 40 komentarzy na film.

- **YouTube:** <https://www.youtube.com/@petrabadr>

1.2.3 TikTok

Hicham Haddad

Hicham Haddad to libański komik, aktor i prezenter telewizyjny, znany z prowadzenia satyrycznych programów, takich jak Ktir Hal2ad na MTV i wcześniejszy Lahon W Bass na LBCI, gdzie łączy humor z komentarzami na tematy bieżące. Jest założycielem agencji reklamowej DIGI7 oraz firmy Nexus SAL, a także ambasadorem Passport Legacy Levant i Betway Sports Arabia. Jego ostry język i bezpośrednie wypowiedzi wielokrotnie przyciągały kontrowersje, jak w 2018 roku, gdy jego żarty na temat saudyjskiego księcia przyniosły mu zarzuty prokuratorskie. W przeszłości związany z Free Patriotic Movement, został z niej wyrzucony po krytyce lidera Gebrana Bassila, którego nazwał „dyktatorem”. Mimo wcześniejszego poparcia dla Hezbollahu, Haddad zmienił zdanie po protestach w 2019 roku, zarzucając grupie wspieranie polityków kosztem młodzieży. Niedawno wywołał debatę, kwestionując sens wsparcia dla Gazy, gdyż może to zwiększać ryzyko dla Bejrutu. Na TikToku jego komediowe treści śledzi 54% odbiorców z Libanu.

- **Youtube:** youtube.com/@HichamHaddadOfficial - 1000 followersów, 29 materiałów (nie publikuje od 3 lat)
- **Facebook:** facebook.com/HichamOfficialPage/ - 1 mln followersów (nie publikuje od czerwca 2023)
- **Prywatny profil:** facebook.com/hicham.haddad.925
- **Instagram:** instagram.com/hichamhaddadz - 890 000 followersów
- **X:** x.com/HichamHaddad57 - 706 500 followersów (publikuje z małą częstotliwością)
- **TikTok:** tiktok.com/@hicham_haddad - 497 000 followersów

Elychemaly

Elie, były reporter LBCI, a obecnie reporter MTV Lebanon. Tworzy komediowe skecze, komentarze społeczne, wiadomości oraz codzienne wydarzenia. Ma 462,7 tys. obserwujących i średnio 19,9 tys. polubień pod filmami, 83,1% odbiorców z Libanu.

- **Tiktok:** <https://www.tiktok.com/@elychemaly>

1.2.4 Instagram

W Libanie jest 2,7 miliona użytkowników Instagrama.

Kalimatts كلمات ستغير حياتك

Koncentruje się na dziennikarstwie, udostępnia inspirujące i motywacyjne treści poprzez dzielenie się refleksyjnymi cytatami i przesłaniami. Ma 2,6 mln obserwujących, średnio 4,5 tys. polubień i 34 komentarze na post.

- **Instagram:** <https://www.instagram.com/kalimatts/>

Aghani Aghani

Konto związane z libańskim kanałem telewizyjnym i radiowym Aghani Aghani, znanym z muzyki arabskiej i rozrywki. Ma 2,3 mln obserwujących.

- **Instagram:** <https://www.instagram.com/aghaniaghani/?hl=en>

Live Love Beirut

Instagramowy profil poświęcony pięknu Bejrutu i jego unikalnej kulturze. Publikowane są inspirujące zdjęcia oraz relacje, które ukazują życie w mieście, lokalne atrakcje, wydarzenia oraz kreatywność jego mieszkańców.

- **Instagram:** <https://www.instagram.com/livelovebeirut?igsh=OTJyMmJqN2pmNHZy>

Lebanese Daily News

Profil na Instagramie, który dostarcza codziennych wiadomości i aktualności z Libanu. Skupia się na różnych aspektach życia społecznego, politycznego i kulturalnego.

- **Instagram:**
<https://www.instagram.com/lebanesedailynews?igsh=MTVlb2J5Y2V1d2FtMw==>

LB Breaking News

Profil poświęcony najnowszym wiadomościom z Libanu, oferujący błyskawiczne aktualizacje dotyczące ważnych wydarzeń oraz sytuacji kryzysowych w kraju.

- **Instagram:** <https://www.instagram.com/lbbreakingnews?igsh=OG85NDdmZm5raHJk>

El Nashra News

Serwis informacyjny, który relacjonuje wydarzenia z Libanu, oferując analizy i komentarze na temat bieżących sytuacji.

- **Instagram:** <https://www.instagram.com/elnashranews/?hl=en>

1.2.5 X (dawniej Twitter)

ICI Beyrouth News

ICI Beyrouth News to libański portal informacyjny, aktywnie promujący współpracę krajową i międzynarodową w zakresie rozwoju ekonomicznego oraz wzmacniania relacji międzypaństwowych. Ostatnie inicjatywy obejmują memorandum między Unią Izb Libańskich a Fundacją René Moawad, wspierające rozwój gospodarczy, oraz spotkania ambasadorów francuskojęzycznych mające na celu wzmocnienie relacji z Libanem. Prezes portalu, Marc Saikali, brał udział w konferencji Instytutu Świata Arabskiego w Paryżu, gdzie poruszano wyzwania dziennikarzy dokumentujących konflikty w regionie. Portal współpracował również przy wydarzeniu "Beyrouth, capitale des médias arabes 2023" organizowanym przez Ministerstwo Informacji, które miało na celu rozwój nowych platform cyfrowych i umacnianie więzi w mediach arabskich.

- **Facebook:** <https://icibeyrouth.com/>
- **X:** <https://x.com/IciBeyrouthnews> - 8945 obserwujących

The Party Of Allah

Profil poświęcony działalności politycznej i ideologii związanej z jednym z wpływowych ugrupowań w Libanie.

- **X:** <https://x.com/ThePartyOfAllah>

Infos Liban

Portal informacyjny, który dostarcza aktualności z Libanu w języku francuskim, z naciskiem na lokalne wydarzenia.

- **X:** <https://x.com/InfosLiban>

El Nashra News

Serwis informacyjny, który relacjonuje wydarzenia z Libanu, oferując analizy i komentarze na temat bieżących sytuacji.

- **Instagram:** <https://www.instagram.com/elnashranews/?hl=en>
- **X:** <https://x.com/ElnashraNews>, 494,2 tys obserwujących.
- **Facebook:** 530 tys obserwujących

Sarah Abdallah

Sarah Abdallah, znana na Twitterze jako @sahouraxo, jest kontrowersyjną libańską komentatorką geopolityczną, wyrażającą silne poparcie dla rządu syryjskiego, Hezbollahu i Rosji, przy jednoczesnej krytyce zachodnich interwencji w regionie. Jej posty często wzbudzają oskarżenia o dezinformację, szczególnie w kontekście wojny w Syrii, a wiele z nich atakuje amerykańskich polityków, jak Baracka Obamę, oraz Arabię Saudyjską. Mimo swojej dużej aktywności na platformach społecznościowych, jej tożsamość pozostaje niejasna – nie posiada ona opublikowanych prac poza mediami społecznościowymi ani nie udziela publicznych wystąpień, co budzi spekulacje o autentyczności jej działalności dziennikarskiej.

- **X:** <https://x.com/sahouraxo> - ogromne zasięgi, narracja anty-izraelska
- **Facebook:** <https://www.facebook.com/sahouraxo/>

Adam Lucente

Adam Lucente jest korespondentem Al-Monitor, specjalizującym się w analizie polityki i konfliktów na Bliskim Wschodzie, szczególnie relacji między krajami Zatoki Perskiej, Iranu i Izraela, a także wydarzeń w Libanie, Syrii, Iraku i Egipcie. Oprócz Al-Monitor publikuje dla Noon Post, poruszając tematy demografii w Iraku i polityki USA, oraz dla Ayn al-Madina, gdzie analizuje działalność organizacji takich jak ISIS oraz sytuację w syryjskich obozach dla uchodźców. Współpracuje także z Al Jazeera Institute i regularnie publikuje dla Middle East Eye na temat konfliktów w Syrii, Iraku i Kurdystanie. Lucente pojawiał się również jako komentator w Al-Hurra i TalkTV, gdzie omawiał m.in. sytuację w Gazie oraz wpływ wizyty Joe Bidena na region.

- **X:** https://x.com/Adam_Lucente

Inne bardzo aktywne konta w serwisie X

- <https://x.com/Naharnet>
- <https://x.com/usembassybeirut>
- <https://x.com/DailyStarLeb>
- https://x.com/Adam_Lucente - ekspert zainteresowany regionem
- <https://x.com/rusembleb>
- https://x.com/LaRevolte_LEB
- <https://x.com/charminmoon>
- <https://x.com/Elwhylamya2>
- <https://x.com/GermanosPeter>
- https://x.com/haddad_ernest

- <https://x.com/andrewliveca>
- https://x.com/LB_Citizen_
- <https://x.com/samygemayel>
- <https://x.com/TonyBouloss>
- <https://x.com/sarahbourjeily1>
- <https://x.com/SawtBeirut/status/1837828029747183953>
- <https://x.com/LBCILebanon>
- <https://x.com/MTVLebanonNews>
- <https://x.com/penhascovato> - bardzo anty-Izrel
- <https://x.com/beautyoflebanon>
- https://x.com/yara_lubnan7
- <https://x.com/Imanelbrahim1>
- https://x.com/lakiss_nancy
- https://x.com/w_akl
- <https://x.com/janiehaddad>
- <https://x.com/Xxprncessx>
- <https://x.com/LebaneseProblem>
- <https://x.com/JeanNakhoul>
- https://x.com/rami_kiwan

1.3 Cykliczne wydarzenia oraz eventy ogólnopństwowe jak i regionalne

Wydarzenia narodowe

- Dzień Niepodległości (22 listopada)
- Obchody niepodległości Libanu od francuskiego mandatu w 1943 roku.
- Uczczony oficjalnymi ceremoniami, paradami i patriotycznymi aktywnościami.
- Dzień Wyzwolenia (25 maja)
- Obchody wycofania sił izraelskich z południowego Libanu w 2000 roku.
- Dzień Męczenników (6 maja)
- Uczczenie libańskich i syryjskich nacjonalistów straconych przez Imperium Osmańskie w 1916 roku.
- Dzień Sił Zbrojnych (1 sierpnia)
- Obchody utworzenia Libańskich Sił Zbrojnych.
- Obejmuje parady wojskowe i uroczystości honorujące wojsko.

Wydarzenia religijne

- Eid al-Fitr (około 10 kwietnia)
- Ramadan w 2025 roku zacznie się wieczorem 10 marca i zakończy wieczorem 8 kwietnia
- Obchodzony przez społeczność muzułmańską, oznacza koniec Ramadanu.
- Eid al-Adha (około 16 czerwca)
- Upamiętnia gotowość Proroka Ibrahima do poświęcenia swojego syna. Oba święta są dniami wolnymi od pracy.
- Mawlid al-Nabi (około 7 września)
- Obchody narodzin Proroka Muhammada.
- Boże Narodzenie (25 grudnia)
- Obchodzone przez społeczność chrześcijańską.
- Wielkanoc (20 kwietnia)

- Obchodzona według kalendarzy gregoriańskiego i juliańskiego, obejmuje Wielki Piątek (18 kwietnia) i Niedzielę Wielkanocną.
- Dzień Świętego Marouna (9 lutego)
- Dzień wolny dla chrześcijan maronickich, upamiętniający Świętego Marouna, założyciela Kościoła Maronickiego.
- Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny (15 sierpnia)
- Obchodzone przez katolików i prawosławnych, oznaczone mszami i procesjami.
- Ashura (około 6 września)
- Ważne święto dla społeczności muzułmańskiej szyickiej, upamiętniające męczeństwo Imama Husseina, obejmuje procesje i zgromadzenia religijne.

Wydarzenia kulturalne i regionalne

- **Międzynarodowy Festiwal Filmowy w Bejrucie**

Zwykle odbywa się w wrześniu. W 2025 roku prawdopodobnie odbędzie się w okolicy 20-30 września (dokładna data jeszcze nie została ogłoszona).

- **Międzynarodowy Festiwal w Byblos**

Zwykle odbywa się latem, w lipcu. W 2025 roku może to być w lipcu (konkretna data nie jest jeszcze ustalona).

- **Międzynarodowy Festiwal w Baalbek**

Tradycyjnie odbywa się latem, zazwyczaj w czerwcu lub lipcu. W 2025 roku spodziewane daty to czerwiec-lipiec (dokładna data do potwierdzenia).

- **Międzynarodowy Festiwal Zouk Mikael**

Odbywa się zazwyczaj w sierpniu. W 2025 roku może to być w sierpniu (dokładna data jeszcze nie została ogłoszona).

- **Festiwal Al-Midan (Trypolis)**

Zwykle odbywa się na przełomie września i października. W 2025 roku prawdopodobnie odbędzie się w wrześniu (dokładna data do potwierdzenia).

Cykliczne Wydarzenia Narodowe i Regionalne

Libańska relacja medialna często koncentruje się na istotnych wydarzeniach narodowych i regionalnych, takich jak:

- Dzień Niepodległości (22 listopada): Obchody z różnymi mediami, które reflektują nad historią Libanu i jego aktualnym stanem.
- Upamiętnienia Wojny Domowej: Relacje często skupiają się na pamięci i wysiłkach pojednawczych związanych z konfliktem cywilnym w Libanie.
- Protesty i Ruchy Społeczne: Media często relacjonują ruchy społeczne, szczególnie te protestujące przeciwko korupcji i złemu zarządzaniu gospodarką.
- Konflikty Regionalne: Wydarzenia w sąsiedniej Syrii i Palestynie są regularnie relacjonowane ze względu na ich bezpośrednie konsekwencje dla Libanu.

1.4 Organizacje pozarządowe i inne niepaństwowe mające wpływ na opinie w Libanie

1.4.1 Organizacje powiązane z libańskimi partiami politycznymi

Lebanese Forces (LF)

(Liczba miejsc w parlamencie: 19 / 128)

- **Lebanese Forces Students**

Organizacja skupiająca studentów popierających Lebanese Forces, organizująca kampanie i wydarzenia na uczelniach, mająca na celu mobilizację młodych ludzi.

Facebook: https://www.facebook.com/LFStudents/?locale=ar_AR

Free Patriotic Movement (FPM)

(Liczba miejsc w parlamencie: 16 / 128)

- **Tayyar Youth (Młodzieżowy Ruch FPM)**

Organizacja młodzieżowa promująca politykę FPM na uniwersytetach i wśród młodzieży. Odgrywa istotną rolę w kampaniach wyborczych i organizacji demonstracji.

Amal Movement

(liczba miejsc w parlamencie: 14 / 128)

- **Al-Zahraa Charitable Association**

Organizacja charytatywna związana z Amal, zapewniająca pomoc finansową i edukacyjną rodzinom szyickim, głównie w południowym Libanie.

Strona internetowa: <https://alzahraahostel.org/main/index.html>

- **al-Rissala Scouts Association**

Odgrywa znaczącą rolę w rozwoju społeczności i usług społecznych w szyickich społecznościach muzułmańskich w Libanie, szczególnie w obszarach, w których Ruch Amal jest silnie obecny. Koncentruje się na promowaniu wartości islamskich, służby społecznej i dziedzictwa kulturowego poprzez swoje programy skautowe, mające na celu rozwijanie poczucia odpowiedzialności i obowiązku obywatelskiego wśród młodych ludzi.

Strona internetowa: <https://risalascout.org/>

Hezbollah

(Liczba miejsc w parlamencie: 13 / 128)

Hezbollah prowadzi działania mające na celu zdobycie poparcia społecznego, oferując usługi zdrowotne, edukacyjne oraz pomoc w sytuacjach kryzysowych. Realizują w tym celu rozbudowany program rozwoju społecznego, który obejmuje co najmniej cztery szpitale, 12 klinik oraz 12 szkół. Pomoc medyczna świadczona przez Hezbollah jest tańsza niż w większości prywatnych szpitali w Libanie. Niemniej jednak, działalność charytatywna Hezbollahu opiera się w dużej mierze na hojnym wsparciu zagranicznym – w przeciwieństwie do legalnego rządu Libanu, partia ta nie musi bilansować swoich wydatków ani martwić się o niedobory w budżecie.

- **Islamic Resistance Support (IRSA)**

Stowarzyszenie Wsparcia Islamskiego Ruchu Oporu jest organizacją bezpośrednio związaną z Hezbollahem, założoną w 1989 roku w celu gromadzenia funduszy na wsparcie działań militarnych tej organizacji, zarówno w Libanie, jak i poza jego granicami. IRSA prowadzi kampanie, takie jak „Wyposaż bojownika” i „Wspieraj bojownika”, które zachęcają do finansowania zakupów broni, amunicji i sprzętu wojskowego. Organizacja działa aktywnie w szyickich społecznościach poprzez zbiórki w domach, szkołach i sklepach, jak również online, szerząc propagandę i przeciwdziałając dezinformacji za pomocą Al-Manar, oficjalnego kanału telewizyjnego Hezbollahu, oraz na mediach społecznościowych. IRSA znalazła się pod sankcjami międzynarodowymi, szczególnie ze strony USA, które zakwalifikowały ją jako organizację terrorystyczną. W swoich działaniach promocyjnych, obejmujących także wideoklipy, IRSA ukazuje wsparcie społeczności jako sposób na osiągnięcie „zwycięstwa” i wspiera Hezbollah nie tylko finansowo, ale także logistycznie i medialnie, rozbudzając patriotyczne uczucia w odpowiedzi na izraelską agresję.

- **Jihad al-Binaa**

Organizacja związana z Hezbollah, działająca w zakresie odbudowy infrastruktury i pomocy humanitarnej, szczególnie po wojnach i konfliktach

Strona internetowa: <https://jihadbinaa.org.lb/>

- **Imam al-Mahdi Scouts**

Służy jako część szerszych ram społecznych i kulturowych Hezbollahu, zapewniając działania harcerskie, które obejmują nauki religijne i ideologiczne zgodne z narracją oporu Hezbollahu. Organizacja odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu wartości i przekonaniach młodych członków, promując tematy męczeństwa i oporu.

Strona internetowa: <https://www.almahdiscouts.net/>

Progressive Socialist Party (PSP)

(Liczba miejsc w parlamencie: 8 / 128)

- **Progressive Youth Organization**

Młodzieżowa organizacja promująca wartości socjalistyczne i działania PSP. Angażuje młodzież w działania polityczne i kampanie wyborcze.

Strona internetowa: <http://www.pyo.20m.com/>

- **PSP Medical and Social Services Foundation (Farah Social Foundation)**

Organizacja zapewniająca usługi medyczne i społeczne, promująca programy zdrowotne i edukacyjne. Nie jest ona wyraźnie wymieniona jako bezpośrednie ramię PSP, ale jej działalność jest ściśle powiązana z politycznymi i społecznymi celami tej partii (nacisk na sprawiedliwość społeczną i rozwój społeczny), szczególnie w zdominowanych przez Druzów obszarach Libanu.

Strona internetowa: <https://farahsocialfoundation.com/>

Future Movement (Ruch Przyszłości)

(Liczba miejsc w parlamencie: 8 / 128)

- **Hariri Foundation for Sustainable Human Development**

Organizacja założona przez rodzinę Hariri, mająca na celu wspieranie edukacji, rozwoju społecznego i ekonomicznego, szczególnie w społeczności sunnickiej. Inicjatywy fundacji są zgodne z celami politycznymi partii, odzwierciedlając dziedzictwo Rafica Haririego.

Strona internetowa: <https://hariri-foundation.org/>

- **Future Youth Organization**

Młodzieżowe skrzydło partii odpowiedzialne za angażowanie młodych ludzi w aktywizm polityczny i mobilizowanie ich do udziału w kampaniach Ruchu Przyszłości.

Strona internetowa:

<https://daleel-madani.org/civil-society-directory/future-youth-organizaton>

Lebanese Kataeb Party (Falanga Libańska)

Liczba miejsc w parlamencie: 4 / 128

- **Partia Kataeb**

Znana również jako Falanga, ma znaczący wpływ na opinie w Libanie, szczególnie wśród chrześcijańskiej społeczności. Partia prowadzi własne media, co pozwala jej na skuteczne dotarcie do zwolenników oraz kształtowanie narracji publicznej. Wykorzystanie mediów społecznościowych również przyczynia się do mobilizacji młodzieży przez partię.

Strona internetowa: <https://www.kataeb.org/>

- **Student and Youth Department**

Sekcja partii mająca na celu mobilizację młodych ludzi w kierunku polityki i aktywności społecznej, promujące wartości chrześcijańskie.

Strona internetowa: <https://en.kataeb.org/tag/students-and-youth-department>

- **Youth Forum for National Youth Policies**

Składa się z młodzieżowych organizacji pozarządowych i młodzieżowych frakcji partii politycznych zarejestrowanych w libańskim rządzie. Jest to przestrzeń, w której młodzież z organizacji pozarządowych i partii politycznych współpracuje w celu wyrażenia swoich opinii oraz przekazania ich decydentom w formie zaleceń dotyczących polityki młodzieżowej.

Strona internetowa: <https://youthforum-lb.org/>

1.4.2 Organizacje religijne

Al Mabarrat Association

Organizacja charytatywna założona przez nieżyjącego już szyickiego duchownego Sayyeda Mohammada Husseina Fadlallaha w 1978 roku. Działa niezależnie od partii politycznych, ale często jest kojarzona z szerszą społecznością szyicką w Libanie ze względu na wpływ jej założyciela.

- **Strona internetowa:** <https://www.almabarrat.org/>

Maronite Foundation in the World

Organizacja działająca na rzecz promocji i wsparcia chrześcijańskiej społeczności maronitów, wspiera m.in. szkolnictwo i ochronę dziedzictwa, oraz kontakt Maronitów w kontaktach z libańskimi urzędami, m.in. w zakresie rejestracji małżeństw i urodzeń. Założona przez Kardynała Nasrallaha Boutros Sfeira rozpoczęła działalność 23 lipca 2008 r., zapewniając pomoc w ustalaniu statusu prawnego Maronitów. Jest to organizacja non-profit, finansowana z darowizn i składek członkowskich rady powierniczej.

- **Strona internetowa:** <https://maronitefoundation.org/MaroniteFoundation/en>

Tur Levnon

Ma siedzibę w Brooklynie (USA) i Zalce (Liban). Jest organizacją promującą kulturę, ducha i język syryjskich maronitów.

- **Strona internetowa:** <https://arab.org/directory/tur-levnon/>

1.4.3 Organizacje Etniczne

Armenian General Benevolent Union (AGBU)

Organizacja reprezentująca interesy diaspory ormiańskiej w Libanie, wspiera kulturę, edukację i działalność charytatywną.

- **Strona internetowa:** <https://agbu.org/>

1.4.4 Lokalne organizacje wspierające państwowość libańską

Lebanese Association for Democratic Elections (LADE)

Niezależna organizacja pozarządowa promująca demokratyczne procesy wyborcze w Libanie. Ich działania obejmują monitorowanie wyborów i nacisk na reformy wyborcze, takie jak proporcjonalna reprezentacja i ograniczenie korupcji politycznej. LADE ma znaczny wpływ na kształtowanie opinii publicznej w zakresie uczciwości procesów demokratycznych w kraju.

- **Strona internetowa:**
<https://www.eods.eu/posts/lebanese-association-for-democratic-elections-lade>

KAFA (Enough) Violence & Exploitation

Świecka, feministyczna, pozarządowa organizacja non-profit, działająca na rzecz praw kobiet i walki z przemocą domową, wykorzystywaniem seksualnym i handlem ludźmi. Odegrała ona kluczową rolę w debatach na temat praw kobiet w Libanie, w tym w procesie uchwalania ustawy przeciwko przemocy domowej w 2014 roku.

- **Strona internetowa:** <https://kafa.org.lb/en/about>

1.4.5 Libańskie NGO

Lebanon Renaissance Foundation

Angażuje się w różne inicjatywy społeczne i edukacyjne, wspierając zmiany w społeczeństwie. Lebanon Renaissance Foundation dąży do tego, aby Liban stał się wolnym, demokratycznym i otwartym państwem, w pełni zintegrowanym z globalną gospodarką, a jednocześnie zapewniającym ludziom możliwość wyboru sposobu życia zgodnie z rządami prawa.

- **Strona internetowa:**
https://arab.org/directory/lebanon-renaissance-foundation/#google_vignette

Human Association for Relief and Development

Jest cywilną organizacją non-profit, założoną w 2003 roku. Jej celem jest poprawa standardów życia i poziomu społecznego uchodźców palestyńskich w Libanie.

- **Instagram:** https://www.instagram.com/human_association/

B Mahabatikom Nouti

Wspiera osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, zapewniając im potrzebne leki, sprzęt medyczny i żywność, a także pokrywają rachunki szpitalne.

- **LinkedIn:** <https://www.linkedin.com/in/bmahabatikom-nouti-organization-bno-072911261>

May Chidiac Foundation Media Institute (MCF MI)

Zajmuje się głównie badaniami i edukacją w zakresie mediów, prasy, demokracji i opieki społecznej.

- **Strona internetowa:** <https://mcfmi.org/>

1.5 Międzynarodowe organizacje wpływające na opinie publiczną

1.5.1 Międzynarodowe organizacje pozarządowe

International Rescue Committee (IRC)

Prowadzi projekty pomocy uchodźcom i lokalnym społecznościom, szczególnie w zakresie ochrony, edukacji i zdrowia.

- **Strona internetowa:** <https://www.rescue.org/country/lebanon>

Médecins Sans Frontières (MSF)

Działa na rzecz zapewnienia opieki zdrowotnej w kryzysowych regionach, mając znaczny wpływ na opinie publiczną w sprawach zdrowia publicznego.

- **Strona internetowa:** <https://www.msf.org/lebanon>

Human Rights Watch (HRW)

Koncentruje się na promowaniu praw człowieka, sprawiedliwości i polityki społecznej. W Libanie HRW zajmuje się takimi kwestiami jak wolność słowa, traktowanie uchodźców i odpowiedzialność rządu. Dzięki szczegółowym raportom organizacja odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu zarówno lokalnych, jak i międzynarodowych opinii na temat praw człowieka w kraju. HRW działa również na rzecz pociągnięcia libańskiego rządu do odpowiedzialności za naruszenia i naciska na reformy prawne.

- **Strona internetowa:** <https://www.hrw.org/middle-east/n-africa/lebanon>

Caritas Lebanon

Organizacja charytatywna powiązana z Kościołem Katolickim, wspierająca pomoc humanitarną, uchodźców i edukację.

- **Strona internetowa:** <https://caritas.org.lb/>

Heinrich Böll Stiftung Middle East

Fundacja mająca bliskie konotacje z Niemiecką Partią Zielonych, działająca w Libanie od 2008 roku. Ma na celu promowanie zrównoważonego rozwoju środowiska, demokracji, praw człowieka i sprawiedliwości społecznej. Wspiera dialog polityczny i zrównoważony rozwój poprzez organizowanie debat, publikację raportów z badań oraz kampanie środowiskowe.

- **Strona internetowa:** <https://www.boell.de/en>

International Crisis Group (ICG)

Niezależna, pozarządowa organizacja założona w 1995 roku, której misją jest zapobieganie i rozwiązywanie konfliktów poprzez badania terenowe i analizy polityczne. Z siedzibą w Brukseli i biurami w kluczowych lokalizacjach, takich jak Waszyngton, Londyn, Nowy Jork, Jerozolima czy Bejrut, ICG angażuje się w doradztwo i rzecznictwo, współpracując z decydentami, aby tworzyć strategie pokojowe w regionach o wysokim ryzyku konfliktów, takich jak Bliski Wschód i Afryka. Organizacja jest czasem krytykowana za bliskie powiązania z NATO oraz kontrowersyjne decyzje, jak przyznanie w 2013 roku nagrody „In Pursuit of Peace” prezydentowi Mjanmy, co wzbudziło sprzeciw w obliczu oskarżeń o czystki etniczne wobec Rohingya. Obecnie ICG prowadzi dyrektora generalna Comfort Ero, która była m.in. uczestniczką konferencji na temat globalnych konsekwencji wojny w Ukrainie podczas Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa oraz Yalta European Strategy, gdzie wraz z innymi ekspertami omawiała skutki konfliktu dla bezpieczeństwa międzynarodowego.

- **Strona internetowa:** <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/lebanon>

- **X:** <https://x.com/CrisisGroup>
- **Facebook:** <https://www.facebook.com/crisisgroup>
- **X (Twitter):** <https://x.com/CrisisGroup>
- **YouTube:** <https://www.youtube.com/user/crisisgroup>

Friedrich Ebert Stiftung (FES) Lebanon

Międzynarodowa fundacja, której celem jest promowanie demokracji społecznej, praw pracowniczych i efektywnego zarządzania. Działa w Libanie, wspierając rozwój społeczny i demokratyczny poprzez wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego, promowanie praw pracowników oraz organizowanie dialogu pomiędzy różnymi podmiotami politycznymi. FES kształtuje lokalny dyskurs polityczny poprzez organizację warsztatów, forów i inicjatyw badawczych, które poruszają kluczowe kwestie społeczne i polityczne.

- **Strona internetowa:** <https://www.fes-lebanon.org/>

Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS) Lebanon

Niemiecka fundacja polityczna powiązana z centroprawicową Unią Chrześcijańsko-Demokratyczną (CDU), ale od niej niezależna. Jej główne cele w Libanie koncentrują się na wspieraniu dialogu politycznego, promowaniu demokracji i zachęcaniu do rozwoju gospodarczego. KAS ściśle współpracuje z podmiotami politycznymi, społeczeństwem obywatelskim i organizacjami medialnymi w celu promowania wartości demokratycznych, wspierania reform gospodarczych i tworzenia platform do dyskusji na temat krytycznych wyzwań politycznych i gospodarczych stojących przed krajem. Fundacja osiąga to poprzez organizowanie konferencji, publikowanie dokumentów politycznych i angażowanie mediów, często we współpracy z lokalnymi ośrodkami analitycznymi i ośrodkami analitycznymi.

- **Strona internetowa:** <https://www.kas.de/en/web/libanon>

International Republican Institute (IRI)

Koncentruje się na promowaniu demokratycznych rządów, wzmacnianiu społeczeństwa obywatelskiego i wspieraniu reformy wyborczej. Praca IRI w Libanie obejmuje edukację wyborców, zwiększanie udziału młodzieży i kobiet w życiu politycznym oraz poprawę przejrzystości wyborów. Poprzez współpracę z libańskimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i podmiotami politycznymi

- **Strona internetowa:** <https://www.iri.org/>

Arab NGO Network for Development (ANND)

Organizacja zajmująca się promowaniem rozwoju, praw człowieka, demokracji i polityki gospodarczej w świecie arabskim. Poprzez dokumenty badawcze, kampanie rzecznicze, konferencje i współpracę z organizacjami pozarządowymi, ANND odgrywa kluczową rolę w inicjowaniu dialogu na temat sprawiedliwości społecznej i reform demokratycznych, szczególnie w Libanie. Swoje działania rozpowszechnia za pośrednictwem strony internetowej, biuletynów, mediów społecznościowych oraz regionalnych dialogów politycznych, współpracując z szeroką siecią organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

- **Strona internetowa:** <https://www.annd.org/>

Skoun – Lebanese Addictions Center

Organizacja pozarządowa non-profit i jedna z pierwszych placówek ambulatoryjnych w Libanie oferująca profilaktykę, leczenie i wsparcie dla osób używających narkotyków. Oferuje wsparcie w postaci poradnictwa, terapii oraz działań edukacyjnych. Organizacja działa także na rzecz reform prawa dotyczącego narkotyków, promując podejście oparte na zdrowiu publicznym, a nie na karaniu.

- **Strona internetowa:** <https://www.skoun.org/en>

Lebanese Red Cross

Organizacja humanitarna, non-profit, funkcjonuje jako zespół pomocniczy służby medycznej armii libańskiej. Jej siedziba znajduje się w stolicy Libanu, Bejrucie. Założona w 1945 roku organizacja liczy około 7000 członków/wolontariuszy i 200 pracowników. Organizacja współpracuje z Międzynarodowym Komitetem Czerwonego Krzyża, a także dwustronnie z Norweskim i Francuskim Czerwonym Krzyżem. Od 2008 r. LRC współpracował również z odpowiednimi komponentami władz libańskich, agencjami ONZ i innymi organizacjami pozarządowymi.

1.5.2 Organizacje analizujące sytuację polityczną Libanu

Lebanese Center for Policy Studies (LCPS)

Założone w 1989 roku, jest niezależnym, wpływowym think tankiem, który zajmuje się opracowywaniem i promowaniem polityk mających na celu poprawę zarządzania w Libanie oraz regionie arabskim. Kierowane przez dyrektora wykonawczego Makrama Ouaisa, eksperta w dziedzinie nauk politycznych z doświadczeniem w organizacjach takich jak UNDP i Carter Center, LCPS koncentruje się na reprezentacji politycznej, zrównoważonym rozwoju gospodarczym, politykach społecznych i środowiskowych. Badania centrum obejmują kluczowe tematy, takie jak reformy wyborcze, decentralizacja, zarządzanie zasobami naturalnymi

i przejrzystość w sektorze naftowym. LCPS współpracuje z lokalnymi decydentami oraz międzynarodowymi partnerami, w tym Fundacją Friedricha Naumanna i Instytutem Zarządzania Zasobami Naturalnymi, aby kształtować reformy i budować ramy zarządzania. Poprzez raporty, briefy polityczne i seminaria, LCPS angażuje szeroką publiczność za pomocą wydarzeń publicznych, platform internetowych i współpracy z organizacjami jak Transparency International, by wspierać reformy polityczne i gospodarcze w Libanie.

- **Strona internetowa:** <https://www.lcps-lebanon.org/>
- **Twitter:** <https://x.com/LCPSLebanon>
- **YouTube:** <https://www.youtube.com/channel/UCwZjiN76KDmWhncVwaZgrcQ> - nieaktualizowany
- **Facebook:** <https://www.facebook.com/LebaneseCenterforPolicyStudies?fref=ts>

Carnegie Middle East Center

Carnegie Middle East Center, będące częścią międzynarodowej sieci think tanków Carnegie Endowment for International Peace, działa z siedzibą w Bejrucie i koncentruje się na analizie politycznych, społeczno-gospodarczych oraz bezpieczeństwa w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (MENA). Centrum jest cenione w prasie arabskiej jako kluczowy ośrodek badawczy, zwłaszcza w kontekście wyzwań społecznych i politycznych po Arabskiej Wiośnie. Publikacje, takie jak raport „Arab Fractures” z 2017 roku, przestrzegają przed eskalacją kryzysów społeczno-ekonomicznych wynikających z przestarzałych kontraktów społecznych i zmieniającej się roli ropy naftowej. Instytucja zwraca również uwagę na rolę armii i relacje cywilno-wojskowe w regionie, promując wyniki swoich badań poprzez raporty, artykuły, dyskusje panelowe i podcasty, m.in. na platformie Diwan oraz w mediach społecznościowych.

- **Strona internetowa:** <https://carnegie-mec.org/>
- **Facebook:** <https://www.facebook.com/carnegiemec/?ref=ts>
- **X:** <https://x.com/CarnegieMEC>

Issam Fares Institute for Public Policy and International Affairs (IFI)

Instytut badawczy powiązany z Amerykańskim Uniwersytetem w Bejrucie (AUB). Zajmuje się badaniami nad polityką publiczną, zarządzaniem, uchodźcami, środowiskiem oraz polityką młodzieżową. IFI organizuje wydarzenia publiczne, warsztaty i konferencje, a wyniki swoich badań publikuje za pośrednictwem mediów społecznościowych oraz współpracując z czasopismami akademickimi. Instytut jest znany z promowania dialogu na temat spornych.

- **Strona internetowa:** <https://www.aub.edu.lb/ifi/Pages/default.aspx>

1.5.3 Organizacje humanitarne związane z ONZ

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)

UNHCR ma ogromny wpływ na kształtowanie opinii publicznej, zwłaszcza w kwestiach dotyczących uchodźców syryjskich w Libanie.

- **Strona internetowa:** <https://www.unhcr.org/countries/lebanon>

UNICEF Lebanon

Wspiera rozwój dzieci w Libanie, wpływa na edukację i opiekę zdrowotną, szczególnie w społecznościach uchodźców.

- **Strona internetowa:** <https://www.unicef.org/lebanon/>

United Nations Development Program (NDP)

Koncentruje się na zrównoważonym rozwoju, promowaniu reform zarządzania i poprawie warunków życia. Jego programy mają na celu wspieranie ożywienia gospodarczego, poprawę równowagi środowiskowej i wzmocnienie instytucji w celu zapewnienia pokoju i stabilności.

- **Strona internetowa:** <https://www.undp.org/lebanon/undp-lebanon-and-un>

United Nations Interim Force in Lebanon (UNIFIL)

Siły działające przede wszystkim w celu utrzymania pokoju wzdłuż granicy libańsko-izraelskiej. Jej celem jest zapobieganie działaniom wojennym, wspieranie libańskich sił zbrojnych i zapewnienie wdrożenia rezolucji Rady Bezpieczeństwa nr 1701, która wzywa do zaprzestania działań wojennych i stabilizacji regionu.

- **Strona internetowa:** <https://unifil.unmissions.org/>

1.5.4 Inne międzynarodowe podmioty

The World Bank Lebanon

World Bank koncentrując się na rozwoju gospodarczym, reformach zarządzania i polityce społecznej. Jego wpływ jest szczególnie widoczny poprzez udzielanie pożyczek, szczegółowe raporty ekonomiczne i zalecenia polityczne, które dotyczą kluczowych kwestii, takich jak trwający kryzys finansowy w Libanie, braki w infrastrukturze i strategię ograniczania ubóstwa.

- **Strona internetowa:** <https://www.worldbank.org/en/country/lebanon>

Chatham House

Brytyjski think tank zajmujący się sprawami międzynarodowymi, specjalizujący się w analizach politycznych, gospodarczych i bezpieczeństwa globalnego. Znany jest z organizacji debat oraz zasady „Chatham House Rule”, która umożliwia swobodną dyskusję bez przypisywania wypowiedzi do konkretnych osób. Działa w obszarze takich tematów, jak geopolityka, zmiany klimatyczne, gospodarka światowa i bezpieczeństwo energetyczne, a jego badania są kluczowe w kształtowaniu międzynarodowych perspektyw, m.in. na wyzwania związane z zarządzaniem i konfliktami na Bliskim Wschodzie. Wydany w 2015 roku raport „The Russian Challenge” analizuje zagrożenia, jakie stanowi polityka Rosji, wskazując na militaryzację i cyberataki. Think tank jest krytykowany przez organizacje antywojenne za wspieranie polityki militarnej, a w 2022 roku Rosja uznała jego działalność za „niepożądaną”, blokując jego obecność na swoim terytorium.

- **Strona internetowa:** <https://www.chathamhouse.org/>
- **Facebook:** <https://www.facebook.com/ChathamHouse>
- **X:** <https://x.com/ChathamHouse>
- **Medium:** <https://medium.com/chatham-house>
- **YouTube:** <https://www.youtube.com/user/ChathamHouse10>

European Union (EU) Delegation to Lebanon

Reprezentuje misję dyplomatyczną UE w tym Libanie. Jej główne obszary zainteresowania obejmują promowanie demokratycznych rządów, wspieranie rozwoju gospodarczego, promowanie praw człowieka i zachęcanie do reform politycznych. UE zapewnia pomoc finansową, pomoc techniczną i ściśle współpracuje z libańskimi instytucjami rządowymi i

społeczeństwem obywatelskim w celu poprawy procesów wyborczych, struktur zarządzania i standardów praw człowieka. Ponadto delegacja wspiera dialog polityczny i współpracę między Libanem a UE w różnych kwestiach, w tym handlu, bezpieczeństwa i zrównowżenia środowiskowego.

- **Strona internetowa:** https://eeas.europa.eu/delegations/lebanon_en

International Monetary Fund (IMF) Lebanon

IMF odegrał kluczową rolę w Libanie, szczególnie w obliczu poważnego kryzysu finansowego i gospodarczego. Fundusz dostarczał pomoc techniczną i doradztwo polityczne, kładąc nacisk na reformy, takie jak restrukturyzacja sektora bankowego, zarządzanie długiem publicznym, poprawa ładu korporacyjnego i działania antykorupcyjne. W 2020 roku Liban rozpoczął negocjacje z IMF w sprawie pakietu pomocowego, lecz nieporozumienia polityczne i opóźnienia w reformach opóźniły porozumienie. IMF nieustannie podkreśla potrzebę przeprowadzenia

kluczowych reform fiskalnych i strukturalnych w celu przywrócenia stabilności i ożywienia gospodarczego.

- **Strona internetowa:** <https://www.imf.org/en/Countries/LBN>

USAID

Amerykańska Agencja ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID) działająca w Libanie od 1951 r. USAID jest zaangażowana w pomoc Libanowi w modernizacji i osiągnięciu długoterminowego dobrobytu poprzez programy, które wzmacniają świadczenie usług i tworzą nowe miejsca pracy. Działania USAID wzmacniają wysiłki libańskich instytucji w celu zapewnienia wysokiej jakości edukacji, a także poprawy zaopatrzenia w wodę, urządzeń sanitarnych i innych usług publicznych, szczególnie w biednych i niedostatecznie obsługiwanych obszarach kraju kwestii, takich jak kryzys uchodźczy w Syrii i polityka środowiskowa, co znacząco wpływa na dyskusje dotyczące polityki libańskiej i międzynarodowej.

- **Strona internetowa:** <https://www.usaid.gov/lebanon>

Lebanese Foundation for Permanent Civil Peace (LFPCP)

Organizacja działająca na rzecz promowania pokoju obywatelskiego i demokratycznych rządów w Libanie. Skupia się na takich obszarach jak demokracja, budowanie pokoju i efektywne zarządzanie. LFPCP organizuje wydarzenia publiczne, warsztaty, publikacje oraz konferencje, które wspierają reformy wyborcze, decentralizację i dialog międzysektorowy.

- **Strona internetowa:** <http://www.lfpcp.org/>

The Policy Initiative

The Policy Initiative (TPI), założona w 2021 roku w Bejrucie, jest organizacją non-profit skupiającą się na analizie polityki publicznej i gospodarki Libanu. Zajmuje się kryzysami finansowymi, sektorami gospodarczymi oraz rozwojem społecznym, dostarczając rzetelne dane i rekomendacje wspierające reformy ekonomiczne i społeczne. TPI przewiduje, że przedłużający się konflikt między Hezbollahem a Izraelem może przynieść Libanowi straty rzędu 1,6 miliarda dolarów, głównie w turystyce i inwestycjach. Organizacja angażuje się również w badania nad skutecznością międzynarodowych inicjatyw pomocowych, takich jak 3RF, wspierających odbudowę Bejrutu po wybuchu w 2020 roku, oraz krytycznie ocenia działania MFW wobec Libanu, zwracając uwagę na zbagatelizowane problemy polityczne i nierówności społeczne. W najnowszym raporcie TPI wskazuje na fałszerstwa w danych handlowych Libanu między 1997 a 2022 rokiem, co sugeruje unikanie cel i wyprowadzanie kapitału, szczególnie w zakresie dóbr luksusowych i produktów naftowych.

- **Strona internetowa:** https://www.thepolicyinitiative.org/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwveK4BhD4ARIsAKy6

pMlokDSQ_856Wlg9qmZREKF_AL0xWMTgAsZrrmUpm-hOQdLmTqapnUkaAngEEALw_wcB

- **Facebook:** <https://www.facebook.com/thepolicyinitiativelebanon>
- **Twitter:** <https://x.com/TPILebanon>
- **YouTube:** https://www.youtube.com/channel/UC2qD6h_oAWU9taavPt_e0tw/videos - (rzadko aktualizowany)

SKeyes Center for Media and Cultural Freedom

Organizacja zajmująca się promowaniem wolności mediów i wolności słowa, zwłaszcza w kontekście dziennikarstwa w Libanie, która stała się wiodącym głosem w obronie wolności słowa w Libanie. Koncentruje się ona na dokumentowaniu naruszeń wobec pracowników mediów i opowiadaniu się za większą ochroną dziennikarzy. SKeyes prowadzi swoją działalność poprzez publikowanie raportów na temat naruszeń w mediach, prowadzenie kampanii rzeczniczych i publikowanie szczegółowych raportów na temat wolności słowa. SKeyes współpracuje także z międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się wolnością mediów.

- **Strona internetowa:** <https://www.skeyesmedia.org/>

Samir Kassir Foundation

Fundacja Samira Kassira została założona po tragicznym zamachu bombowym, w którym w 2005 roku zginął właśnie Samir Kassir – wybitny dziennikarz i działacz na rzecz wolności prasy. Fundacja koncentruje się na promowaniu wolności prasy i praw człowieka, organizując liczne konferencje oraz wydarzenia mające na celu ochronę dziennikarzy i wzmocnienie roli mediów w Libanie i regionie. Jako organizacja non-profit, działa na rzecz szerzenia kultury demokratycznej, zachęcania młodych talentów dziennikarskich oraz budowania ruchu na rzecz odnowy kulturowej i demokratycznej w świecie arabskim. Poprzez swoje działania, fundacja dąży do stworzenia przestrzeni gdzie wolna prasa może odgrywać kluczową rolę w społeczeństwie obywatelskim.

- **Strona internetowa:** <https://samirkassirfoundation.org/en/Home-Page>

1.6 Podmioty gospodarcze mające potencjał wpływu na kształt i dostępność treści

1.6.1 Telekomunikacyjne firmy prywatne

Alfa

Jedna z dwóch głównych firm telekomunikacyjnych w Libanie, która dostarcza usługi mobilne, internetowe i cyfrowe. Jest zarządzana przez państwo i działa pod nadzorem Ministerstwa Telekomunikacji. W przeszłości była zarządzana przez firmę Orascom TMT, zanim w 2020 roku została w pełni przejęta przez rząd Libanu. Alfa oferuje szeroką gamę usług, w tym mobilny internet 4G LTE, płatności mobilne oraz usługi o wartości dodanej.

- **Strona internetowa:** <https://www.alfa.com.lb/>

Touch

Drugi główny operator telekomunikacyjny w Libanie, także zarządzany przez państwo. Podobnie jak Alfa, Touch wcześniej był zarządzany przez międzynarodową firmę, Zain Group, zanim został przejęty przez rząd w 2020 roku. Touch oferuje usługi mobilne, internetowe i rozwiązania cyfrowe, koncentrując się na rozwijaniu infrastruktury 4G.

- **Strona internetowa:** <https://www.touch.com.lb/autoforms/portal/touch>

Ogero Telecom

Technicznie podmiot zarządzany przez rząd, Ogero odgrywa kluczową rolę jako główny dostawca usług internetowych w Libanie, zarządzając znaczną częścią krajowej infrastruktury telekomunikacyjnej.

- **Strona internetowa:** <https://www.ogero.gov.lb/>

Cablevision

Prywatna firma oferująca telewizję satelitarną i usługi internetowe, koncentrująca się głównie na cyfrowej rozrywce i łączności.

- **Strona internetowa:** <https://www.cablevision.com.lb/>

TerraNet

Wiodący prywatny dostawca usług internetowych (ISP) w Libanie, oferujący łącza szerokopasmowe, rozwiązania korporacyjne i usługi hostingu danych.

- **Strona internetowa:** <https://www.terra.net.lb/>

Cyberia

Znany prywatny dostawca usług internetowych, dostarczający rozwiązania internetowe i cyfrowe zarówno konsumentom, jak i firmom.

- **Strona internetowa:** <https://www.cyberia.net.lb/>

Connect

Specjalizuje się w dostarczaniu danych, Internetu i usług telekomunikacyjnych, szczególnie dla przedsiębiorstw w Libanie.

- **Strona internetowa:** <http://www.connect.net.lb/>

Lebanon 24

Portal informacyjny, który szybko, obiektywnie i bezstronnie przedstawia rzeczywistość libańską, arabską i międzynarodową. Całodobowe śledzenie wszystkich wydarzeń i podkreślanie ich poprzez analizę i czytanie informacji ogólnych.

- **Strona internetowa:** <https://www.lebanon24.com/>

1.6.2 Agencje reklamowe i firmy marketingowe

Impact BBDO

Jedna z czołowych agencji reklamowych działających w Libanie. Specjalizuje się w reklamie, marketingu cyfrowym i zarządzaniu marką. Impact BBDO ma silną obecność w regionie Bliskiego Wschodu i współpracuje z wieloma międzynarodowymi oraz lokalnymi markami, pomagając im kształtować komunikację i treści marketingowe.

- **Strona internetowa:** <https://www.impactbbdo.com/en/work>

Leo Burnett Beirut

Globalna agencja marketingowa, której oddział w Bejrucie oferuje usługi związane z reklamą, digital marketingiem oraz strategiami komunikacyjnymi. Agencja współpracuje z wieloma

znanymi markami, pomagając im dotrzeć do libańskiej i regionalnej publiczności za pośrednictwem treści kreatywnych.

- **Strona internetowa:** <https://lbbonline.com/companies/leo-burnett-lebanon>

M&C Saatchi MENA

Specjalizuje się w reklamie, strategii komunikacji oraz marketingu cyfrowym. Działa na rynkach Bliskiego Wschodu, w tym w Libanie, tworząc kampanie reklamowe, które mają duży wpływ na kształtowanie treści marketingowych.

- **Strona internetowa:** <https://mcsaatchi.me/en/Home>

J. Walter Thompson Lebanon

Jedna z wiodących agencji komunikacyjnych w regionie, 27 biur, 24 rynki, dostarczająca rozwiązania biznesowe oparte na komunikacji we wszystkich kanałach.

- **Strona internetowa:** <https://www.facebook.com/JWTMEA/>

Eastline Marketing

Założona w 2006 roku firma Eastline Digital, dawniej Eastline Marketing, była pierwszą niezależną agencją marketingu cyfrowego w Libanie i jedną z pierwszych w regionie MENA, która oferowała pełen zakres usług marketingu online.

- **Strona internetowa:** <https://www.eastlinemarketing.com/index.html>

1.6.3 Firmy technologiczne i start-upy

Anghami

Anghami to libańska platforma streamingowa oferująca muzykę online. Zyskała międzynarodowe uznanie i stała się jedną z wiodących platform muzycznych na Bliskim Wschodzie. Jako technologiczna firma z Libanu, Anghami kształtuje sposób konsumpcji treści muzycznych w regionie.

- **Strona internetowa:** <https://www.anghami.com/>

Ecomz

Ecomz to libańska platforma e-commerce, która oferuje firmom narzędzia do tworzenia i zarządzania swoimi sklepami internetowymi. Dzięki innowacyjnym technologiom firma wspiera rozwój handlu online w regionie, umożliwiając małym i średnim przedsiębiorstwom dotarcie do szerokiej bazy klientów.

- **Strona internetowa:** <https://www.ecomz.com/>

Shahid

Arabska platforma streamingowa, która oferuje lokalne programy i seriale, przyciągając uwagę libańskich widzów.

- **Strona internetowa:** <https://shahid.mbc.net/en>

OSN

Platforma, która dostarcza szeroką gamę kanałów telewizyjnych i filmowych, wpływając na wybory konsumenckie w zakresie treści.

- **Strona internetowa:** <https://osnplus.com/en-pl>

1.6.4 Grupy Kapitałowe

Grupa Hariri:

Afiliacja polityczna: Sunnicka, prozachodna i prosaudyjska

Założona przez Rafika Haririego, odgrywa znaczącą rolę w gospodarce i polityce Libanu, posiadając wpływy w sektorach bankowości, budownictwa, telekomunikacji oraz mediów, w tym poprzez Future TV, promującą prozachodnie wartości. Future Movement, założony przez Saada Haririego, reprezentuje sunnicką społeczność i dąży do modernizacji kraju, ograniczenia wpływów Hezbollahu oraz wspierania demokratycznych reform. Chociaż drukowana wersja gazety Al-Mustaqbal została zamknięta z powodu kryzysu finansowego, działa ona jako portal wspierający ruch Haririego. Fundacja Hariri, kontynuując dziedzictwo Rafika, skupia się na edukacji i rozwoju społeczno-gospodarczym, oferując stypendia oraz programy wspierające studentów i młodych liderów.

- **Banque de la Méditerranée (BankMed)**
(<https://www.banquepopulaire.fr/mediterranee/>)

Jeden z największych banków w Libanie, również powiązany z rodziną Hariri. Poprzez swoje powiązania finansowe grupa Hariri miała duży wpływ na libańską gospodarkę oraz media

- **Solidere** (<https://www.solidere.com/>)

Firma nieruchomościowa założona przez Rafika Haririego, byłego premiera Libanu. Odpowiada za odbudowę Bejrutu po wojnie domowej, kontrolując kluczowe tereny miasta. Hariri miał duży wpływ na libańskie media, w tym na stacje telewizyjne takie jak Future TV (która była kontrolowana przez rodzinę Hariri, choć już nie działa).

Grupa Mikati:

Afiliacja polityczna: Sunnicka, niezależna, w razie potrzeby pragmatycznie sprzymierzona z Hezbollahem

- **M1 Group** (<https://www.m1group.com/>)

Grupa M1, założona przez Najiba Mikatiego, jednego z najbogatszych Libańczyków i byłego premiera, inwestuje w różnorodne sektory, takie jak telekomunikacja, nieruchomości, finanse, energetyka, lotnictwo i tekstylia. Grupa posiada udziały w MTN, jednym z największych operatorów komórkowych w Afryce i na Bliskim Wschodzie, a także zainwestowała w luksusowe nieruchomości w Londynie, Nowym Jorku i Paryżu. M1 planuje także rozwój na rynku egipskim oraz rozbudowę infrastruktury telekomunikacyjnej w Myanmarze. W sektorze fintech M1 zarządza firmą Areeba, która rozwija systemy płatności bezgotówkowych na Bliskim Wschodzie i w Afryce.

Grupa Audi:

Afiliacja polityczna: Chrześcijańska, neutralna, ale zorientowana na biznes i wspierająca stabilność

Międzynarodowa grupa finansowa skoncentrowana głównie na sektorze bankowym na Bliskim Wschodzie i w Europie, której centralnym podmiotem jest Bank Audi, jeden z największych banków w Libanie. Założony w 1830 roku z siedzibą w Bejrucie, bank oferuje szeroki zakres usług finansowych, takich jak bankowość komercyjna, inwestycyjna, zarządzanie aktywami i bankowość prywatna, działając także w Egipcie, Turcji, Szwajcarii, Francji i Arabii Saudyjskiej. Bank Audi odgrywa kluczową rolę w regionie MENA, ale obecnie wycofuje się z niektórych rynków, czego przykładem jest sprzedaż tureckiej filii Odeabank firmie ADQ z Abu Dhabi. Grupa boryka się również z wyzwaniami prawnymi, jak pozew złożony przez Międzynarodową Korporację Finansową (IFC) w Wielkiej Brytanii, która domaga się spłaty 234 milionów dolarów niespłaconych pożyczek i odsetek, co może wpłynąć na reputację libańskiego sektora bankowego.

- **Banque Audi** (<https://www.bankaudigroup.com/group/home>)

Jeden z największych banków w Libanie, kontrolowany przez rodzinę Audi, który poprzez swoją potęgę ekonomiczną i polityczne powiązania, ma znaczący wpływ na sektor medialny w Libanie.

Grupa Kassar:

Afiliacja polityczna: Chrześcijańska, pro-syryjska i sprzymierzona z Hezbollahem

- **Fransabank** (<https://www.fransabank.com/>)

Bank kontrolowany przez rodzinę Kassar, który ma szerokie wpływy w libańskim systemie finansowym i gospodarce. Rodzina Kassar jest związana z różnymi sektorami przemysłu, a jej członkowie odgrywają ważną rolę w libańskiej polityce.

Grupa Fares:

Afiliacja polityczna: Chrześcijańska, prozachodnia, z powiązaniami z frakcjami libańskiej polityki sunnickiej

Grupa nie jest głównym właścicielem żadnego z imperiów medialnych, ale jej wpływ przejawiał się w dyskretnym wsparciu prozachodnich mediów, które promowały umiarkowaną politykę i liberalne wartości w libańskiej przestrzeni publicznej takich jak:

- An-Nahar (<https://www.annahar.com/>)
- Al-Mustaqbal (<https://mustaqbalweb.com/>).

Grupa Gemayel:

Afiliacja polityczna: Chrześcijańska

- **LBCI** (<https://www.lbcgroup.tv/>)

Początkowo powiązana z Kataeb Party, obecnie bardziej neutralna, lecz rodzina Gemayel wciąż ma wpływ na jej działalność.

- **Banque Libano-Française** (<https://www.eblf.com/>)

Ważny gracz na rynku finansowym, mający wpływ na libańską gospodarkę.

Grupa Frangieh:

Afiliacja polityczna: Chrześcijańska, prosyryjska, sprzymierzona z Hezbollahem

- **MTV Lebanon** (<https://www.mtv.com.lb/>)

Choć głównie kontrolowana przez rodzinę Murr, Frangieh ma wpływy w mediach i korzysta z relacji politycznych do promowania swoich poglądów w mediach związanych z Syrią i Hezbollahem.

Hezbollah:

- **Al-Manar** (<https://www.almanar.com.lb/>)

Telewizja kontrolowana przez Hezbollah, która działa jako polityczne narzędzie tej grupy. Hezbollah, choć nie jest typową grupą kapitałową, ma wpływ na wiele sektorów gospodarki, zwłaszcza w południowym Libanie, poprzez swoje sieci ekonomiczne, instytucje społeczne i związki z Iranem. Poprzez media takie jak Al-Manar, Hezbollah kształtuje narrację medialną w Libanie.

1.6.5 Państwowe Podmioty Gospodarcze

Ministerstwo Telekomunikacji Libanu

Nadzoruje sektor telekomunikacyjny i medialny w kraju. Ma decydujący wpływ na infrastrukturę telekomunikacyjną, regulacje związane z mediami i technologiami cyfrowymi. Przejęcie kontroli nad firmami telekomunikacyjnymi Alfa i Touch to przykład centralnej roli tego ministerstwa w zapewnianiu dostępu do komunikacji mobilnej i internetu. Ministerstwo ma również wpływ na regulacje w sektorze mediów, takie jak licencjonowanie stacji telewizyjnych i radiowych oraz portali internetowych.

- **Strona internetowa:** <https://www.facebook.com/mot.lebanon/>

National Audiovisual Council of Lebanon (CNA)

Instytucja odpowiedzialna za regulowanie mediów audiowizualnych w Libanie. Monitoruje przestrzeganie regulacji medialnych przez stacje radiowe, telewizyjne oraz platformy cyfrowe, a także wydaje licencje na nadawanie. CNA działa na rzecz utrzymania różnorodności medialnej i kontroli nad treściami nadawanymi przez stacje, co ma bezpośredni wpływ na kształtowanie opinii publicznej.

- **Strona internetowa:** <https://www.ministryinfo.gov.lb>

Telecommunication Regulatory Authority (TRA)

Organ nadzorujący i regulujący sektor telekomunikacyjny, w tym dostawców internetu i operatorów komórkowych. Ma kluczową rolę w regulacji dostępu do internetu i zarządzaniu pasmami częstotliwości dla usług mobilnych. Wpływa również na przepisy dotyczące mediów cyfrowych.

- **Strona internetowa:** <http://www.tra.gov.lb/>

Libańskie Syndykaty Mediów (Press Order of Lebanon)

Związki zawodowe zrzeszające dziennikarzy i pracowników mediów, które reprezentują ich interesy w negocjacjach z rządem oraz organizacjami medialnymi. W Libanie działają liczne stowarzyszenia dziennikarzy, takie jak Syndykat Dziennikarzy Libańskich, które bronią wolności prasy i pracują nad podnoszeniem standardów zawodowych w dziennikarstwie. Ich rola polega na wspieraniu niezależności mediów i ochronie praw dziennikarzy.

- **Strona internetowa:** <https://www.pressorderlebanon.com/>

ROZDZIAŁ 2. Nawyki informacyjne społeczeństwa

2.1 Nawyki informacyjne społeczeństwa libańskiego

Na oficjalnej stronie libańskiego Ministerstwa Informacji oraz na stronie Ministerstwa Telekomunikacji nie można znaleźć dostępnych danych dotyczących oglądalności radia i telewizji. Z tego powodu należy posiłkować się danymi zebranymi przez instytucje niepaństwowe jak np. IPSOS, które dostarcza kompletne dane dotyczące pomiaru oglądalności telewizji (TAM) na rynek libański. IPSOS ma prawie absolutny monopol na statystyki dotyczące pomiaru oglądalności w kraju. Ponieważ IPSOS jest finansowany głównie przez LBCI, istnieje wyraźny konflikt interesów w tej sprawie. W rzeczywistości w październiku 2014 r. pięć stacji telewizyjnych (MTV, Future TV, NBN, al-Jadid i Télé-Liban) zdecydowało się wycofać z badań IPSOS, ze względu na ich zdaniem niedokładne oceny i nieprzejrzyste działania firmy przez relacje z LBCI. Najnowszy raport sporządzony przez IPSOS na temat pomiarów oglądalności telewizji w Libanie pochodzi z 2016 r., a kluczowe ustalenia podkreślają rosnącą oglądalność mediów w kraju i czas spędzany przez użytkowników w porównaniu z poprzednimi latami.

Z nowszych raportów, możemy posiłkować się Raportem Misji Obserwacyjnej UE z 2022 r., który został sporządzony przy obserwacji wyborów parlamentarnych w Libanie³. Znajdziemy tam również aspekt mediów i ich roli podczas kampanii wyborczej. Innym źródłem nt. popularności i oglądalności poszczególnych mediów może okazać się portal Media Ownership Lebanon 2024⁴ będący na czasie z najbardziej popularnymi środkami przekazu w Libanie.

Trzeba jednak pamiętać, że mierniki TAM w całym kraju nie mogą uwzględniać zmian demograficznych, ze względu na brak krajowych statystyk dotyczących populacji i jej rozmieszczenia (ostatni oficjalny spis ludności w Libanie został przeprowadzony w 1932 r.). W bezpośredniej konsekwencji trudno jest uzyskać reprezentatywne próbki odbiorców. Mała wiarygodność danych dotyczących oglądalności zależy również od ograniczonej liczby liczników TAM w kraju. W rzeczywistości urządzenia te, głównie ze względów bezpieczeństwa, są nieobecne w gęsto zaludnionych obszarach jak np. w obozach palestyńskich.

³ Raport Misji Obserwacyjnej UE z 2022 r.:

<https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/EU%20EOM%20Lebanon%202022%20Final%20report%20English.pdf>

⁴ <https://lebanon.mom-gmr.org/en/media/>

2.2 Oglądalność i postrzeganie mediów państwowych

Libańskie media państwowe, głównie reprezentowane przez Tele Liban (zarządzana przez Ministerstwo Informacji) i Al-Manar (zarządzana przez Hezbollah), zajmują specyficzną, ale złożoną pozycję w silnie spolaryzowanym krajobrazie medialnym kraju. Razem przyciągają umiarkowany udział w widowni — 11,6% dla Tele Liban i 6,4% dla Al-Manar, co w porównaniu z bardziej popularnymi kanałami prywatnymi które mają o wiele większą audyencję wskazuje na ograniczony zasięg ogólny. Kanały państwowe są często postrzegane przez pryzmat polityczny, a widzowie wybierają je w oparciu o swoje afiliacje polityczne. Pomimo prób zachowania rzetelności i neutralności, kanały te są ostatecznie postrzegane jako dostosowane do konkretnych grup politycznych i sektariańskich, co wynika ze skomplikowanej historii libańskich podziałów politycznych i rozwoju mediów pod wpływem wpływowych partii politycznych i ruchów.

Tele Liban

Libańska telewizja publiczna, zarządzana przez Ministerstwo Informacji, dostarcza wiadomości krajowe oraz rozrywkę. Procentowa oglądalność Tele Liban wynosi około 11.6%. Na platformie YouTube posiadają 175 tys. subskrypcji. W większości filmy nie przekraczają kilku tysięcy wyświetleń. Podczas wyborów parlamentarnych w 2022 r. według raportu EU EOM 31% ogólnego skupienia informacyjnego wokół wyborów było na partii Hezbollah, a zaraz po tym 19% na Lebanese Forces. To sugeruje, że osoby z tych dwóch kręgów politycznych są głównymi odbiorcami Tele Liban.

- **Strona internetowa:** <https://www.teleliban.com.lb/index.php>

Al-Manar

Libańska telewizja satelitarna należąca do partii politycznej Hezbollah, oficjalny organ medialny Hezbollahu. Procentowa oglądalność Al-Manar wynosi 6.4%. Odbiorcami treści Al.-Manar są w głównej mierze osoby pro-Hezbollah lub powiązane z Hezbollahem.

- **Strona internetowa:** <https://english.almanar.com.lb/>

2.3 Oglądalność i postrzeganie mediów innych niż państwowe, w tym mediów partyjnych i sektariańskich/religijnych

Libańskie niepaństwowe media pojawiły się w latach 80 jako kontrpunkt do kontrolowanego przez państwo Télé-Liban, a szybki rozwój politycznie powiązanych kanałów nastąpił po wprowadzeniu prawa audiowizualnego w 1994 roku. Dzisiaj te media odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu opinii publicznej, dystrybucji informacji i reprezentowaniu różnorodnych poglądów. Około 97% dorosłych Libańczyków korzysta właśnie z takich mediów, podkreślając silne zaangażowanie społeczne w tych źródłach. Jednak podobnie do mediów państwowych, te niepaństwowe są również często postrzegane jako mniej wiarygodne z powodu jawnych powiązań politycznych, w związku z powiązaniem głównych stacji telewizyjnych z frakcjami politycznymi, grupami religijnymi lub interesami zagranicznymi (dziewięć głównych stacji telewizyjnych jest powiązanych z grupami prozachodnimi lub proirańskimi), co tworzy środowisko, w którym standardy profesjonalizmu często ustępują miejsca agendum politycznym.

Gazety i stacje radiowe niepaństwowe stają w obliczu podobnej dynamiki. Historycznie obfite, libańskie media drukowane obecnie podupadają z powodu kryzysu finansowego i zmniejszonego finansowania zagranicznego, co dotyczy takie tytuły jak An-Nahar i Al-Mustaqbal. Sektor radiowy, który po wojnie domowej obfitował nawet w 180 nielegalnych stacji, również ograniczony jest przez problemy ekonomiczne i regulacyjne. Pomimo tych wyzwań gazety i stacje radiowe nadal odzwierciedlają spektrum polityczne Libanu, podtrzymując swoją rolę w dyskursie politycznym.

Społeczeństwo libańskie ma mieszany stosunek do mediów niepaństwowych. Z jednej strony media te są cenione za to, że dają głos różnorodnym poglądom politycznym, co jest istotne w pluralistycznym społeczeństwie. Z drugiej strony, silny wpływ stronnictwa budzi sceptycyzm co do ich obiektywności. Widzowie często podchodzą do konsumpcji mediów z ostrożnością, zdając sobie sprawę, że relacje mogą się znacznie różnić w zależności od kanału i jego afiliacji politycznej lub sektariańskiej. Pomimo obaw o stronnictwo, media niepaństwowe pozostają niezbędne do dzielenia się informacjami, szczególnie w sytuacji braku szeroko zaufanej instytucji publicznej. Ich rola w komunikacji politycznej i dyskursie publicznym jest wzmacniana przez ograniczone wolności prasy oraz zależność od niepaństwowych platform w zakresie bieżących wiadomości o protestach, wyborach i ruchach społecznych.

2.3.1 Media Prywatne

MTV Lebanon

Z około 64% udziałem w rynku MTV jest jedną z najpopularniejszych stacji w Libanie. Szeroka oferta programowa obejmuje wiadomości, rozrywkę i reality show. Wysoka oglądalność wynika m.in. z nowoczesnej produkcji oraz popularności wśród młodszej widowni. Mimo to MTV bywa krytykowane za swoje centrowe i prawicowe podejście, które przyciąga widzów z umiarkowanymi poglądami, szczególnie w miastach, jak Bejrut.

- **Strona internetowa:** <https://www.mtv.com.lb/>

LBCI

Mając około 18,5% oglądalności, LBCI zachowuje silną pozycję jako pierwsza prywatna stacja telewizyjna w kraju. Kanał jest popularny ze względu na wysoką jakość programów informacyjnych i seriali. Choć ma mniejszy udział niż MTV, LBCI jest cenione za profesjonalizm i względnie wyważone podejście w relacjonowaniu wydarzeń. Stacja utrzymuje historyczne powiązania z Libańskimi Siłami, co wpływa na jej linię redakcyjną.

- **Strona internetowa:** <http://www.lbcgroup.tv/>

Al-Jadeed

Przy udziale około 25,3% Al-Jadeed jest znany z odważnego dziennikarstwa śledczego i poruszania kontrowersyjnych tematów, co przyciąga widzów krytycznych wobec politycznych elit. Przekaz stacji, nastawiony na walkę z korupcją, odpowiada oczekiwaniom widzów pragnących zmian, zwłaszcza młodego pokolenia. Al-Jadeed mimo presji ze strony władz utrzymuje znaczną oglądalność dzięki odważnym reportażom.

- **Strona internetowa:** <https://www.aljadeed.tv/>

OTV

Stacja ta, z oglądalnością na poziomie około 12,4%, jest związana z Ruchem Wolnych Patriotów (FPM), założonym przez byłego prezydenta Michela Aouna. Dzięki wyraźnym powiązaniom politycznym przyciąga widzów sympatyzujących z FPM, szczególnie wśród chrześcijan, którzy utożsamiają się z ideologią partii. OTV kładzie duży nacisk na relacjonowanie działań FPM, co tworzy niszową, ale lojalną bazę odbiorców.

- **Strona internetowa:** <https://otv.com.lb/>

NBN

Stacja telewizyjna, blisko związana z ruchem Amal, który reprezentuje polityczne interesy szyitów w Libanie. Kanał koncentruje się na wiadomościach, programach informacyjnych i politycznych, które wspierają narracje zgodne z ideologią Amal, a jego treści często skierowane są do widzów z południa kraju oraz obszarów, gdzie zamieszkuje szyicka społeczność. Oglądalność NBN jest zazwyczaj niższa w porównaniu do kanałów głównego nurtu, jak MTV czy LBCI, ze względu na specyficzny charakter treści i mniejszą atrakcyjność dla szerszej publiczności. Mimo tego ma ona stałą grupę odbiorców, głównie wśród sympatyków Amal i mieszkańców terenów wiejskich, gdzie dostęp do komercyjnych mediów bywa ograniczony.

- **Strona internetowa:** <https://nbn.com.lb/>

2.3.2 Media Partyjne

Radio Liban

Radio Liban jest narodową rozgłośnią radiową, finansowaną przez rząd libański i działającą z ramienia Ministerstwa Informacji. Odgrywa kluczową rolę jako kanał informacyjny, dostarczając wiadomości, transmisje kulturalne, a także programy edukacyjne i muzyczne. Jako medium publiczne nie jest bezpośrednio zależne od oglądalności czy słuchalności, co sprawia, że jego pozycja na rynku jest stabilna, ale mniej konkurencyjna w porównaniu do komercyjnych rozgłośni. Z powodu rządowego charakteru Radio Liban przyciąga różnorodną publiczność, choć jego odbiór bywa ograniczony do wybranych grup, jak osoby starsze lub mieszkańcy obszarów o mniejszym dostępie do social mediów.

- **Strona internetowa:** <https://www.radioliban.gov.lb/>

2.3.3 Media Religijne

Tele Lumiere

Stacja o charakterze religijnym, finansowana głównie przez chrześcijańskie instytucje religijne w Libanie. Z raportów wynika, że jej udział w rynku jest niski, biorąc pod uwagę ograniczone zasoby i charakter nadawanych treści.

- **Strona internetowa:** <https://www.noursat.tv/ar/index.php>

Al Nour Radio

Związane z ruchem Hezbollah i służy głównie jako medium dla jego przekazu politycznego, ale szczegółowe dane na temat jego słuchalności nie są publicznie dostępne.

- **Strona internetowa:** <https://www.alnour.com.lb/>

2.3.4 Media Sektariańskie

Badil Media

Działa głównie jako alternatywne źródło informacji, zwłaszcza w kontekście odpowiedzialności politycznej, sprawiedliwości społecznej i reform ekonomicznych. Badil Media powstało jako odpowiedź na rosnące zapotrzebowanie na niezależne i przejrzyste dziennikarstwo, szczególnie po kryzysie politycznym i ekonomicznym, który zaostrzył się po wybuchu w porcie w Bejrucie w 2020 roku. Redakcja ta koncentruje się na kwestiach zaniedbań państwowych, niesprawiedliwości społecznej oraz korupcji, poszukując sposobów na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej i przywrócenie odpowiedzialności władz wobec obywateli. Jej treści zatem docierają do specyficznej grupy odbiorców, patrzących krytycznym okiem na działania władz.

- **Strona internetowa:** <https://badil.info/>

2.4 Popularność źródeł internetowych, w tym niezweryfikowanych

Popularność źródeł internetowych, jest niezwykle istotna w cyfrowym krajobrazie Libanu, gdzie penetracja internetu wynosi 90,1%, co oznacza 4,76 miliona użytkowników na początku 2024 roku. Platformy mediów społecznościowych, obejmujące 85,6% populacji, odgrywają kluczową rolę w przepływie informacji, zwłaszcza na Facebooku, WhatsAppie i Twitterze. Te platformy zredefiniowały dyskurs polityczny, umożliwiając kandydatom i ruchom politycznym ominięcie ograniczeń tradycyjnych, często stronicznych mediów, i bezpośrednie, opłacalne dotarcie do odbiorców w obliczu kryzysu finansowego Libanu.

Wpływ mediów społecznościowych jest szczególnie silny wśród młodych Libańczyków, którzy coraz częściej preferują te platformy zamiast tradycyjnych mediów. Dzięki możliwościom prowadzenia dyskusji, reklamy celowanej i dzielenia się opiniami, media społecznościowe stały się kluczowe dla alternatywnych ruchów politycznych i kampanii oddolnych, które nie mają dostępu do głównego nurtu mediów. Jednak wpływ tych platform niesie ze sobą wyzwania: niesprawdzone informacje i dezinformacja krąży szeroko, często pozostając niezweryfikowane, a "komory echa" na aplikacjach takich jak WhatsApp wzmacniają ten problem. W takich przestrzeniach użytkownicy skłaniają się ku informacjom, które potwierdzają ich wcześniejsze przekonania, co może wzmacniać napięcia sektowe i polityczne. W konsekwencji, choć media społecznościowe wspierają zaangażowanie polityczne, to również utrwalają skomplikowane środowisko, w którym kwitnie dezinformacja, prowadząc do dalszej polaryzacji i kształtując rozfragmentowane zrozumienie publiczne.

Dodatkowo, podczas kryzysów media społecznościowe okazały się niezbędne do szybkiej komunikacji i zarządzania kryzysowego, czego dowodem była pandemia COVID-19, gdy urzędnicy rządowi korzystali z tych platform do korygowania dezinformacji i budowania transparentności. Jednak rozprzestrzenianie niesprawdzonych treści nadal budzi obawy.

Za pomocą platformy Semrush jesteśmy w stanie zobaczyć dokładną ilość wyświetleń stron oraz inne przydatne dane statystyczne.

Al-Modon

Al-Modon bywa ceniony za rzetelność i głębokie analizy, które przemawiają głównie do liberalnych i umiarkowanych czytelników.

Miesięcznie stronę odwiedza 73.6 tysiąca osób.

- **Strona internetowa:** <https://www.almodon.com/politics>

Bint Jbeil

Popularny głównie wśród społeczności szyickiej i mieszkańców południowego Libanu, oferuje wiadomości lokalne i religijne, skupiając się na kwestiach istotnych dla regionu Bint Jbeil. Serwis ten jest znany z bardziej lokalnego, konserwatywnego podejścia do wydarzeń.

Miesięcznie stronę odwiedza 23,129 tysięcy osób.

- **Strona internetowa:** <https://bintjbeil.org/>

Daraj Media

Platforma znana z dziennikarstwa śledczego, Daraj kładzie nacisk na prawa człowieka i politykę społeczną. Wyróżnia się wysokim poziomem zaangażowania w tematy takie jak prawa kobiet, przemoc polityczna i kwestie związane z prześladowaniami religijnymi. Przyciąga głównie młodszych, liberalnych odbiorców zainteresowanych kwestiami społecznymi i zmianami społecznymi.

Miesięcznie stronę odwiedza 58,059 tys. osób.

- **Strona internetowa:** <https://daraj.media/en/>

Elnashra

Jest to jedno z bardziej popularnych źródeł dla szerokiej publiczności, oferując szeroki zakres wiadomości od lokalnych po międzynarodowe i w kontekście polityki regionalnej. Elnashra jest znana z aktualności, a jej relacje przyciągają zarówno czytelników szukających bieżących informacji, jak i analitycznych komentarzy.

Miesięcznie stronę odwiedza 813,466 tys. osób.

- **Strona internetowa:** <https://www.elnashra.com/>

Lebanon 24

Portal informacyjny dociera do szerokiej publiczności dzięki szybkim aktualizacjom i relacjom z wydarzeń na żywo. Często skupia się na tematach istotnych społecznie i codziennych problemach Libańczyków, co czyni go popularnym źródłem codziennych wiadomości.

Miesięcznie stronę odwiedza 501,960 tys. osób.

- **Strona internetowa:** <https://www.lebanon24.com/>

Lebanon Debate

Znany ze śmiałych artykułów, często wzbudzających kontrowersje, portal ten koncentruje się na bieżących wydarzeniach politycznych i społecznych, przedstawiając je w sposób przyciągający uwagę. Portal cieszy się popularnością wśród młodszych, politycznie zaangażowanych czytelników.

Miesięcznie stronę odwiedza 757,156 tys. osób.

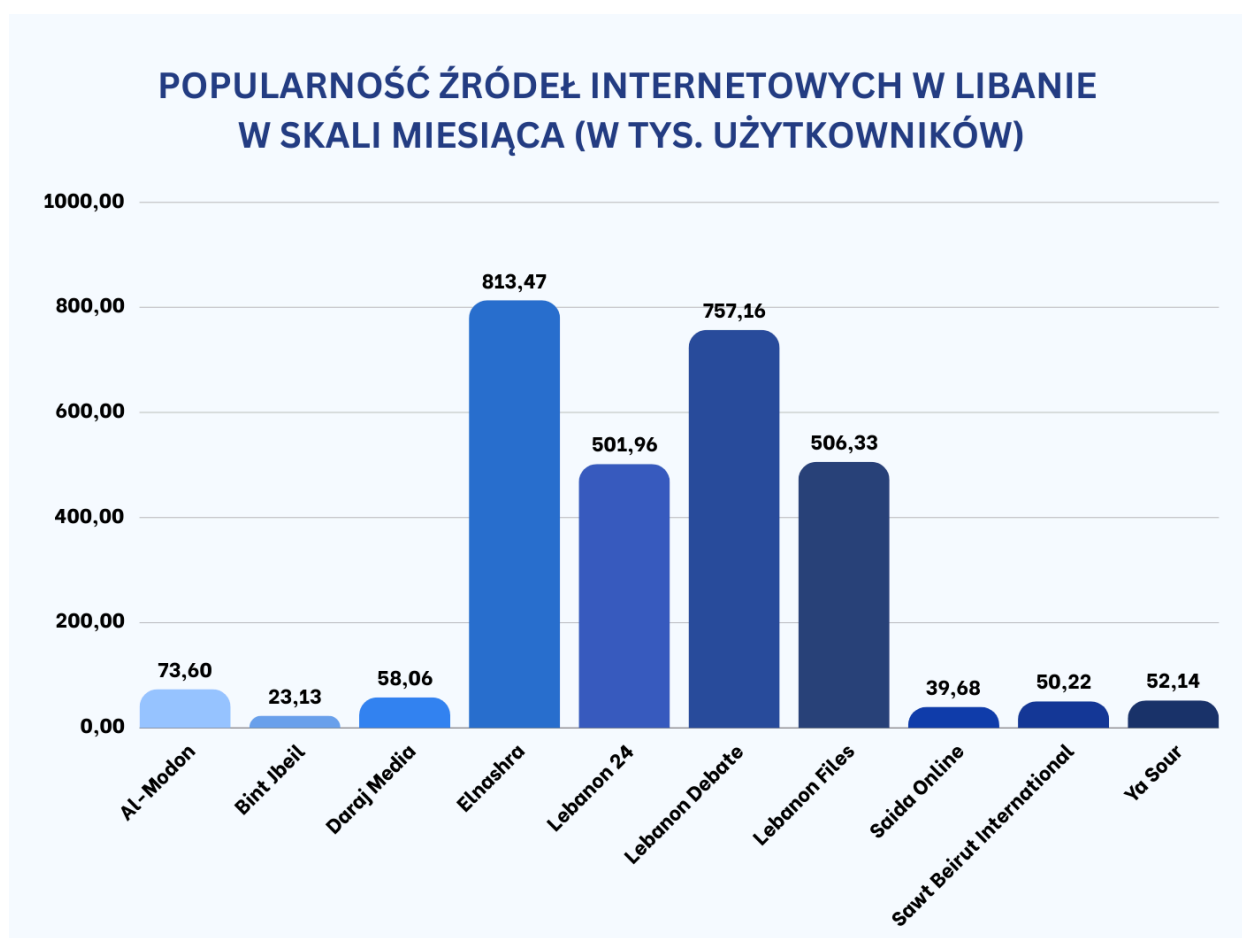
- **Strona internetowa:** <https://www.lebanondebate.com/>

Lebanon Files

Kolejne popularne źródło dla osób poszukujących bieżących wiadomości. Lebanon Files przyciąga szeroką publiczność dzięki rozbudowanym sekcjom aktualności i analiz, a także relacjom dotyczącym gospodarki i polityki wewnętrznej.

Miesięcznie stronę odwiedza 506,331 tys. osób.

- **Strona internetowa:** <https://www.lebanonfiles.com/>

Wykres 4. Popularność źródeł internetowych w Libanie.

Saida Online

Portal skupiający się na południowym Libanie, szczególnie w okolicach miasta Saida. Oferuje wiadomości lokalne oraz relacje na temat religii i wydarzeń społecznych, przyciągając czytelników z bardziej konserwatywnych kręgów.

Miesięcznie stronę odwiedza 39,677 tys. osób.

- **Strona internetowa:** <https://www.saidaonline.com/>

Sawt Beirut International

Ten portal informacyjny często przyciąga zainteresowanie polityczne, koncentrując się na wydarzeniach z Bejrutu oraz całego Libanu. Sawt Beirut International jest znany z analiz i reportaży dotyczących konfliktów regionalnych oraz międzynarodowych aspektów sytuacji Libanu.

Miesięcznie stronę odwiedza 50,216 tys. osób.

- **Strona internetowa:** <https://www.sawtbeirut.com/>

Ya Sour

Portal o silnych korzeniach w regionie Tyru, oferujący wiadomości z południa Libanu, często związane z lokalnymi wydarzeniami i społecznościami.

Miesięcznie stronę odwiedza 52,140 tys. osób.

- **Strona internetowa:** <https://www.yasour.org/>

2.5 Popularność mediów zagranicznych

Libańskie społeczeństwo ma zróżnicowane podejście do mediów zagranicznych, silnie uwarunkowane afiliacjami politycznymi i regionalnymi lojalnościami. Zachodnie media, takie jak BBC, CNN i France 24, przyciągają znaczną liczbę libańskich odbiorców, zwłaszcza wśród tych, którzy postrzegają kraje Zachodu jako obrońców demokracji i praw człowieka. Zaufanie do tych źródeł nie jest jednak uniwersalne; proirańskie i prosyryjskie frakcje w Libanie patrzą na zachodnie media bardziej sceptycznie, postrzegając je jako stronnice wobec Iranu lub Syrii.

Duży wpływ na libańskie społeczeństwo mają również media arabskie, takie jak Al Jazeera (z siedzibą w Katarze) i Al Arabiya (z siedzibą w Arabii Saudyjskiej), choć postrzeganie tych mediów różni się w zależności od afiliacji politycznych. Al Jazeera cieszy się popularnością wśród odbiorców popierających szersze arabskie lub propalestyńskie perspektywy, podczas gdy Al Arabiya jest preferowana przez tych, którzy są bliżsi polityce Arabii Saudyjskiej. Jednak trzeba mieć na uwadze, że libańskie społeczeństwo jest świadome, że media arabskie (tak jak i zachodnie) realizują politykę zagraniczną swoich krajów macierzystych, a nie dostarczają bezstronnych informacji, rozumiejąc te media jako narzędzia do realizacji regionalnych agend.

Media zagraniczne okazały się szczególnie wartościowe w Libanie w czasach kryzysu, takich jak protesty gospodarcze w 2019 roku oraz wybuch w porcie w Bejrucie w 2020 roku. Po tych wydarzeniach libańscy odbiorcy coraz częściej korzystali z mediów zagranicznych, uznając je za dokładniejsze i bardziej aktualne źródło informacji.

Jednakże, badanie „Media Use in the Middle East” z 2019 roku wykazało, że mimo wszystko 66% Libańczyków preferuje konsumpcję wiadomości z krajowych organizacji medialnych, choć preferencja ta spadła z 93% w 2017 roku, co sugeruje rosnącą otwartość na zagraniczne źródła mediów, mimo dominującej roli krajowych nadawców. Trend ten odzwierciedla złożone podejście libańskiej publiczności do konsumpcji mediów, które balansuje między lokalnymi źródłami a perspektywami zagranicznymi, aby lepiej nawigować w złożonym krajobrazie politycznym Libanu.

2.6 Podatność na informacje „bazarowe”, w tym teorie spiskowe

Libańskie społeczeństwo wykazuje silną podatność na „bazarowe informacje”, w tym teorie spiskowe, co wynika z polaryzacji społeczeństwa oraz głęboko zakorzenionego braku zaufania do instytucji państwowych i wpływów zagranicznych, co sprawia, że alternatywne wyjaśnienia są bardziej atrakcyjne, umożliwiając sieciom dezinformacyjnym i grupom ekstremistycznym wykorzystywanie publicznych żali przez rozpowszechnianie niesprawdzonych twierdzeń w internecie. Złożony krajobraz polityczny, naznaczony stałą ingerencją zewnętrzną i rozproszoną strukturą władzy, sprzyja sytuacji, w której obywatele często uciekają się do teorii spiskowych, by wyjaśnić niestabilność kraju. Poleganie na spekulacyjnych informacjach jest sposobem radzenia sobie z rzeczywistością przez Libańczyków, którzy zmagają się z nieprzejrzystym systemem rządów i skomplikowaną siecią krajowych i międzynarodowych aktorów walczących o wpływy.

Brak zaufania do instytucji rządowych sprawia, że społeczeństwo libańskie jest bardziej otwarte na alternatywne narracje, które często przybierają formę plotek i spisków. Dodatkowo, wpływ zewnętrznych sił na politykę Libanu prowadzi do powszechnego poczucia wyobcowania, osłabiając zaufanie społeczne i sprzyjając otwartości na niesprawdzone źródła informacji, tworząc „izby echa”, gdzie pewne narracje stają się utrwalone i odporne na sprzeciw.

Teorie spiskowe są powszechne we wszystkich grupach społecznych, a każda frakcja przypisuje kryzysy w kraju wpływom obcych mocarstw lub rywalizujących sekt. Na przykład zwolennicy Hezbollahu wierzą w sojusz między grupami sunnickimi, Izraelem, USA i krajami Zatoki Perskiej, mający na celu osłabienie ich wpływów, podczas gdy frakcje sunnickie postrzegają Hezbollah i Iran jako oprawców wspieranych przez aparat państwowy.

Wpływ zagraniczny – czy to rzeczywisty, czy postrzegany – zaostrza te skłonności. Struktura sekciarska Libanu oraz ciągły wpływ zagraniczny tworzą środowisko, w którym ludzie wierzą, że „coś się dzieje za kulisami”, co perpetuuje kulturę podejrzliwości i nieufności. W obliczu braku spójnej tożsamości narodowej i wiarygodnych instytucji rządowych, Libańczycy często wykorzystują teorie spiskowe jako sposób na zrozumienie swoich realiów politycznych i społecznych, podczas gdy przywódcy sekciarscy mogą promować te teorie, aby odwrócić uwagę od krytyki wewnętrznej.

Eksplzja w Bejrucie

Wśród szeroko rozpowszechnionych teorii znajdują się spekulacje na temat wybuchu w Bejrucie z 2020 roku, kiedy część opinii publicznej odrzuciła oficjalne wyjaśnienia o przechowywanym azotanie amonu, podejrzewając atak lub spisek związany z zagranicznymi graczami, w tym Izraelem lub Hezbollahem. Choć libańskie władze oraz eksperci szybko odrzucili te hipotezy, obrazy z eksplozji i ich zbieżność z rocznicą ataku na Hiroszimę podsyłyły popularność teorii o „nuklearnym ataku” lub „tajnej operacji” wśród niektórych grup obywateli, mimo braku dowodów radiacyjnych czy typowych oznak wybuchu nuklearnego.

Kontrola finansowa elit i bankierów

Powszechne są obawy o manipulacje walutą przez libańskie elity finansowe, które w połączeniu z kryzysem gospodarczym prowadzą do domysłów, że międzynarodowe organizacje, jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy, dążą do przejęcia kontroli nad gospodarką Libanu, narzucając restrykcyjne warunki kredytowe. Wzrost kosztów życia i hiperinflacja nasilają te teorie.

Wpływy zagraniczne i dążenia do destabilizacji

Na tle wewnętrznych podziałów politycznych wielu Libańczyków jest przekonanych, że zarówno Izrael, jak i Stany Zjednoczone, wykorzystują wewnętrzne słabości Libanu do osłabienia Hezbollahu i zwiększenia swojego wpływu na Liban, co rodzi teorie o ukrytych intencjach zagranicznych mocarstw. Wciąż pojawiają się także teorie, jakoby Syrię i Liban miały połączyć tajne sojusze i wpływy.

2.7 Uznawanie placówek religijnych jako źródła informacji

Instytucje religijne w Libanie pełnią nie tylko funkcję miejsc religijnych, ale także kluczowych źródeł informacji, które mają znaczący wpływ na opinię publiczną i zapewniają istotne usługi społeczne, których państwo często nie jest w stanie dostarczyć. Zjawisko to ma swoje korzenie w unikalnym systemie konfesyjnym Libanu, który instytucjonalizuje podziały religijne w strukturach rządowych, uznając 18 odrębnych wyznań, z których każde ma autonomię w sprawach osobistych i społecznościowych. Organizacje religijne często wypełniają luki pozostawione przez rząd, oferując takie usługi jak opieka zdrowotna, edukacja i wsparcie społeczne. Dzięki wsparciu lokalnemu i międzynarodowemu zyskały status zaufanych podmiotów w swoich społecznościach, pełniąc role, które w innych krajach zwykle przypisane są instytucjom państwowym.

Wpływ instytucji religijnych jako źródeł informacji dodatkowo wzmacnia wszechobecny brak zaufania do instytucji państwowych w Libanie. Obywatele, często rozczarowani przywództwem państwowym, zwracają się ku tym organizacjom – ściśle związanym z ich tożsamościami wyznaniowymi – w poszukiwaniu wskazówek zarówno w sprawach politycznych, jak i społecznych. Ta zależność sprzyja silnym więziom wewnątrz wspólnot, ale także wzmacnia lojalność wyznaniową, czasem kosztem jednolitej tożsamości narodowej. W rezultacie libańskie społeczeństwo jest głęboko podzielone, a przywódcy religijni wywierają znaczący wpływ na opinię publiczną i zachowania społeczności, zwłaszcza w czasach kryzysu.

Organizacje opieki społecznej powiązane z instytucjami religijnymi są w Libanie postrzegane jako wiarygodne i bezpośrednie źródła wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysowych. Tolerancyjne podejście rządu do tych instytucji daje im znaczną autonomię, umożliwiając rozwój

zasobów i infrastruktury. Dzięki temu instytucje religijne mogą działać niemal równolegle do państwa, pełniąc w wielu obszarach rolę zastępczą dla usług państwowych. W rezultacie zyskały one potężną pozycję w kształtowaniu libańskiego krajobrazu informacyjnego, wpływając na dyskurs publiczny i wzmacniając podziały wyznaniowe w społeczeństwie.

Historycznie, instytucje religijne kształtowały i podtrzymywały model władzy opartej na podziałach wyznaniowych w Libanie. Przywódcy religijni często zarządzają specyficznymi dla wspólnot instytucjami, w tym sądami statusu osobistego, które regulują kwestie takie jak małżeństwo, rozwód i dziedziczenie, co jeszcze bardziej umacnia ich rolę jako wiarygodnych źródeł porad prawnych i społecznych.

Przywódcy religijni często opierają swoje nauki na tematach jedności narodowej i moralności społecznej, dążąc do promowania współistnienia różnych wspólnot w Libanie. W czasach napięć politycznych lub wyznaniowych są postrzegani jako mediatorzy, zapewniając stabilność i poczucie bezpieczeństwa. Jednak zależność od instytucji religijnych jako źródeł informacji podkreśla paradoks: chociaż dążą one do promowania jedności, jednocześnie utrzymują granice wyznaniowe. Zarządzając sprawami społecznymi i prawnymi w ramach specyficznych dla wyznań struktur, podtrzymują podziały społeczne, co utrudnia wysiłki na rzecz integracji społecznej i spójnej tożsamości narodowej.

Meczet Mohammad Al-Amin w Bejrucie

Jeden z największych i najbardziej rozpoznawalnych meczetów w Libanie. Meczet ten jest nie tylko miejscem modlitwy, ale także centrum społeczności muzułmańskiej w Bejrucie. Organizowane są tam wykłady religijne, spotkania społeczne, a także różne formy wsparcia charytatywnego, takie jak pomoc dla potrzebujących. Meczet ten również pełni funkcję miejsca informacyjnego, zwłaszcza w czasie kryzysów politycznych czy ekonomicznych.

Kościół Maronicki Świętego Jerzego w Bejrucie

Katedra Świętego Jerzego to główna katedra maronicka w Libanie, położona w centrum Bejrutu. Dla społeczności chrześcijańskiej, szczególnie maronickiej, katedra stanowi centrum religijne, edukacyjne i społeczne. W kościele odbywają się spotkania, wykłady, a także działania charytatywne. Kościół oferuje również poradnictwo, zarówno w zakresie duchowym, jak i rodzinnym, w zakresie swoich działań dostarcza również informacji oraz wsparcia dla wiernych.

Klasztor Qozhaya w Dolinie Kadisza

Jeden z najstarszych klasztorów w Libanie, należący do maronickiego zakonu św. Antoniego.

Klasztor jest popularnym miejscem pielgrzymek i duchowego odosobnienia. Mnisi, którzy tam mieszkają, udzielają rad duchowych i wsparcia pielgrzymom oraz osobom poszukującym wewnętrznego spokoju. Organizowane są tam również rekolekcje i warsztaty.

Druzowie i Centrum Religijne w Mukhtara

Mukhtara to historyczna wieś w Górach Szuf, będąca siedzibą społeczności druzów. Znajdują się tam domy modlitwy oraz centra religijne druzów. Druzowie, spotykają się w miejscach takich jak Mukhtara, aby dyskutować o sprawach religijnych, ale też społecznych i politycznych. Przywódcy religijni druzów, zwani szejkami, są często źródłem wiedzy i przewodnictwa dla całej społeczności, także w sprawach dnia codziennego, takich jak małżeństwa, rozwiązywanie sporów czy organizacja wydarzeń społecznych.

Sanktuarium Naszej Pani z Harissy

Sanktuarium znajduje się na wzgórzu Harissa i jest jednym z najważniejszych miejsc pielgrzymkowych dla chrześcijan w Libanie. Przyciąga zarówno lokalnych, jak i międzynarodowych pielgrzymów, którzy przychodzą tu, aby się modlić i prosić o wsparcie duchowe. Kościół organizuje także wydarzenia edukacyjne i społeczne, które mają na celu wspieranie wiernych, jak również służą jako miejsce spotkań i wymiany informacji.

Centra społeczne w Trypolisie

W Trypolisie, jednym z największych miast Libanu, istnieje wiele centrów religijnych, które służą społecznościom sunnickim i alawickim. Te centra to miejsca modlitwy, ale także działania charytatywnego i edukacyjnego. W Trypolisie działa wiele organizacji, które w ramach centrów religijnych oferują pomoc humanitarną, edukację oraz warsztaty, które pomagają ludziom lepiej zrozumieć ich religię, ale także radzić sobie z wyzwaniami dnia codziennego.

ROZDZIAŁ 3. Wrażliwości społeczne

3.1 Religijne

Religijny krajobraz Libanu jest niezwykle zróżnicowany. W 2023 roku populacja wynosiła około 5,4 miliona osób, w tym 4,5 miliona obywateli i około 1,5 miliona uchodźców, głównie z Syrii i Iraku, oraz ponad 180 tysięcy z Palestyny. Wśród migrantów dominują sunniccy muzułmanie, co wprowadza dodatkowe podziały religijne, potęgując społeczne rozłamy. Choć Liban nie przeprowadził oficjalnego spisu ludności od 1932 roku, dane z Statistics Lebanon wskazują, że 69,3% obywateli to muzułmanie (w tym 31,2% sunnici, 32% szyici, a 6,1% Alawici i Ismailici), podczas gdy 30,7% to chrześcijanie, głównie maronici i grekokatolicy. Ponadto, kraj zamieszkują mniejszości religijne, takie jak Druzowie (5,5% ludności), Żydzi, bahaiści oraz przedstawiciele buddyzmu i hinduizmu (stanowiący mniej niż 1% ludności), co dodatkowo wzbogaca religijną mozaikę Libanu.

Tożsamość religijna w Libanie odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu codziennych praktyk społecznych, stając się istotnym znakiem przynależności, który z jednej strony wzmacnia więzi między członkami, a z drugiej jednak potęguje granice między wspólnotami i często prowadzi do poczucia wykluczenia. Różnorodność ugrupowań wywiera również istotny wpływ na dostęp do podstawowych usług, takich jak edukacja, opieka zdrowotna czy wsparcie społeczne, co prowadzi do nierówności i tworzy system, w którym jednostki polegają na swoich wspólnotach religijnych, aby uzyskać pomoc i zasoby. Tego rodzaju zależność sprzyja rozwojowi relacji patronacko-klientelarnych, w których lojalność wobec sekt religijnych staje się ważniejsza od przynależności narodowej. W efekcie, tożsamości wspólnotowe stają się silniejsze, a szeroko rozumiana spójność społeczna jest osłabiona.

Te mechanizmy utrudniają budowanie narodowej tożsamości w Libanie, a obywatele często postrzegają siebie przede wszystkim jako członków swoich ugrupowań, a nie jako zjednoczonych obywateli państwa. W rezultacie społeczeństwo libańskie zmaga się z trudnościami w budowaniu trwałej solidarności, co osłabia zaufanie między różnymi sektorami i utrudnia tworzenie wspólnej, narodowej jedności.

3.2 Sektarianizm i etnosektarianizm

Sektarianizm i etnosekcyjizm w Libanie mają głębokie korzenie historyczne, sięgające czasów osmańskich i kolonialnych, które ukształtowały religijne i polityczne podziały. System konsocjalny, wprowadzony w XX wieku, instytucjonalizował te podziały, przydzielając władzę i zasoby na podstawie przynależności religijnej. Zgodnie z tą strukturą, najwyższe stanowiska polityczne, takie jak prezydent, premier czy przewodniczący parlamentu, są przypisane do konkretnych grup religijnych, co ma na celu zapewnienie równowagi między sektami. Jednakże taki podział, wynikający z historycznych trudności w integracji różnych wspólnot, prowadzi do utrzymujących się napięć i trudności w budowaniu spójnej tożsamości narodowej.

Porozumienie z Taif z 1989 r. kończące wojnę domową zmieniło formułę podziału władzy, która stanowiła podstawę rządów w Libanie w ramach Paktu Narodowego z 1943 r. Warunki politycznej rekonstrukcji Libanu, zapisane w porozumieniu z Taif, zmodyfikowały strukturę, aby odzwierciedlić realia demograficzne współczesnego Libanu. Zmieniono kilka kluczowych postanowień Paktu Narodowego: przeniesiono większość uprawnień prezydenckich na rzecz Parlamentu i Rady Ministrów, w związku z czym maronicki chrześcijański prezydent stracił większość swoich uprawnień wykonawczych i zachował jedynie symboliczną rolę. Dokonano redystrybucji ważnych urzędów publicznych, w tym tych w Parlamencie, Radzie Ministrów i stanowisk pierwszego stopnia, równomiernie między muzułmanami i chrześcijanami, zakłócając w ten sposób tradycyjny stosunek sześciu do pięciu, który faworyzował chrześcijan w ramach Paktu Narodowego.

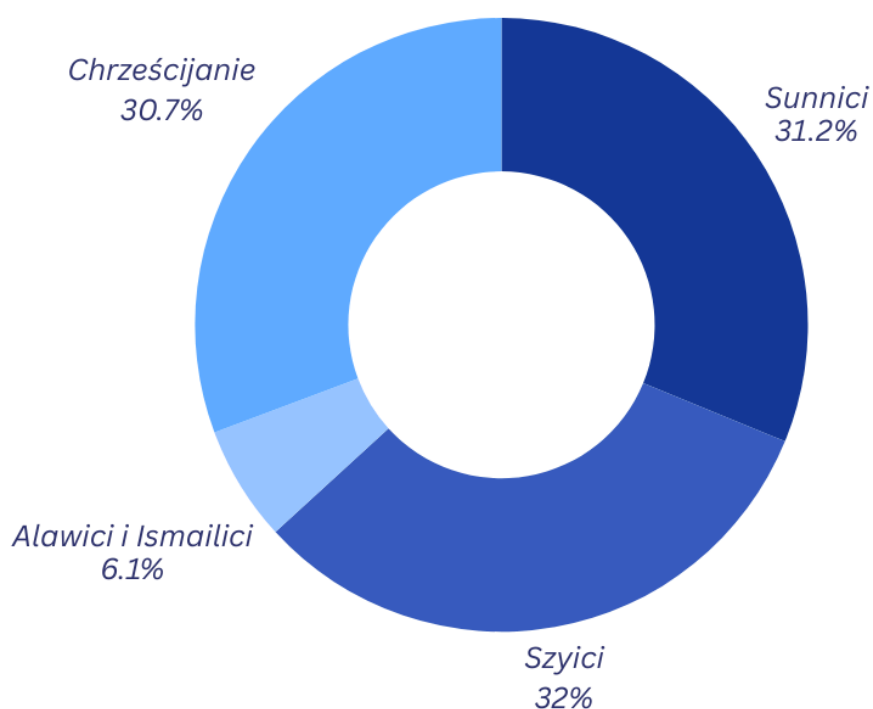
Podziały te mają istotne odzwierciedlenie w społeczeństwie i polityce Libanu. Przykładem może być niemożność wyłonienia prezydenta, co skutkuje politycznymi impasami i osłabieniem zaufania obywateli do instytucji państwowych. Liban boryka się z trudnościami w efektywnym rządzeniu, ponieważ interesy ugrupowań dominują nad jednolitym podejściem do spraw państwowych. Podobnie, system polityczny ogranicza możliwość przeprowadzenia szerokich reform gospodarczych, utrzymując społeczne lojalności wobec liderów religijnych zamiast budować jedność narodową.

Grupy polityczno-religijne, takie jak Hezbollah i Amal, dodatkowo wzmacniają te podziały, poprzez kontrolowanie określonych regionów Libanu i wrywkowe zapewnianie usług społecznych wyłącznie swoim zwolennikom. W sytuacjach kryzysowych, kiedy obywatele poszukują poczucia bezpieczeństwa, ich lojalności wobec wspólnot pogłębia podziały społeczne, co w rezultacie utrudnia współpracę między różnymi ugrupowaniami wzmagając napięcia.

Mimo tych trudności, istnieje możliwość stopniowego osłabiania wpływu sektarianizmu w polityce libańskiej. Zgodnie z zapisami konstytucji Libanu i Narodowym Paktem Pojednania, proponowane reformy mają na celu m.in. utworzenie Senatu reprezentującego wspólnoty religijne, rotację najwyższych urzędów państwowych między sektami oraz stopniową transformację systemu politycznego w kierunku bardziej ponadsektariańskiej reprezentacji w parlamencie. Działania te mają na celu nie tylko osłabienie wpływu sektarianizmu, ale także budowanie bardziej zjednoczonego społeczeństwa, które będzie odporne na wewnętrzne podziały i zewnętrzne naciski.

Obecna trudna sytuacja migracyjna w kraju związana z izraelską kampanią przeciwko Hezbollahowi, potrafi zjednoczyć ludzi ponad podziałami poprzez wzajemną pomoc dla osób uciekających z terenów najbardziej narażonych na ataki. Przykładem takiego zachowania może być Marjayoun, w większości chrześcijańskie miasto w południowym Libanie, które otworzyło swoje szkoły i kościół, aby pomieścić dziesiątki ludzi różnych wyznań, uciekających przed izraelskimi atakami.

KRAJOBRAZ RELIGIJNY LIBANU

Wykres 5. Krajobraz religijny Libanu.

3.3 Ekonomiczne

Niestabilność polityczna, długotrwałe konflikty regionalne oraz szeroko zakorzeniona korupcja spowodowały spadek wzrostu PKB i zrujnowanie kluczowych sektorów gospodarki, takich jak bankowość i turystyka, które są szczególnie wrażliwe na sytuację bezpieczeństwa w kraju. W 2017 roku wskaźnik zadłużenia do PKB osiągnął alarmujący poziom 152,8%, co wskazuje na poważną niestabilność finansową, pogłębianą przez dominację elit politycznych nad gospodarką.

W 2019 r. Liban dotknął jeden z najgorszych światowych kryzysów ekonomicznych. Ceny żywności wzrosły o ponad 1000% PKB spadł o 70-75% w porównaniu do wartości sprzed kryzysu. 80 % populacji Libanu (ponad 3 mln osób) żyło w ubóstwie, a skrajne ubóstwo dotknęło 36 % Libańczyków (1,38 mln).

Podejmowano próby na szczeblu międzynarodowym, aby wesprzeć trudną sytuację ekonomiczną Libanu. Międzynarodowy Fundusz Walutowy i rząd Libanu osiągnęły porozumienie w sprawie proponowanych reform gospodarczych w kwietniu 2022 r. Rząd zobowiązał się do wykonania działań związanych z reformami, zanim Zarząd MFW rozważy finansowanie czteroletniej pożyczki o wartości 3 miliardów dolarów. Jednak według stanu na kwiecień 2024 r. Liban poczynił jedynie ograniczone postępy w zakresie tych działań.

Według najnowszego raportu przeprowadzonego przez Departament Stanów Zjednoczonych z 2024 r. Liban w dalszym ciągu borykał się z obniżoną aktywnością gospodarczą wynikającą z wybuchu kryzysu gospodarczego pod koniec 2019 r. Ponadto na obecną sytuację gospodarczą Libanu ma wpływ obecnie trwający konflikt izraelsko-palestyński. Chociaż działania wojenne w dużej mierze ograniczały się do południowych obszarów przygranicznych Libanu, niestabilność i ryzyko eskalacji stanowiły przeszkodę na drodze do ożywienia gospodarczego Libanu.

Korupcja i klientelizm, szczególnie widoczne w sektorze bankowym oraz usługach publicznych, znacząco obniżają efektywność rynku, zwiększają nierówności dochodowe i ograniczają dostęp do uczciwego zatrudnienia. Dodatkowo napływ uchodźców z Syrii, który zwiększył konkurencję na rynku pracy, obniżył wynagrodzenia w sektorach niskopłatnych, prowadząc do wzrostu bezrobocia i pogłębienia ubóstwa wśród libańskich obywateli.

Równocześnie, inflacja, napędzana gwałtowną dewaluacją waluty, spowodowała wzrost kosztów życia, a wydatki na żywność pochłaniają ponad połowę budżetów wielu gospodarstw domowych. Zmusza to wielu Libańczyków do zadłużenia i stawienia czoła rosnącemu problemowi braku bezpieczeństwa żywnościowego. Niedofinansowana infrastruktura oraz korupcja w instytucjach publicznych, takich jak opieka zdrowotna i edukacja, dodatkowo osłabiają sieci bezpieczeństwa społecznego, prowadząc do masowych emigracji.

Wszystkie te czynniki znacząco już pogłębiają kruchość gospodarczą Libanu, a dodatkowe zniszczenia wywołane przez przeszłe konflikty regionalne oraz obecną eskalację konfliktu z Izraelem, jeszcze bardziej destabilizują sytuację, pogłębiając ubóstwo i ograniczając potencjał odbudowy gospodarczej. Intensywne bombardowania i operacje lądowe zniszczyły kluczową infrastrukturę, w tym mosty, drogi i lotniska, co utrudnia dostawy podstawowych towarów i usług. Dodatkowo, eskalacja napięć odstrasza inwestorów i turystów, co pogłębia kryzys gospodarczy, na który kraj jest już narażony.

Wzrost napięć regionalnych, połączony z brakiem stabilności politycznej, utrudnia przeprowadzenie niezbędnych reform ekonomicznych, jeszcze bardziej zaostrzając kryzys finansowy i społeczne nierówności.

3.4 Etniczne

Společne podatności w Libanie, wynikające z różnic etnicznych i religijnych, ukazują głębokie skutki wieloletniej hierarchii polityczno-religijnej, podzielonego systemu edukacyjnego oraz ekonomicznie zmarginalizowanych społeczności uchodźców. Od 1992 roku libańska scena polityczna jest kształtowana przez sztywną strukturę, w której szyici, sunnici i maronici, uznawani za „Senior Partners”, mają dominujący wpływ. Tymczasem Druzowie, Grecy prawosławni i Ormianie prawosławni, okreśłani jako „Junior Partners”, posiadają ograniczone możliwości polityczne, a mniejsze społeczności, takie jak alawici i Ormianie katolicy, są praktycznie „bezsilne”. Uchodźcy palestyńscy znajdują się w szczególnie marginalizowanej pozycji, klasyfikowani jako „dyskryminowani”, z ograniczonym dostępem do praw, możliwości pracy i uczestnictwa politycznego. Ta zakorzeniona struktura ukształtowała władzę polityczną Libanu, tworząc społeczne podatności, w których tożsamość etniczna i religijna może znacząco wpływać na życiowe perspektywy.

Nic więc dziwnego, że te złożone podziały etniczne stanowią istotny element napięć społecznych, które przez lata kształtowały jego krajobraz polityczny i społeczny. Napływ syryjskich uchodźców w 2012 roku dodatkowo zaostrzył te napięcia, a retoryka antyimigracyjna nasila podziały społeczne i przyczyniając się do wsparcia politycznego dla wykluczających narracji. Po dziś dzień, wielu uchodźców, zwłaszcza Syryjczyków i Palestyńczyków, pozostaje wykluczonych z formalnego rynku pracy, co zmusza ich do zatrudnienia w niepewnych, nisko płatnych pracach bez ochrony prawnej. Zaś, to uzależnienie od niepewnych miejsc pracy zwiększa ich podatność na ubóstwo i pogłębia zależność od międzynarodowej pomocy.

W sferze edukacyjnej instytucje libańskie często są związane z określonymi ideologiami religijnymi lub politycznymi, tworząc środowisko, w którym przynależność etniczna wpływa na interakcje społeczne i doświadczenia akademickie. Ten podzielony system, wzmacniany przez różnice językowe—gdzie język francuski i angielski często symbolizują dystans wobec tożsamości arabskiej—utrudnia dążenie do jedności narodowej. Ponieważ kontrowersyjne tematy są często omijane, ukryty program edukacyjny utrwala uprzedzenia sektariańskie, ograniczając możliwości międzykulturowego zrozumienia. W rezultacie libańska tkanka społeczna pozostaje głęboko podzielona, utrudniając wyłonienie się spójnej tożsamości

narodowej i utrwalając podatności społeczne związane z podziałami etnicznymi, które osłabiają zaangażowanie demokratyczne i zaufanie publiczne.

Liban, będący gospodarzem największej liczby uchodźców na świecie w przeliczeniu na mieszkańca, zmaga się z poważnymi problemami etnicznymi i społecznymi. Kraj ten przyjął około 1,5 miliona Syryjczyków, 479 tysięcy Palestyńczyków oraz ponad 12 tysięcy osób z innych krajów. Dodatkowo, w Libanie przebywa ponad 250 tysięcy migrantów pracujących jako pomoc domowa, głównie z krajów afrykańskich i azjatyckich.

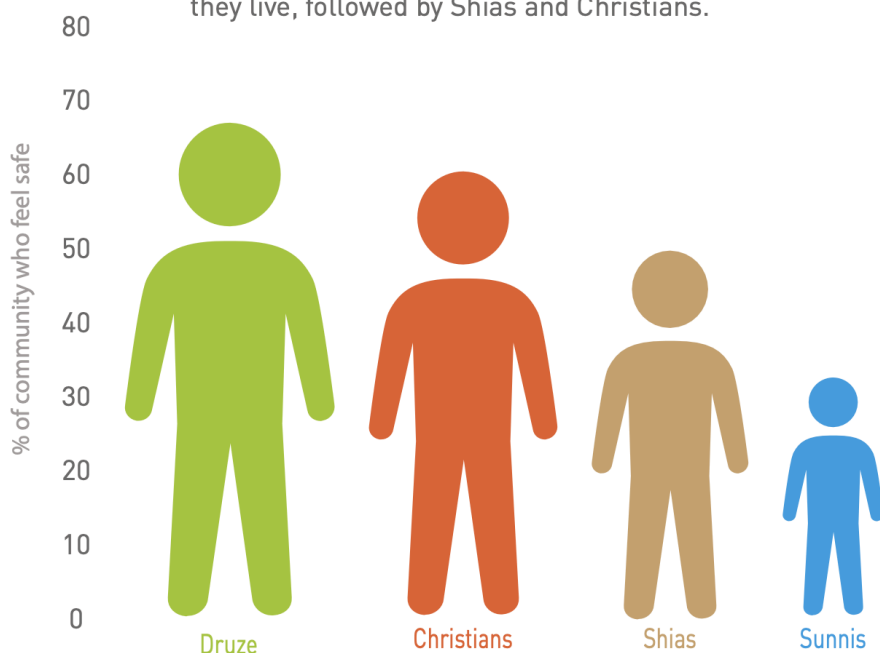
Liban nie podpisał Konwencji Genewskiej z 1951 roku dotyczącej statusu uchodźców, co skutkuje brakiem formalnych ram prawnych dla ochrony uchodźców. Zamiast tego, kraj opiera się na doraźnych porozumieniach z UNHCR. Jedynym aktem prawnym regulującym status cudzoziemców jest dekret z 1962 roku, który nie zapewnia kompleksowej ochrony uchodźcom.

Brak formalnych mechanizmów ochrony prowadzi do marginalizacji i dyskryminacji uchodźców oraz migrantów. Wielu z nich nie ma dostępu do podstawowych usług, takich jak edukacja czy opieka zdrowotna, co pogłębia ich trudną sytuację. Ponadto, system „kafala”, regulujący zatrudnienie migrantów, przyczynia się do nadużyć i wyzysku, ograniczając prawa pracowników migrujących.

Obecność tak dużej liczby uchodźców i migrantów wpływa na delikatną równowagę demograficzną Libanu, co prowadzi do napięć społecznych i politycznych. Brak skutecznych polityk integracyjnych oraz odpowiednich ram prawnych utrudnia rozwiązanie tych problemów, co negatywnie wpływa na stabilność kraju.

SECTARIAN DIFFERENCES

The Sunni community feel much less safe than other communities in the area in which they live, followed by Shias and Christians.

3.5 Polityczne

Libański system polityczny to skomplikowana hybryda, łącząca formalne instytucje państwowe z interesami partii sektariańskich, co sprawia, że elity oraz klientelizm stają się rdzeniem zarządzania krajem. Taka struktura generuje istotne zagrożenia społeczne, gdyż zasoby publiczne są rozdzielane przede wszystkim przez pryzmat powiązań politycznych i ideologicznych, a nie przez sprawiedliwe polityki publiczne. Partie polityczne, działając jako pośrednicy między państwem a swoimi zwolennikami, wykorzystują kontrolę nad zasobami i wpływy regionalne, co często prowadzi do monopoli na podstawowe usługi, takie jak energia elektryczna czy paliwa. Tworzy to głębokie podziały społeczno-ekonomiczne, pozostawiając obywateli zależnych od aktorów politycznych w zakresie podstawowych potrzeb oraz sprzyja korupcji na szeroką skalę.

Ramy polityczne są dodatkowo osłabione przez te podziały, co wpływa na utrudnione procesy, takie jak wybory prezydenckie, ponieważ frakcje nie są w stanie osiągnąć wspólnego porozumienia. Ten impas osłabia zdolności państwa do rozwiązywania pilnych problemów, dodatkowo pogłębiając niestabilność społeczną. Neoliberalny model gospodarczy Libanu, preferowany przez elity polityczne, skupia się na krótkoterminowych zyskach w sektorze finansowym, nieruchomości i usług, marginalizując zrównoważone sektory, takie jak rolnictwo i przemysł. Takie podejście do finansjalizacji oraz uzależnienie od zagranicznych przepływów kapitału prowadzi do narastających nierówności i niewystarczających zabezpieczeń społecznych, pozostawiając ludność narażoną na zmiany gospodarcze i presję zewnętrzną. W związku z impasem kluczowych reform, gospodarka Libanu jest krucha, inwestycje publiczne są ograniczone, a niestabilność społeczna coraz bardziej się pogłębia, wywołując wzrost niepokoju między wspólnotami.

Liban od 31 października 2022 roku pozostaje bez prezydenta, co wynika z braku porozumienia między różnymi grupami politycznymi i religijnymi w kraju. Zgodnie z Paktem Narodowym z 1943 roku, prezydentem Libanu musi być chrześcijanin maronita, premierem sunnita, a przewodniczącym parlamentu szyita. Ten system ma na celu zapewnienie równowagi między różnymi wspólnotami religijnymi, ale w praktyce często prowadzi do impasu politycznego. Po zakończeniu kadencji prezydenta Michela Aouna w październiku 2022 roku, parlament nie zdołał wybrać jego następcy z powodu braku konsensusu między frakcjami politycznymi. W rezultacie premier Nadżib Mikati przejął obowiązki głowy państwa, pełniąc jednocześnie funkcję premiera. Taka sytuacja jest niezgodna z konstytucją i podważa stabilność instytucji państwowych. Brak prezydenta pogłębia kryzys polityczny i gospodarczy w Libanie. Kraj zmaga się z poważnymi problemami ekonomicznymi, w tym hiperinflacją, wysokim bezrobociem i masową emigracją. Dodatkowo, obecność silnych grup zbrojnych, takich jak Hezbollah, osłabia autorytet państwa i utrudnia procesy demokratyczne.

3.6 Zagraniczne

Społeczeństwo libańskie jest bardzo wrażliwe na interwencje obcych państw z powodu złożonej historii politycznej kraju, naznaczonej kolonializmem, obcym wpływem i trwającymi konfliktami regionalnymi. Dziedzictwo Mandatu Francuskiego oraz obecność międzynarodowych graczy w libańskiej polityce, szczególnie w kontekście wojny domowej i odbudowy po wojnie, stworzyły nieufność wobec zewnętrznego zaangażowania. Wrażliwość ta jest szczególnie silna, gdy obce państwa są postrzegane jako ingerujące w wewnętrzne sprawy Libanu, czy to przez wsparcie polityczne, gospodarcze, czy militarne. Unikalna struktura sektariańska Libanu dodatkowo komplikuje te wrażliwości, ponieważ różne frakcje mogą wspierać lub sprzeciwiać się obcym mocarstwom, w zależności od ich ideologicznych lub strategicznych interesów. Dla przykładu obecność i wpływ Hezbollahu wspierane są przez Iran, a sunnickie grupy w Libanie otrzymują pomoc od Arabii Saudyjskiej.

Podczas gdy niektórzy postrzegają interwencję zagraniczną jako niezbędną dla stabilności lub przeciwdziałania wrogim sąsiadom, inni widzą ją jako naruszenie suwerenności Libanu i pogłębianie wewnętrznych podziałów. Ta delikatna równowaga kształtuje krajowy dyskurs, w którym wpływy zewnętrzne są często postrzegane z podejrzliwością, szczególnie gdy grożą one kruchym porządkiem politycznym lub zaostrzają wrażliwości Libanu.

Liban stał się polem rywalizacji dla Izraela, Syrii, Iranu oraz innych państw, które wykorzystują lokalne konflikty do realizacji własnych interesów. Izrael przeprowadził liczne interwencje, w tym zbrojne inwazje, które miały na celu m.in. eliminację Organizacji Wyzwolenia Palestyny (OWP). Obecność palestyńskich bojowników, zwłaszcza na południu, dała Izraelowi pretekst do działań militarnych, a libańska słabość centralnego rządu ułatwiła OWP funkcjonowanie jako „państwo w państwie”.

Sytuacja Libanu jest ściśle związana z szerszym konfliktem izraelsko-arabskim, a jednocześnie z walką o wpływy między krajami arabskimi i Iranem. Liban, mimo chęci ochrony suwerenności, wielokrotnie stawał się ofiarą interwencji, które pogłębiały jego wewnętrzne podziały. Libańczycy, bez względu na religię, często zgodnie postulują, że rozwiązanie problemu palestyńskiego nie powinno odbywać się kosztem integralności ich państwa.

3.7 Dotyczące bezpieczeństwa

Liban zmaga się z szeregiem powiązanych zagrożeń bezpieczeństwa, które pogłębiają jego społeczną podatność, tworząc niestabilne warunki życia dla mieszkańców. Jednym z najczęściej wymienianych zagrożeń jest ekstremizm religijny i frakcje związane z konfliktem syryjskim (ponad 70% obywateli postrzega je jako poważne według badań z 2013 roku). Dodatkowo o szerzącego się poczucia niepewności przyczyniają się przemoc polityczna, w tym zamachy bombowe, zabójstwa i zamachy uliczne. Wzrost przestępczości, takiej jak kradzieże, rabunki i napady, stanowi kolejny problem, tak samo jak napaści seksualne, molestowanie i przemoc w rodzinie (zwłaszcza względem kobiet). Powszechny dostęp do broni palnej zdecydowanie nasila te zagrożenia, ponieważ niemal połowa populacji zgłasza kontakt z bronią w swojej okolicy (stan na 2013, w obliczu dzisiejszej sytuacji liczba ta jest z pewnością wyższa).

Napięcia sektariańskie potęgują te podatności, zmuszając wielu ludzi do unikania obszarów mieszanych z obawy przed przemocą. Sytuację tę dodatkowo pogarsza rosnąca rola aktorów spoza państwa w utrzymaniu bezpieczeństwa, gdyż partie polityczne, takie jak Hezbollah i Amal, skutecznie (lub też nie) zastępują rolę państwa jako gwaranta bezpieczeństwa. Ich dominacja w lokalnym bezpieczeństwie i zarządzaniu sprawia, że system staje się fragmentaryczny, gdzie obywatele, zwłaszcza lojalni wobec tych partii, polegają na ich ochronie, podczas gdy inni pozostają narażeni na marginalizację roli państwa.

Problemy związane z bezpieczeństwem społeczeństwa są także odzwierciedlone w rosnącym zagrożeniu żywnościowym, który dodatkowo pogłębiają trwający kryzys gospodarczy. Wiele libańskich rodzin, zwłaszcza na obszarach wiejskich, boryka się z ograniczonym dostępem do żywności, co zmusza je do przyjmowania skrajnych strategii przetrwania, takich jak pomijanie

posiłków czy zadłużanie się. Brak bezpieczeństwa żywnościowego pogłębia już istniejące problemy społeczne w kraju, dotykając w szczególności większe gospodarstwa domowe oraz te oddalone od rynków, co prowadzi do wzrostu ubóstwa i zwiększonej zależności od pomocy (szczególnie tej zagranicznej).

Równolegle, cyberbezpieczeństwo stało się nowym i istotnym zagrożeniem, gdyż infrastruktura IT Libanu jest pełna luk bezpieczeństwa, szczególnie w takich sektorach jak bankowość, opieka zdrowotna i administracja rządowa, narażając wrażliwe dane na nieuprawnione wykorzystanie. Brak skutecznych środków ochrony cybernetycznej – w połączeniu z niewielką reakcją instytucji na takie zagrożenia – stawia nie tylko bezpieczeństwo narodowe, ale również stabilność społeczną pod znakiem zapytania, zagrażając kluczowym usługom i funkcjom gospodarczym. Rosnąca liczba ataków cybernetycznych wymierzonych w własność intelektualną oraz wrażliwe dane, połączona z niezdolnością zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego do skutecznego zarządzania tymi zagrożeniami, pogłębia ogólne poczucie niepewności, uwypuklając pilną konieczność wprowadzenia efektywnych środków ochrony.

ROZDZIAŁ 4. Wrażliwości

psychologiczne społeczeństwa Libanu:

Analiza kulturowa, ekonomiczna

i psychospołeczna

Liban, kraj o bogatej historii i różnorodności kulturowej, zmaga się z wyjątkowymi wyzwaniami psychospołecznymi. Jego mieszkańcy żyją w cieniu dziedzictwa konfliktów zbrojnych, długotrwałej niestabilności politycznej oraz wielowymiarowego kryzysu gospodarczego. Społeczeństwo to doświadcza także intensywnych presji wynikających z podziałów religijnych, migracji oraz rosnącego obciążenia spowodowanego przyjęciem milionów uchodźców. Celem tej publikacji jest szczegółowa analiza psychologicznych wrażliwości społeczeństwa libańskiego z uwzględnieniem aspektów historycznych, kulturowych i społeczno-ekonomicznych. Skupiamy się na kluczowych czynnikach wpływających na zdrowie psychiczne, takich jak trauma wojenna, system wspólnotowy, rolę religii, a także systematyczny brak dostępu do wsparcia psychologicznego.

Wprowadzenie

Liban, położony na skrzyżowaniu szlaków handlowych między Azją, Europą i Afryką, jest krajem o zróżnicowanej strukturze etnicznej i religijnej. Historia tego regionu obejmuje epoki pokoju i dobrobytu, ale także liczne okresy konfliktów zbrojnych i zewnętrznej interwencji. Wojna domowa (1975–1990) pozostawiła trwałe ślady w społeczeństwie, które dodatkowo pogłębiły późniejsze wydarzenia, takie jak konflikty z Izraelem, kryzysy polityczne, wybuch eksplozji w porcie w Bejrucie w 2020 roku oraz załamanie gospodarki.

Niestabilność społeczna i ekonomiczna przełożyły się na znaczące obciążenia zdrowia psychicznego obywateli. Jednocześnie bogate tradycje wspólnotowe i duchowe odgrywają podwójną rolę: z jednej strony są źródłem wsparcia, a z drugiej generują presję i konflikty.

4.1 Główne stresory psychologiczne w Libanie

Niestabilność polityczna i ekonomiczna

Od zakończenia wojny domowej Liban nie zdołał w pełni odbudować stabilności politycznej. System oparty na podziale władzy między grupy wyznaniowe jest źródłem częstych sporów i paraliżów instytucji. Od 2019 roku kraj znajduje się w głębokim kryzysie gospodarczym: waluta libańska straciła ponad 90% swojej wartości, a ponad 70% populacji żyje poniżej progu ubóstwa (World Bank, 2021).

Te czynniki powodują przewlekły stres, poczucie bezradności i lęk o przyszłość. Mieszkańcy Libanu często doświadczają trudności w zapewnieniu podstawowych potrzeb, takich jak jedzenie, prąd czy opieka zdrowotna, co znacząco wpływa na zdrowie psychiczne.

Trauma wojenna i przemoc

Traumy zbiorowe są głęboko zakorzenione w historii Libanu i mają znaczący wpływ na psychikę jego mieszkańców. Zrozumienie tych traum i podejmowanie działań wspierających społeczeństwo są kluczowe dla badania wrażliwości psychologicznej.

Trauma związana z doświadczeniem wojny dotyka zarówno starszych, którzy pamiętają bezpośrednie wydarzenia, jak i młodszych, którzy dorastają w atmosferze ciągłego zagrożenia. Wskaźniki PTSD są znacznie wyższe w Libanie niż w krajach o stabilniejszej historii.

Badania wykazały, że trauma wojenna wpływa na międzypokoleniowe przekazywanie lęków i obniżone zdolności radzenia sobie ze stresem. Młodzież wychowana w atmosferze przemocy często przejawia problemy z agresją lub wycofaniem społecznym (Karam et al., 2019).

Traumy zbiorowe: Dziedzictwo wojny

Traumy zbiorowe w Libanie mają korzenie w wojnie domowej (1975–1990), izraelskich interwencjach wojskowych (2006) oraz bardziej współczesnych wydarzeniach, takich jak wybuch w porcie Bejrutu w 2020 roku. Traumy nie dotyczą jedynie tych, którzy je przeżyli. Badania pokazują, że dzieci osób, które doświadczyły konfliktów, również wykazują objawy traumy. Mogą one przejawiać się w postaci zaburzeń lękowych, trudności w budowaniu relacji czy poczucia zagrożenia, które nie ma bezpośredniego źródła.

Skutki psychiczne:

- PTSD i depresja: Raport WHO (2021) wskazuje, że aż 33% dorosłych w Bejrucie wykazuje objawy PTSD, a 40% doświadcza umiarkowanej lub ciężkiej depresji.
- Trauma transgeneracyjna: Badania epidemiologiczne wskazują na przenoszenie traumy z pokolenia na pokolenie. Dzieci dorastające w rodzinach, które doświadczyły wojny domowej, częściej wykazują symptomy lęku i zaburzeń depresyjnych.

Czynniki pogłębiające traumę:

- Brak odpowiedniej infrastruktury wsparcia psychologicznego.
- Stygmatyzacja problemów zdrowia psychicznego w społeczeństwie.
- Niewystarczające mechanizmy edukacji na temat radzenia sobie z traumą.
- W Libanie wciąż brakuje odpowiedniej infrastruktury wsparcia psychologicznego. Organizacje pozarządowe, takie jak Embrace Lebanon czy Basmeih & Zeitooneh, prowadzą działania wspierające zdrowie psychiczne, ale skala potrzeb jest ogromna.

4.2 Relacje rodzinne Libańczyków i ich wpływ na wrażliwości psychologiczne

Rodzina jako fundament życia społecznego

Rodzina i wspólnota odgrywają centralną rolę w społeczeństwie libańskim. W obliczu braku rozwiniętego systemu opieki zdrowotnej, to właśnie rodziny pełnią funkcję głównego źródła wsparcia. Jednak nadmierna zależność od społeczności może prowadzić do konfliktów, szczególnie w sytuacjach, gdy młodsze pokolenia starają się uniezależnić. Relacje rodzinne w Libanie są złożone, głęboko osadzone w tradycji i kulturowych normach. Choć są one źródłem wsparcia i stabilności, mogą także generować presję i konflikty emocjonalne, które wpływają na wrażliwości psychologiczne mieszkańców. Rodzina odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu tożsamości i wrażliwości psychologicznej Libańczyków. Tradycyjne struktury rodzinne, choć oferują stabilność i wsparcie, mogą jednocześnie generować napięcia wynikające z presji społecznych i zmieniających się norm kulturowych.

Tradycyjna struktura rodziny w Libanie

Hierarchiczna struktura społeczna

Rodziny w Libanie tradycyjnie funkcjonują w modelu hierarchicznym, w którym każdemu członkowi przypisana jest określona rola:

- **Ojciec jako głowa rodziny:** Ojciec pełni rolę decydenta i osoby odpowiedzialnej za materialne utrzymanie rodziny. Ta struktura wzmacnia poczucie stabilności, jednak może ograniczać swobodę wyrażania opinii przez innych członków rodziny, zwłaszcza kobiety i młodsze pokolenia.
- **Rola matki:** Kobiety są często odpowiedzialne za zarządzanie gospodarstwem domowym i wychowanie dzieci. W regionach wiejskich tradycyjne role kobiet są bardziej widoczne, podczas gdy w miastach, takich jak Bejrut, coraz więcej kobiet angażuje się w edukację i karierę zawodową, co zmienia dynamikę ról w rodzinach.

Wielopokoleniowe gospodarstwa domowe

Życie w wielopokoleniowych gospodarstwach domowych jest powszechne w Libanie:

- **Korzyści:** Ten model oferuje wsparcie emocjonalne i materialne, szczególnie w trudnych czasach, takich jak wojna czy kryzysy gospodarcze.
- **Wyzwania:** Konflikty międzypokoleniowe wynikają często z różnic w wartościach. Starsze pokolenia są przywiązane do tradycyjnych norm, podczas gdy młodsze pokolenia dążą do większej autonomii i równouprawnienia płci. To prowadzi do napięć, które mogą wpływać na zdrowie psychiczne członków rodziny.

Wpływ relacji rodzinnych na psychikę

Presja społeczna i emocjonalna

Rodzina wywiera silny wpływ na decyzje życiowe swoich członków:

- **Małżeństwo i rodzina:** Wiele rodzin oczekuje, że młodzi ludzie zawrą małżeństwo w określonym wieku i założą rodzinę. Badania Lebanese American University z 2021 roku wskazują, że 67% młodych kobiet w wieku 20–30 lat odczuwa presję, aby wyjść za mąż, nawet jeśli priorytetem jest dla nich kariera zawodowa.
- **Edukacja i kariera:** Wysokie oczekiwania wobec dzieci, szczególnie w zakresie edukacji, mogą prowadzić do stresu i wypalenia. 58% respondentów w wieku 18–25 lat przyznało, że odczuwa ogromną presję, aby osiągać sukcesy zgodne z oczekiwaniami rodziny.

Konflikty międzypokoleniowe

- **Różnice wartości:** Starsze pokolenia często nie rozumieją aspiracji młodszych, takich jak emigracja, wybór partnera spoza własnej grupy religijnej czy brak zainteresowania kontynuowaniem tradycji rodzinnych.
- **Efekt na psychikę:** Konflikty te mogą prowadzić do poczucia winy, izolacji emocjonalnej lub frustracji. Brak otwartej komunikacji w rodzinie dodatkowo potęguje te trudności.

Rodzina jako źródło wsparcia

Ochrona w czasie kryzysów

Wojny, konflikty i kryzysy gospodarcze często zmuszają rodziny do pełnienia roli „systemu bezpieczeństwa”:

- **Wsparcie materialne:** W trudnych czasach rodziny dzielą się zasobami, oferując schronienie i jedzenie.
- **Wsparcie emocjonalne:** Bliskość rodziny pomaga jednostkom radzić sobie z niepewnością i stresem.

Tworzenie narracji wspólnotowej

- **Pozytywne aspekty:** Historie o przetrwaniu trudnych czasów wzmacniają poczucie wspólnoty i odporności psychicznej.
- **Negatywne skutki:** Nadmierne skupianie się na traumach, takich jak wojna czy migracja, może prowadzić do poczucia ciągłego zagrożenia i niepewności.

Presja na kobiety w rodzinach

Tradycyjne role kobiet

Kobiety w tradycyjnych rodzinach są często postrzegane jako odpowiedzialne za utrzymanie domu i wychowanie dzieci. W miastach rola kobiet ulega zmianie, ponieważ coraz więcej z nich podejmuje studia wyższe i karierę zawodową.

Konflikty z tradycyjnymi normami

Konflikt wartości: Kobiety często doświadczają presji, aby realizować tradycyjne role, co bywa sprzeczne z ich ambicjami zawodowymi. Badania wskazują, że 47% kobiet odczuwa stres związany z próbą pogodzenia tych dwóch sfer.

Emigracja a rozdzielone rodziny

Wysoka emigracja młodych Libańczyków prowadzi do rozdzielenia rodzin:

- **Skutki:** Członkowie pozostający w kraju czują się osamotnieni i obciążeni dodatkowymi obowiązkami, podczas gdy emigranci doświadczają poczucia winy.
- **Izolacja emocjonalna:** Rozdzielenie rodzin wpływa na więzi emocjonalne i zdrowie psychiczne członków rodziny.

Trauma wielopokoleniowa w rodzinach

Przekazywanie traumy

Dzieci wychowujące się w rodzinach, które doświadczyły wojny, często internalizują lęki swoich rodziców. Objawy obejmują zaburzenia lękowe, poczucie ciągłego zagrożenia i brak

4.3 Migracja i problemy z uchodźcami w Libanie: Wpływ na wrażliwości psychologiczne

Liban, dzięki swojemu strategicznemu położeniu i burzliwej historii, odgrywa kluczową rolę w globalnych migracjach. Od dziesięcioleci stanowi przystań dla uchodźców z regionu, zmagając się przy tym z ogromnymi wyzwaniami. W kraju, którego populacja wynosi zaledwie kilka milionów, napływ uchodźców syryjskich i palestyńskich uczynił z Libanu jedno z najgęściej zaludnionych miejsc na świecie pod względem liczby uchodźców na mieszkańca.

Migracja

Liban przyjął ponad 1,5 miliona uchodźców z Syrii, co odpowiada około 25% jego populacji. Obciążenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej prowadzi do napięć między społecznościami lokalnymi a migrantami. W rodzinach libańskich migracja zagraniczna jest często postrzegana jako konieczność, szczególnie wśród młodych ludzi, co prowadzi do poczucia utraty i fragmentacji rodzin.

Skala Migracji i Uchodźstwa

Syryjczycy i Palestyńczycy

- **Uchodźcy syryjscy:** Od początku wojny domowej w Syrii w 2011 roku Liban stał się domem dla ponad 1,5 miliona Syryjczyków, co stanowi niemal 25% populacji kraju.
- **Uchodźcy palestyńscy:** Po 1948 roku i utworzeniu Państwa Izrael, Liban przyjął około 475 000 Palestyńczyków, którzy w większości osiedlili się w obozach uchodźców, gdzie często mieszkają do dziś.

Migracja wewnętrzna i międzynarodowa

- **Przesiedlenia wewnętrzne:** Wojna domowa (1975–1990) zmusiła wielu Libańczyków do opuszczenia swoich domów, co miało trwały wpływ na strukturę demograficzną kraju.

Wiele regionów wcześniej jednorodnych religijnie zostało przekształconych w zróżnicowane etnicznie i kulturowo.

- **Emigracja zarobkowa:** Wielu młodych ludzi wyjeżdża za granicę, szukając lepszego życia, co szczególnie dotyczy krajów Zatoki Perskiej, Europy i Ameryki Północnej.

Presja na lokalne społeczności

Rywalizacja o zasoby

Napływ uchodźców wywiera ogromną presję na infrastrukturę, w tym system wodno-kanalizacyjny, dostęp do elektryczności oraz rynku pracy. Konflikty między lokalnymi społecznościami a uchodźcami wynikają z ograniczonych zasobów i poczucia nierówności społecznej.

Poczucie niesprawiedliwości

Część Libańczyków czuje się zaniedbana przez rząd, który ich zdaniem bardziej koncentruje się na pomocy dla uchodźców niż na rozwiązywaniu problemów własnych obywateli. Rezultatem jest wzrost frustracji i alienacji wśród lokalnych mieszkańców.

Skutki Psychologiczne

Uchodźcy i ich trauma

- **PTSD i depresja:** Badania prowadzone przez UNHCR wskazują, że ponad 50% uchodźców syryjskich cierpi na objawy zespołu stresu pourazowego (PTSD) i depresji. Wielu z nich przybyło do Libanu z traumatycznymi doświadczeniami wojny, przemocy i przesiedleń.
- **Izolacja społeczna:** Uchodźcy często spotykają się z ostracyzmem i stygmatyzacją, co utrudnia ich integrację społeczną. Dzieci w obozach uchodźczych, takich jak w Aarsal, doświadczają wysokiego poziomu lęku i depresji.

Lokalne społeczności

- **Wzrost napięć społecznych:** Niepewność ekonomiczna oraz rywalizacja o zasoby prowadzą do zwiększenia lęku społecznego.
- **Zmiany w demografii:** Przymusowe przesiedlenia podczas wojny domowej zmieniły strukturę wielu społeczności, co z kolei wpłynęło na relacje między różnymi grupami etnicznymi i religijnymi.

Emigracja zarobkowa i jej wpływ

Rozdzielone rodziny

Wyjazd młodych ludzi za granicę w poszukiwaniu pracy powoduje rozbitcie rodzin. Dzieci wychowujące się bez jednego z rodziców często doświadczają problemów emocjonalnych, takich jak brak poczucia bezpieczeństwa i trudności w nawiązywaniu relacji.

Poczucie winy emigrantów

Wielu Libańczyków, którzy wyemigrowali, odczuwa winę za opuszczenie swoich rodzin. To zjawisko dotyka szczególnie młodych mężczyzn, którzy pozostawiają żony i dzieci w kraju.

4.4 Wspólnotowość i religia

Wpływ religii

Liban jest krajem o unikalnym charakterze społeczno-kulturowym, gdzie różnorodność religijna, etniczna i polityczna łączy się z bogatą historią i współczesnymi wyzwaniami. Społeczno-kulturowe czynniki mają kluczowe znaczenie w kształtowaniu psychiki i wrażliwości psychologicznych mieszkańców Libanu. Religia, tradycja, migracje, a także złożone struktury społeczne wpływają zarówno na tożsamość jednostek, jak i ich zdolność do radzenia sobie z wyzwaniami codziennego życia. Religia jest w Libanie nie tylko źródłem duchowego wsparcia, ale również narzędziem politycznym. Polaryzacja między grupami wyznaniowymi, takimi jak sunnici, szyici i chrześcijanie, prowadzi do wykluczeń społecznych. Raporty Kirlangić (2021) wskazują, że w okresie wyborów aż 72% mieszkańców doświadcza napięć związanych z przynależnością religijną.

Dane statystyczne: Ankiety przeprowadzone przez Lebanese American University w 2021 roku wykazały, że 45% młodzieży uważa religię za główną przyczynę konfliktów społecznych, ale jednocześnie 67% z nich postrzega ją jako kluczowy element tożsamości.

Religia jako fundament społeczeństwa

Wielowyznaniowość Libanu

Liban jest jednym z niewielu krajów na świecie, gdzie różnorodność religijna jest fundamentem ustroju politycznego i społecznego. System polityczny kraju opiera się na równowadze między 18 uznanymi grupami religijnymi, w tym maronickimi chrześcijanami, sunnickimi i szyickimi muzułmanami oraz друзami. Konfesjonalizm ma na celu zapewnienie współistnienia grup religijnych, ale w praktyce często prowadzi do rywalizacji i podziałów.

Religia a tożsamość narodowa

Religia jest głównym źródłem tożsamości dla wielu Libańczyków. Przynależność do określonej grupy wyznaniowej wpływa na ich postrzeganie siebie i innych, kształtując normy społeczne oraz oczekiwania wobec jednostek. W kontekście wielowyznaniowości, tożsamość religijna jest nie tylko aspektem duchowym, ale również narzędziem politycznym i społecznym.

Wsparcie wspólnotowe

Religia w Libanie odgrywa kluczową rolę w zapewnianiu wsparcia społecznego i emocjonalnego. Wspólnoty religijne są miejscem, gdzie jednostki mogą znaleźć poczucie przynależności, szczególnie w obliczu kryzysów. W trudnych momentach, takich jak wojna domowa (1975–1990) czy eksplozja w Bejrucie w 2020 roku, religijne wspólnoty odgrywały znaczącą rolę w organizowaniu pomocy oraz wspieraniu odbudowy społecznej. Dla wielu Libańczyków religia stanowi źródło duchowego ukojenia i siły w radzeniu sobie z traumami. Praktyki religijne, takie jak modlitwa czy udział w ceremoniach, pozwalają na wyrażanie emocji i znajdowanie sensu w trudnych sytuacjach życiowych.

Chrześcijańskie odłamy w Libanie

Maronici

Maronici są największą grupą chrześcijańską w Libanie, a ich historia sięga V wieku. Stanowią około 25% populacji i odgrywają kluczową rolę w polityce, ponieważ prezydent Libanu musi być maronickim chrześcijaninem.

Wpływ na psychikę i społeczeństwo:

- **Tożsamość narodowa:** Maronici podkreślają swoją bliskość z kulturą zachodnią, co odróżnia ich od innych grup religijnych. Wielu Maronitów uważa, że są strażnikami zachodniej tożsamości w regionie arabskim.
- **Psychologiczne skutki:** Maronici często balansują między lojalnością wobec swojej wspólnoty a współistnieniem z muzułmańską większością. Ich rola w wojnie domowej (1975–1990) oraz polityczne konflikty pozostawiły głębokie ślady, prowadząc do podziałów pokoleniowych i napięć społecznych.

Grekokatolicy i grekoprawosławni

Obie grupy stanowią istotne mniejszości chrześcijańskie w Libanie. Grekokatolicy utrzymują bliskie związki z Rzymem, podczas gdy grekoprawosławni należą do tradycji wschodniochrześcijańskiej.

Wpływ na wrażliwości psychologiczne:

- **Społeczne relacje:** Greckokatolicy często współpracują z Maronitami, ale ich odrębność kulturowa i rytualna bywa źródłem wewnętrznych napięć.
- **Presja wspólnoty:** Obie grupy borykają się z presją zachowania tradycji i rytuałów w obliczu modernizacji i globalizacji.

Muzułmańskie odłamy w Libanie

Sunnici

Sunnici stanowią około 30% populacji Libanu. Są tradycyjnie związani z Arabskimi państwami Zatoki i mają bliskie powiązania polityczne z krajami sunnickimi, takimi jak Arabia Saudyjska.

Wpływ na psychikę i społeczeństwo:

- **Polityczna dynamika:** Sunnici czują się zagrożeni wzrastającą dominacją szyitów, szczególnie w kontekście działań Hezbollahu.
- **Wpływ religijny:** Sunnicka tradycja opiera się na ortodoksji i unifikacji, co prowadzi do presji społecznej na przestrzeganie zasad religijnych.

Szyici

Szyici, którzy stanowią również około 30% populacji, są zorganizowani wokół silnych struktur wspólnotowych, takich jak Amal i Hezbollah. Odgrywają coraz większą rolę polityczną i militarną, szczególnie w południowym Libanie.

Wpływ na psychikę i społeczeństwo:

- **Militaryzacja wspólnoty:** Wysoki poziom zaangażowania militarnego Hezbollahu wywiera presję na szyicką społeczność, w której dominuje poczucie zagrożenia i konieczność obrony własnej grupy.
- **Religia a tożsamość:** Szyici często identyfikują swoją tożsamość religijną z walką przeciwko zewnętrznym wrogom, co prowadzi do poczucia solidarności, ale także izolacji od innych grup.

Druzowie

Druzowie to ezoteryczna społeczność wywodząca się z islamu, stanowiąca około 5% populacji Libanu. Ich religia jest zamknięta i nie przyjmuje nowych wyznawców.

Wpływ na psychikę i społeczeństwo:

- **Tożsamość grupowa:** Druzowie kładą duży nacisk na wspólnotowość i lojalność wobec liderów, co wzmacnia ich wewnętrzną solidarność.
- **Sekretność:** Zamknięty charakter ich religii wzmacnia poczucie odrębności, ale również wykluczenia w relacjach z innymi grupami religijnymi.

Konflikty międzywyznaniowe a psychika społeczeństwa

Wojna domowa (1975–1990)

Wojna domowa była punktem zwrotnym w relacjach między grupami religijnymi w Libanie. Konflikty między Maronitami, sunnitami, szyitami i druzami doprowadziły do trwałych podziałów społecznych.

Psychologiczne konsekwencje:

- **Traumy zbiorowe:** Wojna pozostawiła ślady w postaci PTSD, depresji i poczucia straty wśród wszystkich grup religijnych.
- **Relacje międzygrupowe:** Konflikty pogłębiły wzajemną nieufność i polaryzację, co utrudnia proces pojednania.

Współczesne napięcia

Obecne napięcia między Hezbollahem a sunnitami, wspieranymi przez Saudów, odzwierciedlają trwałość podziałów wyznaniowych. Różnice religijne są często wykorzystywane w propagandzie jako narzędzie mobilizacji społecznej.

Liban, będący krajem wielowyznaniowym, ma unikalną strukturę religijną, w której przywódcy religijni odgrywają kluczową rolę nie tylko w sprawach duchowych, ale także społecznych i politycznych. Ich wpływ wykracza poza religię, często kształtując kierunki polityki krajowej oraz relacje między różnymi grupami społecznymi. Oto przegląd najważniejszych przywódców religijnych Libanu oraz ich roli w kształtowaniu społeczeństwa.

Liderzy religijni

Przywódcy religijni w Libanie odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu społeczeństwa, zarówno na poziomie duchowym, jak i politycznym. Ich działania wpływają na relacje międzygrupowe, dynamikę polityczną i codzienne życie mieszkańców. W obliczu wyzwań, takich jak kryzysy ekonomiczne i polityczne, przywódcy religijni pozostają istotnym elementem w utrzymaniu (lub zakłócaniu) stabilności kraju.

Maronici (Kościół maronicki)

1. Patriarcha Bechara Boutros al-Rahi

Tytuł: Patriarcha Antiocheński i całego Wschodu

- **Rola:** Bechara al-Rahi jest duchowym przywódcą największej wspólnoty chrześcijańskiej w Libanie – Maronitów. Jego urząd łączy funkcje duchowe z politycznymi, co czyni go jednym z najważniejszych głosów w libańskim systemie konfesjonalnym.
- **Wpływ polityczny:** Patriarcha al-Rahi promuje dialog międzywyznaniowy i podkreśla znaczenie neutralności Libanu wobec regionalnych konfliktów. Często wypowiada się na temat potrzeby stabilizacji politycznej i sprzeciwu wobec wpływów zewnętrznych, takich jak rola Iranu w wspieraniu Hezbollahu.
- **Wpływ społeczny:** W czasach kryzysu, takiego jak eksplozja w Bejrucie w 2020 roku, patriarchowie maronicki często angażują się w działania humanitarne i apelują o jedność narodową.

Sunnici (Islam sunnicki)

1. Wielki Mufti Abd al-Latif Derian

Tytuł: Wielki Mufti Republiki Libańskiej

- **Rola:** Wielki Mufti jest najwyższym duchowym autorytetem sunnitów w Libanie. Jego stanowisko obejmuje kwestie religijne, a także reprezentowanie interesów wspólnoty sunnickiej na arenie politycznej.
- **Wpływ polityczny:** Abd al-Latif Derian jest znany z podkreślania jedności libańskich muzułmanów i chrześcijan oraz sprzeciwu wobec sektarianizmu. Wielki Mufti często wspiera polityczne inicjatywy sunnickie i utrzymuje bliskie kontakty z krajami sunnickimi, takimi jak Arabia Saudyjska.
- **Wpływ społeczny:** Mufti promuje edukację religijną oraz wspiera programy pomocy dla społeczności sunnickiej w czasach kryzysów ekonomicznych.

Szyici (Islam szyicki)

1. Hassan Nasrallah

Tytuł: Sekretarz Generalny Hezbollahu

- **Rola:** Chociaż Hassan Nasrallah nie pełni formalnej funkcji religijnej, jest jednym z najbardziej wpływowych przywódców szyickich w Libanie. Jego działalność łączy religię z polityką, a Hezbollah odgrywa kluczową rolę w szyickiej wspólnocie.

- **Wpływ polityczny:** Nasrallah reprezentuje interesy szyitów w Libanie i jest głównym orędownikiem irańskich wpływów w regionie. Jego przemówienia są kluczowe w kształtowaniu narracji politycznych i mobilizowaniu szyickiej społeczności.
- **Wpływ społeczny:** Hezbollah, pod jego przywództwem, zapewnia wsparcie ekonomiczne, edukacyjne i medyczne dla szyitów, co wzmacnia ich solidarność i lojalność wobec organizacji.

2. Wielki Ayatollah Abdul Amir Qabalan

- **Tytuł:** Przewodniczący Najwyższej Rady Szyickiej w Libanie (do swojej śmierci w 2021 roku; jego następcą to Ayatollah Sheikh Abdul-Hussein Duwaik).
- **Rola:** Ayatollah Qabalan był duchowym liderem szyickiej wspólnoty. Jego urząd reprezentuje społeczność szyicką na poziomie narodowym i międzynarodowym.
- **Wpływ polityczny i społeczny:** Jego przywództwo opierało się na dążeniu do ochrony interesów szyickiej społeczności, zarówno w kontekście politycznym, jak i religijnym.

Druzowie

1. Walid Dżumblatt

Tytuł: Lider polityczny i duchowy druzów (nieformalny)

- **Rola:** Walid Dżumblatt, choć przede wszystkim jest politykiem, odgrywa również kluczową rolę w społeczności druzów jako ich nieformalny lider duchowy. Druzowie, jako zamknięta wspólnota, łączą religię z przywództwem politycznym.
- **Wpływ polityczny:** Dżumblatt jest liderem Postępowej Partii Socjalistycznej i jednym z najważniejszych przedstawicieli druzów w polityce libańskiej.
- **Wpływ społeczny:** Jego działania często koncentrują się na utrzymaniu równowagi między tradycyjnymi wartościami religijnymi a współczesnymi wyzwaniami społecznymi.

Grekokatolicy i Grekoprawosławni

1. Patriarcha Youssef Absi (Grekokatolicy)

Tytuł: Patriarcha Melchicki Antiochii, Aleksandrii i Jerozolimy

- **Rola:** Przywódca grekokatolickiej społeczności Libanu, jednej z mniejszych, ale wpływowych grup chrześcijańskich.
- **Wpływ społeczny:** Patriarcha Youssef Absi koncentruje się na promowaniu dialogu międzywyznaniowego i ochronie praw chrześcijan w regionie.

2. Patriarcha Jan X (Grekoprawosławni)

Tytuł: Patriarcha Antiochii i całego Wschodu

- **Rola:** Lider grekoprawosławnej społeczności, jednej z najstarszych wspólnot chrześcijańskich w Libanie.
- **Wpływ społeczny:** Patriarcha Jan X angażuje się w inicjatywy promujące pokój i stabilizację w Libanie, często współpracując z innymi liderami chrześcijańskimi.

Religia jako narzędzie wspierania i wykluczania

Pozytywne aspekty

- **Wsparcie wspólnotowe:** Grupy religijne zapewniają jednostkom poczucie przynależności i wsparcia, szczególnie w trudnych czasach, takich jak wybuch w Bejrucie w 2020 roku.
- **Duchowe ukojenie:** Praktyki religijne pomagają w radzeniu sobie z traumami i trudnościami życiowymi.

Negatywne aspekty

- **Polaryzacja społeczna:** Religia, zamiast jednoczyć, często wzmacnia podziały w społeczeństwie.
- **Presja konformizmu:** Normy religijne ograniczają indywidualną autonomię, co może prowadzić do wewnętrznych konfliktów i napięć.

Negatywne aspekty religii

Konflikty międzywyznaniowe

Różnorodność religijna Libanu, choć bogata kulturowo, jest również przyczyną napięć społecznych. Konflikty między sunnitami, szyitami, chrześcijanami i druzami prowadzą do podziałów społecznych i politycznych. Przykładem są konflikty zbrojne między grupami religijnymi podczas wojny domowej oraz napięcia polityczne związane z działalnością Hezbollahu, reprezentującego interesy szyickie.

Stygmatyzacja i dyskryminacja

Religijne podziały mogą prowadzić do marginalizacji i stygmatyzacji osób należących do mniejszości wyznaniowych w danej społeczności. Stygmatyzacja może negatywnie wpływać na zdrowie psychiczne, prowadząc do poczucia wykluczenia i alienacji.

Presja społeczna

Religia często wyznacza normy zachowań i oczekiwań wobec jednostek. W tradycyjnych społecznościach libańskich religia kształtuje role płciowe oraz normy dotyczące małżeństwa, co może prowadzić do presji na jednostki, które nie spełniają tych oczekiwań. Kobiety szczególnie odczuwają wpływ tych norm, które ograniczają ich autonomię i wybory życiowe.

Religijne normy a zdrowie psychiczne

Wpływ norm religijnych na zachowania

Normy religijne wpływają na codzienne zachowania Libańczyków, w tym na sposób radzenia sobie z emocjami. Na przykład, wyrażanie gniewu czy smutku może być postrzegane jako sprzeczne z wartościami wspólnoty, co prowadzi do tłumienia emocji i zwiększenia ryzyka zaburzeń psychicznych.

Religia a dostęp do pomocy psychologicznej

W niektórych społecznościach religijnych istnieje przekonanie, że problemy psychiczne można rozwiązać wyłącznie poprzez modlitwę lub duchowe przewodnictwo. Taka postawa może ograniczać dostęp jednostek do profesjonalnej pomocy psychologicznej, co pogłębia wrażliwości psychologiczne.

Religia a propaganda

Wykorzystywanie religii w celach politycznych

Religia jest często wykorzystywana jako narzędzie propagandy w Libanie. Grupy polityczne, takie jak Hezbollah, odwołują się do wartości religijnych, aby uzasadniać swoje działania i mobilizować poparcie w społecznościach wyznaniowych. Hezbollah, szyicka organizacja polityczno-militarna z Libanu, od swojego powstania w 1982 roku skutecznie wykorzystuje religię do realizacji swoich celów politycznych, militarnych i ideologicznych. Korzystając z doktryny szyickiej oraz wsparcia ze strony Iranu, Hezbollah buduje swoją tożsamość jako obrońca islamu i społeczności szyickiej. Hezbollah opiera swoją ideologię na teologii szyickiej, szczególnie na doktrynie wilayat al-faqih (rządów islamskiego uczonego prawnego), która jest centralnym elementem irańskiego reżimu ajatollahów. Organizacja uznaje najwyższego przywódcę Iranu, obecnie ajatollaha Alego Chameneiego, za swojego duchowego przewodnika.

- **Legitymizacja działań zbrojnych:** Hezbollah uzasadnia swoje działania militarne jako obowiązek religijny, powołując się na szyicką koncepcję jihad al-difa' (świętej wojny obronnej). Organizacja przedstawia swoją walkę przeciwko Izraelowi jako religijną misję ochrony ziem islamu.

- **Religijne rytuały i symbole:** Hezbollah wykorzystuje symbole szyickie, takie jak flagi z wizerunkiem imama Husajna, oraz organizuje masowe ceremonie religijne, takie jak Aszura, aby wzmacniać swoją tożsamość i zjednoczyć społeczność szyicką.

Hezbollah przedstawia siebie jako obrońcę społeczności szyickiej, szczególnie w południowym Libanie, gdzie szyici stanowią większość. Organizacja wykorzystuje retorykę religijną, aby wzmacniać poczucie zagrożenia ze strony wrogów zewnętrznych, takich jak Izrael i Stany Zjednoczone.

- **Religijne narracje:** W narracjach Hezbollahu Izrael jest przedstawiany jako „wróg islamu”, a opór przeciwko niemu jest obowiązkiem religijnym. Retoryka ta jest wzmacniana cytataми z Koranu i hadisów, co nadaje działaniom organizacji moralną i duchową legitymację.
- **Męczeństwo:** Hezbollah kultywuje ideę męczeństwa jako najwyższego aktu religijnego poświęcenia. Członkowie organizacji, którzy giną w walce, są przedstawiani jako bohaterowie religijni, co mobilizuje młodych ludzi do dołączania do grupy.

Hezbollah zarządza szkołami, seminariami religijnymi oraz centrami kultury, gdzie promuje swoje wartości ideologiczne w kontekście religijnym. Dzieci i młodzież uczą się interpretacji islamu, która podkreśla konieczność oporu wobec wrogów religii.

Kontrola meczetów i liderów religijnych

Hezbollah ma silny wpływ na meczety i liderów religijnych w społecznościach szyickich w Libanie. Organizacja wykorzystuje kazania piątkowe oraz religijne zgromadzenia do szerzenia swojej ideologii oraz mobilizacji politycznej.

- **Sieć instytucji religijnych:** Meczet i centra religijne sponsorowane przez Hezbollah są platformami propagandowymi, gdzie liderzy religijni promują wartości organizacji, takie jak opór wobec Izraela i jedność szyitów pod sztandarem Hezbollahu.
- **Finansowanie religijne:** Dzięki wsparciu Iranu, Hezbollah finansuje instytucje religijne, co zapewnia mu lojalność duchowieństwa i społeczności lokalnej.

Religijna retoryka Hezbollahu przyczynia się do podziałów między szyitami a innymi grupami wyznaniowymi w Libanie, szczególnie sunnitami i chrześcijanami. Hezbollah skutecznie wykorzystuje religię jako narzędzie do realizacji swoich celów politycznych i ideologicznych. Organizacja łączy religijne narracje z działalnością militarną i społeczną, co pozwala jej na mobilizację szyickiej społeczności i wzmacnianie swojej pozycji w Libanie i regionie. Jednak manipulacja religią przez Hezbollah prowadzi do polaryzacji społeczeństwa i eskalacji konfliktów, zarówno wewnętrznych, jak i międzynarodowych.

Manipulowanie religijnymi wartościami w propagandzie może nasilać poczucie zagrożenia i lęku w społeczeństwie, jednocześnie wzmacniając podziały międzygrupowe. Taka strategia zwiększa napięcia i obciążenia psychiczne wśród jednostek.

Wnioski

Religia odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu wrażliwości psychologicznych Libańczyków. Wspólnotowe i duchowe aspekty religii mogą zapewniać wsparcie w trudnych czasach, jednak różnorodność wyznaniowa kraju prowadzi również do napięć, konfliktów i presji społecznych. Zrozumienie roli religii w społeczeństwie libańskim jest kluczowe dla tworzenia skutecznych programów wsparcia psychologicznego oraz budowy dialogu międzywyznaniowego, który mógłby złagodzić napięcia i wspierać bardziej spójną społeczną tożsamość.

4.5 Wpływ sytuacji gospodarczej i ekonomicznej na wrażliwości psychologiczne w Libanie

Liban na skraju kryzysu

Liban, niegdyś znany jako „Szwajcaria Bliskiego Wschodu” ze względu na swój sektor finansowy i stabilność ekonomiczną, obecnie zmaga się z jednym z najcięższych kryzysów gospodarczych w historii. Trwający od 2019 roku kryzys ekonomiczny, którego kulminacją był krach walutowy i eksplozja w porcie w Bejrucie w 2020 roku, spowodował dramatyczne pogorszenie warunków życia mieszkańców. Rosnąca inflacja, wysokie bezrobocie i brak dostępu do podstawowych usług wpływają na zdrowie psychiczne obywateli. Niniejsza publikacja analizuje wpływ sytuacji gospodarczej i ekonomicznej na wrażliwości psychologiczne Libańczyków, uwzględniając zarówno historyczne, jak i współczesne czynniki.

Liban od lat boryka się z ogromnymi wyzwaniami gospodarczymi, które są wynikiem długotrwałej niestabilności politycznej, kryzysu walutowego i konfliktów zbrojnych. Sytuacja ekonomiczna pogłębia ubóstwo i bezrobocie, które mają istotny wpływ na wrażliwości psychologiczne Libańczyków.

Liban od lat opierał swoją gospodarkę na sektorze bankowym, turystyce oraz przekazach pieniężnych od diaspory libańskiej. Po wojnie domowej (1975–1990) odbudowa gospodarki była szybka, lecz oparta na pożyczkach i zależności od zagranicznych inwestorów. Brak reform strukturalnych, korupcja i konsocjalny system polityczny doprowadziły do narastania długu publicznego, który w 2021 roku przekroczył 150% PKB.

Kryzys walutowy i masowe ubóstwo

Kryzys walutowy, który rozpoczął się w 2019 roku, sparaliżował libańską gospodarkę. Dewaluacja funta libańskiego sięgnęła ponad 90%, co drastycznie obniżyło siłę nabywczą obywateli. Raport Banku Światowego z 2022 roku wskazuje, że **74% populacji żyje poniżej granicy ubóstwa, a 82% społeczeństwa zgłasza trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, takich jak żywność, woda i elektryczność.**

- **Wpływ na psychikę społeczeństwa:** Stres finansowy wywołany niezdolnością do zaspokojenia podstawowych potrzeb jest jednym z głównych czynników prowadzących do zaburzeń psychicznych. Badania WHO (2021) pokazują, że 68% osób, które straciły pracę w wyniku kryzysu, wykazuje objawy ciężkiej depresji.

Wpływ kryzysu na wrażliwości psychologiczne

Ekonomiczny stres i jego konsekwencje

Kryzys gospodarczy wywołał powszechne poczucie niepewności, które negatywnie wpłynęło na zdrowie psychiczne obywateli.

- **Bezrobocie i utrata dochodów:** Wysokie bezrobocie (ponad 50% w 2023 roku) oraz brak stabilnych źródeł dochodów prowadzą do poczucia frustracji i bezradności. Wiele rodzin nie jest w stanie pokryć podstawowych potrzeb, takich jak żywność, mieszkanie czy opieka zdrowotna.
- **Inflacja i brak dostępu do podstawowych dóbr:** Drastyczny wzrost cen podstawowych produktów i ograniczony dostęp do usług publicznych, takich jak opieka zdrowotna i edukacja, zwiększają poczucie zagrożenia i stres.

Depresja i zaburzenia lękowe

- Badania przeprowadzone w 2021 roku przez American University of Beirut wykazały, że ponad 40% dorosłych mieszkańców Libanu odczuwa symptomy depresji, a 30% doświadcza zaburzeń lękowych związanych z kryzysem gospodarczym.
- Wysoki poziom stresu wywołany niepewnością ekonomiczną prowadzi do wzrostu zachowań ryzykownych, takich jak nadużywanie substancji psychoaktywnych.

Grupy szczególnie narażone na wrażliwości psychologiczne

Rodziny i dzieci

- **Wpływ na dzieci:** Wiele rodzin boryka się z problemami finansowymi, co odbija się na edukacji dzieci. Wzrost ubóstwa prowadzi do problemów takich jak niedożywienie, brak dostępu do edukacji oraz wzrost przemocy domowej.
- **Rodzice:** Rodzice często odczuwają poczucie winy i stres związany z niemożnością zapewnienia dzieciom podstawowych potrzeb.

Pracownicy i przedsiębiorcy

- **Małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP):** Kryzys zniszczył setki tysięcy miejsc pracy, a małe firmy, będące podstawą gospodarki Libanu, upadają z powodu braku kapitału i klientów.
- **Pracownicy sektora publicznego:** Spadające wynagrodzenia i brak regularnych płatności wpływają na poziom życia oraz morale wśród pracowników sektora publicznego.

Społeczne skutki kryzysu gospodarczego

- Od 2019 roku Liban doświadcza masowej emigracji, szczególnie młodych, wykształconych ludzi. Emigracja powoduje nie tylko drenaż mózgów, ale także psychologiczne skutki dla pozostających rodzin, takie jak samotność i rozłąka.
- Ubóstwo i brak perspektyw prowadzą do wzrostu przestępczości oraz przemocy w rodzinach i społecznościach. Zjawisko to nasila poczucie niepewności i destabilizacji.

4.6 Wpływ konfliktów zbrojnych na psychikę mieszkańców

Konflikty zbrojne w Libanie miały głęboki wpływ na wrażliwości psychologiczne mieszkańców, pozostawiając trwałe ślady w ich emocjonalnej i społecznej kondycji. Trauma zbiorowa, depresja, zaburzenia lękowe oraz zniszczone relacje społeczne to tylko niektóre z efektów wieloletnich starć. Długoterminowe skutki tych konfliktów wymagają kompleksowego podejścia.

Po upadku Imperium Osmańskiego w 1920 roku Liga Narodów przyznała Francji mandat nad Libanem. W tym okresie Francuzi utworzyli Wielki Liban (Grand Liban), który obejmował regiony zamieszkałe przez różnorodne grupy religijne.

- **Podziały religijne:** Włączenie muzułmańskich regionów Bekaa, Trypolis i Sydonu do chrześcijańskiego rdzenia Gór Libanu zaostrzyło napięcia między maronitami a muzułmanami.
- **Zależność od Francji:** Francuska polityka wspierania maronickich chrześcijan pogłębiła podziały międzygrupowe, co stworzyło podwaliny dla przyszłych konfliktów.

Powstanie systemu konfesjonalnego

W 1943 roku Liban uzyskał niepodległość, a konstytucja z 1926 roku została dostosowana, aby ustanowić system polityczny oparty na podziale wyznaniowym (konfesjonalizm). Najwyższe stanowiska państwowe zostały przydzielone poszczególnym grupom religijnym:

- Prezydent – chrześcijanin maronicki,
- Premier – muzułmanin sunnicki,
- Przewodniczący parlamentu – muzułmanin szyicki.

Palestyńscy uchodźcy i ich wpływ

Po wojnie arabsko-izraelskiej w 1948 roku Liban przyjął dużą liczbę palestyńskich uchodźców, co znacząco zmieniło demografię kraju. Obecność uzbrojonych palestyńskich grup, takich jak Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), zaostrzyła napięcia między Libańczykami a Palestyńczykami.

- **Ekonomiczne obciążenie:** Napływ uchodźców obciążył gospodarkę i pogłębił niezadowolenie wśród miejscowej ludności.

Wojna domowa (1975–1990)

Wojna domowa w Libanie była wynikiem narastających napięć między różnymi grupami religijnymi i politycznymi:

- **Maronici:** Obawiali się utraty dominacji politycznej na rzecz muzułmanów.
- **Muzułmanie sunniccy i szyicki:** Domagali się większej reprezentacji politycznej i społecznej.
- **Palestyńscy bojownicy:** OWP utworzyła bazy w południowym Libanie, co spowodowało reakcję Izraela i pogorszyło sytuację.

Wojna zakończyła się porozumieniem z Taif (1989), które zreformowało system konfesjonalny, ale nie wyeliminowało przyczyn podziałów.

Konflikty z Izraelem (1982–2006)

1. Izraelska inwazja w 1982 roku

Izrael przeprowadził inwazję na południowy Liban, której celem było zniszczenie baz OWP. Konflikt zakończył się wycofaniem izraelskich wojsk z Bejrutu i przejęciem władzy przez maronickie milicje.

- **Masakra w Sabra i Szatila:** W obozach uchodźców doszło do masakr, za które częściowo obwiniano izraelskie siły.
- **Powstanie Hezbollahu:** Hezbollah został utworzony w 1985 roku jako szyicka organizacja oporu przeciwko Izraelowi, z poparciem Iranu.

2. Wojna w 2006 roku

Izrael rozpoczął wojnę z Hezbollahem po porwaniu izraelskich żołnierzy. Konflikt trwał 34 dni i spowodował:

- **Zniszczenia:** Zbombardowano infrastrukturę, co pogłębiło kryzys gospodarczy.
- **Psychologiczne skutki:** Społeczność szyicka na południu Libanu doświadczyła masowych przesiedleń i traumy, w tym rozwoju PTSD.

Współczesne konflikty i wyzwania

Wybuch w Bejrucie (2020)

Eksplozja w porcie w Bejrucie, która zniszczyła dużą część miasta, była postrzegana jako efekt zaniedbań rządowych i systemowej korupcji. Wybuch nasilił frustrację społeczną i spowodował masowe protesty.

Obecne napięcia

Hezbollah jako siła militarna: Hezbollah pozostaje głównym aktorem w konflikcie z Izraelem i w polityce libańskiej, co prowadzi do napięć z sunnitami i chrześcijanami.

Wpływy zewnętrzne

Konflikty w Syrii i wpływy Iranu oraz Arabii Saudyjskiej utrzymują destabilizację polityczną i gospodarczą negatywnie oddziałując na poczucie bezpieczeństwa Libańczyków.

Historyczne konflikty zbrojne w Libanie mają złożone przyczyny i trwałe konsekwencje, które wpływają na społeczeństwo do dziś. Wojna domowa, interwencje Izraela i Syrii oraz napięcia między grupami wyznaniowymi zdefiniowały strukturę społeczną i polityczną kraju. Dla mieszkańców Libanu oznacza to życie w warunkach niepewności i chronicznego stresu, co odbija się na ich zdrowiu psychicznym i zdolności do budowy stabilnego społeczeństwa.

Przesiedlenia i ich konsekwencje

Masowe przesiedlenia ludności w wyniku konfliktów prowadzą do utraty domów, społeczności i stabilności. Wielu przesiedleńców zmaga się z poczuciem wyobcowania i brakiem przynależności.

- **Trauma przesiedleń:** Przymusowe opuszczenie domów nie tylko destabilizuje rodziny, ale również prowadzi do rozwoju zaburzeń pourazowych (PTSD). Wielu przesiedleńców nie otrzymuje wsparcia psychologicznego, co pogłębia dysfunkcje.

4.7 Przestępczość w Libanie i jej wpływ na wrażliwości psychologiczne

Liban, od dekad zmagający się z problemami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi, staje w obliczu narastającego problemu przestępczości. Kryzys gospodarczy, migracje oraz brak stabilności instytucji państwowych przyczyniły się do wzrostu wskaźników przestępczości, co wywołuje poważne konsekwencje dla zdrowia psychicznego i wrażliwości społecznej jego mieszkańców.

Przyczyny wzrostu przestępczości

Kryzys gospodarczy

Od 2019 roku Liban pogrążony jest w jednym z najcięższych kryzysów gospodarczych na świecie. Zdevaluowana waluta, bezrobocie i rosnąca bieda przyczyniły się do wzrostu kradzieży, napadów oraz przestępczości zorganizowanej.

- **Kradzieże i napady:** Zdesperowani ludzie coraz częściej sięgają po przestępczość jako sposób przetrwania. Wzrost liczby kradzieży w miastach takich jak Bejrut i Trypolis jest alarmujący.
- **Przestępczość zorganizowana:** Zubożenie społeczeństwa sprzyja rozwojowi grup przestępczych, które oferują „ochronę” w zamian za lojalność lub rekrutują osoby pozbawione perspektyw.

Brak stabilności politycznej i instytucjonalnej

Liban od dawna boryka się z niestabilnością polityczną, co przekłada się na nieskuteczność działań służb porządkowych i brak wiary obywateli w system wymiaru sprawiedliwości.

- **Korupcja:** Wysoki poziom korupcji wśród urzędników i policji sprawia, że przestępcy czują się bezkarni.
- **Brak środków dla służb mundurowych:** W związku z kryzysem finansowym, policja i wojsko cierpią na brak zasobów, co ogranicza ich zdolność do skutecznego przeciwdziałania przestępczości.

Wpływ migracji i uchodźców

Masowy napływ uchodźców z Syrii i Palestyny stworzył dodatkowe wyzwania, takie jak przeludnienie i rywalizacja o zasoby, co zwiększa napięcia społeczne i przestępczość w regionach dotkniętych migracją.

Wpływ przestępczości na psychikę społeczeństwa

Strach i nieufność społeczna

Rosnąca przestępczość powoduje wzrost poczucia zagrożenia wśród mieszkańców. Brak poczucia bezpieczeństwa w codziennym życiu skutkuje nasileniem objawów stresu i lęku społecznego.

- **Lęk przed wyjściem z domu:** Mieszkańcy miast, takich jak Bejrut, coraz częściej unikają spacerów po zmroku z obawy przed kradzieżami i napaściami.
- **Nieufność wobec obcych:** Wzrost przestępczości wpływa na osłabienie więzi społecznych i zaufania między ludźmi, co utrudnia budowanie solidarności w kryzysie.

Trauma ofiar przestępstw

Osoby, które padły ofiarą przestępstw, często doświadczają poważnych skutków psychologicznych.

- **Zespół stresu pourazowego (PTSD):** Ofiary napaści czy kradzieży często zmagają się z nawracającymi koszmarami, problemami z koncentracją i ciągłym poczuciem zagrożenia.
- **Stygmatyzacja i izolacja:** Społeczne piętno związane z doświadczeniem przemocy może prowadzić do izolacji i wykluczenia ofiar.

Wpływ na młodzież i dzieci

Dzieci wychowujące się w środowiskach dotkniętych przestępczością narażone są na wiele długoterminowych skutków psychologicznych.

- **Lęk i brak poczucia bezpieczeństwa:** Codzienne doświadczenie zagrożenia może wpływać na ich rozwój emocjonalny.
- **Zwiększone ryzyko patologii:** Dzieci wychowujące się w przestępczych środowiskach częściej są narażone na uzależnienia, przemoc domową i wstępowanie do grup przestępczych.

Przestępczość a wrażliwość psychologiczna Libańczyków

Przestępczość wpływa nie tylko na jednostki, ale także na zbiorową wrażliwość psychologiczną społeczeństwa. Liban, znany ze swojej gościnności i solidarności, zмага się teraz z narastającą frustracją i gniewem.

- **Poczucie niesprawiedliwości:** Wielu Libańczyków uważa, że rząd i instytucje międzynarodowe nie robią wystarczająco dużo, aby poprawić ich sytuację.

- **Eskalacja agresji:** Zmęczenie chronicznym stresem prowadzi do wzrostu konfliktów interpersonalnych i agresji w codziennym życiu.
- **Oslabienie wspólnotowych więzi:** Przestępczość niszczy tradycyjne więzi wspólnotowe, które w przeszłości były jednym z filarów społeczeństwa libańskiego.

Przykład: Przestępczość w Trypolisie: Trypolis, jedno z największych miast w Libanie, stało się symbolem wyzwań związanych z przestępczością. Niedofinansowanie policji, napięcia między uchodźcami a lokalnymi mieszkańcami i wysokie bezrobocie stworzyły idealne warunki dla rozwoju gangów i nieformalnych grup ochrony. Mieszkańcy często zwracają się do lokalnych liderów zamiast państwa, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo.

4.8 Postrzeganie administracji oraz struktur bezpieczeństwa państwa a wrażliwości psychologiczne.

Libańczycy postrzegają administrację i struktury bezpieczeństwa państwa jako nieefektywne i skorumpowane, choć armia wciąż cieszy się względnym zaufaniem społecznym. System konfesjonalny, korupcja i wpływy zewnętrzne osłabiają zdolność państwa do zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności.

Liban działa w systemie konfesjonalizmu, który przypisuje kluczowe stanowiska w administracji i strukturach bezpieczeństwa do określonych grup religijnych:

- Prezydent – chrześcijanin maronicki,
- Premier – muzułmanin sunnicki,
- Przewodniczący parlamentu – muzułmanin szyicki.

Ten system miał na celu zapewnienie równowagi między grupami religijnymi, ale w praktyce doprowadził do podziałów i korupcji.

Postrzeganie administracji Libanu

Libańczycy postrzegają administrację państwową jako:

- **Nieskuteczną:** Brak reform, niezdolność do zarządzania kryzysami i zaniedbania w zakresie infrastruktury, takie jak eksplozja w Bejrucie w 2020 roku, pogłębiły niezadowolenie.
- **Skorumpowaną:** Raporty Transparency International wskazują, że Liban jest jednym z najbardziej skorumpowanych państw na świecie. System polityczny oparty na patronacie wzmacnia poczucie bezkarności elit rządzących.

- **Nieuczciwa:** Konfesjonalizm jest postrzegany jako narzędzie utrzymywania władzy przez elity religijne i polityczne, co wyklucza młodsze pokolenia i osoby spoza układu.

Struktury bezpieczeństwa: armia i służby porządkowe Libanu

Libańskie Siły Zbrojne (LAF)

Libańska armia, choć oficjalnie neutralna, odgrywa kluczową rolę w utrzymaniu porządku i zapewnianiu bezpieczeństwa wewnętrznego. Jednakże:

Pozytywne postrzeganie: Armia jest jedną z niewielu instytucji, które cieszą się względnym zaufaniem społeczeństwa. Mieszkańcy często widzą w niej gwaranta stabilności w obliczu politycznego chaosu.

Negatywne postrzeganie: Krytycy zwracają uwagę na ograniczone zdolności operacyjne armii oraz jej brak zdecydowania w konflikcie zbrojnym z Hezbollahem. Wiele osób uważa, że armia jest niedofinansowana i zależna od zagranicznych darczyńców.

Służby policyjne

Policja w Libanie jest często postrzegana jako nieskuteczna i skorumpowana. Częste przypadki wymuszania łapówek i braku działań w sprawach kryminalnych podważają zaufanie obywateli.

Brutalność: Użycie siły podczas protestów w 2019 i 2020 roku zwiększyło napięcia między służbami a społeczeństwem, szczególnie wśród młodzieży.

Rola Hezbollahu w strukturach bezpieczeństwa

- **Hezbollah jako nieformalna struktura bezpieczeństwa:** Hezbollah odgrywa podwójną rolę jako siła polityczna i militarna. Jego pozycja w południowym Libanie jest niekwestionowana, ale budzi kontrowersje:
- **Postrzeganie w społeczności szyickiej:** Dla wielu szyitów Hezbollah jest jedynym obrońcą przed Izraelem i gwarantem bezpieczeństwa w południowych regionach kraju.
- **Krytyka:** Sunnici, chrześcijanie i druzowie często postrzegają Hezbollah jako zagrożenie dla suwerenności państwa, szczególnie ze względu na jego bliskie związki z Iranem.

Kryzys zaufania do instytucji Libanu

Brak skuteczności w zarządzaniu kryzysami

- Eksplozja w Bejrucie w 2020 roku była punktem zwrotnym, który obnażył niekompetencję administracji i struktur bezpieczeństwa:
- Brak działań zapobiegających katastrofie był szeroko krytykowany jako przykład zaniedbania i korupcji.
- Po eksplozji wielu mieszkańców wyraziło frustrację z powodu niezdolności państwa do wsparcia ofiar.

4.9 Wrażliwości psychologiczne

Analiza psychologicznych wrażliwości społeczeństwa libańskiego, prezentowana w tekście, koncentruje się na wpływie niestabilności politycznej, ekonomicznej, trauma wojennych doświadczeń, oraz skomplikowanej sieci relacji rodzinnych i społecznych. Liban, kraj o głębokich podziałach religijnych i etnicznych, boryka się z wieloma wyzwaniami, które mają bezpośredni wpływ na zdrowie psychiczne jego mieszkańców.

Główne stresory psychologiczne:

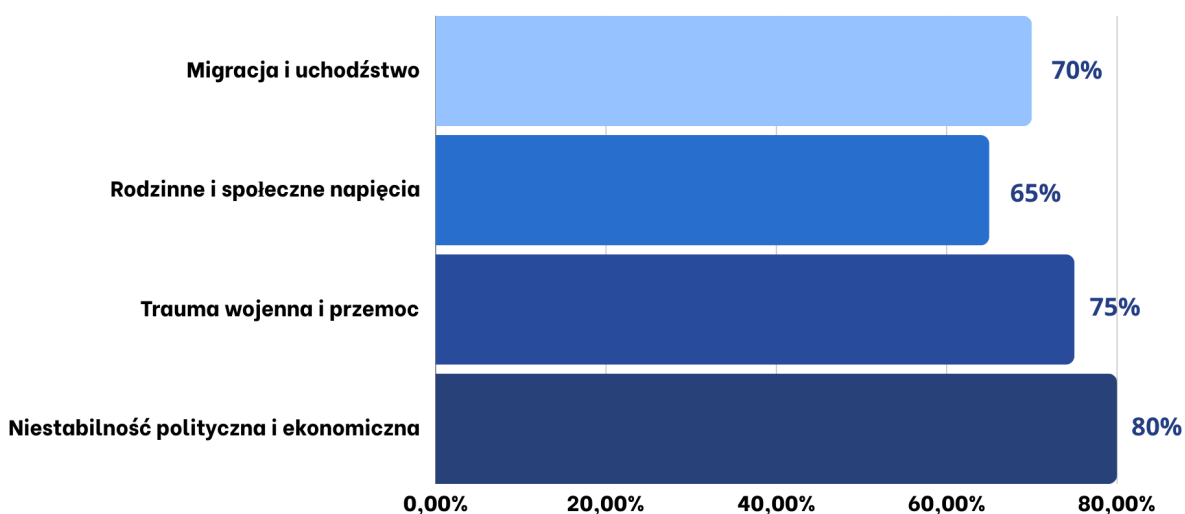
1. **Niestabilność polityczna i ekonomiczna:** Od długotrwałej wojny domowej po obecny kryzys gospodarczy, Liban jest sceną ciągłego niepokoju, który wpływa na codzienne życie obywateli. Poczucie niepewności i brak stabilności są ciężarem dla zdrowia psychicznego, prowadząc do przewlekłego stresu i lęku.
2. **Trauma wojenna i przemoc:** Historia konfliktów zbrojnych pozostawiła trwałe ślady traumy zbiorowej. Wielopokoleniowy wpływ tych traum wyraźnie wpływa na zarówno starsze, jak i młodsze pokolenia, powodując wysokie wskaźniki PTSD i innych zaburzeń psychicznych.
3. **Rodzinne i społeczne napięcia:** Silne powiązania rodzinne, choć mogą stanowić wsparcie, niosą ze sobą także presję społeczną i emocjonalną. Konflikty międzypokoleniowe oraz rygory tradycyjnych ról społecznych i rodzinnych potęgują stres psychiczny.
4. **Migracja i uchodźstwo:** Liban, będący domem dla licznych grup uchodźców, doświadcza skutków przeludnienia i rywalizacji o zasoby. Wpływ migracji na lokalne społeczności może powodować napięcia społeczne, zwiększając poczucie niesprawiedliwości i izolacji zarówno wśród obywateli, jak i migrantów.

Wrażliwości związane z religią i wspólnotowością:

1. **Wpływ religii:** Liban jest krajem o wielkiej różnorodności religijnej, co wpływa na wszystkie aspekty życia społecznego i indywidualnego. Religijne podziały często prowadzą do konfliktów, ale także oferują sieć wsparcia w trudnych czasach. Manipulacja religijna, zarówno przez lokalne, jak i zewnętrzne siły polityczne, często wywołuje konflikty międzygrupowe, które pogłębiają podziały i wpływają na zdrowie psychiczne.
2. **Religijni liderzy i ich wpływ na społeczeństwo:** Osoby takie jak Hassan Nasrallah czy patriarcha Bechara Boutros al-Rahi odgrywają kluczowe role w kształtowaniu zarówno społecznego, jak i indywidualnego poczucia bezpieczeństwa oraz tożsamości. Ich działania mogą zarówno jednoczyć, jak i dzielić społeczeństwo, wpływając na narodowe napięcia oraz indywidualne przekonania i zachowania.

Zrozumienie wrażliwości psychologicznych w Libanie wymaga kompleksowego podejścia, które uwzględnia historyczne, kulturowe, ekonomiczne i polityczne czynniki. Podjęcie skutecznych działań na rzecz wsparcia psychologicznego oraz budowania międzywyznaniowego dialogu może pomóc złagodzić napięcia i wspierać bardziej spójną tożsamość społeczną, co jest kluczowe dla zdrowia psychicznego i społecznego dobrostanu Libańczyków.

WRAŻLIWOŚCI PSYCHOLOGICZNE SPOŁECZEŃSTWA LIBANU

Wykres 6. Wrażliwości psychologiczne społeczeństwa Libanu.

Wykres powyżej przedstawia wrażliwości psychologiczne społeczeństwa Libanu na tle czterech kluczowych obszarów: niestabilność polityczna i ekonomiczna, trauma wojenna i przemoc, rodzinne i społeczne napięcia, oraz migracja i uchodźstwo. Wartości na wykresie odzwierciedlają względne wpływy tych czynników na wrażliwości psychologiczne mieszkańców,

z niestabilnością polityczną i ekonomiczną mającą największe znaczenie, co wskazuje na znaczną rolę, jaką odgrywają te czynniki w codziennym życiu Libańczyków.

Analiza wrażliwości psychologicznych:

1. Niestabilność polityczna i ekonomiczna (80%):

- Długotrwała niestabilność, zaostrzona przez kryzys gospodarczy rozpoczęty w 2019 roku, prowadzi do chronicznego stresu, lęku o przyszłość oraz braku wiary w instytucje publiczne.
- Niska skuteczność rządu w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych pogłębia poczucie bezsilności i frustracji w społeczeństwie.

2. Trauma wojenna i przemoc (75%):

- Wpływ wieloletnich konfliktów zbrojnych, w tym wojna domowa i konflikty z Izraelem, wciąż odciska swoje piętno na mieszkańcach, prowadząc do wysokich wskaźników PTSD oraz depresji.
- Wpływ przeszłych traum przejawia się również w transgeneracyjnym przekazywaniu doświadczeń wojennych, wpływając na młodsze pokolenia.

3. Rodzinne i społeczne napięcia (65%):

- Silne, ale rygorystyczne struktury rodzinne i społeczne są źródłem wsparcia, ale również powodem napięć. Oczekiwania dotyczące zachowań, małżeństw i ról społecznych mogą być źródłem stresu i konfliktów wewnętrznych.
- Konflikty międzypokoleniowe i presja społeczna na zachowanie tradycji w obliczu zmieniającego się społeczeństwa również wpływają na zdrowie psychiczne, szczególnie wśród młodych osób starających się o niezależność.

4. Migracja i uchodźstwo (70%):

- Duża liczba uchodźców i migrantów w kraju, w tym Syryjczycy i Palestyńczycy, wpływa na wzrost napięć społecznych oraz rywalizacji o zasoby. To z kolei prowadzi do poczucia niesprawiedliwości i alienacji zarówno wśród lokalnej ludności, jak i migrantów.
- Rozłąki rodzinne związane z emigracją za pracę czy ucieczką z kraju również wpływają negatywnie na zdrowie psychiczne, tworząc poczucie straty i izolacji społecznej.

Wykorzystywanie wrażliwości psychologicznych w celu kształtowania opinii czy zachowań jest skomplikowaną i etycznie wrażliwą praktyką, którą należy stosować z dużą ostrożnością, zwłaszcza w kontekście komunikacji społecznej lub politycznej.

ROZDZIAŁ 5. Kluczowe obszary wpływu zewnętrznego

5.1 Ekonomiczny

Gospodarka Libanu jest głęboko uzależniona od czynników zarówno regionalnych jak i międzynarodowych, a jej stabilność jest często kształtowana przez połączenie ryzyka geopolitycznego, relacji handlowych i pomocy zagranicznej.

Handel Libanu jest głównie skoncentrowany na Bliskim Wschodzie, a głównymi rynkami eksportowymi są Zjednoczone Emiraty Arabskie, Syria, Turcja, Egipt i Irak, które łącznie stanowią większość eksportu Libanu. Z kolei w zakresie importu Liban jest silnie uzależniony od krajów takich jak Chiny, Turcja, Grecja, Włochy i Stany Zjednoczone.

Badania pokazują, że ryzyka geopolityczne, takie jak konfrontacje militarne czy niestabilność polityczna, bezpośrednio wpływają na finansowy stres Libanu i jego aktywność gospodarczą, tworząc kruchą sytuację, w której zewnętrzne wstrząsy prowadzą do kryzysów dotyczących wszystkich sektorów, od rezerw walutowych po zatrudnienie w sektorze prywatnym.

Wydajność gospodarcza Libanu została poważnie osłabiona przez zewnętrzne napięcia geopolityczne, szczególnie związane z Izraelem i Arabią Saudyjską. Zaangażowanie Hezbollahu w konflikty regionalne oraz jego powiązania z Iranem pogłębiły gospodarczą wrażliwość kraju, prowadząc do utraty zaufania inwestorów i gwałtownych wahań na rynkach finansowych.

Ponadto, rynki kapitałowe Libanu są silnie uzależnione od międzynarodowych czynników, a szczególnie od zagranicznych inwestycji bezpośrednich z krajów Zatoki Perskiej. Choć te inwestycje stanowią pewne wsparcie finansowe, Liban boryka się z trudnościami w przyciąganiu długoterminowych, stabilnych inwestycji z powodu trwającej niestabilności politycznej i złego zarządzania. Mimo wysiłków rządu libańskiego, mających na celu poprawę zaufania inwestorów poprzez zachęty fiskalne i reformy strukturalne, Liban wciąż boryka się z wizerunkiem kraju nękanego konfliktami, co jednak odstrasza potencjalnych inwestorów.

Odbudowa kraju jest dodatkowo utrudniona przez wewnętrzne wyzwania, takie jak problemy z zarządzaniem, finansami publicznymi i infrastrukturą, które wymagają kompleksowych reform w celu zapewnienia długoterminowej stabilności gospodarczej. W tej sytuacji międzynarodowe instytucje finansowe, takie jak Bank Światowy, Organizacja Narodów Zjednoczonych i Unia Europejska, odegrały kluczową rolę w udzielaniu pomocy oraz tworzeniu ram odbudowy, w tym Ram Reformy, Odbudowy i Rekonstrukcji (3RF) oraz Mechanizmu Finansowania Libanu (LFF). Sukces tych wysiłków odbudowy zależy jednak od zdolności Libanu do wdrożenia niezbędnych reform fiskalnych, społecznych i zarządzających. Bez tych zmian Liban nadal będzie silnie polegał na wsparciu międzynarodowym, aby poradzić sobie z wyzwaniami gospodarczymi i osiągnąć zrównoważoną odbudowę.

5.2 Humanitarny

Krajobraz humanitarny Libanu jest w znacznym stopniu kształtowany przez międzynarodowe misje i pomoc z zewnątrz, w szczególności ze strony Organizacji Narodów Zjednoczonych ONZ oraz Unię Europejską.

Obecność ONZ obejmuje Tymczasową Siłę Operacyjną Narodów Zjednoczonych w Libanie (UNIFIL), utworzoną w 1978 roku w celu monitorowania zaprzestania działań wojennych między Libanem a Izraelem oraz wspierania rządu libańskiego w przywracaniu swojej władzy na tym obszarze. Dodatkowo UE wysłała Misję Obserwacji Wyborów (EU EOM), aby obserwować wybory parlamentarne w 2022 roku. Ponadto, UE udzieliła znacznego wsparcia finansowego, w tym pakietu o wartości 500 milionów euro ogłoszonego w sierpniu 2024 roku, mającego na celu wsparcie stabilności i gospodarki Libanu. Pomoc ta ma na celu zaspokojenie podstawowych potrzeb, takich jak pomoc żywnościowa, schronienie, opieka zdrowotna i inne niezbędne wsparcie dla cywilów dotkniętych trwającymi konfliktami. Zaangażowanie UE podkreśla jej rolę we wspieraniu Libanu poprzez zarówno natychmiastową pomoc, jak i długoterminowe inicjatywy rozwojowe.

Mimo tych wysiłków, skuteczność pomocy międzynarodowej w Libanie była przedmiotem debaty. Choć była jest ona kluczowa w czasach kryzysów, prowadzi jednak do uzależnienia i wzmacniania istniejących struktur politycznych, nie sprzyjając długoterminowemu rozwojowi ani znaczącym reformom. W przeszłości pomoc była często kierowana przez skorumpowane systemy polityczne, co przyczyniało się do luk w zarządzaniu i wzmacniało władzę zakorzenionych elit, zamiast rozwiązywać systemowe problemy Libanu. Taki wzór uzależnienia od pomocy pogłębił wrażliwość Libanu, tworząc cykl, w którym zagraniczne darowizny pomagają utrzymać status quo, zamiast sprzyjać znaczącej zmianie.

W świetle niedawnej izraelskiej inwazji gruntowej, pomoc międzynarodowa stała się kluczowa. Unia Europejska, wraz z krajami takimi jak Zjednoczone Emiraty Arabskie, Katar, Grecja, Egipt, Niemcy, Francja i Stany Zjednoczone, znacząco zwiększyła swoje wkłady humanitarne. Na przykład, przeznaczono ponad 100 milionów euro na 2024 rok na zapewnienie wsparcia, w tym żywności, schronienia, opieki zdrowotnej i dostaw medycznych dla milionów osób wewnętrznie przesiedlonych w wyniku ataku ludzi. Pomoc ta miała kluczowe znaczenie w zaspokajaniu potrzeb humanitarnych społeczności Libanu, szczególnie w obliczu eskalującej przemocy oraz już kruchej infrastruktury, nadszarpniętej wcześniejszymi kryzysami. Łączna pomoc międzynarodowa była niezbędna do utrzymania podstawowych usług w kraju, zapobiegając załamaniu systemów i pomagając Libanowi radzić sobie z poważnymi skutkami niestabilności wewnętrznej i zewnętrznej agresji.

Warto wspomnieć również o Polskim aspekcie pomocy humanitarnej w Libanie – Fundacja Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej, która od 2012 r. realizuje projekty pomocowe w Libanie. Tuż przy granicy z Syrią, prowadzi największy program pomocy humanitarnej realizowany przez polską organizację pozarządową. Jako jedyna polska organizacja zarejestrowana w Libanie, pomaga ofiarom wojny w Syrii od początku kryzysu, a także libańskim rodzinom dotkniętym skutkami największego od dziesięcioleci kryzysu gospodarczego.

5.3 Religijny

Zewnętrzne relacje międzynarodowe miały istotny wpływ na kształtowanie religijnego środowiska Libanu, szczególnie w kontekście organizacji religijnej pomocy społecznej (RWP) oraz dynamiki sektariańskiej. Z powodu ograniczonej zdolności państwa, libańskie RWP w dużej mierze polegają na międzynarodowych organizacjach pozarządowych i obcych rządach w zakresie wsparcia finansowego, co umożliwiło im rozszerzenie usług w obszarach takich jak opieka zdrowotna, edukacja i pomoc doraźna (czym powinno zajmować się państwo). Niemniej jednak, zewnętrzne fundusze często wiążą się z politycznymi lub strategicznymi interesami, gdyż państwa darczyńcy wspierają określone grupy religijne, by zwiększyć swoją polityczną siłę. Ta międzynarodowa pomoc umożliwiła RWPo rozwój poza ich religijne mandaty, czasem wypełniając luki pozostawione przez państwo, ale także wzmacniając sektariańskie powiązania, działając przy minimalnej kontroli rządowej.

Położenie geopolityczne Libanu przyciągnęło dalszą interwencję zewnętrzną, a międzynarodowi aktorzy, tacy jak Organizacja Narodów Zjednoczonych czy sąsiednie państwa arabskie, współpracowali z organizacjami religijnymi w celu rozwiązania kryzysów humanitarnych. Te współpracy połączyły religię z globalną polityką, jeszcze bardziej wzmacniając rolę grup religijnych w Libanie. W szczególności wsparcie Iranu dla wspólnoty szyickiej, zwłaszcza poprzez Hezbollah, miało znaczący wpływ religijny i polityczny. Autorytet religijny Iranu, pod przewodnictwem takich postaci jak Ali Khamenei, wzmocnił wpływy Hezbollahu i promował koncepcję Welayat-e-Faqih (Opieka Islamskiego Prawnika), pogłębiając religijne i polityczne powiązania wspólnoty szyickiej z Teheranem.

Z drugiej strony, Arabia Saudyjska historycznie wywierała znaczny wpływ na wspólnotę sunnicką w Libanie, finansując instytucje religijne i promując sunnicką wersję islamu, związaną z konserwatywnymi praktykami, w tym wahabizmem (oczyszczeniem islamu). Niemniej jednak zaangażowanie Arabii Saudyjskiej osłabło w ostatnich latach, szczególnie po jej rozczarowaniu rosnącą potęgą Hezbollahu, co doprowadziło do spadku jej religijnego wpływu. Katar także angażował się we wspólnotę sunnicką Libanu, jednak w sposób mniej sektariański, koncentrując się na inicjatywach humanitarnych i kulturowych, starając się pozostać neutralnym między grupami religijnymi.

Stany Zjednoczone, choć nie zaangażowane bezpośrednio w sprawy religijne, wspierały jej pluralizm jako część swojej szerszej strategii utrzymania różnorodnego, wielo-sektariańskiego państwa. Pomoc amerykańska często koncentrowała się na wolności religijnej i ochronie libańskich wspólnot chrześcijańskich i muzułmańskich przed ekstremizmem, szczególnie w kontekście zagrożenia ze strony takich grup jak ISIS.

5.4 Geopolityczny

Geopolityczna sytuacja Libanu jest w dużej mierze kształtowana przez długotrwałe zaangażowanie obcych mocarstw, które stworzyły złożoną sieć regionalnych i międzynarodowych zależności. Wewnętrzne podziały kraju, pogłębiane przez sektarianizm, sprawiają, że Liban staje się areną rywalizujących interesów obcych mocarstw, takich jak USA, Rosja, Iran, ale także regionalnych graczy, jak Arabia Saudyjska i Izrael. Zasoby energetyczne Libanu, w tym potencjalne rezerwy gazu ziemnego na wschodnim Morzu Śródziemnym, przyciągają międzynarodowe zainteresowanie, a takie kraje jak Rosja i Iran realizują swoje ekonomiczne i strategiczne cele, co utrudnia Libanowi utrzymanie pełnej autonomii. Polityka zagraniczna Libanu jest często kształtowana przez sojusze jego grup sektariańskich, które wiążą się z potęgami odzwierciedlającymi ich własne religijne i polityczne interesy.

W kontekście niedawnej inwazji lądowej Izraela na południową część Libanu, reakcja kraju odzwierciedla jego skomplikowaną pozycję geopolityczną. W miarę eskalacji konfliktu Liban stoi przed wyzwaniem wsparcia Hezbollahu, wspieranego przez Iran, oraz zarządzania relacjami z mocarstwami zachodnimi, takimi jak USA i Francja, które historycznie wspierały frakcje przeciwstawiające się Hezbollahowi. Sytuacja ta stawia Liban w trudnej pozycji, w której obce mocarstwa wciąż wpływają na jego politykę wewnętrzną oraz decyzje dotyczące bezpieczeństwa. Podejście Libanu do zarządzania inwazją i szerszym konfliktem regionalnym opiera się na balansowaniu konkurujących interesów – łączeniu krajowych priorytetów sektariańskich z zewnętrznymi naciskami. Gdy Izrael atakuje infrastrukturę Hezbollahu, Liban musi stawić czoła nie tylko bezpośredniemu zagrożeniu bezpieczeństwa, ale także szerszym geopolitycznym konsekwencjom swoich sojuszy, zwłaszcza w kontekście Iranu i jego roli w regionie.

5.5 Ideologiczny

Jednym z głównych czynników kształtujących ideologię Libanu jest jego strategiczna pozycja na Bliskim Wschodzie, bliskość do regionalnych mocarstw oraz zaangażowanie w konflikt izraelsko-palestyński. Taki kontekst geopolityczny sprzyja wzrostowi wpływów grup, takich jak Hezbollah, których ideologie są silnie kształtowane przez irański wpływ, kładąc nacisk na opór i tożsamość religijną. Jednocześnie zachodnie trendy kulturowe, takie jak indywidualizm, równość płci i sprawiedliwość społeczna, zyskały na znaczeniu, szczególnie wśród młodszych pokoleń, które zaczęły je adoptować w libańskim społeczeństwie.

Media społecznościowe odgrywają kluczową rolę w amplifikacji tych zewnętrznych ideologii, oferując libańskiej młodzieży platformę do kwestionowania tradycyjnych norm i promowania wartości progresywnych. Rewolucja cyfrowa wywołała dyskusje na temat zdrowia psychicznego, wyrażania siebie i osobistego wzmocnienia, co wpłynęło na zmiany w postrzeganiu tożsamości i oczekiwań społecznych. Choć Liban utrzymuje silny kulturowy nacisk na honor i reputację rodziny, młodsze pokolenia coraz częściej kwestionują te tradycyjne wartości w obliczu globalnych zmian w kierunku osobistej autonomii i samorealizacji. Ta różnica pokoleniowa odzwierciedla szersze zmiany społeczne, w których globalizacja i zewnętrzne siły kulturowe sprzyjają elastyczności i rozwojowi nowych wartości, mimo że podstawowe znaczenie honoru pozostaje głęboko zakorzenione, zwłaszcza wśród starszych pokoleń.

Na kształtowanie i komunikowanie ideologii w Libanie wpływają nie tylko ruchy kulturowe i społeczne, ale także czynniki zewnętrzne, takie jak obecność wojskowa i międzynarodowe sojusze polityczne. Wieloreligijne społeczeństwo Libanu, w którym władza jest podzielona między różne frakcje, oraz obecność zagranicznych sił wojskowych w ramach UNIFIL, tworzą środowisko, w którym narracje polityczne kształtowane są przez zarówno lokalnych, jak i międzynarodowych aktorów.

Zewnętrzne sieci społeczne i polityczne mają również wpływ na kształtowanie ideologii w libańskich grupach bojowych i politycznych. Organizacje takie jak Fatah oraz palestyńskie społeczności w Libanie są kształtowane zarówno przez formalne doktryny, jak i nieformalne procesy. Ideologie rozprzestrzeniają się nie tylko przez oficjalne kanały, ale także przez więzi rodzinne, relacje społeczne i sieci rówieśnicze. Praktyki społeczne, takie jak plotki czy emocjonalne apelacje, pomagają wzmacniać zaangażowanie polityczne. Ta „praktyczna ideologia” umożliwia zewnętrznym wpływom politycznym przenikanie do codziennego życia, gdzie osoby przyjmują ideologiczne stanowiska głównie na podstawie więzi rodzinnych i społecznych, a nie formalnej edukacji czy manifestów. W ten sposób czynniki zewnętrzne – od konfliktów regionalnych i globalnych ruchów kulturowych po sieci społeczne i wpływy militarne – odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu ideologii, które dominują w zmieniającym się krajobrazie kulturowym i politycznym Libanu.

5.6 Tożsamościowy

Czynniki zewnętrzne, takie jak migracja, globalizacja, zmieniające się klimaty polityczne i normy kulturowe, mają głęboki wpływ na tożsamości w Libanie, często wchodząc w interakcje z jego złożonym krajobrazem społeczno-politycznym. Libańska diaspora, szczególnie w takich miejscach jak Montreal, Argentyna czy Australia, ukazuje, jak migracja wpływa na tożsamość, gdy libańscy imigranci muszą zmierzyć się z multikulturalizmem w krajach goszczących. Na przykład w Kanadzie Libańczycy (szczególnie chrześcijanie) tworzą „tożsamość dystansu”, aby uniknąć bycia utożsamianymi z szeroką muzułmańską tożsamością arabską. Podobnie libańskie społeczności w Argentynie i Australii stoją przed presją asymilacji etnicznej, a podziały sektariańskie w diasporze, zwłaszcza po wojnie domowej w Libanie, wzmacniają tożsamości narodowe i religijne.

Dodatkowo, zewnętrzne wpływy, takie jak obecność Syryjczyków w Libanie, mają istotny wpływ na kształtowanie zarówno lokalnych, jak i diasporycznych tożsamości. Napływ syryjskich uchodźców pogłębił podziały społeczne, marginalizując tożsamości mniejszościowe, jednocześnie wzmacniając tradycyjne struktury rodzinne i sektariańskie.

Niestabilność polityczna Libanu oraz patriarchalne normy mają silny wpływ na kształtowanie tożsamości młodzieży, która znajduje się w konflikcie między tradycyjnymi wartościami kulturowymi a nowoczesnymi, zglobalizowanymi perspektywami, które napotykają. Zewnętrzne naciski, takie jak wsparcie UE dla praw LGBTQ+, kobiet i mniejszości, uwytatniają napięcie między lokalnymi, konserwatywnymi poglądami religijnymi a międzynarodowymi dyskursami na temat praw człowieka, co utrudnia publiczne wyrażanie tożsamości seksualnych.

Konflikt izraelsko-palestyński ma istotny wpływ na tożsamość Libańczyków, kształtując ich postrzeganie siebie oraz ich miejsce w regionie. Wsparcie, które libańska społeczność – zwłaszcza jej elity polityczne – wyraża dla palestyńskiego ruchu narodowego, staje się ważnym elementem tożsamości narodowej, jednak jednocześnie potęguje podziały sektariańskie w kraju. Z jednej strony, wspólna walka z Izraelem łączy różne grupy religijne, ale z drugiej strony pogłębia istniejące napięcia wewnętrzne, zwłaszcza w obliczu rywalizujących interesów politycznych i religijnych. Obecność uchodźców palestyńskich w Libanie również wpływa na tożsamość społeczną, prowadząc do trudnych pytań o integrację, prawa człowieka i równouprawnienie. Konflikt z Izraelem, połączony z lokalnymi napięciami, sprawia, że libańska tożsamość staje się bardziej fragmentaryczna i zależna od przynależności do określonych grup politycznych lub religijnych, co utrudnia budowanie poczucia narodowej jedności.

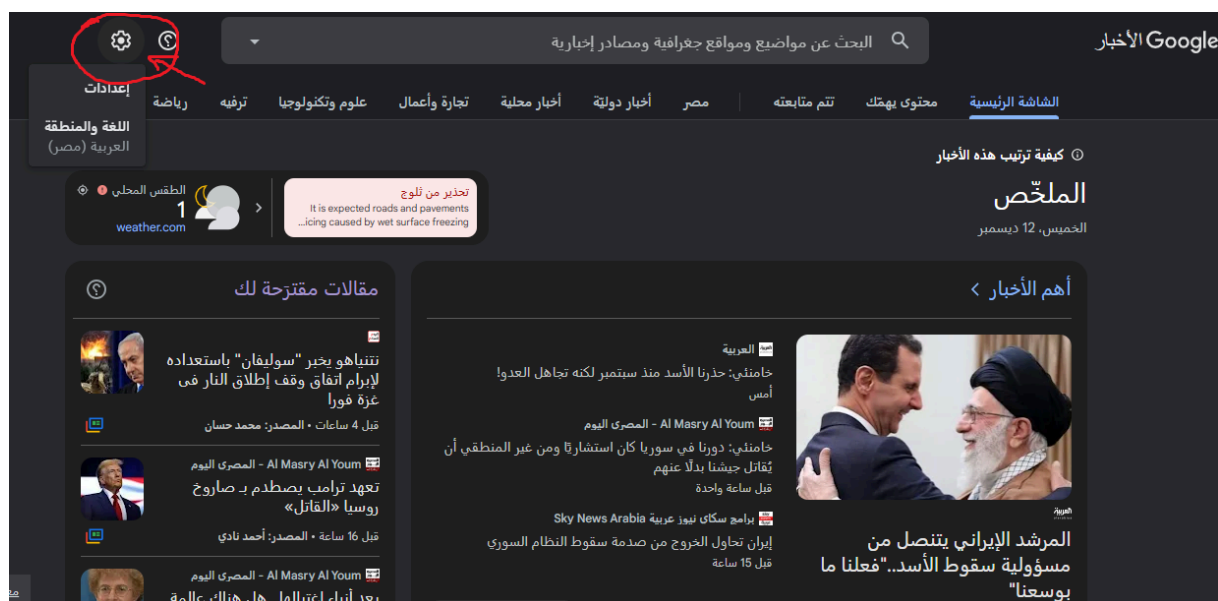
ROZDZIAŁ 6. Kluczowe zasoby FIMI (obce) w Libanie oraz ich atrybucja

6.1 Firmy

Google

Google, w tym jego narzędzia takie jak **Google News**, mogą być wykorzystywane do rozprzestrzeniania informacji zgodnych z określoną narracją polityczną, często sprzyjającą międzynarodowym interesom. Google stosuje algorytmy, które faworyzują określone treści, niekiedy wspierają dezinformację lub blokują dostęp do informacji sprzecznych z interesami zagranicznymi.

Po wpisaniu słowa kluczowego „Lebanon” w Google News pojawiają się artykuły, głównie zagranicznych mediów takich jak Al Jazeera, BBC oraz France24. Jeśli chcemy sprawić, by nasze wyszukiwania były dokładniejsze i ukierunkowane na Liban, należy posłużyć się opcją wyboru języka i regionu:

Google Maps – podatne na zakłócenia

W Libanie dochodzi do zakłóceń sygnałów GPS, które, według władz, są wynikiem działań Izraela związanych z konfliktem z Hezbollahem. Zakłócenia wpływają na jakość usług, w tym na aplikacje nawigacyjne jak Google Maps. Rząd Libanu rozważa wprowadzenie alternatywnego systemu nawigacji, aby zmniejszyć podatność na zakłócenia.

Więcej na ten temat:

<https://www.dearborn.org/preview/lebanon-is-considering-replacing-google-maps-and-gps-with-another-non-american-system-after-the-israeli-confusion-57034>

Problemy z działaniem Google Maps, są również niekorzystne dla samych Libańczyków, jednak da się znaleźć instruktaże na platformach takich jak Tik Tok, w których tłumaczą co zrobić aby mapy sprawniej działały.

Filmik instruktażowy:

<https://www.tiktok.com/@digitalmarketingacademy/video/7426075290952109332>

NSO Group (Izrael)

Znana z oprogramowania Pegasus. Liban wystosował liczne oskarżenia w stronę Izraela w kontekście stosowania Pegasus.

Znana sprawa hakowania libańskiego pracownika Human Rights Watch:
<https://www.hrw.org/news/2022/01/26/human-rights-watch-among-pegasus-spyware-targets>

DarkMatter (Zjednoczone Emiraty Arabskie)

Zajmująca się cyberoperacjami i inwigilacją. Odpowiadają za telefoniczne oprogramowanie szpiegowskie Karma, które zostało wykorzystane do śledzenia m.in. byłego premiera Libanu Saada Hariri.

6.2 NGO

Human Rights Watch (HRW)

Human Rights Watch jest międzynarodową organizacją, która zajmuje się monitorowaniem i dokumentowaniem naruszeń praw człowieka na całym świecie, w tym w Libanie. Organizacja konsekwentnie domaga się, aby władze libańskie oraz międzynarodowa społeczność podjęły kroki w celu rozwiązania systemowych problemów kraju i zapewnienia sprawiedliwości dla ofiar naruszeń praw człowieka.

Przykład działań informacyjnych:

Nawoływanie do państw ONZ w sprawie ustanowienia bezstronnego międzynarodowego dochodzenia w sprawie Izraelskich bombardowań Libanu, ze względu na ataki wymierzone w ludność cywilną.

Artykuł:

<https://www.hrw.org/news/2024/09/25/lebanon-israeli-strikes-kill-hundreds-hostilities-escalate>

Amnesty International

Amnesty International to globalna organizacja, która również prowadzi działania na rzecz ochrony praw człowieka w Libanie. Organizacja bada przypadki represji politycznych, zatrzymań bez procesu, nadużyć wobec mniejszości i innych form naruszeń praw człowieka.

Przykład działań informacyjnych:

List w sprawie przestrzegania prawa międzynarodowego według porozumienia migracyjnego między UE a Libanem, dotyczący uchodźców syryjskich.

Artykuł:

<https://www.amnesty.eu/news/lebanon-joint-statement-respect-international-law-in-eu-lebanon-migration-deal/>

Save the Children

Save the Children to międzynarodowa organizacja humanitarna, która działa na rzecz ochrony dzieci, edukacji, zdrowia i pomocy w obozach dla uchodźców, szczególnie w kontekście kryzysu syryjskiego. Save the Children w Libanie działa w obozach dla uchodźców, a także prowadzi kampanie na rzecz poprawy warunków życia dzieci i rodzin.

Przykład działań informacyjnych:

Posty domagające się rozwiązania trwającego konfliktu między Hezbollahem oraz Izraelem, ujęte pod sloganem „stop war on children”, wskazując na cierpienie i śmierć dzieci w wyniku działań wojennych.

Post na platformie X:

<https://x.com/SaveChildrenLEB/status/1860370728421302487/photo/1>

Strona internetowa:

<https://lebanon.savethechildren.net/>

The Arab Institute for Human Rights (AIHR)

AIHR to organizacja zajmująca się promowaniem praw człowieka na Bliskim Wschodzie, w tym w Libanie. Organizacja prowadzi badania nad naruszeniami praw człowieka, a także organizuje programy edukacyjne. Instytut otrzymuje ciągłe wsparcie od między innymi UNESCO, UNICEF i Komisji Europejskiej.

Przykład działań informacyjnych:

Zestawienie działalności organizacji za lata 2022-2023

https://www.aihr-iadh.org/uploads/FCK_files/23-2022%20المعهد%20نشاط%20تقرير.pdf

Helem

Helem to organizacja pozarządowa, która działa na rzecz praw osób LGBTQ+ w Libanie. Helem walczy o legalizację małżeństw jedнопłciowych, przeciwdziałanie dyskryminacji i wsparcie dla osób LGBTQ+. Helem jest często wspierane przez organizacje zagraniczne i międzynarodowe grupy praw człowieka, które promują prawa mniejszości seksualnych.

Przykład działań informacyjnych:

Listę prowadzonych przez Helem kampanii informacyjnych można znaleźć pod linkiem: <https://www.helem.net/advocacy>

Lebanese Women's Rights Organization (LWRO)

LWRO to organizacja zajmująca się prawami kobiet w Libanie, w tym walką z przemocą domową, dyskryminacją i promowaniem równych praw. Jej działania wspiera UN Women.

Przykład działań informacyjnych:

Najnowszy raport na temat krajowej strategii przeciwdziałania dyskryminacji kobiet LWRO można znaleźć pod linkiem: <https://nclw.gov.lb/en/publicationsp/>

Strona internetowa:

<https://arab.org/directory/league-for-lebanese-womens-rights/>

International Rescue Committee

Fundowana przez rząd amerykański. IRC ostrzega, że rozpowszechnianie fałszywych narracji na temat uchodźców syryjskich i palestyńskich w Libanie, np. oskarżeń o wyczerpywanie zasobów publicznych, może prowadzić do eskalacji napięć społecznych oraz represji wobec tych grup.

Link do ewaluacji Libanu na stronie IRC: <https://www.rescue.org/eu/country/lebanon>

Forum Libańskich Organizacji Humanitarnych i Rozwojowych (LHDF)

Niezależna jednostka zrzeszająca ponad 85 lokalnych i krajowych NGO działających w sektorach humanitarnych i rozwojowych. LHDF ułatwia koordynację między swoimi członkami oraz innymi interesariuszami, aby zapewnić efektywną odpowiedź na bieżące potrzeby Libanu. Pełna lista partnerów forum jest dostępna pod tym linkiem: <https://www.lhdf-lb.org/partners.php>

Strona internetowa:

https://www.lhdf-lb.org/?utm_source=chatgpt.com

Forum Międzynarodowych Organizacji Humanitarnych w Libanie (LHIF)

Nieformalne, niezależne forum skupiające 65 międzynarodowych NGO, które pracują nad zaspokojeniem potrzeb osób, rodzin i społeczności w całym Libanie.

Strona internetowa:

<http://lhif.org/>

KAFA (dość) Przemocy i Wyzysku

Libańska organizacja dążąca do osiągnięcia równości płci oraz eliminacji przemocy i wyzysku kobiet i dzieci.

Dostępne są cykliczne raporty opisujące bieżące statystyki i analizy prowadzone przez KAFA: <https://kafa.org.lb/en/taxonomy/term/166>.

Animals Lebanon

Największa tego typu organizacja działająca na rzecz zwierząt. Dąży do poprawy ich dobrostanu poprzez prowadzenie misji ochronnych i ratunkowych dla różnych zwierząt, w tym tych dotkniętych skutkami konfliktu.

Strona internetowa:

<https://www.animalslebanon.org/>

Stowarzyszenie Amel

Zapewnia opiekę zdrowotną, edukację i usługi społeczne dla marginalizowanych społeczności w całym Libanie, w tym dla uchodźców i osób dotkniętych wojną.

Strona internetowa:

<https://amel.org/>

Food Blessed

Organizacja oparta na wolontariacie, której celem jest walka z ubóstwem żywnościowym poprzez redystrybucję jadalnych resztek z restauracji i sklepów do potrzebujących oraz zapewnianie bezpłatnych posiłków w stołówkach.

Strona internetowa:

<https://foodblessed.org/>

Centrum Zdrowia Seksualnego Marsa

Oferuje usługi społeczne, psychologiczne i medyczne związane ze zdrowiem seksualnym, w tym bezpłatne testy na choroby przenoszone drogą płciową oraz doradztwo.

Strona internetowa:

<https://www.marsa.me/>

6.3 Liderzy opinii

Marcel Ghanem

Dziennikarz, znany z programu "Sar el Wa'et", często porusza kontrowersyjne tematy za co jest krytykowany przez władze.

Instagram: https://www.instagram.com/marcel_ghanem_official/

Dima Sadek

Niezależna dziennikarka i aktywistka, krytyczna wobec korupcji i Hezbollahu.

Instagram: <https://www.instagram.com/dimasadekofficial/reels/?locale=pl>

Nizar Hassan

Aktywista i komentator polityczny, szczególnie zaangażowany w protesty 2019 roku. Hassan krytykuje polityczny establishment i aktywnie publikuje treści, które mogą być wykorzystywane w kampaniach przeciwko rządowi oraz w promowaniu protestów.

Instagram: https://www.instagram.com/nizar_hsn/

YouTube: <https://www.youtube.com/@tafkeek-2780/videos>

Aya Majzoub

Prawniczka oraz działaczka na rzecz praw człowieka, często pisze o sytuacji w Libanie dla międzynarodowych mediów.

X: https://x.com/aya_majzoub

Ziad Abi Chaker

Wypowiada się z zakresu ekologii oraz zarządzania odpadami, jego działania inspirują ruchy proekologiczne.

Instagram: https://www.instagram.com/ziad_abichaker/

Wadad Halawani

Halawani, wybitna działaczka na rzecz praw człowieka, przez dziesięciolecia prowadziła kampanię mającą na celu odkrycie losu tych, którzy zaginęli podczas wojny domowej w Libanie, podkreślając kwestie sprawiedliwości i odpowiedzialności.

<https://arabstates.unwomen.org/en/stories/in-the-words-of/2024/02/in-the-words-of-wadad-halawani-we-are-women-of-peace-we-fight-for-the-truth>

Paula Yacoubian

Dziennikarka i niezależna członkini parlamentu, Yacoubian jest znana ze swojego aktywizmu przeciwko korupcji i roli w ruchach społeczeństwa obywatelskiego.

Instagram: <https://www.instagram.com/paulayacoubian/?hl=en>

Gino Raidy

Znany bloger i aktywista, Raidy zajmuje się kwestiami politycznymi i społecznymi, opowiadając się za sekularyzmem i prawami obywatelskimi. Jego blog, Gino's Blog, jest powszechnie znany z krytycznego spojrzenia na libańską politykę.

Instagram: <https://www.instagram.com/ginoraidy/?hl=en>

Assad Thebian

Aktywista związany z ruchem „You Stink”, Thebian wykorzystuje media społecznościowe do kampanii przeciwko korupcji i niegospodarności rządu, odgrywając znaczącą rolę w mobilizowaniu publicznych protestów.

Instagram: <https://www.instagram.com/beirutiyat/?hl=en>

Nadine Njeim

Znana aktorka i była Miss Libanu, Njeim może pochwalić się znaczną liczbą fanów w mediach społecznościowych. Wykorzystuje swoje platformy do poruszania kwestii społecznych i promowania praw kobiet, wpływając na szeroką publiczność.

Instagram: <https://www.instagram.com/nadine.nassib.njeim/?hl=en>

Amanie Geha

Libańska dziennikarka i prezenterka telewizyjna. Znana ze swojej wpływowej pracy w programach takich jak „Menna w Jerr” i „She Talks”. W „Menna w Jerr”, cotygodniowym programie z udziałem gości ze świata sztuki, mediów i polityki, Geha angażuje się w dynamiczne dyskusje na różne tematy społeczne i kulturowe. Jako gospodarz „She Talks”, zagłębia się w tematy takie jak niezależność finansowa kobiet i dostęp do edukacji, celebrując osiągnięcia kobiet, które odniosły sukces pomimo przeciwności losowych.

Instagram: <https://www.instagram.com/amaniegeha/?hl=en>

6.4 Przywódcy religijni

Patriarcha Béchara Boutros al-Rahi

Zwierzchnik maronitów, często zabiera głos w sprawach politycznych.

Patriarcha al-Rahi jest celem manipulacji informacyjnych, ze strony prorosyjskich czy proirańskich mediów, które próbują go zdyskredytować w kontekście jego sprzeciwu wobec rosnącego wpływu Iranu i Hezbollahu w Libanie. Al-Rahi wykorzystuje swoje stanowisko, by promować wizję Libanu jako niezależnego i neutralnego państwa, wolnego od wpływów zewnętrznych. Jego wezwania do neutralności i suwerenności są często interpretowane i manipulowane w zależności od interesów zewnętrznych potęg, szczególnie w kontekście politycznych rozgrywek między Iranem, Syrią a Zachodem.

Mufti Abdullatif Deryan

Najwyższy sunnicki duchowny w Libanie.

Mufti Deryan, podobnie jak inne postacie religijne w Libanie, jest celem manipulacji informacyjnych, które próbują wykorzystać jego wizerunek w kontekście rywalizujących narracji religijnych i politycznych. Grupy prorosyjskie i proirańskie mogą próbować zdyskredytować go, przedstawiając jako sojusznika Zachodu i państw Zatoki Perskiej, a z kolei przeciwnicy Hezbollahu mogą go wykorzystać do mobilizacji społeczności sunnickiej przeciwko wpływom szyickim.

Grand Mufti Sheikh Abdul Latif Deryan

Czołowy muzułmański duchowny sunnicki w Libanie, pełniący funkcję Wielkiego Muftiego Republiki Libańskiej. Nadzoruje sprawy religijne i administracyjne społeczności sunnickiej, zapewniając wytyczne w zakresie orzecznictwa islamskiego i odgrywając znaczącą rolę w krajobrazie społeczno-politycznym Libanu. Znany ze swojego umiarkowanego stanowiska,

często opowiada się za jednością i dialogiem w zróżnicowanym i złożonym kontekście sekciarskim kraju.

Sleiman Frangieh

Maronicki chrześcijanin i przywódca libańskiej partii Marada.

Jest uważany za kandydata na prezydenta preferowanego przez Hezbollah i szyicką partię Amal, co podkreśla jego znaczenie w politycznym krajobrazie Libanu.

6.5 Przywódcy polityczni

Naim Kassem (Hezbollah)

Nowy lider Hezbollahu, ma ogromny wpływ na społeczność szyicką, a także na międzynarodowe dyskusje o Libanie.

Kassem i jego organizacja są często celem kampanii dezinformacyjnych prowadzonych przez Izrael, USA, oraz kraje zachodnie, które próbują podważyć ich wiarygodność. Jednocześnie Hezbollah prowadzi własne operacje dezinformacyjne, promując narracje o rzekomej walce o suwerenność Libanu przeciwko imperialistycznym i syjonistycznym siłom.

Saad Hariri (Future Movement)

Hariri, wspierany przez Arabię Saudyjską oraz USA, był obiektem licznych ataków ze strony prorosyjskich i proirańskich mediów. Jako lider sunnickiego ruchu politycznego, jego decyzje i polityki są często promowane przez zachodnie media, a jednocześnie atakowane przez grupy związane z Hezbollahem..

Michel Aoun / Gebran Bassil (Free Patriotic Movement)

Reprezentują interesy społeczności chrześcijańskiej związanej z maronitami. Aoun jest krytykowany przez zachodnie media, głównie za sojusz z Hezbollahem. Jednocześnie jego obóz polityczny jest promowany przez prorosyjskie media jako alternatywa dla wpływów amerykańskich i zachodnich.

Samir Geagea (Lebanese Forces)

Ważna postać polityczna i głos chrześcijańskiej opozycji wobec Hezbollahu. Geagea, który od zawsze krytykował Hezbollah i jego dominację w Libanie, jest częstym obiektem dezinformacyjnych ataków, zwłaszcza ze strony mediów pro-Hezbollahowych i prorosyjskich.

Walid Jumblatt

Przywódca Wspólnoty Drużyjskiej oraz lider Partii Socjalistycznej. Jumblatt, będąc pragmatykiem, często znajduje się w centrum rywalizujących wpływów regionalnych (Iranu, Syrii, USA, Arabii Saudyjskiej). Jako lider druzów, jest poddawany zarówno wewnętrznej krytyce, jak i atakom ze strony zagranicznych mediów.

Nabih Berri (Amal Movement)

Przewodniczący parlamentu od 1992 roku, szyita, lider Ruchu Amal. Berri, jako lider jednej z głównych sił politycznych w Libanie, również jest celem ataków ze strony zachodnich mediów i przeciwników Hezbollahu.

Gebran Bassil (Free Patriotic Movement)

Pełnił funkcje ministra telekomunikacji, energii i wody oraz ministra spraw zagranicznych i emigrantów, a od 2018 roku jest posłem reprezentującym dystrykt Batroun.

6.6 Przywódcy wojskowi

Joseph Aoun

Dowódca Libańskich Sił Zbrojnych. Jest powszechnie postrzegany jako neutralna figura, która stara się utrzymać armię z dala od bezpośrednich politycznych konfliktów. Wspiera międzynarodowe partnerstwa wojskowe, zwłaszcza z USA, które dostarczają sprzęt i szkolenia dla libańskiej armii. Postrzegany jako potencjalny kandydat na prezydenta Libanu.

Fadi Daoud

Generał brygady, odpowiedzialny za działania na południu kraju, gdzie LAF współpracuje z siłami UNIFIL.

Sheikh Naim Qassem

Po śmierci Hassana Nasrallaha we wrześniu 2024 r., szejik Naim Qassem, wcześniej zastępca przywódcy, przejął przywództwo Hezbollahu. Od ponad trzech dekad jest wysoką rangą postacią w organizacji.

Haitham Ali al-Tabtabai (Abu Ali al-Tabtabai)

Dowódca elitarnych Sił Radwan Hezbollahu, al-Tabtabai, odegrał znaczącą rolę w operacjach wojskowych grupy w Syrii i Jemenie. Jest uznawany przez USA za specjalnie wyznaczonego globalnego terrorystę.

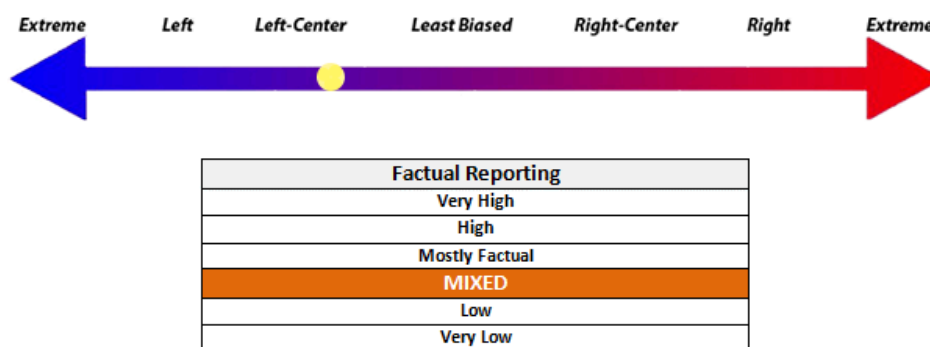
Munir Ali Naim Shaito (Hajj Hashem)

Jako dowódca Frontu Golan Hezbollahu, Shaito nadzoruje działania wojskowe wzdłuż południowego frontu Syrii, koordynując je z siłami irańskimi i syryjskimi.

6.7 Media tradycyjne

Pomocna w tym przypadku okazują się strony takie jak Media Bias Fact Check⁵ lub AllSides⁶ które sprawdzają stronnictwo i wiarygodność danych mediów.

Al Jazeera – Bias and Credibility

6.7.1 Finansowane przez zagraniczne rządy

Al-Mayadeen

Kanał telewizyjny promujący narracje proirańskie i prosyryjskie, wspierający Hezbollah.

Strona internetowa: <https://www.almayadeen.net/>

Al-Arabiya

Saudyjska sieć medialna, promująca sunnickie interesy w Libanie i krytykująca Iran oraz Hezbollah.

Strona internetowa: <https://english.alarabiya.net/>

Press TV

Irańska telewizja, która działa na rzecz promowania wpływów Iranu w regionie.

Strona internetowa: <https://www.presstv.ir/>

⁵ <https://mediabiasfactcheck.com/>

⁶ <https://www.allsides.com/media-bias/media-bias-chart>

Al-Manar TV

Finansowana przez Hezbollah, promuje narracje proirańskie i prosyryjskie.

Strona internetowa: <https://www.almanar.com.lb/>

RT Arabic (Rosja)

Promuje prorosyjskie narracje i krytykuje wpływy Zachodu.

Strona internetowa: <https://forum.rtarabic.com/tags/washington/>

Al-Jazeera (Katar)

Wspiera interesy Kataru i promuje własne narracje regionalne.

Strona internetowa: <https://www.aljazeera.com/>

Al-Akhbar

Gazeta znana z prorosyjskich i proirańskich narracji.

Strona internetowa: <https://www.al-akhbar.com/>

Sputnik News

Rosyjska rządowa agencja informacyjna, których właścicielem w całości jest rosyjskie państwowe przedsiębiorstwo medialne Rossija Siegodnia.

Strona internetowa: <https://sputnikglobe.com/>

Future TV

Należąca do rodziny zmarłego premiera Rafika Haririego telewizja Future TV w przeszłości otrzymywała wsparcie od Arabii Saudyjskiej, dostosowując swoje treści do saudyjskich interesów.

Strona internetowa: <https://futuretvnetwork.com/>

OTV

Będąc własnością Wolnego Ruchu Patriotycznego, odzwierciedla poglądy tej partii i utrzymuje relacje z innymi państwami, zwłaszcza z Syrią.

Strona internetowa: <https://otv.com.lb/>

An-Nahar

Wiodący dziennik z historycznymi powiązaniem z Sojuszem 14 Marca, wspieranym przez Arabię Saudyjską.

Strona internetowa: <https://www.annahar.com/>

Sawt al-Nour (Voice of Light)

Libańskie radio obsługiwane przez Hezbollah, otrzymujące wsparcie od Iranu.

Strona internetowa: <https://www.alnour.com.lb/>

Lebanon Debate

Dziennik znany z pro-syryjskich treści rządowych, wskazujących na wpływy syryjskie.

Strona internetowa: <https://www.lebanondebate.com/>

6.7.2 Zachodnie agencje medialne

BBC Arabic

Brytyjski kanał telewizyjny o profilu informacyjnym, nadający w języku arabskim i należący do BBC.

France 24

Osobny dla każdej z czterech wersji językowych, w tym w języku arabskim. Promuje zachodnie/francuskie interesy.

The New York Times

The New York Times to amerykańska gazeta, która jest uznawana za lewicowo-centrową. W wiadomościach na temat Libanu koncentruje się na takich kwestiach jak prawa człowieka, niestabilność polityczna czy trudności uchodźców. Gazeta jest finansowana głównie przez subskrypcje i reklamy. Choć dąży do obiektywności, krytykowano ją za jej liberalne tendencje.

Reuters

Reuters to międzynarodowa agencja informacyjna, znana z dążenia do neutralności i przekazywania faktów. Jej relacje na temat Reuters jest finansowany przez subskrypcje i reklamy, a jego raporty są szeroko wykorzystywane przez inne media na całym świecie. Agencja cieszy się opinią niezależnej i bezstronnej, z minimalnym wpływem politycznym.

Associated Press (AP)

Amerykańska agencja informacyjna dostarcza aktualne wiadomości na temat wydarzeń politycznych w Libanie, kwestii społecznych i spraw regionalnych

Financial Times

Brytyjski międzynarodowy dziennik informuje o warunkach gospodarczych Libanu, wydarzeniach politycznych i środowisku biznesowym, oferując dogłębne analizy.

Deutsche Welle (DW)

Niemiecki nadawca międzynarodowy oferuje relacje z wydarzeń politycznych, gospodarczych i kulturalnych Libanu, zapewniając europejską perspektywę.

Al Jazeera

Mimo że nie jest to zachodnia stacja (siedziba w Katarze), Al Jazeera oferuje obszerne relacje z Libanu, koncentrując się na wydarzeniach politycznych, ruchach społecznych i kwestiach praw człowieka, często przedstawiając perspektywę Bliskiego Wschodu.

6.8 Media nietradycyjne

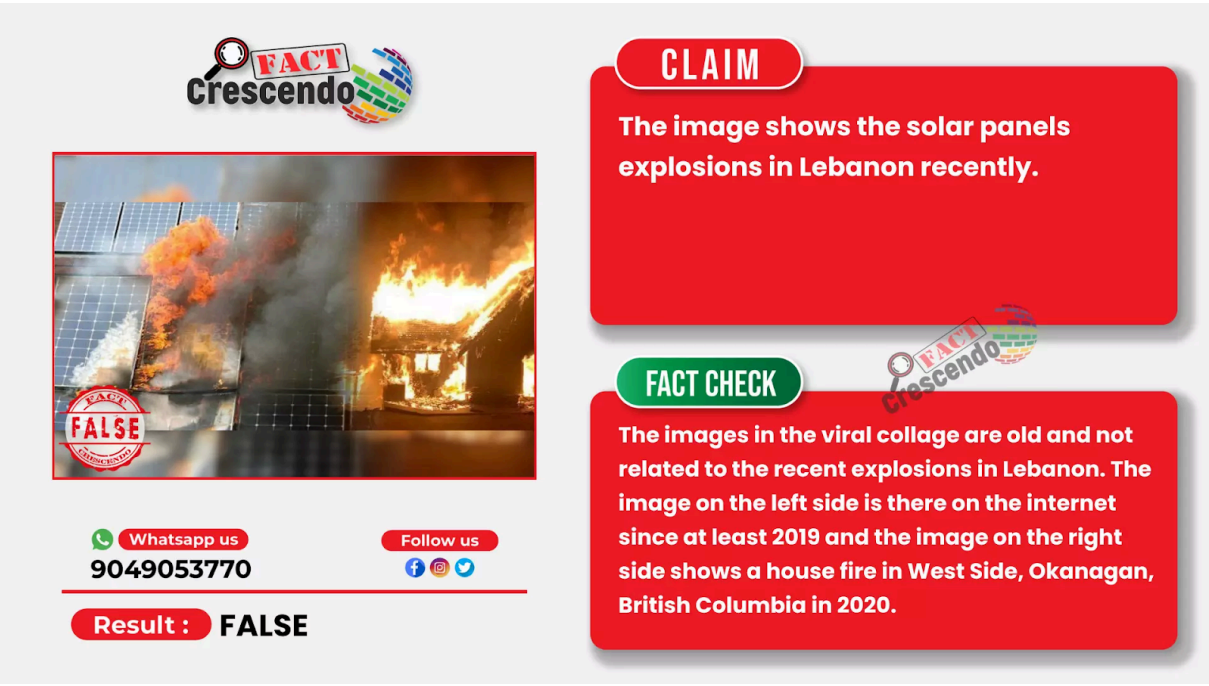
Facebook (Meta)

Jako jedna z największych platform mediów społecznościowych na świecie, Facebook odgrywa ogromną rolę w kształtowaniu opinii publicznej w Libanie. Facebook jest wykorzystywany zarówno przez lokalnych, jak i zagranicznych aktorów politycznych do realizacji kampanii dezinformacyjnych.

W 2022 r. przeprowadzono badanie pt. „**Using Facebook advertising data to describe the socio-economic situation of Syrian refugees in Lebanon⁷**”, nt. możliwości wykorzystania danych z platformy reklamowej Facebooka do analizy warunków społeczno-ekonomicznych syryjskich uchodźców w Libanie. Poprzez analizę danych demograficznych i zainteresowań użytkowników, badanie dostarcza informacji na temat standardu życia, statusu zatrudnienia oraz poziomu edukacji tej grupy. Poprzez dostęp do takich danych, zainteresowane strony mogą wykorzystywać je do wpływania na narracje polityczne i społeczne, promując własne cele.

W przypadku toczących się konfliktów w Libanie często dochodzi do manipulacji obrazem i wideo. Dla przykładu zdjęcie płonących paneli słonecznych stało się popularne w mediach społecznościowych, twierdząc, że pochodzi ono z niedawnych eksplozji w Libanie. Udostępniając zdjęcie na Facebooku, użytkownik napisał: „Panele słoneczne należące do Hezbollahu eksplodowały również dzisiaj w Libanie”.

Strony takie jak **FACT Crescendo**⁸ pomagają w określeniu czy viralowe zdjęcie jest rzeczywiście autentyczne.

FACT Crescendo

CLAIM

The image shows the solar panels explosions in Lebanon recently.

FACT CHECK

The images in the viral collage are old and not related to the recent explosions in Lebanon. The image on the left side is there on the internet since at least 2019 and the image on the right side shows a house fire in West Side, Okanagan, British Columbia in 2020.

WhatsApp us
9049053770

Follow us

Result : FALSE

⁷ <https://www.frontiersin.org/journals/big-data/articles/10.3389/fdata.2022.1033530/full>

⁸ <https://afghanistan.factcrescendo.com/english/>

YouTube

Filmy na YouTube mogą zostać wrzucane przez każdego, a algorytmy dopasowują je do odbiorców zainteresowanych daną tematyką. Tak jak w innych mediach nietradycyjnych treści publikowane na YouTube często przechodzą bez jakiegokolwiek weryfikacji treści, dopiero zgłoszenie takiego materiału podlega uwadze i ewentualnemu usunięciu przez platformę.

Press TV⁹ - kanał wspierany przez irański rząd. Często promuje narracje wspierające sojusz Iranu z Hezbollahem oraz szerzy dezinformację o wydarzeniach w Libanie.

X (Twitter)

X jest platformą, która szczyci się swoją wolnością słowa, a co za tym idzie również jest idealnym mediów do przekazywania fałszywych informacji. Nie bez powodu na X znajdziemy strony promujące fałszywą narrację, jak i również te próbujące te mity obalić.

W kwestiach dotyczących Libanu wpływowe są konta powiązane z Organizacją Narodów Zjednoczonych np.:

- UNOCHA, która mobilizuje i koordynuje pomoc humanitarną dla dotkniętej klęskami ludności Libanu: <https://x.com/ochalebanon>
- UN Development: <https://mobile.x.com/UNDP>

Warto również zwrócić uwagę na konta, które mają dużą liczbę obserwujących i są związane z konkretnymi poglądami na temat Libanu.:

- **Dr. Maalouf**

Anty Hezbollah, silne poglądy chrześcijańskie.

https://x.com/realMaalouf?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor

- **Raylan Givens** – były wojownik IDF, syjonizm, wspiera USA i Izrael, pro Trump, anty Hezbollah.

https://x.com/JewishWarrior13?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor

- **Mount Levnon** – profil opowiadający się za wolnym państwem maronickim, zaangażowanym w sojusz śródziemnomorski z Izraelem, Cyprzem i Grecją.

<https://x.com/mountlevnon>

⁹ <https://www.youtube.com/channel/UCpgY6MdWk3iNSMb5JwoZGbw>

- **New York Post** – profil wpływowego amerykańskiego tabloidu, skupienie na relacjach USA-Izrael w kwestii konfliktu w Libanie, wspiera narrację Izraela, właścicielem NY Post jest Rupert Murdoch – jawny zwolennik żydów i Państwa Izrael.

<https://x.com/nypost>

- **Dr. Eli David** - Badacz, wykładowca, przedsiębiorca i inwestor, w czołówce 100 najbardziej wpływowych kont na platformie X. Poglądy pro-izraelskie.

<https://x.com/DrEliDavid>

- **Sarah Idhan** - założycielka humanity4ward, aktywistka. Poglądy anty-Hezbollah.

<https://x.com/RealSarahIdan>

Z dokonanych obserwacji na platformie X, najaktywniejszą grupą w sprawie pisania postów na temat aktualnej sytuacji Libanu są osoby pochodzące lub związane w jakiś sposób z Izraelem.

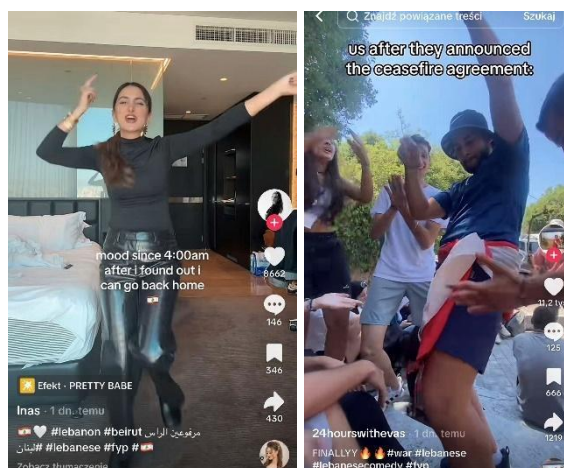
Instagram

Instagram jest popularny wśród młodszej części społeczeństwa libańskiego, a jego popularność wykorzystują zarówno osoby publiczne, jak i organizacje polityczne do promowania idei, kampanii i wizerunku. Analogicznie do Facebooka, na Instagramie również znajdziemy zdjęcia lub nagrania, które mogą szerzyć dezinformację.

TikTok

TikTok w Libanie zdobywa na popularności, szczególnie wśród młodszych użytkowników. Platforma jest wykorzystywana zarówno do tworzenia rozrywki, jak i do wyrażania opinii politycznych. Gdy dzieją się ważne wydarzenia w regionie są one szeroko komentowane przez użytkowników TikTok w postaci, krótkich filmików.

Radość użytkowników serwisu Tiktok po ogłoszeniu zawieszenia broni z listopada 2024:

Izrael prowadzi od lat 2021/2022 zintensyfikowane działania propagandowe na platformie Tik Tok za pomocą wrzucania do sieci atrakcyjnych kobiet działających w armii izraelskiej. Działania te wpływają na odbiór armii izraelskiej za sympatyczną i wzmacniają poparcie dla działań wojsk Izraelskich.

WhatsApp

Od 2019r. platforma WhatsApp stała się celem ataków dezinformacyjnych skierowanych do Libańczyków. Fałszywe informacje przesyłano w postaci wiadomości głosowych.

Opublikowane przez Harvard Kennedy School **badanie**¹⁰, wykorzystujące 35 notatek głosowych rozpowszechnianych w Libanie w okresie od października 2019 r. do października 2020 r., wykazało, że wprowadzające w błąd notatki głosowe na WhatsApp mają podobną strukturę: naładowany emocjonalnie nadawca nawiązuje relację interpersonalną z pierwotnym odbiorcą, a następnie upewnia się co do jego wiarygodności jako naocznego świadka, eksperta lub osoby mającej dostęp do informacji poufnych, zanim ostatecznie przekaże wprowadzające w błąd informacje. Jedna trzecia przeanalizowanych przez nich notatek głosowych zawierała również wyraźne wezwanie do działania. Głosówki obejmowały następujące tematy: protesty z października 2019 r., kryzys gospodarczy, pandemia COVID-19, wybuch 4 sierpnia w Bejrucie i starcia na tle religijnym.

¹⁰

<https://misinforeview.hks.harvard.edu/article/audio-misinformation-on-whatsapp-a-case-study-from-lebanon/>

Podcasty

Podcasty zyskują na popularności jako medium alternatywne, oferujące głębsze analizy polityczne, społeczne i ekonomiczne. W Libanie, podcasty stają się narzędziem do debaty na temat reform, korupcji, a także sytuacji regionalnej.

Middle East Focus – podcast Middle East Institute omawia polityczne i społeczne kwestie Bliskiego Wschodu, w tym sytuację w Libanie. Analizuje m.in. politykę zagraniczną USA i dynamikę regionalną.

Link: <https://www.mei.edu/podcast/middle-east-focus>

The Take (Al Jazeera) – Podcast ten często zajmuje się tematami związanymi z Libanem, takimi jak kryzysy polityczne, społeczne i ekonomiczne. W formie wywiadów dostarcza głębszego kontekstu do bieżących wydarzeń.

Link: <https://open.spotify.com/show/4Xpy9wOEFHmASLqKGOHHcq>

Today, explained – podcast należący do Vox, amerykańskiego przedsiębiorstwa mediowego, o lewicowych poglądach.

Link: <https://open.spotify.com/episode/6SEnN61YdAOMonyYWssW4U>

TBN Israel Podcast – TBN Israel jest częścią międzynarodowej sieci Trinity Broadcasting Network (TBN), największej na świecie chrześcijańskiej telewizji. Podcast omawia bieżące wydarzenia w regionie, w tym przedstawia ich perspektywę na konflikt z Hezbollahem.

Link: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL2gRfOcqeIFUknH7DHBBOpARuTIIE3DiS>

6.9 Współpraca akademicka i naukowa

6.9.1 Uniwersytety

Liban jest domem dla kilku prestiżowych uczelni:

Uniwersytet Amerykański w Bejrucie (AUB)

Prywatna uczelnia, zarejestrowana w Nowym Jorku, z kampusem w Bejrucie. Głównymi partnerami naukowy Uniwersytetu są uczelnie Europejskie w ramach UE (Erasmus+) oraz uczelnie Amerykańskie.

Strona internetowa: <https://www.aub.edu.lb/>

Uniwersytet La Sagesse

Jest instytucją stowarzyszoną z archidiecezją maronicką. Jest częścią AUF, światowego stowarzyszenia francuskojęzycznych szkół wyższych i instytucji badawczych.

Strona internetowa: <https://www.uls.edu.lb/>

Uniwersytet Libanu

Uniwersytet Libański jest członkiem m.in. Międzynarodowego Stowarzyszenia Uniwersytetów (IAU), Stowarzyszenia Uniwersytetów Arabskich (AAU), Federacji Uniwersytetów Świata Islamu (FUIW) oraz Unii Uniwersytetów Śródziemnomorskich (UNIMED).

Strona internetowa: <https://www.ul.edu.lb/>

Uniwersytet Saint-Joseph (USJ) - prywatny katolicki uniwersytet badawczy w Bejrucie, założony w 1875 roku przez francuskich misjonarzy jezuitów.

Strona internetowa: <https://www.usj.edu.lb/anglais/>

Lebanese American University (LAU)

Założony w 1924 roku, oferuje edukację w stylu amerykańskim na kampusach w Bejrucie i Byblos. Uniwersytet wyróżnia się programami z zakresu biznesu, inżynierii, informatyki i farmacji, które są akredytowane w USA.

Strona internetowa: <https://www.lau.edu.lb/>

University of Balamand (UOB)

Założony w 1988 roku na północy Libanu UOB jest powiązany z Kościołem Prawosławnym Antiocheńskim. Oferuje różnorodne programy, szczególnie wyróżniając się w inżynierii, medycynie, naukach środowiskowych i sztukach pięknych. Prowadzi nowatorskie badania w dziedzinie biologii morskiej i energii odnawialnej.

Strona internetowa: <https://www.balamand.edu.lb/home/Pages/default.aspx>

Holy Spirit University of Kaslik (USEK)

Założony w 1938 roku USEK jest powiązany z Kościołem Maronickim i znajduje się w Kaslik. Uniwersytet jest znany z programów z zakresu teologii, muzyki, inżynierii i biznesu. Wyróżnia się naciskiem na dziedzictwo kulturowe i innowacje, posiadając jedną z największych bibliotek i archiwów w Libanie.

Strona internetowa: <https://www.usek.edu.lb/en/home>

Beirut Arab University (BAU)

Założony w 1960 roku oferuje edukację głównie w języku arabskim, z integracją angielskiego i francuskiego w swoich programach. Uniwersytet jest znany z silnych wydziałów prawa, medycyny, stomatologii i inżynierii. BAU wyróżnia się również w naukach społecznych i architekturze, kładąc nacisk na praktyczne zastosowania i badania na rzecz społeczności.

Strona internetowa: <https://www.bau.edu.lb/>

6.9.2 Międzynarodowe instytucje badawcze i think tanki

W Libanie działają również międzynarodowe instytuty badawcze, które prowadzą projekty w różnych dziedzinach, od nauk społecznych po badania techniczne.

Middle East Institute

Think Tank i ośrodek kulturalny non-profit, założony w 1946 r. w Waszyngtonie, którego celem jest „poszerzanie wiedzy o Bliskim Wschodzie wśród obywateli Stanów Zjednoczonych i promowanie lepszego zrozumienia między mieszkańcami tych dwóch obszarów”, który współpracuje z libańskimi ośrodkami badawczymi, badającymi kwestie związane z polityką, społeczeństwem i kulturą Bliskiego Wschodu.

Strona internetowa: <https://www.mei.edu/podcast/middle-east-focus>

Transparency International

W ramach współpracy z międzynarodowymi organizacjami, Liban bierze udział w projektach mających na celu zwalczanie korupcji i poprawę przejrzystości instytucji publicznych. Główne fundusze TI pochodzą z Komisji Europejskiej.

Strona internetowa: <https://www.transparency.org/en/>

Carnegie Middle East Center

Część Carnegie Endowment for International Peace, ten think tank prowadzi badania na temat wyzwań politycznych i gospodarczych Bliskiego Wschodu, w tym Libanu.

Strona internetowa: <https://carnegieendowment.org/middle-east>

Lebanese Center for Policy Studies (LCPS)

Wpływowa libańska instytucja badawcza, która zajmuje się analizą polityczną i rzecznictwem, koncentrując się na reformach politycznych, zarządzaniu, rozwoju gospodarczym i polityce publicznej w Libanie.

Strona internetowa: <https://www.lcps-lebanon.org/>

Issam Fares Institute for Public Policy and International Affairs (AUB)

Część Uniwersytetu Amerykańskiego w Bejrucie (AUB). Instytut prowadzi badania na szeroki zakres tematów, w tym międzynarodowych relacji, polityki publicznej i regionalnego zarządzania.

Strona internetowa: <https://www.aub.edu.lb/ifi/Pages/default.aspx>

Arab Center for Research and Policy Studies

(Doha, Katar, z regionalnym naciskiem na Liban)

Ten wpływowy think tank prowadzi badania na temat politycznych i społecznych zagadnień w świecie arabskim, w tym Libanie, koncentrując się na kwestiach takich jak rządy, prawa człowieka i reformy polityczne.

Strona internetowa: <https://www.dohainstitute.org/en/pages/index.aspx>

Friedrich Ebert Foundation

Niemiecka fundacja polityczna, która promuje dialog polityczny i rozwój w Libanie. Działa na rzecz wspierania demokracji, sprawiedliwości społecznej i uczestnictwa politycznego.

Strona internetowa: <https://www.fes.de/en/>

UN Economic and Social Commission for Western Asia (ESCWA)

Z siedzibą w Bejrucie, ESCWA jest regionalnym organem Narodów Zjednoczonych, który koncentruje się na rozwoju gospodarczym i społecznym w regionie arabskim, w tym Libanie. Prowadzi badania i udziela rekomendacji na tematy takie jak zrównoważony rozwój, integracja regionalna i ramy polityczne.

Strona internetowa: <https://www.unescwa.org/>

6.9.3 Potencjalne zagrożenia w kontekście współpracy akademickiej i naukowej

Zależność od zagranicznych funduszy

Wiele projektów badawczych w Libanie jest finansowanych przez zagraniczne organizacje i rządy, co prowadzi do zależności od zagranicznych interesów i wpływów.

Manipulowanie wynikami badań

Ze względu na międzynarodowe powiązania akademickie, badania prowadzone w Libanie są wykorzystywane do promowania określonych interesów politycznych. Badania, które dotyczą delikatnych kwestii, takich jak konflikty, reforma rządu czy prawa mniejszości, mogą stać się narzędziem do wpływania na decyzje polityczne.

Wykorzystanie współpracy naukowej do wprowadzania obcych narracji politycznych

Część zagranicznych organizacji akademickich wprowadza do Libanu określone narracje polityczne, które są zgodne z interesami międzynarodowych graczy. Na przykład, naukowe projekty dotyczące demokracji, reform politycznych lub praw człowieka mogą być używane do wywierania presji na libański rząd w sprawach wewnętrznych.

Problemy związane z danymi i bezpieczeństwem informacji

Współpraca między różnymi instytucjami wiąże się z wymianą danych, które mogą być poufne lub wrażliwe. Brak odpowiednich zabezpieczeń może prowadzić do wycieków danych, naruszenia prywatności uczestników badań lub kradzieży własności intelektualnej.

6.10 Współpraca militarna i wojskowe formacje niepaństwowe

Armia libańska jest zależna od wsparcia międzynarodowego, szczególnie ze strony Stanów Zjednoczonych (szkolenie i uzbrojenie), Francji (wsparcie logistyczne) oraz Arabii Saudyjskiej (pomoc finansowa, choć w ostatnich latach ograniczona ze względu na działania Hezbollahu). Oprócz państw, w utrzymywanie pokoju i stabilności w regionie angażuje się również ONZ.

Najważniejszymi partnerami Libanu są:

1. USA

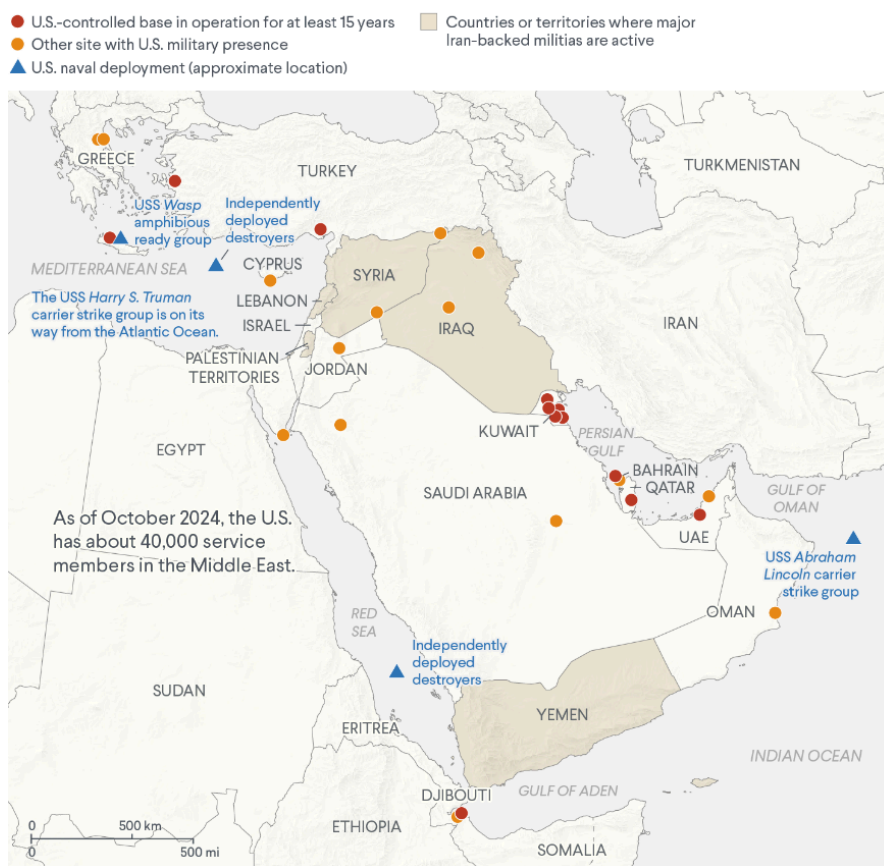
Współpraca militarna z USA obejmuje głównie dostarczanie sprzętu wojskowego, szkolenia dla sił zbrojnych Libanu, a także pomoc w zwalczaniu terroryzmu i organizacji militarnych, takich jak ISIS czy Al-Ka'ida. USA są jednym z kluczowych sojuszników wojskowych Libanu.

Jak możemy przeczytać na oficjalnej stronie U.S. Departament of State:

A amerykańska pomoc w zakresie bezpieczeństwa dla Libańskich Sił Zbrojnych (LAF) jest kluczowym elementem polityki USA wobec Libanu, mającej na celu wzmocnienie suwerenności Libanu, zabezpieczenie jego granic, przeciwdziałanie zagrożeniom wewnętrznym i zakłócanie ułatwień dla terrorystów. Kluczowe obszary współpracy obejmują bezpieczeństwo granic, bezpieczeństwo morskie, budowanie instytucji obronnych, transfery broni i walkę z terroryzmem.

Mapa przedstawiająca obecność wojsk amerykańskich na Bliskim Wschodzie z października 2024:

U.S. Military Presence in the Middle East as of October 1, 2024

Note: Locations of U.S. bases and sites are based on unclassified sources and do not include all bases and sites in the region.

Sources: Congressional Research Service; U.S. Naval Institute; Department of Defense; CFR research.

COUNCIL ON
FOREIGN
RELATIONS

2. Francja

Francja również angażuje się w pomoc wojskową dla Libanu, szczególnie po kryzysach i katastrofach, takich jak eksplozja w Bejrucie z 2020 r. Dodatkowo, Francja ma interes w utrzymaniu stabilności w Libanie, który jest w dużej mierze zależny od jej wsparcia militarnego i politycznego.

12 marca b.r. Liban i Francja podpisały porozumienie mające na celu wzmocnienie współpracy między ich siłami zbrojnymi. Umowa pozwoli Francji wesprzeć libańską armię w szkoleniu personelu medycznego, zapewnieniu dostaw materiałów i sprzętu medycznego oraz rozwoju klinik wojskowych.

W październiku 2024 r. Francja zobowiązała się przeznaczyć 100 mln euro na wsparcie Libanu, a prezydent Emmanuel Macron powiedział, że kraj ten potrzebuje „ogromnej pomocy”, gdyż izraelskie ataki spowodowały przesiedlenie ponad miliona osób.

3. ONZ (UNIFIL)

Siły pokojowe ONZ w Libanie (UNIFIL) mają na celu monitorowanie przestrzegania zawarcia rozejmu i zapewnienie stabilności na południowym pograniczu Libanu i Izraela. Ich obecność ma kluczowe znaczenie w utrzymaniu równowagi sił w regionie i monitorowaniu sytuacji związanej z Hezbollahem.

UNIFIL jest misją pokojową ONZ, co oznacza, że działania militarne ograniczają się do obrony własnej i działań prewencyjnych.

Zadania UNFIL:

- Monitorowanie tzw. błękitnej linii (Blue Line), która jest linią demarkacyjną między Libanem a Izraelem.
- Wspierają LAF w utrzymywaniu bezpieczeństwa na południu Libanu.
- Zapewniają bezpieczeństwo ludności cywilnej.

4. Syria

Współpraca wojskowa z Syrią była szczególnie silna przed wycofaniem syryjskich wojsk z Libanu w 2005 roku. Przez wiele lat wojska syryjskie były obecne w Libanie, a ich współpraca obejmowała m.in. wspólne operacje wojskowe, wymianę informacji wywiadowczych, a także wspieranie libańskich grup politycznych, które były lojalne wobec syryjskiego reżimu.

Syria od wielu lat udziela Hezbollahowi wsparcia, dostarczając broń i umożliwiając transport irańskiego uzbrojenia przez swoje terytorium do południowego Libanu.

Wojskowe formacje niepaństwowe w Libanie

W Libanie funkcjonują także wojskowe formacje niepaństwowe, które mają ogromny wpływ na politykę i bezpieczeństwo kraju.

W 2022 roku Stany Zjednoczone zapewniły Libańskim Siłom Zbrojnym (LAF) pomoc w zakresie bezpieczeństwa i szkolenia, a także współpracowały z organami ścigania, takimi jak Siły Bezpieczeństwa Wewnętrznego, w celu zwiększenia ich zdolności do prowadzenia operacji antyterrorystycznych oraz prowadzenia dochodzeń i ścigania lokalnych przypadków terroryzmu. Grupy terrorystyczne działające w Libanie obejmowały wskazane przez USA zagraniczne organizacje terrorystyczne, takie jak Hezbollah, Hamas, Palestyński Islamski Dżihad i ISIS.

Hezbollah

Hezbollah to główna siła paramilitarna w Libanie, która działa jako grupa bojowa, polityczna i społeczna. Organizacja ta, wspierana przez Iran oraz Syrię, jest uznawana za organizację terrorystyczną, a jej wpływy wykraczają poza Liban, angażując się w konflikty w Syrii oraz w inne regiony Bliskiego Wschodu.

Współpraca militarna z Iranem i Syrią są podstawą militarnego rozwoju Hezbollahu, który posiada potężną armię wyposażoną w broń i zaawansowane technologie. Hezbollah ma również silne powiązania z lokalnymi organizacjami i wspólnotami w Libanie, zwłaszcza wśród szyitów.

ISIS

ISIS chciało wykorzystać załamanie gospodarcze Libanu, aby spróbować odrodzić się w tym kraju. LAF dzięki przeszkoleniu zapewnionemu przez armię amerykańską, wykrywa i przeciwdziała działaniom terrorystycznym, które często swoje ogniwo mają w obozach dla palestyńskich uchodźców. Bojownicy ISIS próbują rekrutować w swoje szeregi Libańczyków, a także pozyskiwać broń i dojsia za pomocą uchodźców i podatnych obywateli.

Palestyński Islamski Dżihad

Palestyńska organizacja paramilitarna i terrorystyczna o profilu islamistycznym. Większość struktur PID znajduje się w Strefie Gazy i Libanie. Bojownicy często werbowani byli z obozów dla uchodźców na południu Libanu i szkoleni byli przez Syryjczyków oraz Hezbollah.

Fatah al-Islam

Sunnicka islamistyczna grupa bojowa założona w listopadzie 2006 r. w palestyńskim obozie dla uchodźców, znajdującym się w Libanie. Została opisana jako bojowy ruch dżihadystyczny, który czerpie inspirację z Al-Kaidy.

Islamski Ruch Zjednoczenia

Zwany także Islamskim Ruchem Jedności, jest libańską sunnicką muzułmańską partią polityczną. Odgrywa aktywną rolę w libańskiej polityce wewnętrznej od czasu libańskiej wojny domowej w latach 80-tych. Licząca 1000 osób milicja, zwana również „Tawheed”, została utworzona w 1982 r. i przeszkolona przez Organizację Wyzwolenia Palestyny (OWP), początkowo otrzymując lekką broń pochodzącą z zapasów Libańskich Sił Zbrojnych (LAF) i Sił Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ISF) lub zakupioną na czarnym rynku. Po wycofaniu się palestyńskich frakcji, umożliwiło to milicji IUM stworzenie zmechanizowanych sił zbrojnych.

Osbat al-Ansar

Sunnicka grupa fundamentalistyczna założona na początku lat 90. XX wieku, z główną bazą operacyjną w palestyńskim obozie dla uchodźców Ain al-Hilweh. Wyznają salaficką formę islamu i dążą do obalenia świeckiego rządu Libanu. Osbat el-Ansar otrzymywał broń i zaopatrzenie od libańskich sił bezpieczeństwa wewnętrznego i milicji powiązanych z rządem Seniora.

Siły Regulacyjne Kataeb

Należąca do libańskiej chrześcijańskiej partii Kataeb w latach 1961-1977. Milicja Kataeb, która walczyła we wczesnych latach libańskiej wojny domowej, była poprzedniczką Sił Libańskich.

Amal Movement

Szyicka grupa polityczna i paramilitarna, pierwotnie założona w celu obrony praw szyickiej ludności Libanu. Chociaż jest politycznie zintegrowana z systemem Libanu, jej skrzydło wojskowe historycznie działało poza kontrolą państwa.

Siły Libańskie (LF)

Pierwotnie chrześcijańska milicja podczas libańskiej wojny domowej, Siły Libańskie są obecnie partią polityczną, ale zachowują silną obecność wojskową i paramilitarną w niektórych społecznościach chrześcijańskich.

Syryjska Partia Socjal-Nacjonalistyczna (SSNP)

Partia polityczna z możliwościami paramilitarnymi, SSNP była historycznie obecna w Libanie, szczególnie w południowej i wschodniej części kraju, z kontrowersyjną ideologią opowiadającą się za ustanowieniem Wielkiej Syrii.

Libańskie milicje sunnickie

Mniejsze milicje sunnickie i grupy islamistyczne, takie jak Fatah al-Islam i Ahrar al-Sham, były obecne w Libanie, szczególnie w północnych regionach i obozach palestyńskich.

Szyckie grupy milicyjne powiązane z Iranem

Oprócz Hezbollahu istnieją mniejsze szyckie grupy milicyjne, które są powiązane z wpływami Iranu w regionie, czasami działając równolegle z Hezbollahem.

ROZDZIAŁ 7. Wybrane techniki i taktyki manipulacji, językowe mechanizmy perswazji, działania i efekty psychologiczne — identyfikacja i analiza

7.1 Kierunki i narracje rosyjskich operacji wpływu

Monitoring libańskiej przestrzeni informacyjnej wykazał systematyczną obecność krytyki pod adresem państw zachodnich oraz organizacji międzynarodowych. Za tym trendem stoją zewnętrzni aktorzy, głównie Rosja i Iran, którzy konsekwentnie budują negatywny wizerunek Zachodu, kwestionując szczerą jego pomocy i neutralność globalnych instytucji.

W działaniach propagandowych, szczególnie tych sprzyjających środowiskom proirańskim i prorosyjskim, często pojawiają się sugestie, że udzielana przez Zachód pomoc humanitarna czy finansowa jest jedynie pozorem. W narracjach tych przedstawia się ją jako narzędzie politycznej kontroli i ekonomicznego uzależnienia Libanu. Kraj ma rzekomo stawać się nie suwerennym partnerem, lecz „wasalem” państw europejskich czy Stanów Zjednoczonych, manipulowanym za pomocą sankcji i selektywnie dystrybuowanych funduszy.

Wprzęgnięcie sankcji w ten zestaw perswazji kształtuje negatywną opowieść o restrykcyjnym Zachodzie, który zamiast chronić prawa człowieka czy stabilność – jedynie pogłębia kryzys humanitarny. Efektem tych manipulacji jest próba przekonania Libańczyków, że to Europa i USA ponoszą moralną odpowiedzialność za braki w dostawach żywności, leków czy surowców energetycznych, a nie wewnętrzne czynniki czy działania ugrupowań zbrojnych.

Instytucje międzynarodowe w ogniu krytyki: Międzynarodowe organizacje pomocowe oraz ONZ i jej agendy również znalazły się na celowniku. Ich rola i skuteczność są podważane, a neutralność kwestionowana. Zrównuje się je z Zachodem, sugerując, że stoją za nimi potężne zachodnie państwa. W narracjach tych nie brakuje wątków dotyczących sytuacji na południu Libanu. Bierność lub zbyt łagodna postawa Zachodu wobec izraelskich działań militarnych jest rzekomo wykorzystywana za pomocą aparatu propagandy w rzekome przyzwolenie Zachodu na destabilizację regionu.

Efekt domina w społeczeństwie

Działania propagandowe znajdują podatny grunt w społeczeństwie zmęczonym kolejnymi kryzysami. Strach i frustracja, potęgowane trudną sytuacją humanitarną, sprawiają, że antyzachodnie komunikaty łatwo zyskują na wiarygodności, w tym nawet te wymierzone w szczerą inicjatyw pomocowych Zachodu. Choć faktyczne zaangażowanie Europy czy

Stanów Zjednoczonych w odbudowę i stabilizację Libanu jest realne, w operacjach propagandowych Iranu i Rosji jest poddane dezinformacji, oskarżeniom i rzekome manipulacje i chęć dominacji Zachodu nad Libanem. Obraz Zachodu jako cynicznego manipulatora nie powstał spontanicznie. To efekt działań informacyjnych prowadzonych konsekwentnie w libańskich mediach, które trafiają na podatny grunt społeczny. Choć rzeczywistość jest znacznie bardziej złożona, ten upraszczający, krytyczny wizerunek przyczynia się do dalszej polaryzacji opinii i utrudnia podejmowanie efektywnych działań stabilizujących.

Dyskredytacja Zachodu i instytucji międzynarodowych w Libanie to złożony i wielostronny proces informacyjny, oparty na manipulacji historycznymi zaszłościami, bieżącymi konfliktami oraz emocjonalnymi reakcjami społeczeństwa na cierpienie i kryzys humanitarny. Przy użyciu szeregu technik (od selektywnych faktów po narracje spiskowe), różnorodnych kanałów przekazu (media tradycyjne, internetowe, społeczne, liderzy opinii) i uwzględnieniu społeczno-politycznego kontekstu regionu, aktorzy zainteresowani podważeniem wpływów Zachodu skutecznie utrwalają wizję świata, w której to Zachód jest cynicznym manipulatorem, odpowiedzialnym za kryzysy i niesprawiedliwości dotyczące Liban.

Rosyjski aparat wpływu: Rosyjska aktywność w zakresie oddziaływania na libańską opinię publiczną ma charakter wielopoziomowy i jest ściśle powiązana z szerszą strategią Moskwy na Bliskim Wschodzie. Istotnym elementem jest fakt, że Rosja od kilku lat próbuje odgrywać rolę rozgrywającego w regionie, aktywnie ingerując w spory, kształtując narracje i budując swój status jako przeciwwagi dla Zachodu.

7.2 Główne techniki i taktyki Rosji

Dyskredytacja Zachodu i instytucji międzynarodowych: Aby skutecznie zdyskredytować Zachód, autorzy tych narracji sięgają do głęboko zakorzenionych w libańskim społeczeństwie resentymentów, nieufności i traum wynikających z burzliwych dziejów regionu. Przykładowe czynniki uwzględniane w kształtowaniu przekazu to dziedzictwo kolonializmu i mandatów. W świadomości części społeczeństwa wciąż żywe są wspomnienia kolonialnej obecności Francji i Wielkiej Brytanii w rejonie Lewantu. Narracje antyzachodnie odwołują się do tego dziedzictwa, sugerując, że dzisiejsze próby „pomocy” to kontynuacja dawnych, imperialnych polityk.

Do działań dyskredytacyjnych jest intensywnie wykorzystywany konflikt arabsko-izraelski: Wiele państw zachodnich jawi się jako stronnicy partner Izraela. Każda bierność Zachodu wobec działań izraelskich w Libanie lub brak stanowczej reakcji jest wykorzystywana do oskarżeń o podwójne standardy i uprzedzenia.

Dyskredytacja nie ogranicza się do jednego typu medium, lecz obejmuje szerokie spektrum kanałów, tak by zdominować informacyjną przestrzeń Libanu:

- **Media tradycyjne** (telewizja, radio, prasa): Zwłaszcza stacje telewizyjne i radiowe powiązane z aktorami proirańskimi czy prorosyjskimi (np. Al-Manar związany z Hezbollahem) regularnie emitują materiały podważające intencje i skuteczność działań Zachodu. W serwisach informacyjnych, programach publicystycznych czy

reportażach podkreśla się rzekomy brak neutralności sił międzynarodowych (np. UNIFIL), sugerując, że są one bierne wobec agresji Izraela lub ukrycie wspierają określone interesy.

- **Portale internetowe i media społecznościowe:** Artykuły, posty i komentarze w mediach społecznościowych, głównie w języku arabskim, przywołują anegdotyczne przykłady niepowodzeń zachodniej pomocy lub przytaczają niezweryfikowane informacje sugerujące korupcję i niekompetencję zachodnich organizacji w Libanie. Materiały te są często wzmacniane dzięki działaniu botów, farm trolli oraz kampanii mikrotargetowania, docierając do konkretnych grup społecznych (np. młodych bezrobotnych, ofiar konfliktów czy mniejszości religijnych).
- **Wypowiedzi liderów opinii i duchowych autorytetów:** Należy podkreślić, że nie tylko media, ale również duchowni, lokalni politycy, przywódcy milicji oraz liderzy plemienni odgrywają rolę w kształtowaniu opinii publicznej. Głoszone przez nich kazania, wystąpienia publiczne czy przemówienia na wiecach politycznych mogą zawierać przekazy o rzekomym cynizmie i hipokryzji Zachodu, co wzmocnione jest ich autorytetem i zaufaniem, jakim darzą ich społeczności.

W celu skutecznego podważenia reputacji Zachodu i instytucji międzynarodowych stosuje się szereg wyrafinowanych technik psychologicznych i retorycznych:

- **Selektywne dobieranie faktów:** Z całego spektrum działań Zachodu wybiera się te wydarzenia, które źle wyglądają w oderwaniu od kontekstu (np. opóźnienie w dystrybucji pomocy humanitarnej lub znikoma reakcja na konkretne incydenty) i przedstawia się je jako dowód na złe intencje lub obojętność.
- **Generalizacja i hipersimplifikacja:** Skrajne przypadki lub incydenty przedstawia się jako regułę, budując ogólny obraz Zachodu jako monolitycznej siły dążącej do dominacji.
- **Personalizacja i demonizacja liderów Zachodu:** Osoby reprezentujące państwa zachodnie (dyplomatów, przedstawicieli misji zagranicznych, ekspertów) ukazuje się jako cynicznych technokratów lub szpiegów działających na szkodę Libanu. Podkreślanie różnic kulturowych i światopoglądowych służy budowie podziałów i wzmocnieniu negatywnych emocji.
- **Narracje spiskowe:** Sugerowanie istnienia „ukrytych planów” Zachodu (np. chęci kontroli surowców, narzucenia kultury zachodniej, utrzymania nierównowagi sił w regionie) przyczynia się do pogłębiania paranoi informacyjnej i braku zaufania. Każde działanie czy gest Zachodu może w tej ramie interpretacyjnej zostać uznane za element szerszego planu manipulacji.

Kreowanie wizerunku alternatywnego obrońcy: Dyskredytacja Zachodu jest nierozzerwalnie związana z równoczesnym budowaniem pozytywnego wizerunku innych aktorów – np. Iranu, Hezbollahu czy Rosji. Dzięki temu odbiorca otrzymuje prosty, dychotomiczny obraz świata:

- Zachód (i międzynarodowe organizacje): moralnie upadły, manipulujący, nieautentycznie pomagający, obojętny na cierpienie Libanu.

- Alternatywni partnerzy (Iran, Rosja, Hezbollah): odważni, niezależni, autentycznie zainteresowani losem Libańczyków, gotowi „wezwać Izrael do wycofania się” lub zapewnić realną ochronę przed agresją z zewnątrz.

W ten sposób, każde osłabienie zaufania do Zachodu automatycznie wzmacnia przekonanie, że lepszym i bardziej wiarygodnym sojusznikiem jest któryś z konkurentów, co pozwala na redystrybucję wpływów politycznych i gospodarczych w regionie.

W październiku 2024 r., gdy sytuacja w Libanie jest wyjątkowo trudna (lądowe ataki Izraela, kryzys humanitarny, problemy zdrowotne, migracja ludności, wzrost napięć wokół misji pokojowych), dyskredytacja Zachodu trafia na szczególnie podatny grunt społeczny. W atmosferze lęku, niepewności, zmęczenia kolejnymi kryzysami i frustracji z powodu braku skutecznych rozwiązań, łatwiej jest nakreślić obraz „innych”, którzy nie pomagają lub pomagają niewystarczająco.

- **Wykorzystanie incydentów punktowych:** Gdy izraelskie naloty powodują ofiary wśród dziennikarzy, a reakcje społeczności międzynarodowej są powściągliwe, narracje antyzachodnie podkreślają tę bierność. W efekcie każda kolejna tragedia może być dowodem na to, że Zachód „odwraca wzrok” lub „przyswala” na okrucieństwa.
- **Łączenie kryzysów humanitarnych z politycznymi:** Trudności z dostępem do wody, leków, czy schronienia tłumaczone są rzekomą polityką nacisku, sankcjami lub celowym nieudolnym zarządzaniem pomocą międzynarodową pod egidą Zachodu. W ten sposób polityczny konflikt staje się także konfliktem moralnym.

Effekt kuli śnieżnej i utrwalenie przekonań: W miarę jak narracje te powtarzają się w różnych mediach i są powielane przez wpływowych liderów opinii, tworzy się efekt kuli śnieżnej, w którym coraz trudniej o obiektywną weryfikację faktów. Społeczeństwo, bombardowane stroniczymi przekazami, buduje sobie uproszczony obraz świata, w którym nieufność wobec Zachodu staje się normą, a kwestionowanie tych też wymaga dużego wysiłku intelektualnego i dostępu do alternatywnych, niezależnych źródeł informacji.

Narracja o „wasalizacji” Libanu przez Zachód: Rosyjska propaganda lansuje tezę, że zachodnia pomoc humanitarna i finansowa jest jedynie narzędziem podporządkowywania Libanu ekonomicznym i politycznym interesom Europy i USA.

Narracja o „wasalizacji” Libanu przez Zachód jest starannie skonstruowanym komunikatem psychologicznym, który wykorzystuje szereg technik manipulacji i perswazji: od selektywnego doboru faktów po grę na emocjach narodowych, od narracji spiskowych po autorytet lokalnych liderów. Celem jest nie tylko zdyskredytowanie Zachodu, ale również zamknięcie społeczeństwa libańskiego w mentalnej pułapce nieufności. Dzięki takiemu przekazowi, aktorzy go rozpowszechniający mogą łatwiej realizować własne interesy polityczne, a społeczeństwo, zdeorientowane i pełne wątpliwości, staje się bardziej podatne na wpływy zewnętrzne.

- **Konstrukcja świata wroga:** Narracja o „wasalizacji” opiera się na binarnym podziale rzeczywistości: „my” (Libańczycy, regionalne siły oporu) kontra „oni” (Zachód – UE, USA, często również NATO czy ONZ i ich agendy). Zachód jest tu definiowany jako potężna, zewnętrzna siła, która nie szanuje suwerenności Libanu, dąży do jego podporządkowania i pozbawienia podmiotowości. Każdy gest pomocy, inicjatywy

pokoju czy wysiłki dyplomatyczne Zachodu są interpretowane jako przejaw skrytej dominacji.

- **Podstawa moralna i emocjonalna:** Uderza się w sferę emocji – dumę, godność narodową, wrażliwość na niesprawiedliwość. Libańska opinia publiczna otrzymuje komunikat: „Zachód traktuje nas protekcjonalnie, jak swoich poddanych. Nie jesteśmy równymi partnerami, lecz pionkami w grze mocarstw”. Takie ujęcie wywołuje gniew, sprzeciw i przekonanie, że relacje z Zachodem są z natury nieuczciwe.
- **Historyczne konotacje:** Narrację o wasalizacji pogłębia wykorzystywanie historycznych doświadczeń regionu – kolonializmu, mandatów Ligi Narodów po I wojnie światowej, ingerencji mocarstw zewnętrznych w sprawy Lewantu. W ten sposób współczesne działania Zachodu zostają przedstawione jako kontynuacja dawnych form dominacji. Podłączenie do historycznych resentymentów zwiększa siłę przekazu, bo odwołuje się do pamięci zbiorowej i narodowych traum.

W analizowanym okresie w libańskim środowisku informacyjnym pojawia się coraz więcej przekazów kwestionujących szczerą i bezinteresowną działalność podejmowaną przez państwa zachodnie (UE, USA) oraz organizacje międzynarodowe (ONZ, WHO, instytucje finansowe). Pomoc humanitarna, wsparcie infrastrukturalne czy inicjatywy dyplomatyczne przedstawiane są jako element strategicznych zabiegów mających uzależnić Liban i pozbawić go suwerenności. Taka narracja – określana jako „wasalizacja” – stanowi narzędzie wywierania psychologicznej presji na opinię publiczną i kształtowania negatywnego wizerunku Zachodu.

Świat przedstawiany jest w kategoriach konfrontacji „my” (Libańczycy i ich regionalni sojusznicy) kontra „oni” (Zachód – USA, UE, międzynarodowe organizacje). Zachód ukazywany jest jako podmiot dążący do dominacji i kontroli, a Liban jako ofiara tej polityki. Każda forma wsparcia ze strony Zachodu (żywność, leki, inwestycje, kredyty) interpretowana jest jako środek do uzależnienia Libanu. Pomoc humanitarna staje się „narzędziem kontroli”, a działania instytucji międzynarodowych – instrumentem politycznego nacisku. Perswazje odwołują się również do wrażliwości wynikającej z doświadczeń kolonialnych. Odwołania do kolonialnej przeszłości i wcześniejszych ingerencji mocarstw zewnętrznych w regionie Lewantu wzmacniają poczucie krzywdy. Odbiorcy są zachęceni do postrzegania obecnych relacji z Zachodem jako kontynuacji dawnych form dominacji. Równoległe z krytyką Zachodu narracja ta buduje pozytywny wizerunek innych aktorów (np. Iranu, Rosji, Hezbollahu) jako prawdziwych przyjaciół Libanu, oferujących wsparcie pozbawione „ukrytych haczyków”. Wiodące techniki:

- **Wzbudzanie emocji i granie na tożsamości narodowej:** Narracje wykorzystują dumę, lęk i gniew, aby wywołać sprzeciw wobec domniemanego podporządkowania. Hasła o „wasalizacji” silnie oddziałują na emocje, ograniczając skłonność do racjonalnej analizy faktów.
- **Kontekst historyczny i pamięć zbiorowa:** Przypominanie doświadczeń kolonialnych i mandatowych ma na celu pokazanie, że dzisiejsze działania Zachodu są powtórką dawnych dominacyjnych praktyk, przez co nabierają większej wiarygodności w oczach odbiorców.

- **Narracje spiskowe i insynuacje:** Każdy ruch Zachodu prezentuje się jako element większego planu uzależnienia Libanu. W ten sposób wzmacnia się atmosferę podejrzliwości i utrudnia budowanie zaufania.

Narracja o „wasalizacji” Libanu przez Zachód jest efektem skoordynowanych działań informacyjno-psychologicznych, skierowanych na wywołanie nieufności i niechęci wobec państw zachodnich i instytucji międzynarodowych.

Kontestowanie sankcji: Rosja wskazuje, że sankcje nakładane przez Zachód (w tym UE i USA) są moralnie naganne, ponieważ pogłębiają kryzys humanitarny w Libanie. W ten sposób Rosja kreuje siebie na aktora, który nie stosuje podobnych metod i stawia „dobro ludności” ponad geopolitykę.

Kontestowanie sankcji w rosyjskiej propagandzie polega na celowym kształtowaniu przekazu, który nadaje tym środkom wyłącznie negatywne, a zarazem niesprawiedliwe znaczenie. Zamiast przedstawiać sankcje jako narzędzie służące presji na agresywne, niedemokratyczne lub łamiące prawa człowieka reżimy, rosyjskie przekazy informacyjne pokazują je jako atak na ludność cywilną i „niewinnych” obywateli. Celem jest wywołanie u odbiorców emocjonalnej reakcji, oburzenia i poczucia moralnej krzywdy wyrządzonej społeczeństwu przez Zachód.

Główne elementy tej narracji to:

- **Przemodelowanie winy i odpowiedzialności:** Zamiast wskazywać, że sankcje mają skłonić władze danego kraju do zmiany działań naruszających prawo międzynarodowe, propaganda rosyjska przenosi akcent na społeczeństwo. W rezultacie, to nie agresywne działania władz są przyczyną obostrzeń, lecz sankcje same w sobie stają się elementem „agresji” Zachodu wobec zwykłych ludzi.
- **Dehumanizacja i upraszczanie Zachodu:** Zachód prezentowany jest jako blok cyniczny, kierujący się wyłącznie własnym interesem, celowo zadający cierpienie, aby podporządkować sobie inne państwa. Taki przekaz wzmacnia nastroje antyzachodnie, kreując obraz wroga, który posługuje się sankcjami jak bronią masowego rażenia.
- **Narracja o sankcjach jako narzędziu neokolonializmu:** W ramach tej propagandy sankcje przedstawia się jako kontynuację dawnych form dominacji i próbę „wasalizacji” państw, w tym regionów takich jak Bliski Wschód. Przekaz sugeruje, że to wyrafinowana metoda utrzymywania wpływów i osłabiania suwerennych decyzji innych krajów.
- **Wzmacnianie poczucia moralnej wyższości Rosji i jej sojuszników:** Kontestując zachodnie sankcje, rosyjskie media przedstawiają Moskwę oraz jej partnerów jako strony poszkodowane, a przy tym „moralnie lepsze”, ponieważ nie stosują podobnych metod przymusu. W efekcie odbiorcy mają odnieść wrażenie, że Rosja dąży do „sprawiedliwych” relacji międzynarodowych, przeciwstawiając się „bezdusznej” polityce sankcyjnej Zachodu.

Efekty psychologiczne i polityczne: Taka narracja ma za zadanie skonsolidować wsparcie społeczne wokół własnych władz i sojuszników, budować negatywne emocje wobec Zachodu oraz wzmacniać przekonanie, że to właśnie kraje zachodnie odpowiadają za trudną sytuację gospodarczą i humanitarną, a nie działania reżimów, które sankcje mają powstrzymać lub ukarać. W ten sposób propaganda rosyjska próbuje zneutralizować skutki polityki sankcyjnej i podważyć jej legitymację w oczach opinii publicznej.

Podważanie wiarygodności organizacji międzynarodowych: Sugestia, że ONZ, WHO i inne podmioty są sterowane przez Zachód, ma na celu wytworzenie w społeczeństwie libańskim nieufności wobec neutralnych, globalnych instytucji pomocowych. To prowadzi do osłabienia ich zdolności do skutecznego działania, a zatem i do pogłębienia kryzysu, co pośrednio sprzyja rosyjskim wpływom (Rosja przedstawia się jako alternatywny, niezależny partner).

Wzmacnianie i wspieranie narracji proirańskich oraz pro-Hezbollah: Rosyjskie media i kanały informacyjne działające w Libanie (w tym przekazniki medialne dostępne w języku arabskim) wykorzystują narracje Al-Manar (kanał pro-Hezbollah) oraz innych proirańskich źródeł w celu ukazania Hezbollahu jako bohaterskiego obrońcy Libanu.

Działania te mają wzmocnić wrażenie, że wspólnym mianownikiem Rosji, Iranu i Hezbollahu jest przeciwstawianie się Izraelowi oraz „zachodnim manipulatorom”. W ten sposób Rosja buduje front z aktorami antyzachodnimi, zyskując poparcie i sympatię lokalnej opinii publicznej, szczególnie tej zorientowanej antyizraelsko, antyamerykańsko czy antyeuropejsko. Celowe promowanie przekazów, które przedstawiają Iran i powiązane z nim grupy (szczególnie Hezbollah) w pozytywnym, heroicznym świetle ma na celu ukazanie alternatywnego bloku polityczno-ideologicznego jako właściwego sojusznika i obrońcy interesów społeczności lokalnych.

Kluczowe elementy tej strategii:

Gloryfikacja sił proirańskich jako obrońców suwerenności: Perswazja nadaje Hezbollahowi oraz innym ugrupowaniom proirańskim status „bohaterów”, którzy są jedyną realną przeciwwagą dla sił zachodnich i ich sojuszników (np. Izraela). W narracji uwypukla się ich rolę w stawianiu oporu zewnętrznej agresji oraz w obronie integralności terytorialnej i godności narodu.

Eksponowanie moralnej wyższości nad Zachodem: Perswazja zestawia wizję Iranu i Hezbollahu, jako stron solidarnych i bezinteresownych, z wizerunkiem Zachodu wykorzystującego sankcje, presję ekonomiczną i ingerencję polityczną do „wasalizacji” regionu. W ten sposób podkreśla się moralną czystość proirańskich sił, kreując je na etyczną alternatywę wobec cynicznych praktyk Zachodu.

Budowanie poczucia wspólnoty interesów: Propaganda łączy działania Iranu i Hezbollahu z potrzebami i aspiracjami lokalnych społeczności. W materiałach propagandowych podkreśla się, że Iran i Hezbollah udzielają realnego wsparcia, czy to poprzez pomoc wojskową (w obronie przed wrogiem), czy humanitarną (w zakresie dostaw żywności, medykamentów, infrastruktury), a nie – jak sugeruje narracja – jedynie obietnic bez pokrycia, typowych dla Zachodu.

Kontekst historyczny i kulturowy: Działania proirańskie i pro-Hezbollah osadzone są w dłuższej perspektywie dziejowej, przypominającej o wcześniejszych ingerencjach mocarstw zachodnich. Ma to wzbudzić w odbiorcach przekonanie, że siły proirańskie są kontynuatorami autentycznej walki o wolność i godność narodową, podczas gdy Zachód trwa w roli niezmiennego, kolonialnego dominatora.

W ten sposób wzmacnianie i wspieranie narracji proirańskich oraz pro-Hezbollah ma przekonać opinię publiczną, że jedynie sojusz z tymi siłami jest gwarancją realnej suwerenności, bezpieczeństwa i dobrobytu. Odbiorcy stopniowo zaczynają postrzegać Zachód jako niegodnego zaufania, a Iran i Hezbollah jako prawdziwych obrońców, skutecznie chroniących interesy lokalnych społeczności. To sprzyja rozszerzaniu wpływów Iranu w regionie i utrudnia podejmowanie współpracy z instytucjami międzynarodowymi kontrolowanymi przez kraje zachodnie.

Narzucanie alternatywnych ram moralnych: Rosyjskie przekazy często podkreślają „moralną odpowiedzialność” Zachodu za kryzys humanitarny, przypisując winę za destabilizację regionu działaniom politycznym i wojskowym państw zachodnich. W ten sposób Rosja odwraca uwagę od własnych interesów i wywiera nacisk moralny na publiczność, starając się zbudować przekonanie, że to Zachód – a nie Rosja – doprowadza do eskalacji problemów.

Budowanie opozycji moralnej (Rosja i sojusznicy jako strona dobra vs. Zachód jako cyniczny agresor) to klasyczna technika dezinformacyjna, wzmacniająca emocjonalne podstawy percepcji wydarzeń. Perswazja w tym zakresie opiera się na wprowadzeniu takiego sposobu interpretacji wydarzeń, w którym Rosja oraz jej sojusznicy jawią się jako bardziej moralni, autentyczni i sprawiedliwi niż państwa Zachodu. Zamiast przyjmować ogólnie akceptowane standardy międzynarodowe czy normy humanitarne, rosyjski przekaz próbuje stworzyć nowy układ odniesienia – alternatywną skalę wartości – w której dobre i złe działania mierzone są według kryteriów korzystnych dla Moskwy i jej partnerów.

Kluczowe elementy tej strategii:

- **Redefiniowanie pojęć dobra i zła:** Zgodnie z alternatywną ramą moralną, Rosja i jej sojusznicy (np. Iran, Hezbollah) przedstawiani są jako siły broniące suwerenności, godności, bezpieczeństwa i dobrobytu społeczności lokalnych. Jednocześnie Zachód, ONZ czy inne organizacje międzynarodowe ukazywane są jako cyniczni manipulatorzy, którzy deklarując „pomoc humanitarną” czy „pokojowe wysiłki”, w rzeczywistości dążą do dominacji i wyzysku.
- **Zastąpienie uniwersalnych norm selektywnymi wartościami:** Zamiast opierać się na międzynarodowych standardach (prawa człowieka, neutralność humanitarna, poszanowanie rezolucji ONZ), propaganda rosyjska kreuje wartości takie jak lojalność wobec sojuszników, przeciwstawianie się sankcjom, przeciwstawianie się „imperialistycznym” wpływom Zachodu. W tej logice to nie niezależna pomoc humanitarna jest moralnym dobrem, lecz wsparcie stron otwarcie wrogich Zachodowi.

- **Moralna odpowiedzialność za kryzys po stronie Zachodu:** Zastosowana perswazja przypisuje odpowiedzialność za kryzysy gospodarcze, humanitarne i polityczne w Libanie – wywołane m.in. przez lokalne czynniki – głównie Zachodowi i jego polityce sankcji czy selektywnego wsparcia. Rosja przedstawia samą siebie jako obrońcę Libanu, który ma moralne prawo krytykować nieskuteczne i egoistyczne działania przeciwników. Narzucenie alternatywnych ram moralnych ma wywołać w libańskim społeczeństwie przekonanie, że rzeczywiste dobro nie jest wcale po stronie państw zachodnich i organizacji międzynarodowych, lecz po stronie tych, którzy ośmielają się je krytykować i przeciwstawiać się im. Ten zabieg psychologiczny pozwala rosyjskiej propagandzie skutecznie podważać uniwersalne wartości oraz legitymizację podmiotów dążących do stabilizacji i pomocy, utrudniając odbudowanie zaufania do zachodnich inicjatyw i wzmacniając pozycję Rosji i jej sojuszników jako rzekomych obrońców prawdziwej moralności.

7.3 Zastosowanie emocji w rosyjskich działaniach psychologicznych prowadzonych w Libanie przeciwko Zachodowi

Rosyjskie przekazy informacyjne i propagandowe w libańskim środowisku medialnym są starannie skomponowane tak, aby oddziaływać na głębokie pokłady emocji społecznych, wzmacniać nieufność wobec Zachodu i promować narrację korzystną dla Rosji oraz jej regionalnych sojuszników. Rosyjska propaganda, operując w libańskim środowisku informacyjnym, niejednokrotnie podkreśla potencjalne negatywne konsekwencje działań Zachodu. Ukazuje np. sankcje jako narzędzie mogące doprowadzić do braków w żywności, lekach czy dostępie do energii. Wskazuje na rzekome próby Zachodu destabilizowania sytuacji politycznej – od ingerencji w procesy wyborcze po ciche wspieranie grup terrorystycznych. W przekazach propagandowych i internetowych (portale społecznościowe, kanały informacyjne, komunikatory) powielane są wizje „czarnego scenariusza”: pogłębienie chaosu, narastający konflikt z Izraelem, eskalacja przemocy oraz bezradność instytucji międzynarodowych wobec działań Zachodu.

Początkowo strach przejawia się w obawie o podstawowe bezpieczeństwo fizyczne i ekonomiczne rodziny, społeczności lokalnej oraz całego państwa. Odbiorcy pod wpływem takiego przekazu zaczynają postrzegać wszelką współpracę z Zachodem jako ryzyko, nie zaś szansę na stabilizację. Lęk sprzyja poszukiwaniu „obrońców” oferujących alternatywne drogi – tu wkracza Rosja, która kreuje się jako przeciwwaga dla zachodnich wpływów. W efekcie strach napędza poszukiwanie gwaranta bezpieczeństwa, którym ma być Moskwa lub jej sojusznicy.

Gniew i oburzenie: Rosyjskie przekazy regularnie akcentują moralną niesprawiedliwość i hipokryzję Zachodu. Przykład: kiedy Izrael dokonuje nalotów na cele w Libanie, propaganda rosyjska podkreśla brak adekwatnej reakcji ze strony zachodnich rządów i organizacji międzynarodowych. Widz lub czytelnik może poczuć oburzenie, widząc rażący kontrast między

deklarowanymi ideałami (demokracją, prawami człowieka) a rzeczywistym zachowaniem Zachodu. W mediach opisuje się sytuacje, w których sankcje lub warunkowa pomoc humanitarna sprawiają wrażenie celowego pogarszania sytuacji ludności cywilnej. Sugestie, że Zachód decyduje, komu i kiedy pomóc, budzą gniew i poczucie, że Libańczycy są traktowani jak pionki na geopolitycznej szachownicy.

Oburzenie skłania do poszukiwania winnych i może prowadzić do radykalizacji poglądów. Gniew sprawia, że odbiorcy łatwiej zaakceptują narracje proponujące jednoznaczną interpretację: „Zachód jest oprawcą, a Rosja z sojusznikami to jedyni obrońcy”. W takiej atmosferze społecznej gniew może przekładać się na realne działania – od protestów antyzachodnich, przez bojkot inicjatyw o zachodnim rodowodzie, aż po większą akceptację dla sił politycznych i militarnych przeciwstawiających się Zachodowi.

Poczucie krzywdy i niesprawiedliwości: Rosyjska propaganda odwołuje się do długotrwałego poczucia zaniedbania regionu przez społeczność międzynarodową. Podkreśla brak odpowiedniego wsparcia dla libańskiej gospodarki czy infrastruktury przy jednoczesnym stosowaniu sankcji ograniczających możliwości rozwoju. Wskazuje przykłady selektywnego stosowania zasad moralnych przez Zachód: potępienie jednych aktorów za drobne przewinienia, przy milczeniu wobec poważnych naruszeń dokonywanych przez sprzymierzeńców Zachodu. Medialnie eksponuje się historie rodzin dotkniętych kryzysem, którym UE czy USA nie pomogły „wystarczająco”, wzbudzając empatię i poczucie niesprawiedliwości.

Poczucie krzywdy przekłada się na głęboką nieufność wobec wszelkich inicjatyw zachodnich. To emocja, która pozostaje na długo, utrwalając obraz Zachodu jako cynicznego gracza. Społeczeństwo, czując się pokrzywdzone, jest bardziej skłonne przyjmować propozycje aktorów przedstawiających się jako jedyni autentyczni sojusznicy – tu ponownie pojawia się Rosja, która retorycznie podkreśla swoją rzekomą bezinteresowność i gotowość do wsparcia.

Wstyd i upokorzenie: Komunikaty eksponują Liban jako marionetkę zachodnich interesów lub pole manewru dla polityki USA i UE. Wskazywanie na polityczną słabość libańskich elit mających ulegać presji Zachodu (np. w kwestii sankcji na państwa sąsiednie czy przyjmowania zagranicznych dyktatów) pogłębia poczucie utraty godności narodowej. Rosja konstruuje narrację, w której to Zachód odpowiada za sytuację, w której Liban nie może w pełni decydować o własnej przyszłości. W ten sposób obraz Libanu jako „klienta” czy „wasala” Zachodu budzi wstyd z powodu braku podmiotowości.

Upokorzenie jest niezwykle silnym motywatorem do odrzucenia obcych wpływów. Społeczeństwo, doświadczając poczucia poniżenia, zaczyna żądać rehabilitacji własnej godności. Propaganda rosyjska oferuje „wyzwolenie” spod zachodnich wpływów jako drogę do odzyskania honoru narodowego.

Nadzieja i duma (w kontrze do Zachodu): Mimo dominacji emocji negatywnych, rosyjskie komunikaty potrafią wplatać również elementy nadziei – pokazując, że istnieje alternatywna droga. Podkreśla się, że Rosja i jej sojusznicy (np. Iran, Hezbollah) są gotowi do realnej pomocy, bez sankcji czy warunków. Media mogą prezentować projekty infrastrukturalne realizowane lub finansowane przez aktorów niezachodnich, ukazując je jako dowód, że można inaczej. Poprzez relacjonowanie dyplomatycznych inicjatyw Rosji, jej apele o pokój i propozycje

inwestycji, buduje się w odbiorcach poczucie, że Rosja jest kimś więcej niż tylko przeciwwagą dla Zachodu – jest gwarantem lepszej przyszłości.

Nadzieja i duma stanowią emocje cementujące antyzachodnią postawę. Po negatywnej dekonstrukcji wizerunku Zachodu (strach, gniew, wstyd) następuje etap konstruktywny: wzmocnienie tożsamości narodowej i poczucia wartości poprzez sojusz z Rosją. Duma narodowa jest tu silnie powiązana z odrzuceniem rzekomego zachodniego paternalizmu.

Rosyjskie działania psychologiczne nie opierają się wyłącznie na jednorazowych przekazach. Emocje są podsycane cyklicznie i wielostronnie: poprzez artykuły, reportaże, komentarze ekspertów, wypowiedzi wpływowych osobistości publicznych, kampanie w mediach społecznościowych. Istotne jest również kojarzenie sytuacji lokalnych z globalnymi schematami: np. porównanie sankcji wobec Rosji do sankcji wobec Libanu czy innych krajów regionu. W ten sposób emocje wobec Zachodu stają się uniwersalne – „Zobaczcie, oni zawsze działają w ten sam sposób – niszczą, sankcjonują i karzą”. Ukryty cel: emocje mają doprowadzić do zablokowania racjonalnej analizy i oceny faktów. Pod wpływem silnych uczuć odbiorcy przestają weryfikować informacje, stając się bardziej podatni na teorie spiskowe czy uproszczone wytłumaczenia.

Rosja stara się wzbudzić pozytywne emocje w społeczeństwie libańskim, aby budować swój pozytywny wizerunek i zyskać przychylność opinii publicznej. W przeciwieństwie do przekazów wymierzonych w Zachód, w których dominują emocje negatywne (strach, gniew, poczucie krzywdy), komunikaty prorosyjskie odwołują się do emocji o wydźwięku pozytywnym lub kojącym, mając na celu ustanowienie Rosji jako preferowanego partnera i gwaranta lepszej przyszłości.

Rosyjskie media i kanały informacyjne działające w regionie akcentują gotowość Moskwy do pomocy w odbudowie infrastruktury, służby zdrowia czy edukacji w Libanie. Podkreśla się alternatywną ścieżkę rozwoju, wolną od sankcji i presji politycznej ze strony Zachodu. Rosja przedstawia swoje wsparcie jako długofalowe i konstruktywne, bez „drugiego dna” i warunków wstępnych.

Efekt psychologiczny:

- Nadzieja wynika z sugestii, że Rosja może pomóc wydobyć Liban z kryzysu.
- Optymizm rodzi się, gdy odbiorca ma wrażenie, że istnieje możliwość poprawy warunków życia, stabilizacji i bezpieczeństwa.
- Utrwala się przekonanie, że Rosja potrafi dać to, czego Zachód – w narracji rosyjskiej – nie zapewnia: realnej perspektywy na lepszą przyszłość.

7.4 Chiński aparat wpływu

Chińskie działania w Libanie w przedstawionym materiale są mniej wyraziste, mniej skoncentrowane na bezpośrednim antagonizowaniu stron. Chiny jawią się raczej jako podmiot wzywający do deeskalacji, pokoju i ochrony ludności cywilnej. Różnica polega na braku intensywnego wykorzystywania antyzachodnich i antyizraelskich narracji. Chiny nie stają po żadnej stronie w sposób manifestacyjny. Taka postawa pozwala Pekinowi unikać bezpośrednich oskarżeń o manipulację przekazem i uchodzić za gracza wyważonego.

Chińskie perswazje koncentrują się na rzekomej potrzebie stabilności i rozwiązywania konfliktów na drodze dialogu. Pozwala to Chinom kreować się jako aktor, który potencjalnie może wesprzeć proces pokojowy lub rozwojowy w Libanie, a nie jako strona konfliktu. W dłuższej perspektywie sprzyja to rozszerzaniu chińskich wpływów gospodarczych (np. w ramach Inicjatywy Pasa i Szlaku) oraz politycznych, gdyż takie państwo będzie odbierane jako przewidywalne i nie eskalujące sytuacji. Chiny, przedstawiając się jako kraj niez zaangażowany w konflikty, dąży do zbudowania reputacji podmiotu racjonalnego, nie kontrowersyjnego i poszukującego rozwiązań. Chińskie działania informacyjne i ich efektywność ma swoje oparcie w działaniach Rosji, która stawia na intensywną, konfrontacyjną propagandę, otwarcie kwestionując wiarygodność Zachodu, wspierając lokalnych sojuszników (Iran, Hezbollah) w wojnie narracyjnej przeciw Izraelowi i zachodnim państwom oraz wykorzystując każdą okazję do zdyskredytowania międzynarodowych organizacji. Rosyjskie metody są silnie nacechowane ideologicznie i emocjonalnie – mają wprost wywołać nieufność i wrogość wobec Zachodu. Chiński i rosyjski zbiór perswazji realizują podobne cele w inny sposób i wzajemnie wspierają się.

Poniższa analiza w jeszcze bardziej szczegółowy sposób przedstawia różnice w mechanizmach perswazji językowej stosowanych przez Rosję i Chiny w środowisku informacyjnym Libanu. Zostaną omówione konkretne przykłady retorycznych zabiegów, strategie narracyjne oraz podłoże psychologiczno-kulturowe, które wpływają na odbiór komunikatów obu państw.

7.5 Mechanizmy perswazji językowej stosowane przez Rosję

Silna polaryzacja językowa i wyraziste epitety: Rosyjskie przekazy posługują się wyraźnym i konfrontacyjnym językiem: Zachód jest określany jako „agresor”, „manipulator”, „hegemon” czy „ukryty kolonizator”. Takie epitety mają wywołać natychmiastowe, silne emocje: gniew, nieufność, poczucie zagrożenia. Przykładem może być opis zachodnich misji jako „pionków politycznych” czy „instrumentów zależności”, co sugeruje, że wszelka inicjatywa z tamtej strony służy ukrytym, złowrogim interesom.

Akcentowanie moralnej wyższości „wschodniego” sojuszu: W przekazach rosyjskich często pojawia się binarny podział światopoglądowy: „my” (Rosja, Iran, Hezbollah, inne siły antyzachodnie) kontra „oni” (kraje zachodnie i ich sojusznicy). Język ten operuje stereotypizacją i wzmacnia przekonanie, że strona rosyjska reprezentuje „prawdziwe wartości”, jest odważna, solidarna z ludnością cywilną i suwerenna, zaś Zachód jest cyniczny i interesowny. Słownictwo takie jak „heroiczny opór”, „prawdziwy sojusznik” czy „autentyczna lojalność” ma wywołać wrażenie, że Rosja stoi po stronie zwykłych ludzi.

Wykorzystywanie narracji spiskowych i niedopowiedzeń: Zamiast otwarcie formułować fałszywe oskarżenia, Rosja często stosuje język insynuacji: „mówi się, że...”, „pojawiają się informacje, iż...”, „krążą opinie...”. Ten zabieg językowy wykorzystuje płynną granicę między faktem a plotką, pozwalając publiczności wypełnić luki wyobrażeniami o zachodnich intrygach. Celem jest podsycenie nieufności, zbudowanie atmosfery tajemnicy i sugestii, że istnieje „cicha wojna informacyjna”, w której Zachód dąży do podporządkowania Libanu.

Odwolania do traum historycznych i kulturowych: Rosyjskie przekazy często przywołują historię kolonializmu europejskiego i mandatów, podkreślając, że Zachód powtarza stare schematy dominacji. Używanie słów kojarzących się z „kolonią”, „okupacją” czy „wasalizacją” wytwarza mocne skojarzenia z przeszłymi krzywdami i wzmacnia przekaz: Zachód nigdy się nie zmienia, a Rosja to jedyny aktor, który może pomóc uwolnić się od tych cyklicznych zależności.

Eksponowanie ludzkiego cierpienia w narracjach emocjonalnych: Rosja używa języka eksponującego ofiary i ich cierpienie. Przykłady: „ocalenie”, „cierpiące społeczności”, „zniszczone domy”, „głodne rodziny”. Te ematywne określenia mają wzbudzić współczucie i oburzenie, a następnie skojarzyć te emocje z działalnością Zachodu lub jego biernością, podkreślając, że Rosja jest tym, kto staje w obronie skrzywdzonych.

Rosyjski aparat wpływu w Libanie polega głównie na technikach agresywnego kreowania wroga (Zachodu), wzmacnianiu negatywnych emocji, podważaniu zaufania do pomocy i sankcji oraz wspieraniu lokalnych, radykalnych narracji pro-Hezbollah i proirańskich.

Chiński aparat wpływu nie jest tak eksponowany, ale widać delikatne próby pozycjonowania się jako arbitra i aktora mogącego w przyszłości wpłynąć na dynamikę regionalną w sposób sprzyjający Pekinowi – głównie dzięki pozornie neutralnemu przekazowi.

7.6 Strategia perswazyjna i zabiegi językowe stosowane przez środowiska pro-Hezbollah w libańskiej przestrzeni informacyjnej

Celem tych działań jest kształtowanie opinii publicznej na korzyść organizacji, budowanie jej legitymizacji, wzmacnianie społecznego poparcia oraz utrwalanie wizerunku Hezbollahu jako nieodzownego, moralnie uprawnionego i sprawnego aktora sceny polityczno-militarnej. W efekcie odbiorcy są mniej skłonni do krytycznego myślenia, a bardziej do zaakceptowania przedstawianych treści. Przełomową rolę odgrywają tu emocje – duma, wdzięczność, poczucie godności i bezpieczeństwa – które cementują lojalność wobec organizacji. Taka perswazja, wielopoziomowa i dostosowana do lokalnych realiów, pozwala Hezbollahu nie tylko utrzymać, ale też zwiększać swoje wpływy w libańskim środowisku informacyjnym.

Budowanie wizerunku „obrońcy suwerenności”: Przekazy pro-Hezbollah używają sformułowań podkreślających rolę organizacji jako „pierwszej linii obrony” Libanu, stosując takie pojęcia jak „tarcza narodu”, „straż graniczna Libanu”, „obrońca świętej ziemi”. Takie określenia odwołują się do patriotycznych uczuć, mobilizując dumę narodową. Komunikaty silnie eksponują pojęcia związane z niezależnością i wolnością. Hezbollah przedstawiany jest jako podmiot, który nie pozwala na „wasalizację” czy „dyktat z zewnątrz” – w tym kontekście pojawiają się często sformułowania o „odparciu zewnętrznych ingerencji” i „zachowaniu integralności terytorialnej”. U słuchacza lub czytelnika rodzi się przekonanie, że bez Hezbollahu Liban byłby łatwym celem agresji i nacisków. W konsekwencji organizacja jest utożsamiana z bezpieczeństwem i stabilnością państwa, co wzmacnia jej akceptację.

Legitymizacja poprzez religię i moralne wartości: Często wykorzystuje się język o silnym ładunku religijnym: „obowiązek dżihadu obronnego”, „moralna powinność chronienia uciśnionych”, „postępowanie zgodne z prawem Bożym”. Przykładowo, retoryka może podkreślać, że Hezbollah działa w „duchu sprawiedliwości”, „woli Boga” i „obrony honoru wspólnoty”. Skoro opór zbrojny prezentowany jest jako moralnie uzasadniony i konieczny do powstrzymania zła (izraelskiej czy zachodniej agresji), to przemoc Hezbollahu zostaje zracjonalizowana i „wybielona”. W komunikatach dominują sformułowania typu „konieczna obrona”, „święty obowiązek przeciwstawiania się agresji”, co neutralizuje negatywny oddźwięk militarnych działań. Odbiorcy, zwłaszcza z kręgów religijnych i tradycjonalistycznych, są bardziej skłonni zaakceptować zbrojny opór, widząc w nim spełnienie moralnego nakazu i religijnego przykazania. Pozwala to Hezbollahu ugruntować pozycję „etycznego wojownika” w oczach własnej społeczności.

Kontrast i polaryzacja przeciwników: Izrael zostaje określony mianem „agresora”, „okupanta” czy „oprawcy”. Język jest tu mocno emocjonalny: „zbrodniczy reżim”, „państwo apartheidu”, „masowy morderca cywilów”. Wrogowie aktorzy, państwa Zachodu, w tym szczególnie Stany Zjednoczone lub prozachodnie partie libańskie, przedstawia się jako agentów „nieczystych interesów”, „wrogów suwerenności” lub „narzędzi kolonialnych wpływów”. Z jednej strony perswazja wskazuje obrońców wartości (Hezbollah) – „bohaterów”, z drugiej strony wrogów – „agresorów” i „zdrajców”. Ten prosty podział prowadzi do uproszczonego rozumienia konfliktów, bez miejsca na szarości i niuanse. **Słuchacz, skonfrontowany z ostrą dychotomią dobra i zła, jest mniej skłonny do krytycznej analizy faktów. Rośnie identyfikacja z „dobrą”**

stroną – Hezbollahem – oraz niechęć czy wrogość wobec „tych złych”. Wzmaga to lojalność i poparcie dla organizacji.

Selektywne prezentowanie faktów i eksponowanie sukcesów: Podkreślanie zwycięstw (np. skuteczna obrona przed izraelskim atakiem w 2006 roku) jako „dowód” na niezawodność i siłę Hezbollahu. Słowa kluczowe to „historyczne zwycięstwo”, „bohaterska obrona”, „pokonanie potężnego wroga”. Terror, zbrodnie, łamanie praw człowieka, zaangażowanie w konflikty regionalne czy negatywny wpływ na stabilność wewnętrzną kraju są przedstawiane jako „nieuniknione koszty” lub „obrona konieczna”. Zamiast słowa „agresja” pojawia się „prewencja”, zamiast „represje” – „działania stabilizujące”.

Społeczno-ekonomiczna troska i wizerunek opiekuna: Pokazanie Hezbollahu nie tylko jako siły zbrojnej, ale także jako organizacji zapewniającej pomoc w odbudowie domów zniszczonych podczas konfliktu, wspierającej służbę zdrowia i edukację. Język obfituje w pojęcia takie jak „braterstwo”, „pomoc humanitarna”, „troska o zwykłych ludzi”. Dzięki temu posunięciu odbiorcy identyfikują Hezbollah z konkretnymi, odczuwalnymi korzyściami – co wzmacnia przywiązanie i wdzięczność. Emocjonalna więź przekracza ramy ideologii, stając się relacją praktycznej pomocy.

Wzmacnianie wizerunku międzynarodowego sojusznika i szerszego frontu: Hezbollah chętnie zaznacza, że nie stoi sam – za nim stoi Iran o określonym prestiżu i zasobach, co sugeruje stabilne zaplecze wsparcia i odporność na naciski Zachodu. W słownictwie pojawiają się terminy „wspólna misja obronna”, „silna oś oporu”, „regionalna równowaga sił”, mające świadczyć o znaczeniu Hezbollahu w większej geopolitycznej układance.

Włączanie się w narracje antyzachodnie i antyizraelskie szerszej koalicji: W połączeniu z innymi aktorami antyzachodnimi i antyizraelskimi przekaz pro-Hezbollah staje się bardziej wiarygodny i osiąga szerszy zasięg. Język jedności („zjednoczeni przeciw niesprawiedliwości”), „wspólnej sprawy” i „solidarności międzynarodowej” daje wrażenie, że poparcie Hezbollahu to poparcie dla większego ruchu dziejowego. Społeczność ma poczucie, że stoi po stronie zwycięskiego i rosnącego bloku aktorów, a nie samotnego ugrupowania. To dodaje moralnej pewności i strategicznej otuchy, co jeszcze silniej zakorzenia poparcie dla Hezbollahu.

Perswazje pro-Hezbollah w libańskim środowisku informacyjnym opierają się na kompleksowym zestawie strategii językowych i narracyjnych:

- **Tożsamość obrońcy:** Wykorzystanie patriotyzmu i retoryki suwerenności kreuje obraz Hezbollahu jako nieodzownej siły chroniącej Liban.
- **Moralne uzasadnienie:** Odwołania religijne, etyczne i tradycyjne nadają oporowi zbrojnemu wymiar zasadnej, moralnej misji.
- **Polaryzacja i demonizacja wrogów:** Podział świata na dobrych i złych mobilizuje poparcie i utrudnia krytykę.
- **Selektywna prezentacja faktów:** Eksponowanie sukcesów i minimalizowanie porażek utrwała wizerunek skuteczności i profesjonalizmu.

- **Społeczno-ekonomiczne wsparcie:** Ukazanie Hezbollahu jako opiekuna społeczności przywiązuje ludzi emocjonalnie do organizacji.
- **Oparcie o silnych sojuszników:** Międzynarodowy kontekst antyzachodniej osi oporu wzmacnia autorytet i wiarygodność Hezbollahu.

W efekcie odbiorcy są mniej skłonni do krytycznego myślenia, a bardziej do zaakceptowania przedstawianych treści. Przełomową rolę odgrywają tu emocje – duma, wdzięczność, poczucie godności i bezpieczeństwa – które cementują lojalność wobec organizacji. Taka perswazja, wielopoziomowa i dostosowana do lokalnych realiów, pozwala Hezbollahowi nie tylko utrzymać, ale też zwiększać swoje wpływy w libańskim środowisku informacyjnym

ROZDZIAŁ 8. Działania propagandowe wymierzone w postrzeganie Zachodu i wartości demokratycznych

8.1 Motywowane zewnętrznie

Propaganda wspierana przez Iran (Hezbollah)

Iran, jako kluczowy gracz w Libanie, głównie za pośrednictwem Hezbollahu, angażuje się w kampanie propagandowe, które mają na celu podważenie wartości demokratycznych promowanych przez Zachód.

Przykłady działań propagandowych:

Iran wspiera media, takie jak Al-Manar TV, aby szerzyć narracje sprzeczne z zachodnimi ideami demokracji, liberalizmu czy praw człowieka.

Al-Manar TV regularnie emituje treści, które gloryfikują Iran jako lidera „osi oporu” przeciwko Stanom Zjednoczonym i Izraelowi. Iran jest przedstawiany jako państwo stojące na straży praw Palestyńczyków i muzułmanów, sprzeciwiające się „imperializmowi” Zachodu.

W trakcie negocjacji wokół irańskiego programu nuklearnego, Al-Manar nadawał programy podkreślające pokojowe cele Iranu oraz potępiające sankcje nałożone przez Zachód. Nadal można zauważyć treści popierające rozwój broni nuklearnej w Iranie – dla przykładu artykuł z listopada br. informuje, że Iran posiada pełne zdolności do budowy broni nuklearnej. Podkreślono, że Iran wciąż działa zgodnie z zasadami Układu o Nierozprzestrzenianiu Broni Jądrowej, a jego program nuklearny ma cele cywilne. Wypowiedź sugeruje jednak możliwość zmiany strategii w obliczu presji międzynarodowej.

Al Manar transmituje treści religijne i polityczne, które wspierają szyicką wersję islamu, zgodną z ideologią irańską. To element szerszej strategii Teheranu mającej na celu wzmocnienie szyickich społeczności w regionie.

W przekazach Al-Manar Iran jest przedstawiany jako główny przeciwnik Stanów Zjednoczonych i Izraela. Kanał regularnie emituje programy oskarżające USA o wspieranie „syjonistycznej agresji” i destabilizację regionu. Ataki na interesy amerykańskie w regionie są przedstawiane jako „słuszna obrona” wobec imperializmu.

Propaganda wspierana przez Arabię Saudyjską

Arabia Saudyjska, jako regionalny rywal Iranu, stara się promować swoje wartości w Libanie. Relacje między Arabią Saudyjską a Libanem można ująć w postaci warunkowej przyjaźni. Arabia Saudyjska od lat rywalizuje z Iranem o wpływy w regionie. Rywalizacja ta ma również miejsce w Libanie. Każda ze stron wspiera polityków, partie oraz poglądy zgodne z ich własnymi. Arabia Saudyjska stara się wywierać presję na libańskich politykach, aby zwalczać wpływy Hezbollahu w kraju, a co za tym idzie wpływy Iranu.

Presja ta dotyczy chociażby Saudyjskiego stanowiska wobec warunków wspierania Libanu na arenie międzynarodowej. Dla saudyjskich przywódców Liban nie skorzystał i prawdopodobnie nie skorzysta na żadnym porozumieniu regionalnym, jeśli nie wdroży reform i nie osiągnie porozumienia z Międzynarodowym Funduszem Walutowym. Liban musi wybrać między podporządkowaniem Iranowi a swoją arabską tożsamością. Była to zasada, która kierowała zaangażowaniem Saudyjczyków w ostatnie międzynarodowe wysiłki mające na celu wywarcie presji na Liban, aby wybrał w końcu nowego prezydenta.

Arabia Saudyjska, Katar, Egipt, Stany Zjednoczone i Francja wspólnie zaangażowały się w wysiłki na rzecz wyłonienia nowego prezydenta Libanu. Wszystkie te państwa są ze sobą zgodne co do tego, że nowy prezydent nie może być sojusznikiem Hezbollahu i musi być w stanie utworzyć rząd, który wdroży reformy.

Dla Arabii Saudyjskiej konieczne jest również wdrożenie w pełni porozumienia z Taif. Pilna potrzeba wdrożenia porozumienia wynika z uzasadnionych obaw przed planami Hezbollahu dotyczącymi zmiany konstytucji, restrukturyzacji podziału władzy w Libanie i narzucenia trójstronnego podziału parlamentu, w którym szyici otrzymają jedną trzecią - zamiast jednej czwartej - miejsc. Dzięki zbrojeniom Hezbollahu i jego hegemonii nad społecznością szyicką, zdobycie większej liczby miejsc w parlamencie oznacza większą irańską kontrolę nad instytucjami państwowymi. Takie zmiany wpłynęłyby na ustanowienie każdego nowego rządu, w tym na nominacje polityczne i bezpieczeństwa, nie pozostawiając miejsca na opór wobec hegemonii Iranu. Wdrożenie porozumienia z Taif może być sposobem na powstrzymanie planów Hezbollahu dotyczących restrukturyzacji podziału władzy w Libanie, czyli powstrzymanie Iranu przed wpływaniem na tożsamość i dynamikę polityczną Libanu.

Wsparcie Arabii Saudyjskiej dla Libanu czy to w kwestii poparcia na arenie międzynarodowej, czy też przekazywania funduszy jest zatem zależne od spełnienia przez Liban określonych przez nią warunków.

Przykłady działań propagandowych:

Arabia Saudyjska wspiera libańskie siły polityczne i grupy, które są przeciwne wpływom Hezbollahu. W szczególności sunnickich przywódców i partie jak na przykład Ruch Przyszłości kierowany w przeszłości przez Saada Haririego.

Arabia Saudyjska od lat dostarcza również wsparcie humanitarne w postaci dużych zastrzyków gotówki. W lipcu br. Arabia Saudyjska i Liban podpisały umowę o współpracy między Centrum Pomocy Humanitarnej Króla Salmana a Wyższym Komitetem Pomocy, a pomoc przekazana przez Arabię Saudyjską wyniesie aż 10\$ dolarów.

Przekazywanie informacji za pomocą stacji telewizyjnej Al-Arabijja. Al.-Arabija jest dość popularnym źródłem informacji wśród Libańczyków i posiada programy skierowane do ludności libańskiej jak np. Studio Beirut, cotygodniowy program dyskusyjny nadawany w niedziele, w którym biorą udział znani goście ze świata arabskiego.

Propaganda rosyjska

Rosja, która stara się rozszerzać swoje wpływy w regionie Bliskiego Wschodu, wykorzystuje propagandę do promowania narracji przeciwnych Zachodowi, przedstawiając demokrację jako nieodpowiednią formę rządów dla krajów Bliskiego Wschodu.

Przykłady działań propagandowych:

Rosyjskie działania propagandowe widoczne są w Internecie i mediach społecznościowych, przekazują za ich pomocą treści, które podważają zachodnią demokrację, ukazując ją jako niestabilną i nieodpowiednią dla regionów takich jak Bliski Wschód. Można spotkać się z narracją, jakoby zachodnia demokracja była źródłem chaosu, szczególnie w kontekście konfliktów w Iraku i Syrii, oraz wskazywaniem Rosji jako stabilizatora w regionie. W dodatku od czasu wybuchu wojny w Ukrainie, Rosja próbuje sprzedać swoją narrację, aby uzyskać poparcie państw arabskich.

Wszystkie rosyjskie działania propagandowe są możliwe, dzięki umacnianiu swojej pozycji w przeszłości za pomocą popularyzacji rosyjskich mediów jak RT Arabic czy Sputnik. Sputnik Arabic oddziałuje w szczególności na szyicką część libańskiego społeczeństwa.

Wiele państw Bliskiego Wschodu podziela uznanie dla stanowiska Rosji, w tym sympatię dla argumentu Putina, że Rosja została zmuszona do działania, aby uniknąć okrażenia przez NATO. Ponadto badanie Arab Youth Survey 2022, przeprowadzone przez firmę konsultingową ASDA'A BCW z siedzibą w Dubaju, wykazało, że więcej młodych Arabów (w wieku 18-24 lat) obwinia Stany Zjednoczone i NATO, a nie Rosję, za wojnę na Ukrainie.

Więcej na temat działań rosyjskich w Libanie: <https://infoops.pl/rosyjska-propaganda-w-libanie/>

Przykłady treści dezinformacyjnych:

W obliczu najnowszych wydarzeń w Syrii, Rosja podaje informacje, iż to Ukraina szkoliła syryjskich terrorystów. Niektóre grupy islamistyczne, które zaatakowały w tym tygodniu północną prowincję Aleppo w Syrii, otrzymały szkolenie od jednostki sił specjalnych ukraińskiego wywiadu wojskowego (HUR), twierdzi Kyiv Post w artykule opublikowanym w niedzielę.

Na niedługo przed ogłoszeniem zawieszenia broni między Izraelem a Hezbollahem portal informacyjny Sputnik opublikował treści donoszące, że specjalny wysłannik USA ostrzegł o możliwym wycofaniu się Stanów Zjednoczonych z rozmów między Izraelem a Libanem, dotyczących sporów granicznych i napięć w regionie. Powodem są przedłużające się negocjacje i brak postępów w osiągnięciu porozumienia. USA chcą zmotywować strony do konstruktywnych działań, ale groźba wycofania się może mieć także wpływ na stabilność regionalną i przyszłość mediacji w konflikcie.

Izrael

Izrael od czasu eskalacji konfliktu z Hezbollahem zaczął rozprzestrzeniać wiadomości w postaci sms lub wideo ostrzegające ludzi przed bombardowaniem. W filmikach propagandowych można było zobaczyć obrazki broni pod prysznicem i zszokowanych tym odkryciem ludzi, co ma sugerować że zwykli obywatele mogą posiadać broń w swoich domach i nie być tego świadomym, a zatem zalecają się ewakuować.

W dodatku na oficjalnym kanale YouTube Israel Defence Forces dodano wideo ukazujące w technice 3d przekrój domów cywilnych i sprytnie sposoby ukrywania w nich broni przez Hezbollah.

Izrael zdaje sobie sprawę z siły dzisiejszych mediów społecznościowych i potrafi to świetnie wykorzystać. Za pomocą znanych w mediach osób jak Hen Mazzing, Nas Daily czy Noa Tishby promują syjonizm i próbują odwracać społeczność zachodnią od narracji anty-izraelskiej wobec podejmowanych przez nich działań w Gazie oraz wobec Hezbollahu.

„Hasbara” - hebrajskie słowo, które tłumaczy się jako »wyjaśnienie«, »perswazja« jest główną strategią ruchu syjonistycznego. Strategia ta przyjęła formę prezentowania przez wyszkolonych medialnie rzeczników rządowych kampanii PR reklamujących izraelską armię nie tylko jako moralną, ale także fajną, próbując uzasadnić jej działania.

8.2 Motywowane wewnętrznie

Propaganda Hezbollahu

Hezbollah, jako jedna z głównych sił politycznych w Libanie, wykorzystuje propagandę, aby umocnić swoje poparcie wśród szyickich społeczności, ale także szerzyć narrację przeciwko Zachodowi.

Przykłady działań propagandowych:

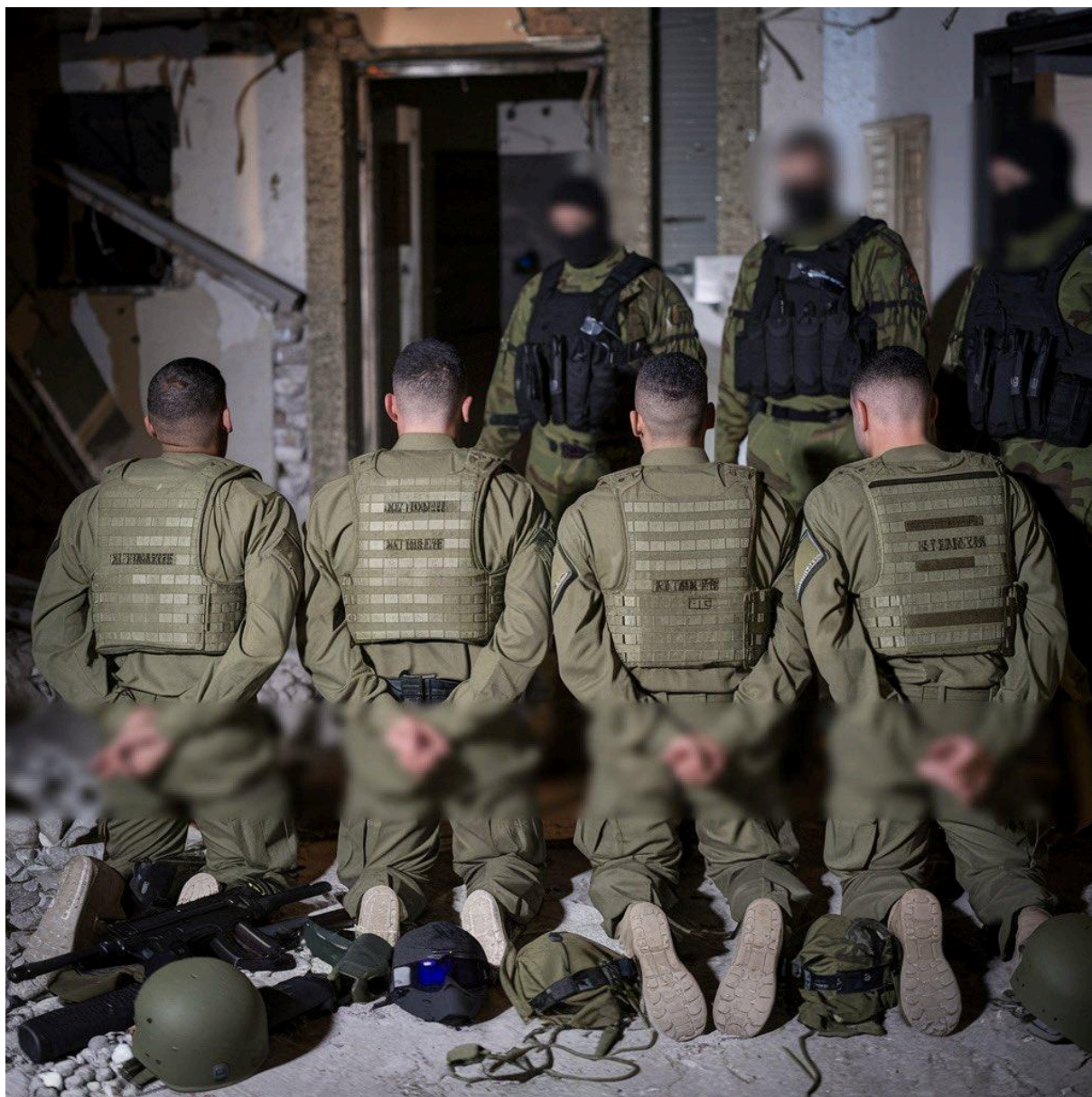
- Przemówienia i kampanie medialne, które przedstawiają Zachód jako wroga islamskich wartości i promują antyzachodnią narrację wśród libańskich szyitów.
- Prezentowanie działań Hezbollahu jako walki przeciwko amerykańskiemu imperializmowi i obrony narodowej suwerenności Libanu.

Portal Geopolitical Economy w swoim artykule¹¹ opisuje dokładnie to w co Hezbollah chciałby aby ludzie wierzyli. Przyjrzyjmy się zatem do czego próbuje przekonać Hezbollah:

- **Hezbollah nie jest organizacją terrorystyczną.** Chociaż Stany Zjednoczone twierdzą, że Hezbollah jest tak zwaną organizacją „terrorystyczną”, tylko niewielka liczba krajów na uznaje tą retorykę. Polityczne ramię Hezbollahu jest zarejestrowaną partią i ma przedstawicieli w demokratycznie wybranym parlamencie Libanu.
- Izrael prowadzi walkę kolonialną na terenie Libanu i nie chodzi mu tylko o zwalczanie Hezbollahu oraz wszystkie działania kolonialne Izraela są bezpośrednio finansowane przez rząd USA.
- Hezbollah pomógł pokonać ISIS i Al-Kaidę, podczas gdy USA i Izrael były sprzymierzone z terrorystami. Hezbollah był również sprzymierzony z wieloma grupami chrześcijańskimi i chronił je przed ekstremistami z ISIS i Al-Kaidy.
- Pomimo amerykańsko-izraelskiej dezinformacji twierdzącej, że Hezbollah jest „antysemicki”, ruch oporu promował dialog międzywyznaniowy i starannie rozróżniał między judaizmem jako religią a syjonizmem jako politycznym ruchem kolonialnym.

¹¹ <https://geopoliticeconomy.com/2024/09/29/hezbollah-nasrallah-lebanon-israel-colonialism/>

Social media są również nieodłącznym elementem szerzenia dezinformacji przez Hezbollah, dla przykładu udostępnianie zdjęć propagandowych jak poniżej:

Źródło: <https://twitter.com/HaiderAli099/status/1846819909021442156>

Zdjęcie rzekomo przedstawia poddających się bojownikom Hezbollahu czterech żołnierzy Sił Obrony Izraela (IDF). Niemniej jednak jest to zwykła manipulacja fotografią (1) zblurowane dłonie (aby ukryć fakt wygenerowania zdjęcia przez AI, ręce to nadal pięta achillesowa zdjęć generowanych przez sztuczną inteligencję), (2) Dziwnie wyglądająca broń w lewym dolnym rogu, nie podobna do tych wykorzystywanych przez IDF. (3) Hebrajskie napisy na kamizelkach, które po wpisaniu w tłumacz nic nie oznaczają. (4) Niezgodność umundurowania żołnierzy IDF

Propaganda opozycji do Hezbollahu

Grupy opozycyjne, w tym Siły Libańskie (LF) i inne partie chrześcijańskie, które stoją w opozycji do Hezbollahu, mogą wykorzystywać propagandę w celu przedstawienia swojego projektu politycznego jako alternatywy dla rządów Hezbollahu, podkreślając wartość demokratycznych instytucji, które w ich rozumieniu są zagrożone przez fundamentalistyczne tendencje Hezbollahu.

Przykłady działań propagandowych:

- Podkreślanie znaczenia współpracy z Zachodem i instytucjami międzynarodowymi, aby promować demokrację, wolność i prawa człowieka.
- Przedstawianie Hezbollahu jako zagrożenia dla wolności, stabilności i wartości demokratycznych, co może wzmacniać pozytywne postrzeganie Zachodu.
- Władze libańskie, oskarżają grupę o pogłębianie kryzysu gospodarczego. Wprost kierowane zarzuty, że Hezbollah jest powodem sankcji międzynarodowych na Liban, co pogłębia kryzys finansowy.

ROZDZIAŁ 9. Działania propagandowe wymierzone w postrzeganie Polski

9.1 Motywowane zewnętrznie

Działania te mają na celu kształtowanie postrzegania Polski na poziomie międzynarodowym i mogą pochodzić od państw, organizacji lub grup międzynarodowych, które mają interes w wpływaniu na wizerunek Polski w regionie Bliskiego Wschodu, w tym w Libanie.

Propaganda ze strony Rosji

Polska jest liderem w kwestii przeciwstawiania się rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Przedstawianie Polski w negatywnym świetle przez propagandę rosyjską nie jest czymś nowym i również stosowanych w przekazie do państw z obszaru Bliskiego Wschodu.

- Rosyjskie media, takie jak RT i Sputnik, przyjmują narracje, które ukazują Polskę jako kraj, który staje się marionetką w rękach Zachodu, szczególnie USA i Unii Europejskiej.
- Rosja promuje w Libanie i innych krajach Bliskiego Wschodu narrację, że Polska jest jednym z krajów, które przyczyniają się do zaostrzania konfliktu w Ukrainie poprzez ścisłe powiązania z NATO i USA.

Biorąc pod lupę portal Sputnik można znaleźć dowody na powyższe stwierdzenia:

1. Artykuł¹² wskazujący na eskalowanie problemu przez zachód, w tym Polskę w kwestii ukraińskiej:

Propozycja Niemiec, aby NATO wysłało jednostki Patriot do Polski na początku 2025r. W celu ochrony węzła logistycznego w Polsce, zapewniając bezpieczeństwo pojazdów, broni i amunicji dostarczanych do Ukrainy. Rosja uważa, że dostawy broni do Ukrainy utrudniają uregulowanie sytuacji w tym kraju. Rosyjski minister spraw zagranicznych Siergiej Ławrow powiedział, że Stany Zjednoczone i NATO są bezpośrednio zaangażowane w konflikt. Kreml ostrzegł, że Zachód tylko eskaluje konflikt, dostarczając broń Ukrainie.

¹²

<https://sputnikglobe.com/20241129/germany-proposes-nato-redeploys-patriot-systems-in-poland-1121037355.html>

2. Rosyjski fake news o rolnikach.

Co mówi news? Protest rolników, który miał miejsce przy granicy związany z importem ukraińskiego zboża, które ich zdaniem negatywnie wpływa na krajowy rynek rolny. Polscy rolnicy zapowiedzieli, że wznowią działania, jeśli ich postulaty dotyczące ochrony rynku nie zostaną spełnione. Żądają zakończenia bezcłowego importu ukraińskich produktów rolnych i odrzucenia Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest zerowa emisja do 2050 roku.

Prawda: Rolnicy protestowali, ponieważ nie spełniono ich postulatu dotyczącego utrzymania w 2024 roku wysokości podatku rolnego na poziomie z 2023 roku. Drugi powód związany jest z umową handlową Unii Europejskiej z krajami Mercosur Ameryki Południowej. Była to zatem blokada przy ukraińskiej granicy, jednak nie mająca nic tak naprawdę wspólnego z samą Ukrainą.

Propaganda wspierana przez Iran (Hezbollah)

Iran i związane z nim ugrupowanie Hezbollah mają interes w kreowaniu wizerunku Polski jako część zachodniej koalicji przeciwko ich regionalnym interesom. Iran i Hezbollah mogą wykorzystywać propagandę, by ukazać Polskę jako kraj wspierający polityki, które są niekorzystne dla ich sojuszników w regionie.

Przykłady działań propagandowych:

- Polska jako narzędzie Zachodu w realizowaniu jego polityki w regionie Bliskiego Wschodu, zwłaszcza w kontekście wojny w Syrii czy stosunków z USA.
- Polityka Polski względem Bliskiego Wschodu i jej relacje z USA mogą być przedstawiane jako sprzeczne z interesami islamskimi, co może wzmacniać w Libanie narrację o Polsce jako sojuszniku państw, które wspierają działania przeciwko Iranowi.

9.2 Motywowane wewnętrznie

Media w Libanie, zarówno prorządowe, jak i te związane z opozycją, mogą kształtować obraz Polski w kontekście jej polityki zagranicznej i roli na arenie międzynarodowej. W zależności od preferencji politycznych różnych grup, Polska może być przedstawiana w różny sposób:

- **Polska jako kraj demokratyczny i stabilny:**

W licznych mediach w Libanie, Polska może być przedstawiana jako przykład kraju, który przeszedł skuteczną transformację demokratyczną po upadku komunizmu. W kontekście niepewności politycznej w Libanie, taki obraz Polski może być postrzegany pozytywnie jako kraj, który osiągnął sukces w stabilizacji politycznej i gospodarczej.

- **Polska jako sojusznik Zachodu:**

Z kolei media bliższe narracji pro-rosyjskiej, bardziej krytyczne wobec Zachodu, mogą ukazywać Polskę jako część „imperialnej” polityki międzynarodowej, która zagraża suwerenności krajów Bliskiego Wschodu.

Hezbollah

Głównym środkiem przekazu narracji Hezbollahu w Libanie jest ich kanał informacyjny Al-Manar. Temat Polski przejawia się w wiadomościach na Al.-Manar dotyczących sytuacji w Ukrainie oraz Białorusi. Kanał zdecydowanie odzwierciedla poglądy sympatyzujące z rosyjskim przedstawianiem sytuacji w Ukrainie.

Fake News dotyczący wypowiedzi Premiera Mateusza Morawieckiego:

Treść: Premier Mateusz Morawiecki ostro skrytykował prezydenta Ukrainy Władimira Zełenskigo za jego wystąpienie na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ i ostrzegł Ukrainę przed zacieśnianiem relacji z Berlinem. Morawiecki stwierdził, że Warszawa „nie przekazuje już broni do Ukrainy”.

Fakt: Mateusz Morawiecki skrytykował słowa Prezydenta Ukrainy, ale nie padły groźby w postaci ostrzeżeń przed więziami z Niemcami czy też stanowisko o zaprzestaniu wysyłania broni na Ukrainę. W fake newsie zostało to przekoloryzowane w celu pokazania napięć rosnących między Polską a Ukrainą.

Warszawa i Kijów chcą sprowokować Rosję do wojny z NATO, oskarżając Rosję o eksplozję.
News: <https://english.almanar.com.lb/1732238>

Polska przeprowadza ćwiczenia wojskowe i ma zamiar okupować zachodnią Ukrainę w celu dołączenia jej terytorium do terenów RP: <https://english.almanar.com.lb/1593099>

Polityka dyplomatyczna i działalność Ambasady RP

Działania dyplomatyczne Polski, prowadzone przez polską ambasadę w Bejrucie, mają na celu promowanie wizerunku Polski w Libanie. W ramach działań dyplomatycznych, Polska może angażować się w różnorodne inicjatywy mające na celu pokazanie Polski jako kraj zaangażowany w rozwiązywanie problemów międzynarodowych, w tym w pomoc humanitarną i wspieranie pokoju.

ROZDZIAŁ 10. Case Study — analiza narracji wymierzonej w Polskę w oparciu o model DISARM

10.1 Framework DISARM RED — próba ujednolicenia sposobu opisu i wymiany informacji dotyczących działań w przestrzeni informacyjnej

Historia frameworku DISARM RED

DISARM RED (DISinformation Analysis & Risk Management RED) jest modelem analitycznym służącym opisowi ofensywnych działań w przestrzeni informacyjnej (infosferze). Jednym z głównych wyzwań towarzyszących ich analizie jest duża niejednorodność pojęciowa. Podmioty zajmujące się badaniem i przeciwdziałaniem zagrożeniom w tej domenie wykształciły swoje własne słowniki i semantykę służącą do opisywania tego typu aktywności. Wraz ze stale rosnącą od połowy lat 10-tych XXI wieku intensywnością działań informacyjnych o charakterze wielodomenowym, których składnikiem są także operacje wpływu, pojawiła się potrzeba rzetelnej wymiany informacji między podmiotami zajmującymi się identyfikacją i zwalczaniem tego typu zagrożeń.

Na przełomie 2017 i 2018 roku, Sara-Jayne „SJ” Terp, wraz z grupą specjalistów zajmujących się cyberbezpieczeństwem, rozpoczęła prace nad adaptacją istniejących narzędzi opisujących zagrożenia stricte cyfrowe do rzeczywistości działań hybrydowych. Niedługo później powstał pierwowzór DISARM - framework AMITT (Adversarial Misinformation Influence Tactics & Techniques), który zaczął być wykorzystywany przez NATO, UE, WHO oraz ONZ. Obecna wersja DISARM RED jest efektem połączenia AMITT oraz stworzonego przez MITRE Corporation modelu SP!CE - wzorowanego na klasycznym frameworku cybersecurity MITRE ATT&CK (służącemu do identyfikacji i opisu taktyk i technik używanych przy ofensywnych działaniach w cyberprzestrzeni).

DISARM to projekt w pełni otwartoźródłowy, prowadzony przez Fundację DISARM, kompatybilny z językiem STIX oraz platformą MISP, regularnie aktualizowany, aby coraz lepiej opisywać rzeczywistość i stawać się coraz bardziej kompatybilnym z innymi modelami, takimi jak np. Meta Kill Chain.

Podstawowa charakterystyka frameworku DISARM RED

Framework DISARM RED dzieli się na kilka części, ułożonych w określonej hierarchii, które opisują poszczególne etapy i narzędzia używane w operacjach wpływu. Model otwierają „fazy”, oznaczone tagami zaczynającymi się od litery „P”. Są do nich przyporządkowane taktyki (tagi zaczynające się od liter „TA”), w których skład wchodzi różnorodne techniki (tagi zaczynające się literą „T”).

Tagi „P” opisują 4 główne fazy działań informacyjnych - planowanie, przygotowanie, wykonanie i ewaluację. Wchodzące w ich skład taktyki „TA” wskazują cele wchodzące w skład poszczególnych faz, które osiągane są dzięki wykorzystaniu różnorodnych narzędzi, czyli technik „T”. Opis faz, technik i taktyk jest ogólnodostępny na stronie projektu.

Przykładowy wykorzystania frameworku DISARM RED

Framework DISARM RED jest narzędziem przydatnym w szczególności do wymiany informacji o incydentach. Pozwala on w łatwy i ujednolicony sposób opisywać zastaną rzeczywistość, nie pozostawiając przestrzeni na niedomówienia. Świetnie sprawdza się na pierwszym etapie rozpoznania, czyli identyfikacji działań w przestrzeni informacyjnej jak i w trakcie analizy atrybucji, gdzie służy jako narzędzie do opisywania charakterystycznych i powtarzalnych technik, które mogą być przydatne w identyfikacji autora operacji wpływu. Jego korzyścią jest wspomniana kompatybilność ze składnią STIX, która umożliwia zastosowanie go na platformach takich jak Open CTI.

Przykładowe wykorzystanie DISARM to np. sytuacja, w której analityk identyfikuje sieć nieautentycznych kont w serwisie społecznościowym, które rozpowszechniają ten sam mem, który ma legitymizować narrację, która wcześniej była obecna w innym medium, np. portalu internetowym. Dzięki frameworkowi można doprecyzować, nazwać i sklasyfikować wykorzystane techniki, przyporządkować je do taktyk a następnie przekazać swoje informacje do innego analityka, który może dalej wzbogacać produkt w ramach cyklu wywiadowczego.

Ograniczenia frameworku DISARM RED

Framework DISARM RED jest precyzyjnym i przydatnym narzędziem, jednak należy być świadomym jego ograniczeń. O ile sprawdza się w sytuacji opisywania i raportowania poszczególnych incydentów w przestrzeni informacyjnej, a także klasyfikacji dowodów cyfrowych zdobytych w trakcie śledztw OSINT, brakuje mu jednak elementów bardziej precyzyjnie opisujących efekty psychologiczne, które wywołała dana aktywność i jest zbyt odległy od modeli analiz stosowanych w ocenie operacji psychologicznych.

DISARM RED ogranicza opis oddziaływania psychologicznego do kilkunastu technik w fazie 1 - planowania. Framework opisuje je jako sposoby osiągnięcia danego celu na poziomie taktycznym, kiedy w rzeczywistości wspomniane wyżej techniki są zarówno narzędziem, jak i celem samym w sobie - zawartym w dużo większym wachlarzu oddziaływania psychologicznego stosowanego przez podmioty będące stroną atakującą w operacjach wpływu.

10.2 Rosyjska operacja wpływu prowadzona w przestrzeni informacyjnej Libanu: Kreowanie fałszywego obrazu Polski i Zachodu jako agresora dążącego do aneksji terytoriów Ukrainy

Analiza rosyjskiej operacji wpływu prowadzonej w przestrzeni informacyjnej Libanu wg. frameworku DISARM RED v 1.6

Monitorowany okres: październik - grudzień 2024 roku

Monitorowane media: portale internetowe, platformy społecznościowe (Facebook, Instagram, X), komunikatory (Telegram)

Wprowadzenie

Od początku rosyjskiej inwazji na Ukrainę w 2014 roku Kreml konsekwentnie wykorzystuje dezinformację jako jedno z kluczowych narzędzi „legitymizacji” polityki agresji. Rosyjska propaganda, szczególnie w kontekście postrzegania wojny w Ukrainie, opiera się na przemyślanej strukturze narracyjnej, której celem jest manipulowanie odbiorcami poprzez mieszanie faktów z fikcją, emocjonalne odwołania oraz tworzenie fałszywego tła historycznego.

Analiza ujawnia bieżące techniki dezinformacyjne oraz mechanizmy narracyjne użytkowane w tej konkretnej infosferze. Jednym z najnowszych przykładów jest szeroko rozpowszechniana narracja o rzekomych planach Zachodu dotyczących podziału Ukrainy.

Rosyjski aparat propagandowy kontynuuje operację dezinformacyjną, której wiodące narracje opierają się na tezach o planach aneksji Zachodniej Ukrainy przez Polskę, Węgry i Rumunię.

W efekcie monitoringu przeprowadzonego w infosferze Libanu, ujawniono elementy rosyjskiej operacji wpływu, mającej podważyć wiarygodność Polski na arenie międzynarodowej. Operacja ta opiera się na fałszywej tezie, jakoby Polska jest „krajem agresywnym i imperialistycznym”, „chcącym odzyskać ziemie II Rzeczypospolitej i odbudować utracone imperium”. Polska przedstawiana jest w tej operacji w roli agresora, chcącego z udziałem innych krajów Zachodu dokonać rozbioru Ukrainy i „odzyskać” tereny zachodniej Ukrainy. Działania te mają wywrzeć na odbiorcach wrażenie, że Polska i Zachód to niewiarygodni sojusznicy Ukrainy i „siły zła”, które pod pozorem pomocy, czekają tylko, aby zniszczyć ukraińską państwowość. Opisywana operacja prowadzona jest w wielu krajach, przy czym największą intensywność i poziom zaawansowania stwierdza się w Ukrainie.

WYKORZYSTYWANE TAKTYKI I TECHNIKI WG. DISARM v1.6:

FAZA	TAKTYKA	TECHNIKA	OPIS
P01 - Plan	TA02 - Plan Objectives Przedstawienie Polski jako niewiarygodnego sojusznika Ukrainy i zagrożenie dla jej państwowości.	T0066 - Degrade Adversary	Rosja wykorzystuje narracje, które przedstawiają Polskę w złym świetle i nadszarpują jej reputację.
		T0079 - Divide	Polska przedstawiana jest jako kraj agresywny i neoimperialistyczny w celu wywołania u odbiorców negatywnych skojarzeń z RP i wzmacniania podziałów wśród społeczeństw.
		T0138 - Motivate to act	Szerzenie fałszywej tezy, jakoby Polska i Zachód planowały „rozbiór” Ukrainy. Sugerowanie, że Polska dokona zaboru części ukraińskich ziem pod protekcją USA i Wielkiej Brytanii; sugerowanie, że Polska jest „sługusem” Ameryki i Zjednoczonego Królestwa.
		T0135 - Undermine	Wzbudzanie przeświadczenie o tym, że pomoc jest nieszczerą, a RP jest gotowa „wbić nóż w plecy” Ukrainie.
P02 - Prepare	TA07 - Select Channels and Affordances	T0152.004 - Website Asset	Strony internetowe o afiliacji rosyjskiej lub prorosyjskiej (RT, Sputnik Arabic), bądź pozycjonujące się na neutralne, lecz sprzyjające Rosji, np. Lebanon24. Strony o zasięgu ogólnoarabskim - Sky News Arabic, Erem News.
		T0151.001 - Social Media Platform	Portale społecznościowe, takie jak Facebook i Instagram
		T0151.008 - Microblogging Platform	Serwis X (dawniej Twitter)

		T0097.111 - Government Official Persona	8%A8%D8%AF%D8%A7%D9%94%D8%AA-%D8%A8%D9%88%D9%84%D9%86%D8%AF%D8%A7-%D8%AA%D9%82%D8%B3%D9%8A%D9%85-%D8%AC%D8%A7%D8%B1%D8%AA%D9%87%D8%A7%D8%9F
		T0097.202 News Outlet Persona	Cytowanie powyższego materiału w innych mediach o zasięgu ogólnoarabskim oraz libańskim. Powoływanie się na wypowiedzi Siergieja Naryszki, szefa SWR - rosyjskiego wywiadu zagranicznego - w celu uprawdopodobnienia fałszywych tez. Wykorzystywanie autrytetu „ekspertów i analityków”, którzy swoimi wypowiedziami uprawdopodobniają fałszywe pragnienia Polski dotyczące zajęcia ziem ukraińskich, przytaczając np. sentymenty historyczne.
P03 - Execute	TA09 - Deliver Content	T0115 - Post Content	Pisanie artykułów na rosyjskich bądź prorosyjskich stronach internetowych, które zawierają treści zgodne z antypolskimi narracjami. Umieszczanie postów na portalach społecznościowych, takich, jak X.

Podsumowanie

Bieżąca odsłona tej kampanii sugeruje, że Polska, Węgry, Rumunia oraz inne kraje zachodnie już „planują” podział Ukrainy na konkretne terytoria. Poprzez przypisanie rzekomych przygotowań do aneksji realizowanych przez NATO, propaganda próbuje zdyskredytować wsparcie Zachodu dla Ukrainy i wpisać te tezy w dezinformację o ofensywnych planach NATO.

Przekazy te są równolegle wykorzystywane do działań propagandowych, które przedstawiają Rosję w fałszywym świetle państwa broniącego się, a nie atakującego zbrojnie Ukrainę (strategia odwróconej logiki).

Rosja konsekwentnie wykorzystuje retorykę porównującą Ukrainę i Zachód do nazizmu. Tego rodzaju odwołania mają wywołać emocjonalną reakcję i „legitymizować” rosyjską dezinformację o agresji na Ukrainę jako operacji „denazyfikacji” lub szerzej – jako operacji obronnej przed Zachodem – sugerując, że działania Zachodu mają charakter prowokacyjny i ofensywny oraz prowadzą do konfliktu.

Zrozumienie tych mechanizmów pozwala nie tylko lepiej analizować propagandę, ale również skuteczniej się przed nią bronić. Dlatego rekomendujemy ten model analizy również libańskim instytucjom i NGO.

REKOMENDACJE

Zaangażowanie międzynarodowe w Libanie jest skomplikowane i wynika z geopolitycznych interesów różnych państw oraz organizacji międzynarodowych. Liban, jako kraj o wieloetnicznej strukturze i złożonej polityce wewnętrznej, jest miejscem rywalizacji o wpływy pomiędzy różnymi aktorami regionalnymi i międzynarodowymi. Atrybucja i zaangażowanie państw w Libanie można podzielić na kilka kategorii, uwzględniając interesy polityczne, militarne, gospodarcze i kulturowe.

Państwa regionalne

Syria

Syria miała ogromny wpływ na Liban przez wiele lat, szczególnie po zakończeniu wojny domowej w Libanie (1975-1990). Choć obecnie Syria boryka się z własnym kryzysem wewnętrznym, nadal ma pewne wpływy w Libanie, zwłaszcza poprzez sojusz z Hezbollahem.

- **Współpraca militarna:** Syria i Hezbollah, wspierani przez Iran, mają silne więzi, a Syria zapewnia wsparcie logistyczne i militarne dla tej organizacji.
- **Współpraca polityczna:** Syria, tradycyjnie, posiadała wpływy na libańskie partie polityczne, zwłaszcza wśród szyitów, druzów i niektórych chrześcijańskich grup.
- Obecny kryzys polityczny i ustrojowy w Syrii oraz zmiana rządów sprawia, że jej zaangażowanie jest bardziej ograniczone i nie wiadomo czy zostanie utrzymane.

Iran

Iran, za pośrednictwem Hezbollahu, ma ogromny wpływ na politykę Libanu, szczególnie w kontekście sytuacji politycznej i bezpieczeństwa.

- **Wsparcie dla Hezbollahu:** Iran dostarcza Hezbollahowi wsparcie militarne, finansowe i szkoleniowe, co zapewnia tej organizacji ogromny wpływ na libańską politykę, szczególnie w kwestiach związanych z bezpieczeństwem.
- **Sfera ideologiczna:** Iran promuje swoje idee rewolucji islamskiej w Libanie, co jest szczególnie widoczne wśród szyickich społeczności.

Arabia Saudyjska

Arabia Saudyjska, jako główny aktor w regionie Zatoki Perskiej, ma tradycyjnie silne powiązania z libańską społecznością sunnicką i grupami politycznymi, które opowiadają się za silniejszymi więzami z Zachodem.

- **Wsparcie finansowe i polityczne:** Arabia Saudyjska dostarcza Libanowi wsparcie finansowe, zwłaszcza dla sunnickich partii politycznych. Również wspiera działania na rzecz stabilności politycznej w kraju, co wiąże się z jej interesami w regionie.
- **Zwalczanie wpływów Iranu:** Arabia Saudyjska stara się przeciwdziałać wpływom Iranu w Libanie, szczególnie w kontekście roli Hezbollahu.

Izrael

Izrael, mający z Libanem długotrwały konflikt, szczególnie w kwestii spornych terenów na granicy.

- **Bezpieczeństwo i strategia obrony:** Izrael śledzi rozwój sytuacji w Libanie, zwłaszcza w kontekście zagrożeń związanych z Hezbollahem. Konflikt z Hezbollahem pozostaje jednym z głównych czynników wpływających na sytuację w Libanie.
- **Zdolności militarno-wywiadowcze:** Izrael angażuje swoje służby wywiadowcze i siły zbrojne w monitorowanie i przeciwdziałanie wpływom Hezbollahu oraz innym zagrożeniom ze strony Libanu.

Turcja

Turcja, choć mniej bezpośrednio zaangażowana w Libanie niż Syria czy Iran, ma jednak swoje interesy w regionie, zwłaszcza w kontekście wpływów na sunnickie grupy polityczne oraz w kwestiach migracyjnych (ze względu na dużą liczbę uchodźców syryjskich w Libanie).

- **Zaangażowanie w sprawy sunnitów:** Turcja wspiera niektóre sunnickie ugrupowania w Libanie, a jej polityka w regionie Bliskiego Wschodu, zwłaszcza w kontekście Syrii, może wpływać na sytuację w Libanie.
- **Pomoc humanitarna:** Turcja angażuje się również w pomoc humanitarną, zwłaszcza w kontekście kryzysu uchodźców syryjskich.

Państwa Zachodnie

Stany Zjednoczone

USA odgrywają kluczową rolę w polityce libańskiej, szczególnie poprzez wsparcie finansowe i militarne dla wojska libańskiego, co ma na celu przeciwdziałanie wpływom Hezbollahu i Iranu.

- **Wsparcie dla armii libańskiej:** Stany Zjednoczone dostarczają pomoc wojskową, szkoleniową oraz finansową dla Libanu, aby pomóc w budowaniu profesjonalnej armii zdolnej do przeciwstawienia się zagrożeniom, w tym działalności Hezbollahu.

- **Kampania przeciw Hezbollahowi:** USA prowadzą międzynarodową kampanię mającą na celu izolację Hezbollahu oraz blokowanie jego finansowania, zarówno w Libanie, jak i za granicą.

Francja

Francja, jako byłe mocarstwo kolonialne Libanu, ma długotrwałe relacje z tym krajem. Francja angażuje się w politykę Libanu, promując stabilność i niezależność kraju.

- **Zaangażowanie dyplomatyczne:** Francja regularnie angażuje się w mediacje między rywalizującymi grupami politycznymi w Libanie. Działa na rzecz zapewnienia równowagi politycznej między różnymi religiami i grupami etnicznymi.
- **Wsparcie humanitarne:** Francja angażuje się w pomoc humanitarną i rozwój cywilny w Libanie, a także w projekty związane z odbudową po kryzysach i katastrofach.

Organizacje Międzynarodowe

Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ)

ONZ odgrywa ważną rolę w zapewnianiu pokoju i stabilności w Libanie, szczególnie poprzez misję pokojową UNIFIL, która została ustanowiona po wojnie izraelsko-libańskiej w 2006 roku.

- UNIFIL monitoruje sytuację na granicy Libanu i Izraela oraz pomaga w utrzymaniu pokoju w regionie, pomimo trudności związanych z obecnością Hezbollahu.
- ONZ angażuje się również w pomoc humanitarną w Libanie, szczególnie w kontekście uchodźców syryjskich i kryzysów gospodarczych.

Rekomendacje

1. Podsumowanie środowiska informacyjnego wraz z wrażliwościami psychologicznymi

Z analizy libańskiego środowiska medialnego wynika, że pomimo dużej liczby mediów, rzeczywista różnorodność przekazywanych informacji jest znacznie ograniczona przez upolitycznienie sektora medialnego. Media, zamiast pełnić rolę niezależnych strażników demokracji, często funkcjonują jako instrumenty polityczne, służące interesom konkretnych grup, partii politycznych i sekt. To powiązanie mediów z polityką i religią nie tylko obniża ich wiarygodność, ale także stwarza poważne ryzyko manipulacji informacją, co utrudnia obywatelom podejmowanie świadomych decyzji w kwestiach społecznych i politycznych. W takich warunkach, pluralizm mediów, choć teoretycznie wartościowy, w praktyce prowadzi do dalszej polaryzacji, zamiast sprzyjać zbliżeniu różnych grup społecznych.

Chociaż tradycyjne media, takie jak telewizja, radio i prasa, wciąż odgrywają rolę w kształtowaniu opinii publicznej, ich rola maleje na rzecz mediów internetowych. To właśnie

platformy cyfrowe – blogi, media społecznościowe, a także influencerzy – stają się głównym źródłem informacji dla młodszych pokoleń. Jednocześnie, te same platformy, chociaż dostarczają szerokiego wachlarza informacji, stwarzają również przestrzeń dla dezinformacji. W przypadku mediów online, brak regulacji i kontrolowania jakości treści prowadzi do sytuacji, gdzie łatwość dostępu do niezweryfikowanych informacji może wprowadzać społeczeństwo w błąd, co może mieć poważne konsekwencje dla stabilności politycznej i społecznej kraju.

Wrażliwości psychologiczne - Liban jako państwo w przeszłości dotknięte wojną domową i raz po raz zewnętrzną ingerencją jest podatny na manipulacje informacyjne. Traumatyczne doświadczenia historyczne i napięcia etniczne służą jako narzędzia wykorzystywane przez aktorów zewnętrznych w celu destabilizacji regionu.

Rekomendacje:

- Wspieranie inicjatyw na rzecz poprawy obiektywności mediów oraz rozwoju niezależnych dziennikarzy, którzy nie są związani z żadną partią polityczną czy sektą religijną.
- Promowanie edukacji medialnej wśród obywateli, aby poprawić ich zdolność do krytycznej analizy informacji oraz rozpoznawania dezinformacji.

2. Analiza strategiczna — oddziaływanie sytuacji w regionie na cele strategiczne Polski

Libańskie środowisko medialne stanowi interesującą przestrzeń dla Polsko-Libańskiej współpracy, szczególnie w obszarze cyfryzacji mediów oraz zapewnienia cyberbezpieczeństwa dla istniejących platform medialnych. W tym kontekście, współpraca z polskimi firmami mogłaby wesprzeć proces modernizacji libańskiego krajobrazu medialnego. Jednym z aspektów byłoby zapewnienie ochrony dziennikarzy przed cyberatakami i szpiegowaniem, co jest szczególnie istotne w kontekście zastraszenia przez ugrupowania zbrojne w państwie, w którym problemem jest stosowanie przemocy. Dodatkowo, współpraca mogłaby także przyczynić się do wzrostu kompetencji w obszarze ochrony danych i jakości informacji, otwierając możliwości ekspansji polskich firm technologicznych na rynek Bliskiego Wschodu.

Rekomendacje:

Polska powinna wykorzystać swoje historyczne dziedzictwo obrony wolności, demokracji i pluralizmu, aby przeciwdziałać narracjom dezinformacyjnym w Libanie i szerszym regionie MENA. To dziedzictwo, szczególnie uosobione przez postacie takie jak Jan Paweł II, głęboko rezonuje z odbiorcami, którzy cenią opór wobec ucisku i promowanie wartości demokratycznych. Podkreślając te związki poprzez ukierunkowaną dyplomację kulturalną i przekaz publiczny, Polska może wzmocnić swój wizerunek jako niezawodnego sojusznika w promowaniu stabilności i praw człowieka.

3. Podsumowanie przekazu rosyjskiego w regionie

Chociaż bezpośrednie zetknięcia z propagandą wymierzoną w Polskę są w Libanie ograniczone, narracje dezinformacyjne pojawiają się za pośrednictwem globalnych mediów wspieranych przez platformy rosyjskie i irańskie. Narracje takie, jak przedstawianie Polski jako pionka NATO czy krytyka jej polityki migracyjnej, wpisują się w szersze antyzachodnie i anty-NATO-wskie sentymenty powszechne w regionie. Aby temu zaradzić, Polska powinna skupić się na tworzeniu narracji, która podkreśla jej zaangażowanie w NATO jako siłę stabilizującą oraz jej rolę we wspieraniu działań humanitarnych i bezpieczeństwa w Europie. Współpracując z libańskimi mediami i nawiązując partnerstwa z lokalnymi liderami opinii, Polska może bezpośrednio odpowiadać na te narracje dezinformacyjne.

Rekomendacje:

Stworzenie kontr narracji podkreślających zaangażowanie Polski w NATO jako siłę stabilizującą i jej rolę we wspieraniu działań humanitarnych i bezpieczeństwa w Europie.

4. Wdrożenie

Wskazane są następujące działania, których podjęcie uzasadnione jest obserwacjami i wnioskami zawartymi w raporcie:

1) Wyjazd przedstawicieli oferenta (badaczy, ekspertów, trenerów) do Libanu

Opis: Wyjazdy umożliwią przeprowadzenie konsultacji z lokalnymi partnerami, poznanie specyfiki regionu oraz bezpośrednią realizację działań w terenie.

Uzasadnienie: Bezpośrednia obecność ekspertów na miejscu wzmacnia zaufanie do projektu i umożliwia skuteczniejsze dostosowanie działań do lokalnych realiów, co zwiększa efektywność i trwałość rezultatów.

2) Konferencja, podczas której będzie prezentowany raport

Opis: Organizacja wydarzenia publicznego w celu przedstawienia wyników raportu oraz omówienia kluczowych wyzwań i rekomendacji dla regionu.

Uzasadnienie: Konferencja stanie się platformą wymiany wiedzy i doświadczeń, angażując decydentów, media i lokalnych ekspertów. Wydarzenie zwiększy widoczność projektu oraz jego wpływ na lokalną opinię publiczną

3) Wspólne z partnerem lokalnym opracowanie wytycznych oraz najlepszych praktyk

Opis: Partnerzy lokalni we współpracy z oferentem stworzą szczegółowe wytyczne dotyczące walki z dezinformacją, opierając się na lokalnych kontekstach i międzynarodowych standardach.

Uzasadnienie: Udział lokalnych partnerów zapewni lepsze dopasowanie wytycznych do realiów regionu oraz wzmocni poczucie ich odpowiedzialności za wdrożenie zaleceń.

4) Wspólne z partnerem lokalnym opracowanie materiałów do zajęć oraz przeprowadzenie ich ze studentami

Opis: Przygotowanie i realizacja programów edukacyjnych dla studentów, obejmujących tematykę dezinformacji, bezpieczeństwa informacyjnego oraz krytycznego myślenia.

Uzasadnienie: Młodzież akademicka jest kluczową grupą docelową, której wiedza i umiejętności mogą pozytywnie wpłynąć na społeczną odporność na dezinformację. Bezpośrednie zaangażowanie partnerów lokalnych zwiększy akceptację działań edukacyjnych w środowisku

5) Stworzenie kanału komunikacji między lokalnymi uczestnikami a oferentem

Opis: Opracowanie platformy online dla uczestników projektu, umożliwiającej wymianę doświadczeń, mentoring oraz wspólne planowanie kolejnych działań.

Uzasadnienie: Stały kontakt między oferentem a uczestnikami projektu zapewni trwałość rezultatów i umożliwi szybkie reagowanie na nowe wyzwania

6) Opracowanie, wdrożenie i ewaluacja działań i narzędzi w zakresie edukacji obywatelskiej i medialnej

Opis: Przygotowanie praktycznych materiałów edukacyjnych (ulotki, infografiki, „white papers”, kodeks dobrych praktyk) dotyczących przeciwdziałania dezinformacji i odpowiedzialnego wykorzystania technologii AI w mediach społecznościowych.

Uzasadnienie: Materiały te będą wspierać lokalne społeczności w rozpoznawaniu manipulacji i wpływu FIMI, co zwiększy ich świadomość i zdolność do przeciwdziałania tym zjawiskom

7) Opracowanie dalszych kroków utrzymujących aktywność po zakończeniu projektu grantowego

Opis: Stworzenie długofalowej strategii rozwoju projektu, obejmującej planowanie kolejnych działań, budowanie sieci współpracy oraz identyfikację dodatkowych źródeł finansowania.

Uzasadnienie: Długofalowa strategia zagwarantuje trwałość osiągniętych efektów oraz pozwoli lokalnym partnerom na dalszy rozwój inicjatyw w zakresie bezpieczeństwa informacyjnego

5. Szkolenia

Wskazane są następujące działania, których podjęcie uzasadnione jest obserwacjami i wnioskami zawartymi w raporcie. Działania te powinny być podjęte co najmniej w głównych ośrodkach akademickich, z planem na rozszerzenie działań w przyszłości na inne regiony, z dostosowaniem do ich specyfiki i wrażliwości.

1) Cykl szkoleń z bezpieczeństwa środowiska informacyjnego

Tematy: Model DISARM, detekcja operacji ingerencji zewnętrznej FIMI, fact checking, edukacja medialna.

Uzasadnienie: Szkolenia dostarczą uczestnikom praktycznych narzędzi do identyfikacji i przeciwdziałania dezinformacji, co zwiększy ich zdolności analityczne i operacyjne

2) Projekt medialny promujący dobre praktyki

Tematy: Tworzenie lokalnych kampanii informacyjnych, analiza i reagowanie na kampanie propagandowe.

Uzasadnienie: Włączenie mediów lokalnych w działania projektowe zwiększy ich wiarygodność oraz pomoże w propagowaniu rzetelnych informacji

3) Edukacja obywatelska i krytyczne myślenie

Tematy: Warsztaty rozwijające umiejętność rozpoznawania manipulacji i formułowania odpowiedzi na dezinformację.

Uzasadnienie: Rozwój kompetencji krytycznego myślenia pozwoli uczestnikom lepiej radzić sobie z narracjami propagandowymi i budować odporność społeczną

4) Technologie AI i ich zastosowanie w walce z dezinformacją

Tematy: Zastosowanie AI w wykrywaniu manipulacji informacyjnych, odpowiedzialne wykorzystanie technologii w mediach.

Uzasadnienie: Zwiększenie świadomości na temat AI pomoże lokalnym liderom lepiej korzystać z nowoczesnych technologii, jednocześnie zapobiegając ich nadużyciom

5) Strategie długofalowe i legislacyjne

Tematy: Tworzenie polityk antydezinformacyjnych, promowanie inicjatyw legislacyjnych wspierających bezpieczeństwo informacyjne.

Uzasadnienie: Szkolenie umożliwi uczestnikom aktywne angażowanie się w procesy ustawodawcze, co wzmocni instytucjonalne fundamenty przeciwdziałania dezinformacji

6. Działania Informacyjne i edukacyjne

Realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych w ramach projektu powinna opierać się na szerokim spektrum narzędzi i metod, które umożliwią dotarcie do zróżnicowanej grupy odbiorców. Kluczowym celem jest zwiększenie świadomości publicznej na temat zagrożeń związanych z dezinformacją oraz budowanie społecznej odporności na jej wpływ. Beneficjentami tych działań będą zarówno twórcy środowiska informacyjnego, jak i jego odbiorcy, w tym decydenci, dziennikarze, liderzy opinii, środowiska akademickie, organizacje pozarządowe oraz eksperci działający w Libanie, Polsce i Europie.

Jednym z pierwszych elementów działań informacyjnych powinno być uruchomienie projektu medialnego, który skoncentruje się na promowaniu dobrych praktyk w dziedzinie bezpieczeństwa środowiska informacyjnego. Projekt ten powinien regularnie publikować raporty i analizy dotyczące kluczowych kampanii dezinformacyjnych, które zagrażają bezpieczeństwu i stabilności regionów takich jak Liban. Dzięki temu działania medialne staną się narzędziem edukacji społecznej, a także wsparciem dla decydentów i liderów opinii w ich codziennych działaniach. Dodatkowo, kampanie informacyjne powinny być realizowane w językach lokalnych oraz w języku angielskim, co pozwoli na dotarcie do anglojęzycznej infosfery i zwiększy wpływ projektu poza regionem.

Kolejnym kluczowym aspektem działań jest organizacja warsztatów i szkoleń dla dziennikarzy, influencerów i liderów opinii, które będą koncentrować się na praktycznych umiejętnościach takich jak fact-checking, analiza źródeł informacji oraz identyfikacja technik manipulacji stosowanych w kampaniach dezinformacyjnych. Takie działania zwiększą kompetencje uczestników, umożliwiając im skuteczniejsze reagowanie na zagrożenia informacyjne oraz wzmacniając ich rolę w kształtowaniu środowiska informacyjnego. Dodatkowo, zaangażowanie środowisk akademickich i badawczych w ramach specjalistycznych seminariów umożliwi rozwój innowacyjnych metod analizy dezinformacji, które będą mogły zostać wdrożone w praktyce.

Raporty i analizy przygotowane w ramach projektu staną się również fundamentem kampanii edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa. Infografiki, materiały audiowizualne oraz artykuły publicystyczne powinny być dystrybuowane zarówno przez tradycyjne media, jak i platformy społecznościowe, aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców. Ważnym elementem kampanii powinno być wyjaśnienie mechanizmów dezinformacji oraz przedstawienie konkretnych przykładów jej wpływu na bezpieczeństwo, stabilność polityczną oraz relacje międzynarodowe.

Kluczowe jest również zapewnienie długofalowego wpływu projektu poprzez stworzenie platformy współpracy i wymiany wiedzy między uczestnikami. Platforma taka, działająca online, może umożliwić regularne konsultacje, organizację webinarów oraz tworzenie wspólnych projektów badawczych. Dzięki niej eksperci i liderzy opinii będą mogli kontynuować swoje działania po zakończeniu projektu, co przyczyni się do trwałości jego efektów.

Ostatecznym celem tych działań informacyjnych i edukacyjnych jest wzmocnienie społecznej odporności na dezinformację, co przełoży się na większą stabilność polityczną i bezpieczeństwo w regionach objętych projektem. Poprzez budowanie świadomości oraz rozwój praktycznych umiejętności wśród kluczowych grup odbiorców, projekt stworzy podstawy do skutecznego przeciwdziałania zagrożeniom informacyjnym na poziomie lokalnym i międzynarodowym.

7. Przeciwdziałanie dezinformacji i polaryzacji społecznej

Libańskie środowisko medialne jest uzależnione od licznych zewnętrznych wpływów geopolitycznych i ekonomicznych, co znacząco utrudnia dostęp do rzetelnych informacji i wprowadza ryzyko dezinformacji. Media sektariańskie, uzależnione od interesów zewnętrznych państw, często manipulują opinią publiczną, co prowadzi do destabilizacji regionu. Polska powinna skupić się na przeciwdziałaniu narracjom dezinformacyjnym i promowaniu procesów demokratycznych w Libanie i regionie MENA, wykorzystując swoje historyczne dziedzictwo w obronie wolności i pluralizmu. Współpraca z libańskimi mediami i partnerstwo z lokalnymi liderami opinii mogą pomóc w tworzeniu kontrnarracji, które podkreślają zaangażowanie Polski w NATO oraz jej rolę w humanitarnej i regionalnej stabilności. Polska powinna również utrzymać czujność w monitorowaniu dezinformacji na platformach medialnych, takich jak RT Arabic i Al-Mayadeen, oraz wspierać współpracę z lokalnymi dziennikarzami i uczelniami, by skutecznie obalać nieprawdziwe narracje i wzmacniać swoją pozycję na arenie międzynarodowej.

Rekomendacje:

- Wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju niezależnych dziennikarzy i mediów, które nie są powiązane z żadną partią polityczną czy sektą religijną, a także promowanie pluralizmu w sferze informacyjnej.
- Rozwój programów edukacyjnych, które zwiększają zdolność obywateli do rozpoznawania dezinformacji i analizowania informacji. Promowanie tych inicjatyw wśród społeczeństwa jest kluczowe dla poprawy jakości debaty publicznej.
- Tworzenie nowych platform medialnych, które oferują alternatywę dla tradycyjnych mediów i mogą skutecznie walczyć z narastającą polaryzacją społeczną.
- Wzmacnianie roli kobiet w libańskim środowisku medialnym, eliminowanie barier dotyczących równouprawnienia oraz zapewnianie równego dostępu do władzy w sektorze medialnym.

8. Dodatkowy monitoring

Polska musi utrzymać czujność w monitorowaniu i analizowaniu trendów dezinformacyjnych w Libanie i regionie MENA. Stworzenie dedykowanych zasobów do śledzenia tych narracji, szczególnie na platformach takich jak RT Arabic i Al-Mayadeen, pozwoli na szybkie reakcje. Współpraca z lokalnymi uczelniami, dziennikarzami i decydentami w celu analizowania i obalania dezinformacji może dodatkowo wzmocnić wiarygodność Polski jako niezawodnego partnera w walce z propagandą.

Rekomendacje:

- Stworzenie zasobów do monitorowania narracji dezinformacyjnych, współpraca z lokalnymi uczelniami i dziennikarzami w celu ich obalania.

9. Rozwój R&D w sektorze NGO w Libanie

Rozbudowa badań i rozwoju (R&D) w libańskich organizacjach pozarządowych oraz sektorze rządowym jest kluczowym elementem w skutecznej walce z dezinformacją zewnętrzną. Libańskie NGO powinny koncentrować się na opracowywaniu lub przynajmniej przyswajaniu zaawansowanych technologii do monitorowania i analizy treści informacyjnych, a także na zwiększeniu świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń związanych z dezinformacją.

Tworzenie specjalistycznych ośrodków badawczych pozwoli na pogłębioną analizę technik manipulacyjnych stosowanych przez zewnętrzne podmioty, takie jak Rosja czy Iran. Wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji (AI) i uczenia maszynowego (ML) do automatycznego wykrywania fake newsów, analizowania wzorców propagandowych oraz monitorowania mediów społecznościowych może znacząco podnieść skuteczność działań w walce z dezinformacją. Dodatkowo, rozwój programów szkoleniowych dla lokalnych specjalistów, finansowanych przez międzynarodowe granty, może przyczynić się do budowy trwałych kompetencji w regionie.

Rekomendacje:

- Tworzenie centrów badawczych specjalizujących się w analizie dezinformacji i operacji wpływu.
- Współpraca międzynarodowa w zakresie transferu technologii i wiedzy dla libańskich NGO.
- Promowanie grantów i programów szkoleniowych wspierających rozwój kompetencji w obszarze przeciwdziałania dezinformacji.

Podsumowując, strategiczne zaangażowanie Polski w Libanie i regionie MENA może przyczynić się do wzmocnienia stabilności regionalnej, przeciwdziałania dezinformacji oraz budowania pozytywnego wizerunku Polski jako niezawodnego partnera na arenie międzynarodowej.

Shaffafiya | shafafiyat.com

Badanie środowiska informacyjnego Libanu

INFO OPS
POLSKA

www.infoops.pl | www.pulaski.pl

